Основна школа „Јеврем Обреновић“

Шабац

АНЕКС ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА
ЗА ШКОЛСКУ 2025/2026.

Август 2025.

Садржај:

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања.....4

1. Српски језик I-IV.....6
2. Математика I-IV..... 19
3. Природа и друштво I-IV.....29
4. Српски језик и књижевност 40
5. Математика.....55
6. Биологија.....68
7. Физика.....79
8. Хемија..... ...90
9. Географија..... 100
10. Историја..... ...112
11. Физичко и здравствено васпитање.....123
12. Музичка култура.....133
13. Ликовна култура.....143
14. Информатика и рачунарство.....141
15. Техника и технологија.....151
16. Енглески језик.....171
17. Немачки језик.....190

Критеријуми оцењивања.....208

Први разред.....208

Други разред.....220

Трећи разред.....240

Четврти разред.....282

1. Српски језик и књижевност 314
2. Математика.....323
3. Биологија.....325

4. Физика.....326
5. Хемија.....327
6. Географија.....328
7. Историја.....333
8. Физичко и здравствено васпитање.....338
9. Музичка култура.....340
10. Ликовна култура.....342
11. Информатика и рачунарство.....349
12. Техника и технологија.....354
13. Енглески језик.....361
14. Немачки језик.....364

Полазне основе израде Анекса Школског програма

- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17, 27/18-др. Закон, 27/18 (II) – др. закон, 10/19, 6/20 и 129/21)
- Закон о основном образовању и васпитању („ Службени гласник РС“, бр. 55/13, 101/17, 27/18 – др. Закон, 10/19, 129/21, 129/21 – др.закон)
- Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања „Службени гласник РС“, број 104 од 25. децембра 2024.
- Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 10/2024)

Стандарди образовних постигнућа
за крај првог циклуса основног образовања
и за крај основног образовања

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави српског језика по разредима:
По завршетку 1. разреда ученик ће бити у стању да: - разликује изговорени глас и написано слово;изговорене и написане речи и реченице; - влада основном техником читања и писањаћириличког текста; - разуме оно што прочита; - активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; - препозна песму, причу и драмски текст; - одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом; - уочи ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина; - изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу; - препозна загонетку и разуме њено значење; - препозна басну и разуме њено значење; - разликује слово, реч и реченицу; - правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом, односно интерпункцијским знаком на крају; - правилно употреби велико слово; - учтиво учествује у вођеном и слободном разговору; - обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; - усмено препричава; усмено прича према слици/сликама и о доживљајима; - усмено описује ствари из непосредног окружења; - бира и користи одговарајуће речи у говору; направилан начин користи нове речи у свакодневном говору; - напамет говори краће књижевне текстове; - учествује у сценском извођењу текста; - пажљиво и културно слуша саговорнике; - слуша, разуме и парафразира поруку; - слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова ради разумевања доживљавања; - примењује основна правописна правила; - пише читко и уредно; - писмено одговара на постављена питања; - спаја више реченица у краћу целину;

- пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила;
- гласно чита, правилно и са разумевањем;
- тихо чита (у себи) са разумевањем прочитаног;
- пронађе информације експлицитно изнете у тексту

По завршетку 2. разреда ученик ће бити у стању да:

- разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку,драмски текст;
- одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту;
- одреди редослед догађаја у тексту;
- уочи главне и споредне ликове и разликује њихове озитивне и негативне особине;
- разликује стих и строфу;
- уочи стихове који се римују;
- објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни;
- наведе једноставне примере поређења из текстова и свакодневног живота;
- чита текст поштујући интонацију реченице/стиха;
- изражајно рецитује песму;
- изводи драмске текстове;
- износи своје мишљење о тексту;
- разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике;
- разликује врсте речи у типичним случајевима;
- одређује основне граматичке категорије именица и глагола;
- разликује реченице по облику и значењу;
- поштује и примењује основна правописна правила;
- влада основном техником читања и писања латиничког текста;
- пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном);
- користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање;
- правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у крађу целину;
- учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника;
- разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај);
- изражајно чита ћирилички текст.

По завршетку 3. разреда ученик ће бити у стању да:

– чита са разумевањем различитетекстове;
– опише свој доживљај прочитаних књижевнихдела;
– изнесе своје мишљење отексту;
– разликује књижевне врсте: лирску и епску песму,причу, басну, бајку, роман и драмскитекст;

– одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавањау прочитаном тексту;
– именујеглавнеиспореднеликовеиразликујењиховепозитивне и негативнеособине;
– уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа ирима);
– разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност;
– разуме идеје књижевног дела;
– уочи основне одлике народне бајке;
– разликује народну од ауторске бајке;
– представи главне особинејунака;
– уочи основне одлике народне епскепесме;
– уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу;
– разликује опис од приповедања у књижевном делу;
– покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту;
– уочи хумор у књижевном делу;
– чита текст поштујући интонацију реченице/стиха;
– изражајно рецитује песму и чита прозни текст;
– изводи драмске текстове;
– разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима;
– одреди основне граматичке категорије именица,придева и глагола;
– примењује основна правописна правила;
– јасно и разговетно изговори обавештајну,упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо;
– спои више реченица у краћу и дужу целину;
– препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин;
– извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности,тачности, објективности и сажетости;
– варира језички израз;
– попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке;
– разликује формални од неформалног говора(комуникације);
–учествујеуразговорупоштујућиуобичајенаправилакомуникације и пажљиво слушасаговорника.

По завршетку 4. разреда ученик ће бити у стању да:
– чита са разумевањем различите врсте текстова;
– укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове;
– разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму,басну ипричу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст;
– одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања упрочитаном тексту;
– именује позитивне и негативне особине ликова;
– уочи и издвоји основне елементе лирске песме (стих,строфа,рима и ритам);
– тумачи идеје књижевног дела;
– препозна ситуације кршења/остваривања права детета и стереотипе у књижевним делима; – уочи персонификацију и разуме њену улогу у књижевном делу;
– разликује описивање, приповедање (у 1. и 3. лицу) и дијалог укњижевном делу;
– преприча текст из различитих улога/перспектива; – уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан,шаљив);

– уочи супротстављеност лица у драмском тексту; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитује песму и чита прозни текст;
– изводи драмске текстове;
– усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела;
– повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;
– разликује речи које мењају облик (именице, заменице,придеви,бројеви, глаголи) и уочи оне које су увек у истом облику;
– одреди основне реченичне чланове;
– разликује врсту речи од службе речи у реченици;
– поштује и примени основна правописна правила;
– правилно пише сва три модела управног говора;
– употреби основне облике усменог и писменог изражавања:препричавање, причање и описивање;
– употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог значења, а различитог облика;
– препозна значење речи и фразеологизама који се употребљавају свакодневној комуникацији;
– напише разгледницу, честитку, приватно писмо;
– прилагоди језички израз комуникативној ситуацији формалној неформалној;
– повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак;
– правилно структурира текст;
– учествује у предлагању садржаја и начина рада.

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања

СРПСКИ ЈЕЗИК

(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици овладавају вештинама слушања и говорења, читања и писања. Користе ћириличко и латиничко писмо. Разумеју улогу језика као средства комуникације и учења, као део националног идентитета и културе. У комуникацији поштују саговорника и бирају речи, усвајају општеприхваћене друштвене норме. Овладавају знањем српског стандардног језика. Стварају писане и усмене текстове различитог садржаја, структуре и намене. Читају ради уживања, да би учили, да би се сналазили у свакодневном животу, неговали традицију и културу српског народа, развијали интеркултуралност. Читају естетски вредне текстове српске и светске књижевности за децу и релевантне информативне текстове у складу са узрастом и интересовањима. Проширују фонд речи и израза, као и опсег њиховог значења. Воле и чувају свој језик користећи речи и изразе српскога језика у различитим комуникативним ситуацијама и дигиталном окружењу. Одговорно користе различите медије за учење српског језика, водећи рачуна о безбедности. Разумеју значај учења других језика. Пружају подршку вршњацима који уче српски језик као нематерњи. Постављају краткорочне циљеве учења, праве планове и истрајавају у њиховој реализацији и траже подршку.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Учествују у разговору. Говоре и пишу логично се изражавајући реченицама једноставне структуре. Уредно и читко пишу слова и бројеве. Читају с разумевањем уметничке и неуметничке текстове. Препознају формалне одлике поезије, прозе и драме. У једноставним примерима уочавају одређена граматичка правила која се односе на реченицу и врсте речи.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Слушају саговорнике, на постављена питања дају одговоре потпуним реченицама. Састављају реченице и текстове једноставне структуре у говору и писању. Читају различите врсте уметничких и неуметничких текстова и упознају њихове основне одлике. Проналазе и репродукују експлицитне информације у тексту и на основу тога стварају мапе ума. Одговарају на питања о утисцима, ликовима, догађајима, месту и времену радње у књижевноуметничком тексту. У једноставним примерима издвајају одређена граматичка правила која се односе на реченицу и врсте речи у њима. Уче самостално и у сарадњи са вршњацима, у пару и групи.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Слушају и говоре уважавајући саговорнике. Користе знања из језика како би се изражавали писаним и усменим путем у свакодневном животу. Читају да би уживали, сазнавали и учили. Доносе директне закључке, износе своје ставове о прочитаним текстовима и повезују са личним искуствима. Користе и примењују информације и сазнања у свакодневним животним ситуацијама. Развијају способност емпатије, заинтересовани су за учешће и допринос заједничким активностима. Воле српски језик и доживљавају га као део свог идентитета.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– СРП.ОО1.О.1.1. Знају све гласове и слова ћириличког и латиничког писма, као и значења речи и фразеологизама које користе у свакодневном говору и писању. – СРП.ОО1.О.1.2. Почињу реченицу великим словом, завршавају је одговарајућим интерпункцијским знаком, употребљавају велико почетно слово у једноставнијим примерима. – СРП.ОО1.О.1.3. Познају основна начела вођења разговора и форме учтивог обраћања, препознају говор мржње као негативну појаву. – СРП.ОО1.О.1.4. Вођено препричавају, причају и описују на задату тему. – СРП.ОО1.О.1.5. Владају техником читања ћириличког и латиничког текста и разумеју информације експлицитно исказане у краћим уметничким и неуметничким текстовима (линеарним и нелинеарним) идентификујући речи и изразе који су им непознати. – СРП.ОО1.О.1.6. Уз помоћ наставника, разликују врсте текстова. – СРП.ОО1.О.1.7. Процењују садржај прочитаног текста на основу сопственог доживљаја, уочавају ликове, догађаје, време и место у књижевном тексту. – СРП.ОО1.О.1.8. Препознају врсте речи и подврсте именица (заједничке и властите) у низу; препознају службу субјекта, предиката и прилошких одредби за место и време у	– СРП.ОО1.О.2.1. Изговарају све гласове и пишу сва слова оба писма поштујући језичку норму у говору и писању; употребљавају речи и изразе у одговарајућем контексту. – СРП.ОО1.О.2.2. Пишу кратким, потпуним реченицама једноставне структуре. – СРП.ОО1.О.2.3. Постављају питања, траже и дају објашњења, учтиво прихватају или одбијају, захваљују се или се извињавају. – СРП.ОО1.О.2.4. Прате дати план, предлажу и бележе идеје за усмено и писано изражавање. – СРП.ОО1.О.2.5. Издвајају и репродукују информације експлицитно исказане у краћим текстовима као и непознате речи и изразе, траже објашњење у доступним изворима. – СРП.ОО1.О.2.6. Читањем текстова упознају основне одлике и функције различитих врста текстова. – СРП.ОО1.О.2.7. Изражавају својим речима читалачки доживљај идентификујући осећања која текст покреће у њима; одговарају на питања у вези са ликовима, догађајима, местом и временом радње, доживљавајући грешке током рада као фазе учења. – СРП.ОО1.О.2.8. Уочавају заједничке одлике издвојених речи и закључују којој врсти припадају; закључују о заједничким одликама главних функција речи у реченици и	– СРП.ОО1.О.3.1. Разговетно и јасно говоре тако да их саговорник разуме и писано се изражавају у одговарајућим ситуацијама. – СРП.ОО1.О.3.2. Пишу кратке поруке, текстове и попуњавају једноставне обрасце. – СРП.ОО1.О.3.3. Пажљиво слушају саговорнике, постављају питања у складу са својим потребама, поштују правила уљудног опхођења, без говора мржње. – СРП.ОО1.О.3.4. Веродостојно препричавају и описују оно што су прочитали, видели или чули. – СРП.ОО1.О.3.5. Изводе директне закључке о догађајима, поступцима и осећањима ликова и размењују их са вршњацима; проширују фонд речи мање фреквентним речима ради квалитетнијег изражавања и разумевања других. – СРП.ОО1.О.3.6. Користе информације из различитих врста текстова у свакодневном животу. – СРП.ОО1.О.3.7. Износе лични доживљај прочитаног текста; повезују поступке ликова са животним искуством преиспитујући своје поступке; развијају отпорност и самопоуздање. – СРП.ОО1.О.3.8. Користе знања из језика како би се јасно

једноставним реченицама; препознају врсте реченица по комуникативној функцији.	реченица у комуникативном контексту	изражавали писаним и усменим путем; доживљавају језик као део свог идентитета и као основу за учење других језика.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Користе језик као низ могућности које им служе у усменом и писаном изражавању: препричавају, описују, причају и учествују у разговору. Поштују језичку норму и правописна правила. Течно и с разумевањем читају уметничке и неуметничке текстове. Проналазе и повезују битне информације у различитим врстама текстова. Познају садржинске и формалне елементе уметничког и неуметничког текста. Овладавају граматичким појмовима и језичким законитостима.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Говоре и пишу стварајући правилно структуриране реченице и текстове, поштујући језичку норму. У разговору постављају одговарајућа питања и образлажу своје идеје уважавајући саговорнике. Читајући повезују експлицитне информације и проналазе имплицитне информације у тексту. Прикупљају додатне информације из различитих извора. Представљају линеарни текст у одговарајућој нелинеарној форми и обрнуто. Разумеју информације приказане илустрацијама и фотографијама. Вођено анализирају књижевна дела користећи одговарајуће књижевне термине. Исказују и објашњавају своје утиске, доживљаје и мишљења о прочитаном тексту. Уочавају и издвајају у реченицама примере одређених граматичких појмова и правила. Учествују у дискусијама и дебатама, уче кроз пројекте, проблемске и креативне задатке, драматизације и игре улога.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Изражавају се правилно, јасно и примерено комуникативној ситуацији писаним и усменим путем. Користе основне граматичке термине како би разумели и примењивали правописна правила и учили друге језике. Размењују своја запажања, мисли, осећања и закључке о прочитаним текстовима и посетама културним догађајима. Спознају да читање пружа могућност за учење, развијање интелектуалних и језичких капацитета, лични развој. Упознају свој читалачки сензибилитет, негују читалачке навике и љубав према читању. Поштују вредности националне културе и култура других народа. Користе табеле, графиконе, дијаграме и мапе у контексту, као и информације садржане у илустрацијама и на фотографијама. Представљају резултате свог језичког стваралаштва, формирају се у друштвено активне, еколошки свесне и одговорне личности које цене здравље и безбедност. Разумеју важност вршњачке размене и подршке.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– СРП.ОО1.С.1.1. Читају и казују текст одговарајућом динамиком. – СРП.ОО1.С.1.2. Познају значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и идентификују оно што им је непознато. – СРП.ОО1.С.1.3. Усмено и писано препричавају, причају, описују и учествују у разговору на задату тему; у писаном изражавању примењују правописна правила. – СРП.ОО1.С.1.4. У кратким цртама образлажу своје идеје. – СРП.ОО1.С.1.5. Идентификују битне информације у линеарном и нелинеарном тексту. – СРП.ОО1.С.1.6. Разликују основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) и именују формалне елементе уметничких и неуметничких текстова (пасус, стих, строфа, рима, опис, приповедање, дијалог). – СРП.ОО1.С.1.7. Разликују књижевне врсте (бајка, басна, песма, прича, приповетка, роман, драмски текст, кратке народне умотворине); разликују народну од ауторске књижевности. – СРП.ОО1.С.1.8. Одређују садржинске елементе књижевноуметничког текста (тему, главне и споредне ликове, догађаје, време и место…). – СРП.ОО1.С.1.9. Примењују стратегије читања и разумевања прочитаног – СРП.ОО1.С.1.10. Издвајају и именују поређење и персонификацију у тексту. – СРП.ОО1.С.1.11. Одређују врсте речи	– СРП.ОО1.С.2.1. Течно читају и природно казују текст одговарајућим темпом и интонацијом, правилно наглашавајући речи у реченици, поштујући смисао текста. – СРП.ОО1.С.2.2. Одређују значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и контекста у којем су употребљени, издвајају делове текста који су им нејасни, траже објашњење и прикупљају додатне информације из различитих извора. – СРП.ОО1.С.2.3. Држе се теме, јасно структурирају излагање (уводни, средишњи и завршни део); пишу јасним и потпуним реченицама, исправљају своје грешке. – СРП.ОО1.С.2.4. Описују како су дошли до идеје, зашто је та идеја добра и како се може реализовати. – СРП.ОО1.С.2.5. Издвајају, упоређују и повезују битне информације исказане у различитим деловима текста, као и различитим врстама текстова; представљају информације на различите начине. – СРП.ОО1.С.2.6. Проналазе информације користећи основне делове текста и књиге и издвајају тражене формалне елементе уметничког и неуметничког текста. – СРП.ОО1.С.2.7. Уочавају специфичности конкретних књижевних дела и закључују оосновним одликама књижевних врста.	– СРП.ОО1.С.3.1. Користе вештине читања (читање у себи, читање с оловком у руци, летимично читање...) и казивања у свакодневном животу, учествују у културним догађајима у школи и заједници. – СРП.ОО1.С.3.2. У свакодневној комуникацији користе одговарајуће речи и фразеологизме; уважавају саговорнике. – СРП.ОО1.С.3.3. Правилно пишу и говоре на одговарајућу тему у различитим комуникативним ситуацијама/дигиталном окружењу. – СРП.ОО1.С.3.4. Слободно изражавају своје идеје у различитим комуникативним ситуацијама, одговорно се односе према интелектуалној својини. – СРП.ОО1.С.3.5. Размењују информације и закључке у вези са различитим врстама текстова; процењују квалитет информација и примереност илустрација које прате текст; користе табеле, графиконе, дијаграме и мапе у контексту. – СРП.ОО1.С.3.6. Сналазе се у литератури и другим изворима сазнања. – СРП.ОО1.С.3.7. Књижевна

(именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) и подврсте речи (властите, заједничке и градивне именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) и препознају збирне именице; разликују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица. – СРП.ОО1.С.1.12. У простој реченици одређују субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин исказане речју или скупом речи; одређују врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, заповедне, узвичне) и по облику. – СРП.ОО1.С.1.13. Препознају односе антонимије, синонимије, хипонимије/ хиперонимије, хомонимије; владају основним творбеним обрасцима (нпр. грађење умањеница)	– СРП.ОО1.С.2.8. Анализирају догађаје, поступке, осећања и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; одређују тему. – СРП.ОО1.С.2.9. Прате и предвиђају даљи ток радње, преиспитују претпоставке, повезују очигледне узроке и последице, поткрепљују своје закључке позивајући се на текст. – СРП.ОО1.С.2.10. Истражују функцију поређења и персонификације у тексту и на основу тога разумеју његов смисао. – СРП.ОО1.С.2.11. У реченици/тексту уочавају и издвајају одговарајуће примере речи, а затим индуктивно и по аналогији закључују о одликама врсте и подврсте којој припадају (користе табеле, праве мапе ума…); мењају облике речи према задатим критеријумима (лице, број и род). – СРП.ОО1.С.2.12. Рашчлањују реченицу издвајајући реченичне чланове; састављају реченице различите по комуникативној функцији и облику. – СРП.ОО1.С.2.13. Кроз игру спарују и групишу задате речи препознајући лексичке односе међу њима; примењују основне творбене обрасце.	дела која самостално читају, разумеју у одговарајућем жанровском кључу. – СРП.ОО1.С.3.8. Формирају етичке и естетскоемоционалне вредности, развијају емпатију. – СРП.ОО1.С.3.9. Проналазе решења за животне ситуације свесни веза између узрока и последица (одговоран однос према здрављу, безбедност, друштвено ангажовање, еколошка свест итд.). – СРП.ОО1.С.3.10. Развијају машту и истражују могућности језичко-стилског обликовања мисли и идеја. – СРП.ОО1.С.3.11. Користе знања из језика како би се јасно и правилно изражавали писаним и усменим путем и учили друге језике. – СРП.ОО1.С.3.12. Користе различите врсте реченица сходно комуникативној ситуацији; граде свој стил изражавања у свакодневном говору, писању и језичком стваралаштву играјући се могућностима варирања редоследа речи у реченици. – СРП.ОО1.С.3.13. Језички израз усклађују са контекстом.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Стваралачки примењују језичке вештине у говору и писању. Тумаче текст, критички читају и аргументују своје ставове. Познају најзначајније ствараоце из српске и светске књижевности за децу и њихова дела. Користе књижевне и граматичке термине.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Састављају усмени и писани текст интегришући језичке вештине којима владају. Читају и дискутују о прочитаним текстовима и медијским садржајима. Анализирају књижевна дела и интегришу елементе издвојене анализом. Критички процењују сврху текста, визуелних и интерактивних информација из различитих извора. Разговарају о истакнутим вредностима, износе и преиспитују аргументе. Уче кроз истраживачке активности и креативно писање.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Говоре и пишу негујући аутентичност и слободу личног изражавања у складу са комуникативном ситуацијом. Радо читају и развијају своје образовне потребе у мултимедијалном окружењу. Критички приступају истраживању различитих извора информација. Износе и преиспитују своје мишљење и спремни су да уваже другачија мишљења. Развијају и негују животне вредности. Разумеју важност националне културе и идентитета у интеркултуралном контексту.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– СРП.ОО1.Н.1.1. Умеју аргументовано и на занимљив начин да почну, развију и заврше своје усмено и писано излагање користећи богат фонд речи у јасним и потпуним реченицама. – СРП.ОО1.Н.1.2. Читају и критички промишљају, издвајају и повезују релевантне изворе и информације, уочавају различите перспективе и гледишта аутора, као и сврху текста. – СРП.ОО1.Н.1.3. Именују књижевне врсте и наводе њихове одлике; познају најзначајније стваоце и њихова дела. – СРП.ОО1.Н.1.4. Тумаче и интегришу догађаје, поступке, особине, главне идеје, мисли и осећања; прате развој ликова у књижевноуметничком тексту. – СРП.ОО1.Н.1.5. Препознају фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту и свакодневној комуникацији (нпр. пренесено значење). – СРП.ОО1.Н.1.6. Именују врсте и подврсте речи, именују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица; именују субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин.	– СРП.ОО1.Н.2.1. Усмено и писано излагање обогаћују детаљима, образлажу своје ставове. – СРП.ОО1.Н.2.2. Промишљају о комплексним информацијама из различитих делова текста и различитих извора, раздвајају чињенице од интерпретације, процењују релевантност, упоређују, тумаче и интегришу информације приказане на различите начине (графикон, дијаграм, илустрација, фотографија, звук и анимација). – СРП.ОО1.Н.2.3. Образлажу одлике књижевне врсте у конкретном делу. – СРП.ОО1.Н.2.4. Уочавају сложеност ликова и узрочнопоследичне везе међу догађајима, изводе закључке о догађајима, намерама, поступцима и осећањима ликова, објашњавају чиме су мотивисани поступци и осећања ликова и своје ставове поткрепљују доказима из текста. – СРП.ОО1.Н.2.5. Тумаче фигуративну употребу језика. – СРП.ОО1.Н.2.6. Анализирају реченицу/текст издвајајући врсте и подврсте речи, састављају реченице према задатим синтаксичким критеријумима.	– СРП.ОО1.Н.3.1. Слободно и аутентично исказују своје мисли у говору и писању придобијајући пажњу других. – СРП.ОО1.Н.3.2. Изводе сложеније закључке да би процењивали садржај и сврху текста, да би предвиђали, описивали, упоређивали, објашњавали, повезивали и обједињавали; критички се односе према изворима информација водећи рачуна о релевантности информација и безбедности на интернету. – СРП.ОО1.Н.3.3. Бирају текстове према интересовањима, уживају у читању и граде своје читалачко искуство. – СРП.ОО1.Н.3.4. Решавају проблеме, упоређују и образлажу догађаје кроз процену узрока и последица у свакодневном животу; формирају се као моралне личности које познају и негују општеприхваћене људске и друштвене вредности. – СРП.ОО1.Н.3.5. Користе језик као низ могућности у изражавању, употребљавајући речи и изразе у основном и фигуративном значењу. – СРП.ОО1.Н.3.6. Стилски овладавају реченицом у свакодневном говору и писању, користе знања из језика у стваралачком изражавању, као и приликом учења страних језика.

Сви искази са * имају додатак који подразумева писмено, усмено и дигитално приказивање, рад у групи и индивидуално, као и дебатовање, дискутовање у образовном или јавном контексту.

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА

Циљ учења предмета математика је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави математике по разредима:
По завршетку 1. разреда ученик ће бити у стању да: - одреди међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло; - упореди предмете и бића по величини; - уочи и именује геометријске облике предмета из непосредне околине; - именује геометријска тела и фигуре; - групише предмете и бића са заједничким својством; - сложи/разложи фигуру која се састоји од познатих облика; - разликује: криву, праву, изломљену, затворену и отворену линију; - црта праву линију и дуж помоћу лењира; - броји унапред и уназад и са прескоком; - прочита, запише, упореди и уреди бројеве прве стотине и прикаже их на бројевној правој; - користи редне бројеве; - разликује парне и непарне бројеве, одреди највећи и најмањи број, претходника и следбеника; - користи појмове: сабирак, збир, умањеник,умањилац, разлика; - сабира и одузима два једноцифрена броја не записујући поступак; - сабира и одузима до 100 без прелаза преко десетице; - растави број на сабирке и примени замену места и здруживање сабирака ради лакшег рачунања; - реши текстуални задатак са једном операцијом; - разликује новчане апоене до 100 динара и упореди њихову вредност; - уочи правило и одреди следећи члан започетог низа; - прочита и користи податке са једноставнијег стубичног и сликовног дијаграма или табеле;

- измери дужину задатом, нестандардном јединицом мере;
- преслика тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу задатог упутства

По завршетку 2. разреда ученик ће бити у стању да:
- одреди десетице најближе датом броју;
- усмено сабира и одузима бројеве до 100;
- користи појмове чинилац, производ, дељеник,делилац, количник, садржалац;
- примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања;
- усмено множи и дели у оквиру прве стотине;
- израчуна вредност бројевног израза са највише две операције;
- реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења;
- одреди непознати број у једначини са једном
аритметичком операцијом;
- одреди делове (облика) дате величине;
- изрази одређену суму новца преко различитих апоена;
- прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама;
- прикаже мањи број података у таблици истубичастим дијаграмом;
- уочи правило и одреди следећи члан започетог низа;
- разликује дуж, полуправу и праву;
- одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски);
- одреди обим геометријске фигуре;
- нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи;
- уочи подударне фигуре на датом цртежу;
- уочи симетричне фигуре;
- допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву;
- изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине;
- измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине;
- чита и запише време са часовника;
- користи јединице за време у једноставним ситуацијама.

По завршетку 3. разреда ученик ће бити у стању да:

- прочита,запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевнојправој;
– прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до1.000);
– изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до1.000);
– подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат;
– процени вредност израза са једном рачунском операцијом;
– израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске ;
– одреди десетице и стотине најближе датом броју;
– реши једначину са једном рачунском операцијом;
– одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањеми одузимањем;
– реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину;
– упореди разломке облика са једнаким имениоцима;
– резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом;
– уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа;
– чита и користи податке представљене табеларно или графички(стубичасти дијаграм и сликовнидијаграм);
– црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник иквадрат;
– конструише троугао икруг;
– именује елементе угла,правоугаоника,квадрата,троугла и круга;
– разликује врсте углова и троуглова;
– одреди обим правоугаоника,квадратаи троугла,применом обрасца;
– опише особине правоугаоника иквадрата;
– преслика геометријску фигуру уквадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства;
– користи геометријски прибор и софтверске алате зацртање;
– чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине,масе, запремине течности ивремена;
– упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време);
– измери површину геометријске фигуре задатом мером(правоугаоником, квадратом и троуглом);
– примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.

По завршетку 4. разреда ученик ће бити у стању да:

– прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој;
– одреди месну вредност цифре;
– изврши четири основне рачунске операције у скупу N0;
– састави израз, израчуна вредност бројевног израза и примени својства рачунских операција;
– реши једначине и неједначине и провери тачност решења;
– реши проблемски задатак користећи бројевни израз, једначину или неједначину;
– процени вредност израза са једном рачунском операцијом;
– одреди вишеструке декадне јединице најближе датом броју;
– прочита и запише разломке облика (m, $n \leq 10$);
– упореди разломке облика са једнаким бројиоцима или имениоцима;
– сабере и одузме разломке са једнаким имениоцима;
– запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале;
– сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале

– чита, користи и представља податке у табелама или графичким дијаграмима;
– формира низ на основу упутства;
– реши задатак применом различитих начина представљања проблема;
– именује елементе и опише особине квадра и коцке;
– црта мреже и прави моделе квадра и коцке;
– препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна;
– прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине;
– израчуна површину квадрата и правоугаоника;
– израчуна површину и запремину квадра и коцке;
– реши проблемске задатке у контексту мерења.примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања

МАТЕМАТИКА

(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици усвајају основне математичке појмове, знања и вештине, стичу почетну математичку писменост и развијају основе апстрактног мишљења, што представља основу за наставак образовања. Оспособљени су да усмено и писмено комуницирају користећи математички језик. Решавају проблеме из свакодневног живота, користећи математику, индивидуално или у сарадњи са другима. Развијају истраживачки дух и креативност. Мотивисани су да уче, напредују и изграђују позитивне ставове према математици. Развијају основе математичко-логичког резоновања. Уочавају примену математичких знања у другим областима људске делатности (екологија, здравље, култура, финансије, предузетништво…). Одговорно користе дигиталне технологије и податке за учење и решавање проблема. Користе дате податке за извођење закључака.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици су овладали основним појмовима у вези са природним бројевима и одређују вредности једноставнијих израза, што чини најнужнија знања потребна за свакодневни живот и даље школовање. Познају својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број). Уочавају правило за формирање једноставног започетог низа и одређују недостајући члан. Разумеју појам разломка чији је бројилац 1. Користе мерне јединице да изразе различите величине. Овладали су техником решавања простих једначина. Као основ за развој просторног резоновања, именују геометријске објекте у равни и простору и уочавају њихове односе у равни.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици су развили основне вештине комуникације уз коришћење математичких симбола. Анализирају положаје објеката у окружењу. Користе геометријски прибор за цртање једноставнијих геометријских објеката у квадратној мрежи и одређивање њихових мерних карактеристика. Разликују основне геометријске објекте и њихова својства. Решавају задатке једноставног познатог контекста. Класификују задате податке, умеју да одреде шта се од њих очекује. Примењују једноставне математичке процедуре приликом решавања задатака.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици уочавају математичке правилности и користе математичка знања при решавању једноставних проблема из свакодневног живота. Знања из мерења и геометрије, ученици користе при оријентисању у простору, одређивању положаја и односа објеката у окружењу и одређивању основних мерних карактеристика једноставнијих објеката из непосредног окружења. Доносе одлуке у вези са једноставнијим проблемима који се односе на потрошњу и друге видове рационализације. Примењују знања о бројевима при једноставнијим рачунањима. Читају и користе податке који су приказани табеларно и графички.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– MAT.OO1.O.1.1. Читају, записују и упоређују природне бројеве и приказују их на датој бројевној правој. -MAT.OO1.O.1.2. Одређују природни број са датим својством (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и одређују следеће чланове започетог једноставног бројевног низа. – MAT.OO1.O.1.3. Рачунају вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде. – MAT.OO1.O.1.4. Множе и деле без остатка двоцифрене и троцифрене бројеве једноцифреним. – MAT.OO1.O.1.5. Решавају једначине са једном операцијом у оквиру прве хиљаде. – MAT.OO1.O.1.6. Читају, записују и упоређују разломке облика (n ≤ 10), препознају њихов сликовни приказ и одређују део целине (половину, трећину ... десетину). – MAT.OO1.O.1.7. Именују геометријске објекте у равни и простору. – MAT.OO1.O.1.8. Уочавају и именују делове од којих је сложен геометријски објекат; – MAT.OO1.O.1.9. Уочавају међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност). – MAT.OO1.O.1.10. Користе јединице за мерење дужине, масе, времена и запремине течности и изражавају дужине претварањем веће јединице у мању.	– MAT.OO1.O.2.1. Правилно употребљавају математичке симболе. – MAT.OO1.O.2.2. Анализирају међусобни положај објеката у простору. – MAT.OO1.O.2.3. Цртају геометријске облике помоћу лењира. – MAT.OO1.O.2.4. Мере дужину дужи мерним инструментом и површину фигуре нестандардном јединицом мере. – MAT.OO1.O.2.5. Упоређују и класификују геометријске објекте према својствима. – MAT.OO1.O.2.6. Закључују шта се од њих очекује у математичком захтеву једноставног познатог контекста. – MAT.OO1.O.2.7. Примењују једноставне математичке процедуре (директна примена правила, извођење познатих процедура...) при решавању математичких захтева једноставног познатог контекста. – MAT.OO1.O.2.8. Анализирају и уочавају правилност код датих бројчаних и других података.	– MAT.OO1.O.3.1. Решавају једноставну проблемску ситуацију коришћењем израза са једном рачунском операцијом. – MAT.OO1.O.3.2. Одређују положаје, односе и смер кретања објеката у окружењу. – MAT.OO1.O.3.3. Одређују димензије и површину дводимензионалних објеката у окружењу, при чему за површину користе нестандардне јединице мере. – MAT.OO1.O.3.4. Изражавају одређену суму новца преко различитих апоена и рачунају са новцем у једноставнимж ситуацијама. – MAT.OO1.O.3.5. Читају податке са једноставнијих графикона и табела и дијаграма који се односе на свакодневне животне ситуације.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Ученици су овладали својствима природних бројева, уочавају правило за формирање започетог низа бројева, одређују вредности израза и решавају једначине, чиме се оспособљавају за математичко моделовање проблема. Користе разломке за изражавање делова целине и децимални запис броја у контексту мерења дужине. Претварају јединице мере из већих у мање и одређују квантитативна својства фигура у равни и површину коцке и

квадра. Уочавају подударност и симетричност фигура. Користе својства геометријских објеката при решавању задатака.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици су развили основне вештине комуникације математичким језиком и математичким симболима. Анализирају задатак или проблем који решавају, формулишу питања и рашчлањују проблем на мање целине. Приликом решавања задатака издвајају битне податке, примењују процедуре, процењују тачност решења и изводе одговарајуће закључке. Конструишу основне математичке објекте у равни. Анализирају својства објеката у простору помоћу њихових мрежа. Користећи усвојена знања, ученици истражују самостално или са вршњацима и откривају могућности математике.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици примењују математичка знања и начине закључивања при проучавању природних и друштвених појава и процеса, као и проблема из других наставних предмета. Моделују проблем математичким записом и бирају поступак за његово решавање. Решавају проблем и образлажу решење, користећи одговарајући језик и симболе. Анализом геометријских карактеристика (симетричност и подударност) објеката у окружењу развијају естетичку компетенцију. Знање о бројевима, променљивим величинама и мерама ученици примењују при процењивању, поређењу и мерењу различитих величина. Користе и графички приказују податке приликом решавања једноставних реалистичних ситуација.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
MAT.OO1.C.1.1. Користе својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и одређују следеће чланове започетог бројевног низа. – MAT.OO1.C.1.2. Одређују месну вредност цифре, као и десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју. – MAT.OO1.C.1.3. Решавају једначине са највише две операције. – MAT.OO1.C.1.4. Читају, записују и упоређују разломке облика , који имају исте имениоце или бројиоце и препознају сликовни приказ разломака. – MAT.OO1.C.1.4. Читају, записују и упоређују децималне записе бројева са највише две децимале. – MAT.OO1.C.1.5. Користе својства геометријских објеката у равни и простору (квадрат, правоугаоник, троугао, круг, квадар, коцка) при решавању задатака – MAT.OO1.C.1.6. Претварају мере за мерење масе, времена и запремине течности из већих мерних јединица у мање. – MAT.OO1.C.1.7. Одређују обим троугла, квадрата и правоугаоника. – MAT.OO1.C.1.8. Одређују површину квадрата, правоугаоника, коцке и квадра. – MAT.OO1.C.1.9. Уочавају подударне и симетричне фигуре.	– MAT.OO1.C.2.1. Издвајају битне податке из текста задатка и креирају одговарајући математички запис. – MAT.OO1.C.2.2. Процењују тачност решења (провера начина закључивања и тачности спровођења поступака). – MAT.OO1.C.2.3. Доносе и формулишу закључке који се односе на математички захтев познатог контекста, уз коришћење математичког језика. – MAT.OO1.C.2.4. Решавање проблема своде на решавање мањих целина. – MAT.OO1.C.2.5. Уочавају и цртају различите врсте углова. – MAT.OO1.C.2.6. Конструишу квадрат, правоугаоник и троугао, ако су дате дужине страница и кружницу датог полупречника. – MAT.OO1.C.2.7. Користе мрежу коцке и квадра при извођењу закључака о њиховим својствима. – MAT.OO1.C.2.8. Допуњавају дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву и одређују осу симетрије. – MAT.OO1.C.2.9. Радећи амостално или са вршњацима проширују математичка знања.	– MAT.OO1.C.3.1. Користе математички језик и симболе и формирају математички запис при решавању једноставних проблемских ситуација. – MAT.OO1.C.3.2. Мере дужину и резултат мерења записују коришћењем природних бројева или бројева у децималном запису. – MAT.OO1.C.3.3. Користе мерне јединице за мерење времена, масе,запремине течности и дужину и ореде дате величине у једноставним ситуацијама. – MAT.OO1.C.3.4. Рачунају са новцем у сложенијим ситуацијама. – MAT.OO1.C.3.5. Представљају дате податке графички и табеларно и преводе их из једне у другу форму. – MAT.OO1.C.3.6. Користе податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних ситуација. – MAT.OO1.C.3.7. Уочавају симетричност и подударност објеката у окружењу.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици примењују својства природних бројева и операција при одређивању вредности сложенијих израза и решавању једначина у проблемским задацима. Решавају једноставне неједначине. Одређују део целине. Сабирају и одузимају разломке истих именилаца и бројеве у децималном запису са истим бројем децимала. Претварају јединице мере и одређују квантитативна својства сложенијих фигура у равни и запремину коцке и квадра.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици су овладали основним вештинама комуникације математичким језиком и употребом математичких симбола. Математички моделују податке који су дати визуелно или у тексту. Упоређују различите врсте информација, изводе закључке у циљу решавања математичких задатака и проблема из свакодневног живота. Дискутују о тачности тврдњи и начинима решавања задатка или проблема. Анализирају туђа решења и образлажу своја. Користе дигиталне алате за проналажење и представљање решења.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици примењују сложенија знања и вештине засноване на математичком закључивању при решавању проблема. Знања о бројевима, променљивим величинама и мерама ученици примењују при процењивању, поређењу и мерењу, као и при одређивању квантитативних својстава. Анализирају проблеме, бирају стратегије за њихово решавање и образлажу решење. Одређују сва решења и траже оптимално решење проблема из свакодневног живота, како би активно доприносили добробити друштва (рационализација потрошње, унапређивање еколошких услова живота, здравља, развој финансијске писмености и др.). Презентују решење, тумаче га и дискутују о њему. На основу анализе графички и табеларно приказаних података из медија и других извора изводе закључке.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– MAT.OO1.H.1.1. Израчунавају бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет. – MAT.OO1.H.1.2. Решавају проблемске задатке применом својстава природних бројева и операција (укључујући и дељивост и садржавање). – MAT.OO1.H.1.3. Решавају неједначине са једном операцијом. – MAT.OO1.H.1.4. Претварају мере за мерење површине и запремине из већих мерних јединица у мање. – MAT.OO1.H.1.5. Израчунавају обим и површину сложених фигура у равни. – MAT.OO1.H.1.6. Израчунавају запремину коцке и квадра. MAT.OO1.H.1.7. Претварају мере за мерење дужине, масе, времена, запремине течности.– MAT.OO1.H.1.8. Сабирају и одузимају разломке облика , који имају исте имениоце. – MAT.OO1.H.1.9. Сабирају и одузимају бројеве у децималном запису са истим бројем децимала (облика 1,23 + 2,54 или 3,59 – 1,25). – MAT.OO1.H.1.10. Израчунавају део ($b \leq 10$, $a < b$) неке целине.	– MAT.OO1.H.2.1. Креирају математички запис на основу података датих текстуално и визуелно у сложенијим ситуацијама. – MAT.OO1.H.2.2. Образлажу начин закључивања, уз коришћење шема, графичких приказа, цртежа и модела по потреби. – MAT.OO1.H.2.3. Анализирају „логичност” решења с обзиром на природу проблема. – MAT.OO1.H.2.4. Изводе закључке повезивањем знања о геометријским објектима, мерењу и рачунским операцијама. – MAT.OO1.H.2.5. Користе дигиталне алате за проналажење и представљање решења.	– MAT.OO1.H.3.1. Математички моделују реалистичне проблемске ситуације из различитих области (екологија, здравље, култура, финансије, предузетништво…). – MAT.OO1.H.3.2. Примењују геометријске методе решавања задатака (метод дужи, метод правоугаоника…) – MAT.OO1.H.3.3. Користе мерне јединице за мерење времена, масе, запремине течности и дужине и пореде дате величине у сложенијим ситуацијама. – MAT.OO1.H.3.4. Користе процењивање приликом мерења, рачунања и решавања проблемских задатака. – MAT.OO1.H.3.5. Изводе закључке користећи и упоређујући податке приказане графички или табеларно.

Сви искази са * имају додатак који подразумева писмено, усмено и дигитално приказивање, рад у групи и индивидуално, као и дебатовање, дискутовање у образовном или јавном контексту.

Наставни предмет: ПРИРОДА И ДРУШТВО

Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе,свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.
Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у природи и друштву по разредима:
По завршетку 1. разреда ученик ће бити у стању да: - препозна и искаже радост, страх, тугу и бес уважавајући себе и друге; - правовремено и примерено ситуацији искаже своје основне животне потребе за храном, водом и одласком у тоалет; - се понаша тако да уважава различитости својих вршњака и других људи; - придржава се договорених правила понашања у и прихвата последице ако их прекрши; - сарађује са вршњацима у заједничким активностима; - одржава личну хигијену и адекватно се одева у циљу очувања здравља; - чува своју, школску и имовину других; - прати инструкције одраслих у опасним ситуацијама:поплава, земљотрес, пожар; - својим речима опише пример неке опасне ситуације из свог непосредног окружења; - примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице; - снађе се у простору помоћу просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката; - одреди време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче,прекосутра; - посматрањем и опипавањем предмета одреди својства материјала: тврдо-меко, провиднонепровидно, храпаво- глатко; - учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене; - разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења; - препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера; - препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина; - идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа; - уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа; - препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у његовом свакодневном животу; - препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења; - штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места; - се понаша тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу; - повезује резултате учења и рада са уложеним трудом.
По завршетку 2. разреда ученик ће бити у стању да: - идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима; - оствари права и изврши обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада; - се понаша тако да уважава различитости других људи; - прихвати последице када прекрши правила понашања групе;

- сарађује са другима у групи на заједничким активностима;
- разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота;
- препозна грб, заставу и химну Републике Србије и примерено се понаша према симболима;
- одреди тип насеља на основу његових карактеристика;
- повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља;
- одржава личну хигијену - руку, зуба и чулних органа;
- примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином;
- безбедно поступа пре и током временских непогода;
- истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала;
- одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета;
- пронађе нову намену коришћеним предметима;
- наводи примере различитих облика кретања у окружењу;
- одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће;
- измери растојање које тело пређе током свог кретања;
- пронађе тражени објекат у насељу помоћу адресе/карактеристичних објеката;
- именује занимања људи у свом насељу са околином;
- одреди време помоћу часовника и календара користећи временске одреднице: сат, дан, седмицу, месец, годину;
- забележи и прочита податке из личног живота помоћу ленте времена;
- разликује облике рељефа у свом насељу и околини;
- разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини;
- идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења;
- повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/улогама;
- разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла;
- разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране;
- наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека;
- штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама;
- разврста отпад на предвиђена места;
- негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу;
- препозна примере повезаности живих бића са условима за живот;
- повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима;
- изведе једноставне огледе пратећи упутства;
- повеже резултате рада са уложеним трудом.

По завршетку 3. разреда ученик ће бити у стању да:
– идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају;
– одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају;
– илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају;
– примени правила друштвеноприхватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима;
– повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи;
– повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи;
– примени правила безбедног понашања усаобраћају;

– разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу;
– повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха;
– очита вредност и температуре воде,ваздуха и тела помоћу
термометра;
– прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране;
– илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини;
– примени поступке (мере) заштите од заразнихболести;
– се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења;
– опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља;
– идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту РепубликеСрбије;
– користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости;
– прикупи и представи податке о прошлости породице и краја;
– повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем;
– доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом;
– разликује природне и вештачке изворе светлости;
– повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора ветлости;
– повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;
– разликује повратне и неповратне промене материјала;
– уочи сличности и разлике међу течностима –тече,променљивост облика; провидност, боја,густина;
– одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу;
– објасни како рециклажа помаже очувању природе;
– изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком;
– сарађује са другима у групи на заједничким активностима;
– представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена,PowerPointпрезентацијоми/илицртежомидр);
–повеже резултате рада са уложенимтрудом.

По завршетку 4. разреда ученик ће бити у стању да:
– одреди положај и границу Србије, положај главног града и већихнасеља на географској карти Србије;
– одреди положај и именује природне и друштвене објекте нагеографској карти Србије;
– повеже различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем становништва,изгледом насеља и делатностима људи;
– уважава националну и културну разноликост као основу за суживот свих грађана Републике Србије;
– представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету;
– у дискусији даје предност коришћењу локалних производа,производа направљених од рециклираних материјала, као и коришћењ у обновљивих природних ресурса;
– повеже промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем;
– планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТуређаје;
– затражи помоћ уколико се суочи са непримереним садржајима удигиталном окружењу;
– идентификује и самостално раздваја смеше просејавањем,одливањем, цеђењем и испаравњем;
– испита електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола;
– наведе примере штедљивог коришћења електричне енергије;
– наведе примере употребе магнета у свакодневном животу;
– наведе примере превенције и заштите од пожара;

– прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности;
– опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација;
– представи ток и резултате истраживања (писано,усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др.);
– пронађе и одабере потребне информације из различитих извора(писаних, сликовних, дигиталних);
– повеже резултате рада са уложеним трудом;
– сарађује са другима у групи на заједничким активностима;
– учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
ПРИРОДА И ДРУШТВО
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)
Учењем предмета Природа и друштво ученици стичу знања о појавама, променама и процесима у природи и друштву, уочавају њихову повезаност и међузависност; развијају вештине и формирају ставове и вредности који им омогућавају да упознају себе и свет који их окружује и развијају способности за активан и одговоран живот. Подстиче се изградња личног, културног и националног идентитета, уз истовремено уважавање других, као и друштвеног и природног окружења; формирају се елементарни научни појмови и постепено гради основа за систем појмова из природних, друштвених и техничко-технолошких наука, чиме се стварају темељи за наставак образовања. Ученици се кроз различите врсте вођених активности, а уз уважавање њиховог претходног искуства, оспособљавају да самостално истражују и анализирају природне и друштвене појаве и процесе, чиме се подстиче њихова природна радозналост и негује жеља за сазнавањем и откривањем. Крозистраживачки рад, ученици развијају вештине критичког мишљења и решавања проблема, самостално закључивање, креативност и иновативност. Оспособљавају се да, у процесу сазнавања, користе релевантне изворе информација, а прикупљене податке представљају на различите начине, укључујући и коришћење ИКТа. Ученици излажу идеје и дискутују о њима, уз поштовање и међусобно уважавање, чиме развијају сарадднички дух и унапређују способност комуникације.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици усвајају базичне научне појмове који омогућавају разумевање појава и процеса у природи и друштву. Уочавају, препознају и именују појаве и процесе у природи (биљни и животињски свет, материјали, облици рељефа, појављивање воде у природи, кретање и друго), користећи одговарајућу терминологију. Издвајају и кратко описују кључне друштвене појаве (друштвене групе, личности, догађаје, насеља и друго) у садашњости и прошлости користећи изворе информација који су примерени узрасту ученика. Описују здраве стилове живота (исхрана, физичка активност и боравак у природи, хигијена, коришћење дигиталних уређаја), очигледне примере утицаја човека на природу и мере заштите људи и окружења.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици користе идеје, искуства и стечена знања о природним и друштвеним феноменима и уче у складу са природом науке из које потиче одређени садржај. Знања о природном и друштвеном окружењу граде непосредним посматрањем, знања о физичким и хемијским феноменима кроз учешће у вођеним огледима/ експериментима, а знања о прошлости посматрањем и анализом једноставног историјског извора. Коришћењем географске карте, ученици идентификују кључне географске објекте Србије. Радозналост ученика развија се подстицањем да постављају питања о појавама које их окружују. Приликом прикупљања података и/или презентовања оног што су сазнали користе ИКТ на примерен начин, уз подршку учитеља. Уче самостално, у пару или у групи, поштујући правила заједничког рада, уз уважавање мишљења других.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици примењују усвојена знања о природи и друштву и стечене вештине као основу за адекватно и одговорно понашање у свакодневним ситуацијама. Формирају здраве животне навике и одговоран однос према себи, другима и животној средини. Оријентишу се у времену при планирању и извршавању сопствених активности. Оријентишу се у простору и безбедно се крећу у свом непосредном окружењу. Учествују у активностима којима се промовише и негује културно-историјско наслеђе, уз уважавање и поштовање различитости и на тај начин развијају лични, културни и национални идентитет. Показују интересовање заразличите научне области чиме се ствара основа за наставак основног образовања и васпитања.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ПД.ОО1.О.1.1. Препознају и именују ко и шта чини живу и неживу природу и разликују их од производа људског рада. – ПД.ОО1.О.1.2. Класификују жива бића према следећим критеријумима: изглед, начин исхране, кретања и размножавања, станиште/животна заједница којој припадају. – ПД.ОО1.О.1.3. На очигледним примерима препознају значај природе за живот човека и разликују повољно и неповољно деловање човека на очување природе. – ПД.ОО1.О.1.4. Именују природне ресурсе и кратко објашњавају њихову употребну вредност. – ПД.ОО1.О.1.5. Одређују облике рељефа и облике појављивања воде у окружењу. – ПД.ОО1.О.1.6. Разликују и именују облике кретања тела и очигледне факторе који утичу на то кретање. – ПД.ОО1.О.1.7. Препознају и именују различите материјале и њихова основна својства (укључујући и воду, ваздух и земљиште). – ПД.ОО1.О.1.8. Наводе и кратко описују основне одреднице државе Србије, најважније догађаје, појаве и личности из прошлости Србије. – ПД.ОО1.О.1.9. Идентификују друштвене групе којима припадају и наводе правила понашања, права и обавезе које имају као чланови тих група. – ПД.ОО1.О.1.10. Наводе поступке за	– ПД.ОО1.О.2.1. Постављају питања о природним и друштвеним појавама и процесима. – ПД.ОО1.О.2.2. Користе препоручени извор информација за прикупљање података о природним и друштвеним феноменима. – ПД.ОО1.О.2.3. Описују природне и друштвене појаве и процесе на основу непосредног посматрања. – ПД.ОО1.О.2.4. Изводе једноставне огледе/ експерименте на основу упутства. – ПД.ОО1.О.2.5. Проналазе кључне географске објекте на карти Србије. – ПД.ОО1.О.2.6. Описују сегмент живота у прошлости на основу тумачења једноставног историјског извора. – ПД.ОО1.О.2.7. Учествују у тимском раду, уважавајући мишљење других	– ПД.ОО1.О.3.1. Испољавају радозналост за свет који их окружује, односно за различите научне области. – ПД.ОО1.О.3.2. Усвајају навике које доприносе безбедности, заштити и очувању животне средине, сопственог здравља и здравља других. – ПД.ОО1.О.3.3. Оријентишу се у времену користећи часовник и календар и у непосредном окружењу помоћу карактеристичних објеката. – ПД.ОО1.О.3.4. Уважавају индивидуалне и културне особености и поштују различитости међу људима. – ПД.ОО1.О.3.5. Учествују у заједничким активностима на нивоу школе и локалне заједнице.

очување и унапређивање људског здравља. – ПД.ОО1.О.1.11. Идентификују изворе опасности по живот и здравље људи и објашњавају основне мере заштите.		

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Користећи претходно стечена знања и вештине уочавају разноврсност појава у природи и друштву. Разумеју природне циклусе: животни циклус, смена дана и ноћи, смена годишњих доба, кружење воде у природи и друго. Разумевање кључних појмова ученицима омогућава да објашњавају процесе, доводе у везу промене у природи и друштву и појаве које се дешавају као последице тих процеса и промена. На очигледним примерима уочавају и објашњавају међусобне позитивне и негативне утицаје човека и природе. Разумевање промена које су се десиле у прошлости се базира на томе да ученици сагледају повезаност прошлости са њиховим садашњим животом кроз примере који су им блиски – начин живота, традиција, називи улица, празници итд.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици користе и комбинују више извора информација (непосредно окружење, историјске изворе, географск карту итд.), укључујући и дигиталне ресурсе, за формулисање објашњења и закључака о природним и друштвеним феноменима, уз подршку учитеља. Прикупљају податке користећи опрему, мерне инструменте и мерне јединице примерене узрасту ученика. Ток истраживања, односно сазнања до којих долазе систематизују у форми белешке на изабрани начин – речима или сликовно. Умеју да одреде факторе чије се дејство прати/ мери током посматрања или огледа/експеримента. До информација о простору на коме живе ученици долазе коришћењем географске карте. Комбиновањем информација из једноставних историјских извора долазе до сазнања о прошлости. Примењују одговарајуће стратегије учења што се види приликом представљања резултата истраживања на изабрани начин, уз могућност коришћења ИКТ-а. Сарађују са другим ученицима у процесу конструкције знања.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици изражавају ставове на прихватљив начин и показују развијену свест о важности очувања природних и друштвених ресурса. Износе идеје и доносе закључке користећи научне чињенице, чиме се доприноси развијању основа логичког и критичког мишљења. Оријентишу се и безбедно крећу у ширем простору, користећи план насеља, географску карту Србије и превозна средства. Сарадњом са другима унапређују комуникационе вештине и развијају толеранцију.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ПД.ОО1.С.1.1. Објашњавају повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима. – ПД.ОО1.С.1.2. Речима или сликом објашњавају међусобну повезаност живих бића у животној заједници. – ПД.ОО1.С.1.3. Препознају еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса на једноставним примерима. – ПД.ОО1.С.1.4. Повезују својства и промене материјала са њиховом употребом у свакодневном животу. – ПД.ОО1.С.1.5. Идентификују мање очигледне факторе који утичу на кретање тела (средина, отпор ваздуха приликом падања). – ПД.ОО1.С.1.6. На различите начине представљају редослед којим су се јављале важне појаве, личности и историјски догађаји. – ПД.ОО1.С.1.7. Објашњавају везу између прошлости и садашњости на примерима из свакодневног живота.	– ПД.ОО1.С.2.1. У процесу сазнавања упоређују своја искуства са научним чињеницама. – ПД.ОО1.С.2.2. Прате и објашњавају једноставне природне и друштвене појаве и процесе и на основу тога доносе закључке. – ПД.ОО1.С.2.3. Користе различите изворе информација, мерне инструменте и другу опрему за прикупљање података и креирају белешку о природним и друштвеним феноменима по задатој структури – ПД.ОО1.С.2.4. Представљају спроведено истраживање – писано, усмено, помоћу ленте времена и/или цртежом, укључујући и коришћење ИКТ-а. – ПД.ОО1.С.2.5. Одређују факторе чије се дејство мери или контролише током огледа/ експеримента. – ПД.ОО1.С.2.6. Користећи карту Србије описују географске карактеристике простора. – ПД.ОО1.С.2.7. Прикупљају податке о прошлости помоћу различитих историјских извора и на основу тога формулишу краћа објашњења.	– ПД.ОО1.С.3.1. Користе научне чињенице приликом изношења идеја и закључака. – ПД.ОО1.С.3.2. Бирају и примењују поступке којима чувају природно окружење и културно наслеђе. – ПД.ОО1.С.3.3. Оријентишу се у простору користећи план насеља и географску карту. – ПД.ОО1.С.3.4. Препознају своју улогу у различитим друштвеним групама прихватајући права и обавезе.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици повезују стечена знања и искуства о природним и друштвеним процесима и појавама. На тај начин уочавају узрочно-последичне односе у природном и друштвеном окружењу и објашњавају их користећи аргументе и терминологију на начин примерен узрасту. На очигледним примерима доводе у везу и процењују значај међусобног утицаја човека и природе, како повољан, тако и неповољан, као и могуће последице у будућности. Разликују узроке од последица кључних историјских догађаја, објашњавају и процењују утицај тих догађаја на савремени начин живота и данашњу државу.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици интегришу стара и нова сазнања примењујући напредне стратегије учења, групишући прикупљене или дате податке и уочавајући обрасце и односе међу тим подацима, на основу чега формулишу закључке. Тиме се оспособљавају да самостално одвајају битно од небитног током учења. Различите изворе информација (текстове, слике, географску карту Србије, графиконе, табеле, огледе/експерименте и друго), користе за прикупљање података о узрочно-последичним везама у природи и друштву. Преузимају иницијативу приликом креирања и/или реализовања истраживачких активности – самостално и/или у сарадњи са другим ученицима. Дискутују о спроведеном истраживању са другим ученицима и наставником, поштујући правила активног слушања и аргументовања, чиме развијају способност вредновања процеса и резултата рада.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици темеље закључке и одлуке на усвојеним знањима и поткрепљују их агрументима заснованим нанаучним чињеницама. Испитивањем и разумевањем узрочно-последичних односа у појавама и процесима у природи и друштву стварају основу за даље развијање научне писмености. Презентују своје идеје другима, спремни су да се укључе у дискусију и прихвате другачије аргументе као начин увођења у научну комуникацију. Иницирају и покрећу акције примерене узрасту које имају за циљ промовисање и очување културно-историјског наслеђа и здравих стилова живота. Тако развијају одговорност према себи и другима, као и одговорност према природи, друштвеним и природним ресурсима.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ПД.ОО1.Н.1.1. Објашњавају узрочно-последичне односе у конкретним природним процесима и појавама. – ПД.ОО1.Н.1.2. Разликују узроке од последица важних догађаја који су се десили у прошлости и објашњавају утицај тих догађаја на садашњост. – ПД.ОО1.Н.1.3. На примерима блиским њиховом искуству процењују утицај природних процеса на друштвена збивања, као и друштвених збивања на промене у природи. – ПД.ОО1.Н.1.4. Аргументују еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса.	– ПД.ОО1.Н.2.1. Групишу/класификују прикупљене податке и у дискусији са другим ученицима доносе закључке. – ПД.ОО1.Н.2.2. Анализирају једноставно приказане податке и информације (табеле, графикони) да би уочили обрасце и односе у изучаваним феноменима. – ПД.ОО1.Н.2.3. Осмишљавају једноставан експеримент на основу кога се може доћи до закључка о истраживаном феномену. – ПД.ОО1.Н.2.4. Користе карту Србије за објашњавање повезаности природно-географских карактеристика Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи.	– ПД.ОО1.Н.3.1. Аргументују своје идеје и доносе закључке о процесима и појавама у природи и друштву који су засновани на научним чињеницама. – ПД.ОО1.Н.3.2. Решавају проблеме и доносе одговорне одлуке у свакодневним животним ситуацијама употребом стечених знања. – ПД.ОО1.Н.3.3. Предлажу акције у оквиру школе и локалне заједнице и доприносе њиховој реализацији.

Сви искази са * имају додатак који подразумева писмено, усмено и дигитално приказивање, рад у групи и индивидуално, као и дебатовање, дискутовање у образовном или јавном контексту.

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљ наставе српског језика и књижевности у основној школи је оспособити ученике да се правилно изражавају на српском језику, разумеју и тумаче књижевна дела и развијају љубав према језику и књижевности. Настава треба да подстакне ученике да развијају говорне и писане вештине, проширују знање о српском језику и књижевности и изграђују естетски укус.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави српског језика и књижевности по разредима:

По завршетку 5. разреда ученик ће бити у стању да:

- разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности;
- чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела;
- чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова;
- одреди род књижевног дела и књижевну врсту;
- разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности;
- разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији;
- анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава);
- разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца;
- разликује облике казивања;
- увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике;
- одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту;
- процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.);
- развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела;
- одреди тему и главне и споредне мотиве;
- анализира узрочно-последично низање мотива;
- илуструје особине ликова примерима из текста;
- вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове;
- илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима;
- уважава националне вредности и негује српску културно-историјску баштину;
- наведе примере личне добити од читања;
- напредује у стицању читалачких компетенција;
- упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;
- разликује променљиве речи од непроменљивих;
- разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију;
- разликује основне функције и значења падежа;
- употребљава падежне облике у складу са нормом;
- употребљава глаголске облике у складу са нормом;
- разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима);
- доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писањаречи; интерпункцијских знакова;
- користи правопис (школско издање);
- правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице;
- говори јасно поштујући књижевнојезичку норму;
- течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове;
- користи различитео блике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог;
- издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста);
- саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште;
- проналази експлицитно и имлицитно са држане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту;
- напамет говори одабране књижевне текстове или одломке.

По завршетку 6. разреда ученик ће бити у стању да:
- препозна делове речи у вези са њиховим грађењем;
- разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора;
- разликује врсте гласовних прмена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму;
- одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик;
- препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом;
- разликује реченице по комуникативној функцији;
- примењује правописну норму.
- одреди род књижевног дела и књижевну врсту;
- прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера;
- разликује ауторску приповетку од романа;
- анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима);
- разликује заплет и расплет као етапе драмске радње;
- разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца;
- разликује облике казивања;
- одреди стилске фигуре;
- анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу;
- уочава хумор у књижевном делу;
- илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима.
- употребљава различите облике усменог и писменог изражавања;
- разликује и гради аугментативе и деминутиве;
- саставља обавештење, вест и кратак извештај;
- говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму;
- изражајно чита обрађене књижевне текстове.

По завршетку 7. разреда ученик ће бити у стању да:
- разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом;
- одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима;
- уочи делове именичке синтагме;
- искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом;
- разликује граматички и логички субјекат;
- разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да;
- препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;
- идентификује врсте зависних реченица;
- примени основна правила конгруенције у реченици;
- доследно примени правописну норму;
- разликује дугосилазни и дугоузлазни акценат;
- користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита;
- истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи;
- чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом;
- разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста;
- разликује основне одлике стиха и строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен;

- тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту;
- локализује књижевна дела из обавезног школског програма;
- разликује етапе драмске радње;
- разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта;
- разликује облике казивања (форме приповедања);
- идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију;
- анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста;
- уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким;
- разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела;
- критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став;
- доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста;
- препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину;
- размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова;
- препоручи књижевно дело уз кратко образложење;
- говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму;
- разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила;
- састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа;
- напише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице;
- користи технички и сугестивни опис у изражавању;
- препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу;
- пронађе потребне информације у нелинеарном тексту;
- напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила;
- примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.);
- састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални).

По завршетку 8. разреда ученик ће бити у стању да:

- објасни настанак и развој српског књижевног језика;
- разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа;
- сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи;
- именује дијалекте српског језика; разуме постојеће језичке прилике у Србији;
- издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења;
- користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом;
- доследно примени правописну норму;
- примени основна правила о распореду акцената;
- књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања;
- тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове;
- критички промишља о стварности на основу прочитаних дела;
- истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи;
- повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда;
- издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације;
- повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом;

- одреди временски оквир у којем је писац стварао;
- разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта;
- препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа;
- уочи разлику између научног, административног и разговорног функционалног стила;
- пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова;
- препозна метафору и метонимију као лексичке механизме и разуме значење вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију;
- разуме значење застарелих речи и неологизама;
- користи речник, енциклопедију и лексикон;
- уочи манипулацију у пропагандним текстовима;
- напише приказ, расправу и краћи есеј;
- разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник, библиографију – и уме да их користи;
- повезује информације и идеје изнесене у тексту, уочава јасно исказане односе и изводи закључак заснован на тексту.

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици говоре и пишу користећи оба писма, дајући предност ћирилици, у различитим комуникативним ситуацијама и дигиталном окружењу, примењујући књижевно-језичку и правописну норму. Негују културу дијалога и поштују основне норме комуникације. Имају развијен речник и способни су да користе језик да би исказали своје стваралачке могућности.

Примењују основна знања у тумачењу књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине градећи постепено свој естетски укус. Читањем и доживљавањем књижевних дела развијају маштовитост, способност истраживачког посматрања, разумевања себе и других, критичко мишљење; негује се морално просуђивање, емпатија и асоцијативно повезивање. Ученици читају и усмерено приступају тумачењу различитих неуметничких текстова (укључујући дигиталне изворе и медијске садржаје) како би развијали способност одабира, вредновања и коришћења информација, одговорно се односећи према интелектуалној својини. Безбедно користе информационо-комуникационе технологије у сврхе учења.

Стечена знања из језика и књижевности користе ради даљег учења и усавршавања, као и сналажења у друштвеном животу (решавање проблемских ситуација, сарадња, предузимање иницијативе, развијање одговорног односа према себи и околини и сл.).

У складу са узрастом, разумеју место, улогу и значај језика и књижевности у очувању националног идентитета и традиције, како би неговали културу свог народа и поштовали и уважавали различитости других култура.

Применом знања из српског језика лакше усвајају стране језике.

Примењују разноврсне стратегије учења и функционално повезују садржаје различитих наставних предмета.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици разумеју појам језика, знају којим језиком говоре и препознају место и улогу српског књижевног језика у друштву. Разликују књижевни језик од дијалеката. Примењују књижевнојезичку норму у говору и писању. Имају развијен речник, у складу са узрастом, а речи употребљавају у складу са комуникативном ситуацијом. Умеју да опишу свој доживљај књижевног дела и издвоје тражене информације у неуметничком тексту (линеарном и нелинеарном). Познају најзначајније ствараоце из националне и светске књижевности и њихова дела из програма. Повезују прочитана књижевна дела предвиђена програмом са њиховим ауторима. Праве разлику између народне и ауторске књижевности. Интерпретирају књижевна дела из програма по задатим критеријумима (самостално или уз помоћ наставника).
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици повезују знања из граматике и правописа са језичким ситуацијама у којима их примењују. Говоре јасно, читају течно, умеју да искажу своје мишљење. Саговорника слушају пажљиво, уважавајући његово мишљење. Састављају једноставан говорени или писани текст о доживљају књижевног дела, као и о темама из свакодневног живота и света маште. Читају књижевне и неуметничке текстове користећи различите технике читања. Разликују експлицитна и имплицитна значења у различитим врстама текстова. Користе различите изворе сазнавања, пореде информације и вреднују их.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици се служе књижевним језиком у различитим комуникативним ситуацијама. Изражавају своје мишљење аргументовано, уважавајући туђе ставове. Бирају одговарајући језички израз у складу са контекстом. Стварају различите врсте текстова. Читају, разумеју и парафразирају књижевне и неуметничке текстове. Користе читалачку писменост и различите стратегије читања и учења. Исказују љубав према књижевности и поштују вредности националне културе и културе других народа. Имају развијене читалачке навике и схватају значај читања за развој сопствене опште културе и знања. Препознају облике вербалне агресије (неучтиво обраћање, непоштовање саговорника, вређање, говор мржње и сл.) као негативну појаву.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– СРП.ОО.О.1.1. Знају које дијалекатске зоне обухвата српски језик. – СРП.ОО.О.1.2. Разликују самогласнике од сугласника, правилан од неправилног изговора гласа. – СРП.ОО.О.1.3. Разликују промењиве и непромењиве речи, именују врсте речи и разврставају их према основним граматичким категоријама. – СРП.ОО.О.1.4. Разликују просте речи од твореница. – СРП.ОО.О.1.5. Препознају основне реченичне чланове; разликују независне од зависних предикатских реченица; именују врсте независних реченица према њиховој комуникативној функцији. – СРП.ОО.О.1.6. Разумеју значења речи, устаљених израза и фразеологизама са којима се срећу у школским текстовима и свакодневној комуникацији. – СРП.ОО.О.1.7. Уочавају основне лексичке појаве (једнозначност и вишезначност речи) и лексичке односе (синонимију, хомонимију и антонимију). – СРП.ОО.О.1.8. Знају правописна правила и примењују их у једноставнијим примерима. – СРП.ОО.О. 1.9. Разликују формално од неформалног изражавања и повезују начин изражавања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.О.1.10. Повезују прочитана књижевна дела са њиховим ауторима; самостално саопштавају основну садржину дела, основну тему, главни мотив дела и његове главне ликове, време и место радње; разликују основне форме казивања. – СРП.ОО.О.1.11. Класификују текстове према	– СРП.ОО.О.2.1. Повезују теоријска знања из граматике са класификацијом језичких појава у једноставној језичкој ситуацији. – СРП.ОО.О.2.2. Служи се „Правописом српскога језика” и речницима за решавање језичких и правописних правила. – СРП.ОО.О.2.3. Читају књижевне и неуметничке текстове (линеарне и нелинеарне) и с пажњом и разумевањем слушају једноставније излагање (нпр. предавање уживо или аудио, аудио-визуелно или дигитално излагање) изграђујући навике читања и пажљивог слушања. – СРП.ОО.О.2.4. Исказују свој доживљај о говореном или писаном тексту (нпр. колико им се текст допада, да ли им је занимљив/необичан; које је основно осећање и тон текста и сл.). – СРП.ОО.О.2.5. Повезују садржај књижевног дела са сопственим или туђим искуством. – СРП.ОО.О.2.6. Сажимају и препричавају прозни текст разликујући главно од споредног; интерпретирају текст (описују ликове, поступке, изводе закључке…). – СРП.ОО.О.2.7. Одабирају и прилагођавају комуникативној ситуацији одговарајућа изражајна (вербална и невербална) средства, лексику и облике казивања у писаном и говореном тексту. – СРП.ОО.О.2.8. Уочавају информације у тексту које не разумеју и налазе начине за сазнавање (постављају питања); проналазе информације из текста према задатом критеријуму.	– СРП.ОО.О.3.1. Користе знања из језика како би се правилно, јасно и примерено комуникативној ситуацији изражавали писаним и усменим путем. – СРП.ОО.О.3.2. Умеју да прочитају информацију исказану у различитим облицима (табела, графикон, хипертекст...) и интерпретирају је на различите начине (усмено, писмено, визуелно, дигитално). – СРП.ОО.О.3.3. Пишу примењујући различите форме казивања и различите функционалне стилове. – СРП.ОО.О.3.4. Усклађују одговарајући језички израз са контекстом (укључујући и конструктивну комуникацију у сарадњи са другима, у групи, на друштвеним мрежама и интернету). – СРП.ОО.О.3.5. Изражавају аргументовано своје мишљење у складу са контекстом, уважавајући туђе ставове. – СРП.ОО.О.3.6. Препознају говор мржње и дискриминаторне ставове у свакодневним ситуацијама и у медијима као негативну појаву; поштују личне и културолошке различитости. – СРП.ОО.О.3.7. Користе читалачку писменост (проналазе информације, разумеју опште значење текста, интерпретирају значење текста) као средство за учење других предмета. – СРП.ОО.О.3.8. Примењују различите стратегије читања и прилагођавају их природи текста и сврси читања (информисање, учење, естетски доживљај, забава); читају, разумеју и интерпретирају нелинеарне текстове. – СРП.ОО.О.3.9. Имају развијене читалачке навике и схватају значај читања за развој сопствене опште културе и знања.

различитим критеријумима: књижевни/некњижевни текст, народна/ауторска књижевност; дело у прози/дело у стиху; књижевни род (епски, лирски, драмски).		– СРП.ОО.О.3.10. Разумеју значај књижевности и културе у свом животу; развијају креативност и сопствене стваралачке способности на свим пољима; вреднују књижевност као суштински део националне, европске и светске културе и као средство за промоцију различитих култура. – СРП.ОО.О.3.11. Користе знања из језика и књижевности за учествовање у различитим културним садржајима (приредбе, представе, књижевне вечери, изложбе, перформансе…), реализују унапред осмишљене идеје, учествују у пројектима који се тичу школе и локалне заједнице. – СРП.ОО.О.3.12. Састављају једноставнији говорени или писани текст према задатом критеријуму, одговорно се односећи према питањима везаним за интелектуалну својину. – СРП.ОО.О.3.13. Увиђају значај језика у неговању културног и националног идентитета; поштују језике националних мањина у Србији и познају елементе њихове културне баштине и историјског наслеђа.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици знају основне податке о пореклу и развоју књижевног језика, његовој дијалекатској разуђености и положају у европској породици језика. Разликују основне језичке групе у Европи и одређују место српског језика у породици словенских језика. Имају основна знања из различитих области граматике (фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије, стилистике) и правописа и примењују их у говору и писању. Имају развијен речник у складу са образовањем, разликују формално од неформалног изражавања и повезују начин изражавања са комуникативном ситуацијом. При тумачењу књижевног дела уочавају основне тематске, композиционе и језичко-стилске карактеристике епског, лирског и драмског текста. Познају основне књижевне термине и адекватно их примењују у тумачењу књижевних дела. Самостално анализирају издвојен проблем у књижевном и неуметничком тексту.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици повезују информације из различитих области служећи се речницима, приручницима, енциклопедијама и другим изворима информација, укључујући и дигиталне. Своје мишљење о свакодневним темама умеју јасно да формулишу, аргументују и јавно искажу. Састављају логичан и структуриран сложенији говорени или писани текст. Тумаче кључне чиниоце структуре књижевног текста као и његове тематске, идејне, стилске, језичке и композиционе особине. Тумаче идејне и формалне елементе књижевног и неуметничког текста. Анализирају издвојен проблем у тексту и умеју да аргументују своје мишљење.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици негују сопствени говор и састављају сложеније писане текстове о различитим темама поштујући језичку норму. Користе основну и секундарну литературу и умеју да препоруче књижевно дело и да образложе свој избор. Примењују основне књижевне термине у тумачењу књижевних дела. Имају развијену читалачку културу, читају ради уметничког доживљаја књижевног дела, знања, богаћења лексичког фонда. Повезују информације из неуметничких текстова поредећи их са личним искуством. Користе знања из језика и књижевности за креирање различитих културних садржаја.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– СРП.ОО.С.1.1. Разврставају европске језике на основне језичке групе и знају место српског језика у породици словенских језика. – СРП.ОО.С.1.2. Наводе основне етапе у развоју књижевног језика код Срба и најзначајније културноисторијске споменике; класификују дијалекте српског језика. – СРП.ОО.С.1.3. Уочавају евентуалне разлике између свог и књижевног акцентовања речи; умеју да одреде место акцента у речи. – СРП.ОО.С.1.4. Примењују знања о подели гласова и гласовним алтернацијама у свом говору и писању. – СРП.ОО.С.1.5. Разликује подврсте променљивих речи и њихове граматичке категорије, као и све глаголске облике (осим имперфекта). – СРП.ОО.С.1.6. Препознају делове твореница (корен, творбену основу, префикс, суфикс) у једноставнијим примерима, развијајући језичко осећање и богатећи свој речник. – СРП.ОО.С.1.7. Уочавају синтагме и умеју да анализирају једноставније реченице грађене по основним моделима; познају врсте зависних реченица и разумеју њихову функцију. – СРП.ОО.С.1.8. Знају и тумаче значења речи и фразеологизама који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима и правилно их употребљавају. – СРП.ОО.С.1.9. Препознају функционалне стилове (књижевно-уметнички, научни, административни, публицистички и разговорни) на основу њихових одлика и примењују их у складу са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.С.1.10. Доследно примењују правописна правила и уочавају грешке у свом и	– СРП.ОО.С.2.1. Примењују теоријска знања у уочавању, илустровању и анализи граматичких појава у сложенијој језичкој ситуацији. – СРП.ОО.С.2.2. Уочавају и исправљају грешке у свом и туђем тексту у складу са правописном нормом. – СРП.ОО.С.2.3. Користе различите стратегије читања и учења у складу са постављеним циљем. – СРП.ОО.С.2.4. Редовно читају књижевна дела из школског програма и дела по свом слободном избору, стичући читалачке навике и развијајући књижевни/естетски укус. – СРП.ОО.С.2.5. Доживљавају књижевно дело исказујући личне утиске; интерпретирају књижевни и неуметнички текст истичући битне детаље; повезују, упоређују и образлажу своје закључке чињеницама из текста и личног искуства. – СРП.ОО.С.2.6. Тумаче узрочно- последичне односе у вези са догађајима у тексту, поступцима и карактеристикама ликова, историјским и друштвеним контекстом, тј. мотивима, стилско језичким средствима у поезији; откривају идејни слој текста. – СРП.ОО.С.2.7. Процењују поступке и особине ликова и тако формирају и преиспитују моралне ставове. – СРП.ОО.С.2.8. Разликују субјективност од објективности у изражавању, чињенице од интерпретација, препознају метафоричност; хумор, иронију, сатиру; препознају сврху и циљ изражавања (пропаганда, манипулација, реклама, информисање…). – СРП.ОО.С.2.9. Организују говорени или писани текст (осмишљавају и преобликују план, структурирају и преуређују садржај,	– СРП.ОО.С.3.1. Изражавају своје мишљење у школском, приватном, јавном и медијском контексту служећи се књижевним језиком, уз свест о социјалним конвенцијама и културолошким различитостима. – СРП.ОО.С.3.2. Користе изграђене вештине сарадње и културу комуникације, културу сопственог вербалног и невербалног изражавања, као и вештине слушања и поштовања туђег мишљења у различитим аспектима, медијима и комуникацијским ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.3. Негују културу свог народа и поштују и уважавају различитости других култура. – СРП.ОО.С.3.4. Користе читалачку писменост (размишљају о тексту и вреднују његов садржај; пореде чињенице и ставове изнете у тексту с властитим представама, траже доказе у тексту и супротстављају их доказима из других извора информација, користећи општа и специфична знања, али и способност апстрактног размишљања) у различитим сферама, (уметничкој, дигиталној, информатичкој, финансијској, здравственој, медијској, научној, математичкој...). – СРП.ОО.С.3.5. Проширују интересовање за читање – од различитих неуметничких текстова до књижевности за младе, националне и светске белетристике; умеју да препоруче књигу и да вреднују препоруке других. – СРП.ОО.С.3.6. Разумеју међусобне везе књижевности и културе; обликују своје естетске и етичке ставове уз помоћ литературе. – СРП.ОО.С.3.7. Користе знања из језика и књижевности за креирање и/или вредновање различитих културних садржаја; спремни су да

туђем тексту. – СРП.ОО.С.1.11. Повезују књижевна дела са историјским и друштвеним контекстом. – СРП.ОО.С.1.12. Уочавају у делу лирске, епске и драмске елементе; именују основне књижевне (песма, приповетка, роман...) и књижевно-научне врсте (биографију, аутобиографију, дневник, путопис, мемоаре и научно-популарне текстове). – СРП.ОО.С.1.13. Разликују аутора књижевног дела од наратора, драмског лица или лирског субјекта; књижевни текст од неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје. – СРП.ОО.С.1.14. Именују различите облике казивања (приповедање у 1. и 3. лицу, хронолошко и ретроспективно; описивање, врсте описа; монолог, унутрашњи монолог и дијалог), језичко стилска изражајна средства, као и врсте стиха, строфе и риме приликом интерпретације и анализе књижевних дела. – СРП.ОО.С.1.15. Праве разлику између парафразе (препричавања) и анализе дела. – СРП.ОО1.С.1.10. Издвајају и именују поређење и персонификацију у тексту. – СРП.ОО1.С.1.11. Одређују врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) и подврсте речи (властите, заједничке и градивне именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) и препознају збирне именице; разликују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица. – СРП.ОО1.С.1.12. У простој реченици одређују субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин исказане речју или скупом речи; одређују врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, заповедне, узвичне) и по облику.	повезују делове у складну говорену или писану целину). – СРП.ОО.С.2.10. Самостално проналазе, повезују информације из текстова из различитих области и користе их у учењу и свакодневним животним ситуацијама.	учествују у самосталним и тимским пројектима; способни су да развију идеју и да је представе препознајући и остварујући личну, друштвену и комерцијалну вредност. – СРП.ОО.С.3.8. Састављају говорене или писане текстове на основу наученог, основне и секундарне литературе; умеју да цитирају и/или парафразирају туђе текстове. – СРП.ОО.С.3.9. Уважавају културну разноликост Србије, цене културну баштину свог завичаја; имају развијене културне потребе, знају како да их искажу и задовоље.

– СРП.ОО1.С.1.13. Препознају односе антонимије, синонимије, хипонимије/хиперонимије, хомонимије; владају основним творбеним обрасцима (нпр. грађење умањеница).		

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици разумеју функције и значај језика и вишејезичности. Имају детаљнија знања о граматици српског језика (акцентима, саставу речи, значењу падежа и глаголских облика, структури реченице); познају структуру речничког чланка. Владају усменим и писаним облицима потребним за школовање, грађанску и социјалну укљученост. Процењују стилске поступке у књижевном и неуметничком тексту и тумаче њихову улогу у остваривању естетских и значењских одлика различитих врста текстова. Разумеју и успостављају везе између књижевности и других уметности, науке и технологије. Развијају лични, национални и културни идентитет, свест о припадности европском и светском културном наслеђу на основу дела српске и светске књижевности, позоришне и филмске уметности, научне и уметничке баштине и различитих облика медијске културе.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици говоре јавно и пред већим аудиторијумом о темама из језика, књижевности и културе. Уочавају истраживачке и стваралачке могућности у процесу учења језика и књижевности и примењују стечена знања и вештине у свакодневном животу. Истражују карактеристике регистара и стилова везаних за речнике и избор одговарајућих језичких израза. Упоређују информације из различитих дисциплина и медијских извора и критички се односи према њима.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици имају навику и потребу да развијају говорну и читалачку културу, како ради сопственог усавршавања тако и ради учешћа у грађанском и друштвеном животу. Прате утицај социоекономских кретања на језик, књижевност, културу и науку; брину о одрживом начину живота у заједници. Негују хумани и критички однос у дијалогу међу културама. Спремни су да преузму одговорност за изборе и одлуке који утичу на лични живот и живот заједнице.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– СРП.ОО.Н.1.1. Разумеју и објашњавају основне функције језика (комуникативну и стваралачку); познају појмове једнојезичности и вишејезичности и знају одговарајуће језичке прилике у Србији. – СРП.ОО.Н.1.2. Умеју да одреде дужину/квантитет акценатског слога и примене правила акцентуације у једноставним примерима (унутрашњи слогови и једносложне речи); – СРП.ОО.Н.1.3. Одређују гласовне алтернације и примењују књижевнојезичку норму у вези са њима. – СРП.ОО.Н.1.4. Проналазе и именују делове речи у вези са облицима речи (граматичку основу и наставак за облик); знају основна значења падежа, именују личне и неличне, просте и сложене глаголске облике и правилно их употребљавају у писању и говору. – СРП.ОО.Н.1.5. Именују основне творбене моделе (префиксација, извођење, слагање) и користе их ради богаћења свог речника. – СРП.ОО.Н.1.6. Анализирају синтагме, предикатске и комуникативне реченице и увиђају њихов међусобни однос у језичком систему; примењују основна правила слагања реченичних чланова. – СРП.ОО.Н.1.7. Одређују значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени; познају и користе метафору и метонимију као лексичке механизме. – СРП.ОО.Н.1.8. Тумаче одлике лирског, епског и драмског у различитим књижевним делима и у књижевним врстама на међи (нпр. драмски спев, лирско-епске врсте). – СРП.ОО.Н.1.9. Уочавају и описују језичке,	– СРП.ОО.Н.2.1. Анализирају кључне чиниоце структуре књижевног текста (тематске, идејне, стилске, језичке и композиционе особине) користећи књижевнотеоријску терминологију. – СРП.ОО.Н.2.2. Процењују функцију употребљених стилских средстава (стилске фигуре, облици казивања, слојевитост у значењу) у одређеном контексту. – СРП.ОО.Н.2.3. Анализирају проблем, идеју или поруку у књижевном и неуметничком тексту сагледавајући их из различитих перспектива; проналазе аргументе, рангирају и преиспитују њихову вредност и евентуално коригују своје ставове. – СРП.ОО.Н.2.4. Усклађују сврху, садржај и начин излагања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.Н.2.5. Састављају различите типове текстова (бирају одговарајуће елементе функционалних стилова и форме казивања) испољавајући оригиналност и креативност. – СРП.ОО.Н.2.6. Истражују и упоређују информације из различитих медијских извора вреднујући поузданост извора и релевантност информација.	– СРП.ОО.Н.3.1. Разумеју и користе могућности језика, истражују и изражавају ставове о себи, као и о друштвеним, културним, моралним, духовним и естетским димензијама људских искустава. – СРП.ОО.Н.3.2. Имају интерактиван однос према медијима; препознају различите врсте медијских манипулација и њихов утицај на обликовање стварности. – СРП.ОО.Н.3.3. Развијају лични стил у вербалном и невербалном изражавању. – СРП.ОО.Н.3.4. Негују позитивне интеракције и сарадњу у тимском раду уз истрајност и проактивност у остваривању циљева; спремни су да учествују у активностима заједнице и друштва. – СРП.ОО.Н.3.6. Уочавају и прате развој и утицај уметности, науке и технологије на писменост и језик; брину о очувању културно-историјских споменика, о безбедности и одрживости животне средине. – СРП.ОО.Н.3.7. Користе читалачку писменост да би објективно и критички разматрали садржај и форму текста, његову структуру, жанр, начин и стил писања; разликују чињенице од интерпретације, као и ауторове евентуалне пристрасности и предрасуде. – СРП.ОО.Н.3.8. Читајући и пишући, проширују своје видике и развијају свој мисаони и емоционални свет, уз спремност да преузму одговорност за изборе и одлуке који утичу на лични живот и живот заједнице. – СРП.ОО.Н.3.9. Негују хумани и критички однос према културним различитостима и начину на који се књижевношћу и другим уметностима може доживети и обликовати свет.

структурне и/или естетске особине књижевног и неуметничког дела и користе их у вредновању књижевног дела и развијању властитог стила изражавања.		– СРП.ОО.Н.3.10. Вреднују језик као медиј националне културе, националну културну баштину и културну разноликост Европе и света.

Сви искази са * имају додатак који подразумева писмено, усмено и дигитално приказивање, рад у групи и индивидуално, као и дебатовање, дискутовање у образовном или јавном контексту.

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА

Циљ наставе математике у основној школи је да ученици стекну основна математичка знања и вештине, развију логичко мишљење, способност решавања проблема и да стекну темеље за даље математичко образовање. Такође, циљ је да ученици разумеју примену математике у свакодневном животу.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави математике по разредима:
По завршетку 5. разреда ученик ће бити у стању да: - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама; - разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; - одреди и примени НЗС и НЗД; - изводи скуповне операције уније, пресека и разлике и правилно; - употребљава одговарајуће скуповне ознаке; - правилно користи речи и, или, не и сваки у математичко-логичком смислу; - анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; - опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг; - правилно користи геометријски прибор; - нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор; - упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; - преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом; - прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке у оба записа и преводи их из једног записа у други запис; - одреди месну вредност цифре у запису децималног броја; - заокружи број и процени грешку заокруживања;

- правилно користи геометријски прибор;
- идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе;
- нацрта праву нормалну на дату праву, користећи геометријски прибор;
- измери дати угао и нацрта угао задате мере;
- упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно;
- реши једноставан задатак применом основних својстава паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова);
- израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину;
- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;
- примени размеру у једноставним реалним ситуацијама;
- примени аритметичку средину датих бројева;
- идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије;
- симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор;
- конструише симетралу дужи и симетралу угла и примењује њихова својства.

По завршетку 6. разреда ученик ће бити у стању да:
- представља целе бројеве на бројевној правој (негативне и позитивне);
- одреди супротан број и апсолутну вредност броја;
- решава бројевне изразе са сабирањем и одузимањем у скупу целих бројева;
- множи и дели у скупу целих бројева;
- израчуна вредности једноставнијих бројевних израза;
- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз;
- класификује троуглове на основу њихових својстава;
- класификује троуглове на основу њихових својстава;
- конструише углове од 90 ° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова;
- уочи одговарајуће елементе подударних троуглова;
- утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности;
- конструише троугао на основу задатих елемената (странице и углови);
- примени својства троуглова у једноставнијим задацима;
- правилно користи геометријски прибор;
- прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој рационалне бројеве у облику разломка и у децималном запису;
- одреди супротан број и апсолутну вредност рационалног броја;
- израчуна вредности једноставнијих бројевних израза;
- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз у скупу рационалних бројева;
- одреди центар описане и уписане кружнице троугла;
- правилно користи геометријски прибор;
- прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој рационалне бројеве у облику разломка и у децималном запису;
- одреди супротан број и апсолутну вредност рационалног броја;
- израчуна вредности једноставнијих бројевних израза;
- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз у скупу рационалних бројева;
- класификује четвороуглове на основу њихових својстава;
- конструише паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице, углови и дијагонале четвороугла);

- примени својства четвороуглова у једноставнијим задацима;
- конструише паралелограм на основу задатих елемената (странице, углови и дијагонале четвороугла);
- израчуна вредности једноставнијих бројевних израза;
- класификује четвороуглове на основу њихових својстава;
- конструише паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице, углови и дијагонале четвороугла);
- примени својства четвороуглова у једноставнијим задацима;
- сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама;
- израчуна вредности једноставнијих бројевних израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева;
- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева;
- израчуна вредности једноставнијих бројевних израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева;
- примени прорпорцију и проценат у реалним ситуацијама;
- прикаже податке у зависности између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм);
- тумачи податке приказане табелом и графички;
- израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или расположиву једнакост.

По завршетку 7. разреда ученик ће бити у стању да:

- израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција;
- одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима;
- на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима;
- одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку;
- нацрта график функције $y=kx$, $k\in R\setminus\{0\}$;
- примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама;
- примени Питагорину теорему у рачунским задацима;
- примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима;
- правилно користи геометријски прибор;
- множи и дели степене једнаких основа;
- рачуна степен производа и степен количника;
- рачуна степен производа и степен количника;
- примени својства страница, углова и дијагонала многоугла;
- примени својства страница, углова и дијагонала многоугла;
- израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост;
- конструише ортоцентар и тежиште троугла;
- примени ставове подударности при доказивању једноста-внијих тврђења и у конструктивним задацима;
- примени својства страница, углова и дијагонала многоугла;
- израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост;
- конструише ортоцентар и тежиште троугла;
- примени ставове подударности при доказивању једноста-внијих тврђења и у конструктивним задацима;
- трансформише збир, разлику и производ полинома;
- примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома;

- растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата);
- трансформише збир, разлику и производ полинома;
- примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома;
- растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата);
- примени трансформације полинома на решавање једначина; примени својства централног и периферијског угла у кругу;
- примени својства централног и периферијског угла у кругу;
- израчуна обим и површину круга и његових делова;
- преслика дати геометријски објекат ротацијом;
- примени својства централног и периферијског угла у кругу;
- израчуна обим и површину круга и његових делова;
- преслика дати геометријски објекат ротацијом;
- одређује средњу вредност, медијану и мод.

По завршетку 8. разреда ученик ће бити у стању да:
- примени Талесову теорему у геометријским задацима и реалном контексту;
- примени сличност троуглова у геометријским задацима и реалном контексту;
- примени сличност троуглова у геометријским задацима и реалном контексту;
- анализира односе тачака, правих и равни у простору и запише те односе математичким писмом;
- представља цртежом односе геометријских објеката у равни и простору и користи их приликом решавања задатака;
- уочи правоугли троугао у простору и примени Питагорину теорему у геометријским задацима и реалном контексту;
- реши линеарну једначину и неједначину;
- реши реалне проблеме користећи линеарну једначину, или неједначину;
- реши линеарну једначину и неједначину;
- реши реалне проблеме користећи линеарну једначину, или неједначину;
- израчуна површину и запремину праве призме и четворостране призме (основа правоугаоник) правилне тростране и шестостране призме;
- примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама;
- израчуна површину и запремину четворостране пирамиде(основа правоугаоник), правилне тростране и шестостране пирамиде;
-примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама;
- израчуна површину и запремину четворостране пирамиде (основа правоугаоник), правилне тростране и шестостране пирамиде;
- примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама;
- нацрта и анализира график линеарне функције;
- нацрта и анализира график линеарне функције;
- реши систем линеарних једначина са две непознате;
- реши реалне проблеме користећи систем линеарних једначина са две непознате;
- израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте;
- примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама;
- израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте;
- примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама;
- учествује у избору истраживачког пројекта и начина рада;
- учествује у избору истраживач-ког пројекта и начина рада.

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
МАТЕМАТИКА
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици усвајају основне математичке концепте и знања, груписане у три велике међусобно повезане области: бројеви и алгебра (А), геометрија и мерење (Г), обрада података и случајност (С), развијају математичку функционалну писменост, критичко мишљење и стичу основе апстрактног мишљења, чиме постају припремљени за даље образовање. Оспособљени су да комуницирају користећи математички језик и симболе, као и за тумачење природних и друштвених појава и процеса са становишта математике. Решавају проблеме из свакодневног живота, доносе и образлажу одлуке, користећи математику, индивидуално или у сарадњи са другима. Ученици развијају истраживачки дух и креативност. Мотивисани су да уче, напредују и изграђују позитивне ставове према математици и науци уопште. Развијају ставове о значају математичко-логичког резоновања као основе за доношење личних, друштвених, финансијских, еколошких и других одлука. Одговорно користе дигиталне технологије и податке за учење и решавање проблема. Прикупљају податке из поузданих извора, обрађују их, изводе закључке и презентују добијене резултате.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)
Ученици су овладали базичним знањима из области бројеви и алгебра, геометрија и мерење, обрада података и случајност, што чини најнужнија знања потребна за свакодневни живот и даље школовање. Ученици су усвојили основне појмове у вези са природним, целим и рационалним бројевима и одређују вредности једноставнијих израза. Изводе основне поступке при раду са именованим бројевима, што им омогућује да разумеју квантитативне одлике објеката и процеса. Ученици су овладали техником рада са основним алгебарским формама, одређују и проверавају решења једноставне линеарне једначине и неједначине, разликују директну и обрнуту пропорционалност и примењују својства пропорције. Објекте са заједничком особином представљају као скупове и елементарно користе скуповне операције и Венове дијаграме при закључивању. Као основ за разумевање односа објеката у реалном окружењу, ученици препознају и представљају геометријске објекте у равни и простору, познају и разликују њихова својства и односе припадања, одређују и упоређују мере. Користе Питагорину теорему у једноставнијим примерима. Усвојили су концепт подударности и симетричности и елементарно их користе. Једноставним анализама обрађују прикупљене нумеричке податке, одређују и приказују основне статистичке карактеристике. Разумеју концепт случајног догађаја и вероватноћу као меру случајности (неизвесности).

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)
Ученици су овладали основним способностима комуникације користећи математички језик и симболе. Усвајају математичке појмове и концепте као менталне слике, користе конкретизацију, повезују познате чињенице на логичан начин. Учествују у методи вођеног откривања и едукативним играма које помажу и подстичу развој основних математичких вештина. Правилно користе геометријски прибор, калкулатор и едукативне софтвере на основном нивоу. Учећи математичке садржаје развијају систематичност, упорност и стичу одговорност према сопственом напретку у учењу.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)
Овладавањем основним математичким знањима и вештинама ученици су оспособљени за сналажење у свакодневним ситуацијама (управљање новцем, мерење, сналажење у простору, тумачење статистичких информација и сл.) и уједно припремљени за даље школовање у областима које захтевају само основне математичке компетенције. Свесни су примене математике у другим дисциплинама и значаја математике за развој логичког, апстрактног и критичког мишљења сваког појединца.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– МАТ.А.ОО.О.1.1. Усвојили су појам скупа и изводе једноставне скуповне операције са два задата скупа. – МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. – МАТ.А.ОО.О.1.3. Изводе основне поступке при раду са општим бројевима. – МАТ.А.ОО.О.1.4. Користе директну и обрнуту пропорционалност у познатом контексту. – МАТ.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставне линеарне једначине и неједначине. – МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. – МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. – МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. – МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. – МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни. – МАТ.С.ОО.О.1.11. Елементарно тумаче табеларно или графички представљене податке. – МАТ.С.ОО.О.1.12. Разумеју концепт случајног догађаја и користе класичну дефиницију вероватноће у најједноставнијим примерима.	– МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. – МАТ.ОО.О.2.2. Користе конкретизацију како би разумели апстрактне математичке појмове. – МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. – МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. – МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. – МАТ.ОО.О.2.6. Учествују у играма које помажу да развију основне математичке вештине, а чине да градиво ученицима постане приступачно и учење занимљиво. – МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. – МАТ.ОО.О.2.8. Користе едукативне софтвере и апликације које пружају интерактивно искуство учења математике и решавања задатака. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.	– МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.3.2. Стичу основне вештине које ће им бити корисне у свакодневним ситуацијама, као што су: мерење, управљање новцем и доношење одлука уопште. – МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. – МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. – МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. – МАТ.ОО.О.3.6. Користе информације и статистичке податке за доношење личних одлука. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици су овладали ширим знањима из области бројеви и алгебра, геометрија и мерење, обрада података и случајност, и примењују их за решавање разноврсних математичких проблема. Уочавају бијекцију између скупа реалних бројева и бројевне праве. Заокругљују реалне бројеве и процењују грешку заокругљивања. Израчунавају и процењују вредност бројевног израза. Овладали су појмовима у вези са дељивошћу и примењују правила дељивости. Овладали су техником рада са сложенијим алгебарским формама: трансформишу целе алгебарске изразе, решавају линеарне једначине и неједначине, као и системе линеарних једначина. Разумеју појам линеарне зависности променљивих. Примењују тврђења о односима страница и углова троугла. Примењују Питагорину теорему на различите геометријске фигуре. Усвојили су концепт сличности. Врше основне конструкције и изометријске трансформације геометријских фигура. Сабирају и одузимају векторе. Одређују и процењују мере геометријских објеката у равни и простору. Анализирају и графички представљају прикупљене податке. Израчунавају вероватноћу догађаја у једноставнијим случајевима
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици су математички функционално писмени. Користе аналогију за повезивање сличних математичких ситуација и проналажење решења у различитим, али сродним проблемима. Користе индуктивно закључивање, прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. Развијају аналитичке вештине, логичко и критичко размишљање. Истражују различите приступе проблему уз подршку наставника или вршњака. Индивидуално и тимски реализују једноставније пројекте, користе одговарајуће софтвере у циљу усвајања, проширивања или продубљивања математичког знања. Ученици су отворени за критичко преиспитивање свог и туђег рада у циљу унапређења понуђених/добијених решења.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици су оспособљени да адекватно користе математички језик у научној комуникацији, примењују математику при изучавању других наука (наставних предмета), доносе математички засноване одлуке у различитим областима личног и друштвеног контекста. Имају развијене математичке компетенције на нивоу који им омогућава успешан наставак школовања.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– МАТ.А.ОО.С.1.1. Формирају скупове према датим захтевима, и изводе скуповне операције у изразима са два скупа или више скупова. – МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. – МАТ.А.ОО.С.1.3. Решавају линеарне једначине и неједначине, као и системе линеарних једначина са две непознате. – МАТ.А.ОО.С.1.4. Уочавају зависност међу променљивим величинама и примењују линеарну функцију. – МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. – МАТ.Г.ОО.С.1.6. Користе Питагорину теорему за одређивање елемената геометријских фигура и тела. – МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. – МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструишу једноставне геометријске фигуре. – МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају и користе основне изометријске трансформације и пресликавају фигуре конструкцијски или уз помоћ дате квадратне мреже. – МАТ.С.ОО.С.1.10. Анализирају и графички представљају једноставније скупове података. – МАТ.С.ОО.С.1.11. Примењују класичну дефиницију вероватноће у једноставнијим случајевима.	– МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. – МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. – МАТ.ОО.С.2.3. Користе индуктивно закључивање за откривање правила/тврђења. – МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. – МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. – МАТ.ОО.С.2.6. Индивидуално и тимски реализују краће пројекте у којима решавају проблеме везане за реалне ситуације. – МАТ.ОО.С.2.7. Користе игре за дубље разумевање математичких појмова, развијање аналитичких вештина и логичког размишљања. – МАТ.ОО.С.2.8. Користе одговарајуће софтвере за решавање задатака и усвајање математичких концепата. – МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.	– МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. – МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. – МАТ.ОО.С.3.3. Доносе математички засноване одлуке у вези са новчаним, еколошким и здравственим питањима. – МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. – МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја. – МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима. – МАТ.ОО.С.3.7. Схватају употребу статистичких података у природним и друштвеним наукама. – МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици су овладали напредним знањима из области бројеви и алгебра, геометрија и мерење, обрада података и случајност. Оспособљени су за решавање сложенијих математичких проблема, показују дубље разумевање математичких појмова и концепата, као и прецизност у раду. Трансформишу сложеније целе алгебарске изразе. Проблеме из свакодневног живота решавају примењујући сложеније линеарне једначине, неједначине, системе и продужене пропорције. Интерпретирају својства линеарне функције задате аналитички или графички. Користећи својства геометријских објеката и тврђења о њиховим међусобним односима, доказују подударност и сличност троуглова, врше сложеније конструкције. Одређују квантитативна својства изучаваних геометријских објеката у равни и простору када потребни елементи нису непосредно дати. Прикупљају податке из поузданих извора, обрађује их, изводе закључке и презентују добијене резултате. Примењују основне особине вероватноће.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици користе генерализацију, примењују анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема, користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке, као и апстракцију без ослањања на конкретизацију. Користе ИКТ алате за решавање сложенијих математичких задатака. Реализују пројекте где повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе. Заинтересовани су за учење математике и доживљавају га као интелектуални изазов.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. Примењују аналитичке и логичке вештине у сложеним животним ситуацијама. Примењују сложенија математичка знања и вештине засноване на апстрактном закључивању при решавању проблема. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. Имају развијено апстрактно и критичко мишљење, аналитички расуђују, спроводе анализе података у контексту других области и доносе одговарајуће закључке. Користе математичко-логичка знања у конструктивном дијалогу о различитим друштвеним и природним појавама. Показују интелектуалну радозналост и љубав према математици.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– MAT.A.OO.H.1.1. Користе скупове, скуповне операције и релације у садржајима из геометрије и алгебре. – MAT.A.OO.H.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. – MAT.A.OO.H.1.3. Оспособљени су за елементарно математичко моделирање у познатом контексту. – MAT.Г.OO.H.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. – MAT.Г.OO.H.1.5. Конструишу геометријске фигуре, по потреби примењујући више познатих тврђења. – MAT.Г.OO.H.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова теорема, ставови подударности и сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго). – MAT.C.OO.H.1.7. Анализирају сложеније скупове прикупљених података. – MAT.C.OO.H.1.8. Користе класичну дефиницију вероватноће и основна својства вероватноће.	– MAT.OO.H.2.1. Користе генерализацију за формирање тврђења, које потом доказују. – MAT.OO.H.2.2. Користе анализу и синтезу за – решавање комплекснијих математичких проблема. – MAT.OO.H.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема). – MAT.OO.H.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизацију. – MAT.OO.H.2.5. Користе ИКТ алате за решавање сложенијих математичких проблема. – MAT.OO.H.2.6. Реализују пројекте у којима повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе. – MAT.OO.H.2.7. Користе игре у циљу развоја способности апстрактног и креативног размишљања, као и способности критичке анализе и решавања проблема. – MAT.OO.H.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	– MAT.OO.H.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. – MAT.OO.H.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. – MAT.OO.H.3.3. Користе аналитичке и логичке вештине у сложенијим животним ситуацијама. – MAT.OO.H.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. – MAT.OO.H.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. – MAT.OO.H.3.6. Користе математичко-логичка знања и вештине у критичком и конструктивном дијалогу у вези са различитим друштвеним и природним појавама. – MAT.OO.H.3.7. Спроводе анализу податка у контексту других области и доносе закључке. – MAT.OO.H.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.

.

Наставни предмет: БИОЛОГИЈА

Циљ учења биологије јесте да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевања значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави биологије по разредима:
По завршетку 5. разреда ученик ће бити у стању да: истражује особине живих бића по познатој процедури и води рачуна о безбедности током рада; групише жива бића према њиховим заједничким особинама; - одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића; идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење; једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље; прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасилан начин; илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава; идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања;
По завршетку 6. разреда ученик ће бити у стању да: упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма; повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма; одреди положај органа човека и њихову улогу; цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; организмима које истражује;

направи разлику између животне хумано поступа према средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише;
размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима;
илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином;
истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода;
идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту/илустрацији;
повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом;
групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи;
одреди положај непознате врсте на „дрвету живота“, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама;
прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања;
одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција;
доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци;
збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна;
повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине;
користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;

По завршетку 7. разреда ученик ће бити у стању да:

прикупи и анализира податке о животним циклусима, почевши од оплођења;
упореди бесполно и полно размножавање;
идентификује разлике између митозе и мејозе на основну промене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији;
одреди однос између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији;
шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу;
одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи;
упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота” према начину на који обављају животне процесе;
користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива;
разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомих кључева;
повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила;
идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима;
илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције;
упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима;
повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају;
анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције;
идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране;
предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима;
анализира задати јеловник из аспекта уравнотежене и разноврсне исхране;
идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија);
планира време за рад, одмор и рекреацију;

доведе у везу измењено понашање људи с коришћењем психоактивних супстанци;
аргументује предности вакцинације;
примени поступке збрињавања лакших облика крварења;
расправља о различитости међу људима из аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости.

По завршетку 8. разреда ученик ће бити у стању да:
повеже грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије;
повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција;
идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе;
илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини;
одговорно се односи према свом здрављу;
изрази критички став према медијским садржајима који се баве здравимстиловима живота;
повеже промене настале у пубертету са деловањем хормона;
идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота;
доведе у везу промене живитних услова са еволуцијом живота на планети;
истражи давно нестале екосистеме;
повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена;
повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције;
установи узрочно- последичну везу између губитака врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране;
критички процени последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи;
повеже утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије;
истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања;
истражи разлоге губитка биодиверзитета на локоланом подручју.

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
БИОЛОГИЈА
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учећи биологију у основном образовању ученици овладавају знањима и вештинама који им омогућавају да разумеју биолошке концепте и основне принципе функционисања живота на Земљи, као и место и улогу човека у природи. Знања о грађи и функцији организама, наслеђивању, еволуцији и односима организама с окружењем доприносе разумевању биодиверзитета, порекла живота на Земљи, схватању повезаности организама и неживе природе и прихватању различитости. Ученици сагледавају биолошку разноврсност као природно богатство и усвајају концепт одрживог развоја као предуслов за опстанак и просперитет човечанства. Практикујући основе научног приступа и метода, ученици могу да разликују научна од ненаучних објашњења природних појава. Кроз тимски истраживачки рад ученици развијају способност решавања проблема, иницијативу, сарадњу и етичко понашање, као и језичке, комуникацијске и дигиталне компетенције. Анализирањем и интерпретирањем података и информација развијају критички однос према њиховој релевантности и поузданости извора. Могу да изаберу креативне и адекватне начине да прикажу резултате рада и ставове у вези са значајним биолошким темама. Изучавајући биолошке појаве и процесе, предлажући идеје и дискутујући о њима, ученици развијају радозналост према природи, апстрактно, креативно и критичко мишљење, способности планирања, вођења и вредновања сопственог учења, самопоуздање и истрајност. Развијају проактиван однос у очувању здравља и унапређивању животне средине и учествују у друштвеном животу на локалном нивоу у активностима везаним за биолошка и животна питања.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици усвајају елементарна знања из биологије која су неопходна за разликовање живих бића од неживе природе. Ученици разумеју да су сва жива бића грађена од ћелија у којима се обављају животни процеси. Упознају се са грађом људског тела, што омогућава лакше разумевање грађе и функционисања других живих бића, као и усвајање здравих животних навика. Како би боље упознали аспекте природе, уочавају примере утицаја човека на природу, пре свега у непосредној околини, што их усмерава да својим понашањем доприносе очувању животне средине. Спознају везу између квалитета свог живота и здравља и квалитета животне средине. Увиђајући повезаност између живе и неживе природе и улоге човека у њој, ученици схватају да су човеково здравље и добробит уско повезани са очувањем природе. Разумевањем кључних биолошких појмова, ученици развијају основе логичког и критичког мишљења неопходних за разумевање појава и процеса у природи и функционисање сопственог тела.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици овладавају вештинама неопходним за разумевање основних појмова и концепата о грађи, процесима и појавама код живих бића. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве и процесе у природи и изводе једноставне експерименте о утицају спољашње и унутрашње средине на жива бића. Приликом огледа и теренског рада ученици примењују безбедносне процедуре како би заштитили себе и друге. Такође, активно и конструктивно учествују у раду групе или пара, поштујући правила заједничког рада и уважавајући разлике у мишљењу и ставовима. До информација долазе на различите начине, а у складу са својим интересовањима и могућностима. ИКТ користе за истраживање, презентацију резултата и ефикасну комуникацију и сарадњу. Овладавајући основним вештинама експерименталног и теренског рада, ученици формирају позитиван став према науци и научним начинима сазнавања и развијају мануелне, аналитичке и дигиталне вештине. Такође, остварују ближи контакт са природом и поштују живи свет око себе. Радом са другима развијају комуникацију и толеранцију.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Сви ученици примењују стечена знања у свакодневном животу. Ученици разумеју промене кроз које пролазе у периоду пубертета. Имајући у виду могуће здравствене, породичне и социјалне последице болести зависности насталих злоупотребом психоактивних супстанци, ученици бирају и усвајају здраве стилове живота. Разумевање извора варијабилности омогућава прихватање различитости у изгледу, понашању и мишљењу. Ученици развијају хуман однос према животињама и у дискусијама аргументују значај дивљих и домаћих врста за човека. Развијају радозналост према природи и своја запажања о њој могу да представе на креативан начин и уз коришћење ИКТ-а, водећи рачуна о безбедности на интернету. Уочавају чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у ужој и широј околини. Своје ставове у погледу права на здраву животну средину и обавеза да је штите заснивају на научним доказима. Кроз тимски рад, усвајају форме понашања и правила комуникације засноване на толерантном и праведном приступу. Критички процењују рад свих чланова тима, као и сопствени рад и улогу у тиму.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. – БИО.ОО.О.1.2. Идентификују положај, изглед и функцију органа у људском телу. – БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину.	– БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.2.3. Проналазе на интернету и у литератури податке о адаптацијама карактеристичних врста на услове који владају у екосистемима типичним за Србију. – БИО.ОО.О.2.4. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве у животу организама из окружења и презентују резултате истраживања. – БИО.ОО.О.2.5. Уз помоћ наставника изводе једноставне експерименте у којима се истражује утицај спољашње и унутрашње средине на процесе код живих бића.	– БИО.ОО.О.3.1. Избегавају ризична понашања и прихватају да су пубертетске промене (физичке, психичке, емоционалне и социјалне) део одрастања. – БИО.ОО.О.3.2. Развијају толеранцију, превазилазе предрасуде и промовишу социјалну укљученост јер разумеју заједничко порекло живих бића и утицај наследног материјала и средине на развој особина организама. – БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи. – БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. – БИО.ОО.О.3.5. Представљају на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штите од нарушавања. – БИО.ОО.О.3.6. Учествују у дискусијама и дебатама о значају дивљих и гајених врста за човека. – БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују у активностима које имају за циљ очување здравља, животне средине и биодиверзитета непосредне околине. – БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. – БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. – БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици истражују особине живих бића и њихову разноликост и анализирају различите утицаје спољашње и унутрашње средине на животне процесе. На основу разумевања полног размножавања и механизма наслеђивања особина, објашњавају разноврсност живог света. Ученици доводе у везу порекло живог света са његовом разноврсношћу и са позицијом група организама на Дрвету живота. На примерима објашњавају природу биолошке еволуције и значај Дарвинове теорије за савремену науку и различите области људског деловања. Повезивањем грађе и функционисања живог света, уз примену математике и других природних наука, ученици објашњавају везу економичности грађе и функције на нивоима од ћелије до биосфере. Повезују узроке и последице глобалних промена на живи свет, животну средину и природне ресурсе. Разумевање последица деловања човека на животну средину, као и значаја очувања и заштите биодиверзитета, омогућава планирање активности које ученици могу да предузму за унапређивање стања и квалитета животне средине на личном нивоу, на нивоу заједнице и глобалном нивоу. Ученици идентификују факторе који унапређују или угрожавају здравље и критички процењују важност здравих животних навика у превенцији болести. Усвајањем основних биолошких концепата, као што су еволуција, екологија, заштита животне средине и очување здравља, ученици уочавају законитости на различитим нивоима организације живих бића и тако стичу систематски повезана биолошка знања.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици постављају једноставна истраживачка питања и користе једноставне методе и технике како би прикупили потребне податке (нпр. опсервирање, узорковање, мерење итд). Спроводе теренска истраживања и једноставне огледе о особинама и грађи живих бића, утицају животних навика на здравље и биолошким појавама и процесима у екосистемима. Прикупљене податке обрађују и анализирају и изводе закључке. Резултате истраживања представљају графички и табеларно, израдом модела биолошких објеката и процеса и на друге креативне начине. Микроскопирањем уочавају грађу организама на различитим нивоима биолошке организације. У истраживачком и експерименталном раду ученици примењују знања из математике, природних и друштвених наука. Из релевантних извора информација издвајају и реорганизују потребне информације и податке, развијајући вештине управљања подацима и ефикасног и безбедног коришћења ИКТ-а. Кроз истраживачки рад ученици усавршавају аналитичке вештине, развијају дивергентно мишљење и оспособљавају се да заузимају критички став према подацима и информацијама. Радећи у тиму, ученици развијају способност вредновања резултата рада.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици развијају нове ставове и вештине које примењују у свакодневном животу и животу заједнице. Користе стечена знања из биологије, природних и друштвених наука, технике и технологије да коригују животне навике и побољшају квалитет сопственог живота. Ученици вреднују биодиверзитет као кључан услов за благостање људи. Дискутују о одрживом коришћењу природних ресурса, о здравим стиловима живота, производњи хране и добробити животиња. Критички процењују информације и податке из медија о климатским променама и изумирању биљних и животињских врста. Ученици разликују поуздане изворе информација од непоузданих, релевантне податке од ирелевантних, као и научна објашњења природних појава од ненаучних. У разговорима о различитим биолошким појавама и процесима развијају вештину јасног, прецизног и аргументованог изражавања идеја и ставова у усменој и писаној форми. Ученици постављају реалне циљеве учења и рада, развијају способности планирања и организације посла и закључују на основу доказа. Процењују сопствене снаге и слабости и самоуверени су и истрајни у раду.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– БИО.ОО.С.1.1. Пореде ћелије према морфолошким и функционалним карактеристикама. – БИО.ОО.С.1.2. Објашњавају основе животних процеса на свим нивоима биолошке организације. – БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. – БИО.ОО.С.1.4. Анализирају како различити фактори спољашње и унутрашње средине утичу на животне процесе. – БИО.ОО.С.1.5. Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. – БИО.ОО.С.1.6. Одређују положај главних група на Дрвету живота на основу познавања основних карактеристика организама, разликујући сличност и сродност међу њима. – БИО.ОО.С.1.7. Илуструју примерима еволуционе промене код живих бића условљене антропогеним фактором и другим утицајима спољашње средине. – БИО.ОО.С.1.8. Изводе закључак о значају и доприносу Дарвинове теорије савременој теорији еволуције и различитим областима људског деловања. – БИО.ОО.С.1.9. Увиђају узајамне утицаје између делова екосистема. – БИО.ОО.С.1.10. Описују циклусе кружења воде и угљеника у природи, пренос супстанце и енергије у екосистему. – БИО.ОО.С.1.11. Доводе у везу узроке и последице глобалних промена на живи свет, животну средину и природне ресурсе. – БИО.ОО.С.1.12. Критички вреднују важност здравих стилова живота у превенцији болести.	– БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. – БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. – БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. – БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. – БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. – БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. – БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. – БИО.ОО.С.2.8. Изводе једноставна истраживања о утицају животних навика на здравље (утицај буке на слух, физичка неактивност, неправилна исхрана). – БИО.ОО.С.2.9. Приказују односе, појаве и процесе у различитим екосистемима на различите креативне начине. – БИО.ОО.С.2.10. Микроскопирањем уочавају кључне структуре организама.	– БИО.ОО.С.3.1. Решавају проблеме одрастања повезујући их са физиолошким процесима који их узрокују. – БИО.ОО.С.3.2. Процењују сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота и принципе одрживог развоја. – БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. – БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста. – БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици повезују и примењују стечена знања у школским ситуацијама и свакодневном животу. Повезујући грађу и функционисање живог света, примерима илуструју деловање спољашњих и унутрашњих утицаја на одржавање хомеостазе организама. Развијају и негују лична интересовања у вези са одржањем хомеостазе и очувањем здравља. Ученици разумеју повезаност главних група организама на основу знања о функцији генетичког материјала, његовом преношењу кроз генерације и настанку нових врста под утицајем еволуционих механизама. Самостално и у сарадњи са другима истражују филогенетске низове, откривају и повезују сродничке односе између врста. Уочавањем промена у природи, а посебно промена под утицајем човека, ученици објашњавају развој екосистема и угроженост биодиверзитета. Анализирањем чинилаца који нарушавају квалитет животне средине могу да разумеју положај човека у природи, његову одговорност за стање животне средине и значај концепта одрживог развоја. Овладавањем одређених биолошких појмова, као што су хомеостаза, еволуциони механизми, специјација и одрживи развој, ученици развијају логичко и критичко мишљење неопходно за разумевање утицаја животне средине на промене биодиверзитета и на здравље човека.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици на основу стечених знања, интересовања и информација из различитих извора постављају адекватне хипотезе на које ће моћи да добију одговоре применом научног приступа. Разумеју значај коришћења релевантних и поузданих података и информација за објашњавање појава и процеса у природи, у процесу учења, примени у раду, доношењу одлука и у свакодневном животу. Разликују податак/информацију од њиховог тумачења. Интерпретирају податке користећи текстуалне, математичке, графичке и аудио-визуелне форме. Ученици формулишу објашњења и закључке на основу резултата до којих су дошли. Презентују, дискутују и преиспитују резултате у светлу добијених коментара. Представљају закључке, ставове и мишљења усмено и писано, поштујући ограничења и контекст. Нова и претходно стечена сазнања и вештине повезују у јединствену целину. Примењују одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и расположивим временом. Кроз експериментален рад, ученици продубљују способност анализе и синтезе и развијају критичко мишљење.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици кроз активности у вези са унапређивањем здравља и очувањем животне средине развијају иницијативу, креативност и бригу за друге. Разумеју утицај фармацеутских и других производа на здравље, тумаче декларације и упутства на производима, слушају савете стручњака и према њима поступају. Ученици дискутују о утицају биотехнологија на животну средину, здравље и квалитет живота. Практикују активности које подстичу бригу о природи и одрживи развој. Вреднују значај тих активности за свој будући живот, живот заједнице и живот будућих генерација. Ученици се активно укључују у планирање и реализацију друштвених акција у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. Како би развили и спровели активности за очување биодиверзитета, препознају проблем којим ће се бавити, рашчлањују проблемску ситуацију на делове и уочавају везе између њих. Стечена научна знања и вештине омогућавају им активно укључивање у друштвени живот на локалном нивоу и доношење одлука заснованих на доказима и разумевању друштвених вредности и правила.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– БИО.ОО.Н.1.1. Илуструју примерима одржавање хомеостазе. – БИО.ОО.Н.1.2. Објашњавају функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, РНК, ген) и пренос наследне информације кроз генерације. – БИО.ОО.Н.1.3. Конструишу филогенетски низ на основу истраживања сродничких односа појединих група и њиховог еволутивног порекла. – БИО.ОО.Н.1.4. Објашњавају настанак нових врста под утицајем еволуционих механизама. – БИО.ОО.Н.1.5. Објашњавају развој и еволуцију екосистема на задатим примерима. – БИО.ОО.Н.1.6. Критички вреднују антропогени утицај на животну средину и биодиверзитет. – БИО.ОО.Н.1.7. Анализирају значај концепта одрживог развоја за природу.	– БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.Н.2.2. Користе критеријуме, организују податке и закључују на алгоритамски начин користећи дихотоме кључеве. – БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.	– БИО.ОО.Н.3.1. Иницирају, осмишљавају и учествују у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља, квалитета животне средине и значају одрживог развоја. – БИО.ОО.Н.3.2. Израђују процедуре активности за очување биодиверзитета. – БИО.ОО.Н.3.3. Примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине. – БИО.ОО.Н.3.4. Учествују у интердисциплинарном решавању проблема у вези са одрживим развојем.

Сви искази са * имају додатак који подразумева писмено, усмено и дигитално приказивање, рад у групи и индивидуално, као и дебатовање, дискутовање у образовном или јавном контексту.

Наставни предмет: ФИЗИКА

Циљ изучавања физике је да ученик, посматрајући природне појаве и процесе који се дешавају у свету око нас стекне знања и компетенције неопходне за разумевање важности физике као природне и експерименталне науке чији развој и повезаност са другим природним наукама је значајно утицао на квалитет савременог начина живљења.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави физике по разредима:
По завршетку 6. разреда ученик ће бити у стању да: - дефинише начине на које физика као наука истражује природне појаве и законитости по којима се појаве дешавају - разликује појмове физичког тела од супстанције од које се тела састоје - разликује врсте кретања према облику путање и према промени брзине и одређује средњу брзину; - решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке - објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру (промена брзине, правца и смера кретања, деформација тела) и узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично и магнетно деловање); - разликује деловање силе Земљине теже од тежине тела; - демонстрира утицај трења и отпора средине на кретање тела и примењује добре и лоше стране ових појава у свакодневном животу - демонстрира деформације тела под дејством силе, узајамно деловање наелектрисаних тела и узајамно деловање магнета; - решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке - изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (SI) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега); процењује вредност најмањег подеока код мерних инструмената(односно, тачност мерења); - мери тежину, дужину, време, запремину и масу ; одређује средњу вредност мерене величине и грешку мерења; - повезује масу и инерцију, разликује масу и тежину тела, препознаје их у свакодневном животу и решава различите проблемске задатке (проблем ситуације); - демонстрира појаву инерције тела; - мери тежину, запремину и масу и на основу мерених вредности одређује густину; - решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке - разликује преношење силе притиска кроз чврста тела и течности и наводи примере примене (хидраулична преса, кочнице аутомобила, ходање по снегу...); - познаје примену хидростатичког притисака (принцип рада водовода, фонтане); - мери тежину, запремину и масу и на основу мерених вредности одређује густину и притисак; - демонстрира притисак чврстих тела и течности; - решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке
По завршетку 7. разреда ученик ће бити у стању да: - разликује скаларне и векторске физичке величине

- користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички
- анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем
- примени Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења
- користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички
- анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем
- покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање
- демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења на примерима из окружења
- самостално изведе експеримент из области кинематике и динамике, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента
- покаже врсте и услове равнотеже чврстих тела на примеру из окружења
- наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу
- прикаже како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наведе услове пливања тела на води
- повеже појмове механички рад, енергија и снага и израчуна рад силе теже и рад силе трења
- разликује кинетичку и потенцијалну енергију тела и повеже њихове промене са извршеним радом
- демонстрира важење закона одржања енергије на примерима из окружења
- решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...)
- разликује појмове температуре и количине топлоте и прикаже различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго
- анализира промене стања тела (димензија, запремине и агрегатног стања) приликом грејања или хлађења
- наведе методе добијања топлотне енергије и укаже на примере њеног рационалног коришћења.

По завршетку 8. разреда ученик ће бити у стању да:
- повезује физичке величине које описују осцилације и таласе
- описује карактеристике звука, ултразвука и инфразвука и наводи примере примене ултразвука
- демонстрира и објасни: осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу, осциловање жица и ваздушних стубова
- анализира примере одбијања и преламања светлости, тоталне рефлексије (огледала, сочива) и користи лупу и микроскоп
- демонстрира и објасни: појаву сенке, функционисање ока и корекцију вида
- примењује превентивне мере заштите од буке и од прекомерног излагања Сунчевом зрачењу
- демонстрира узајамно деловање наелектрисаних тела и објасни од чега оно зависи
- прикаже и опише електрично поље, израчуна силу којом поље делује на наелектрисање и повеже електрични напон и јачину електричног поља
- објасни провођење струје кроз метале, течности и гасове и упореди отпорности металних проводника на основу њихових карактеристика
- наводи и користи различите изворе електричне струје (EMS) и зна да их разврста
- познаје основне елементе електричног кола и уме да их повеже, изабере одговарајући опсег мерног инструмента и мери јачину струје и напон, одређује вредност отпорности редно и паралелно везаних отпорника и резултате прикаже табеларно и графички
- описује ефекте који се испољавају при протицању електричне струје
- описује узајамно деловање два паралелна проводника са струјом, деловање магнетног поља на струјни проводник и принцип рада електромагнета и електромотора
- објасни принцип рада компаса и природу Земљиног магнетног поља
- користи компас и апликације за паметне телефона за оријентацију у природи
- препозна основна својства наизменичне струје, израчуна потрошњу електричне енергије у домаћинству и да се придржава основних правила безбедности при коришћењу електричних уређаја у свакодневном животу
- објасни структуру атомског језгра и нуклеарне силе
- опише радиоактивност, врсте зрачења, радиоактивне изотопе, познаје њихово дејство, примену и мере заштите
- разликује фисију и фузију и наводи могућности њихове примене

- решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке из сваке области

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
ФИЗИКА
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учењем физике у основној школи ученици развијају радозналост према природним појавама и разумевање основних физичких концепата. Ученици увиђају узроке и последице физичких појава као што су механичко и осцилаторно кретање, простирање звука и светлости, деловање сила, протицање струје и одржање енергије. Успостављају односе између физичких величина којима се ове појаве описују користећи језик симбола и формула, табела и графикона, притом развијајући логичко и математичко мишљење. Ученици иницирају, планирају и реализују једноставна истраживања у којима користе основну методологију физике, укључујући експерименте и компјутерске симулације. Прикупљају, обрађују, анализирају и критички тумаче податке. Реализовањем разноврсних задатака ученици развијају вештине учења и вредновања процеса и резултата рада. Истраживањем проблема у физици, у кооперацији са другима, ученици излажу своје идеје, аргументују и презентују налазе и тако развијају научну писменост, језичке и комуникацијске вештине, способност уважавања мишљења других и сарадничке компетенције. Ученици примењују стечена знања и вештине у ситуацијама из свакодневног живота. Сагледавају примену физике у различитим областима укључујући медицину, електротехнику, енергетику и саобраћај. Свесни су њене улоге у развоју људског друштва кроз историју и значаја за савремене технолошке промене које унапређују квалитет живота. Услед тога, ученици заузимају проактиван став о коришћењу физике за решавање проблема у природи узрокованих људским деловањем и усвајају понашања којима чувају здравље и животну средину.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Учењем физике ученици развијају радозналост према појавама у природи и продубљују разумевање једноставних физичких појава са којима су се сусретали раније у животу и током школовања, пре свега у областима које се односе на електрицитет, магнетизам и понашање тела при загревању и хлађењу. Усвајањем основних физичких концепата, као што су сила и последице узајамног деловања тела, ученици уочавају физичке законитости и тако стичу уопштена и систематски повезана физичка знања и формирају свест о могућности науке да детаљно и обухватно објасни свет који их окружује. Ученици развијају основна знања о атомској и молекулској структури супстанције. На овај начин повезују физику са другим природним наукама и граде основу за разумевање комплекснијих појмова као што је радиоактивност.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Ученици размишљају о начинима на које се може доћи до знања о природним појавама и тако формирају основна схватања о природи науке и заснивају поверење у науку. Уз инструкције реализују једноставне истраживачке задатке у којима описују природне појаве користећи основне физичке појмове и законе. Мере физичке величине, уочавају грешке и записују резултате мерења користећи и интерпретирајући при томе симболе и формуле, табеле и графике. Ученици користе различите изворе информација и искуства других за решавање једноставних проблема. Радећи у пару или групи, дају свој допринос који умеју да вреднују, понашају се конструктивно и сараднички и у дискусији користе основне физичке изразе.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Примењујући основна знања и вештине из физике у ситуацијама из свакодневног живота, ученици унапређују личну безбедност и здравље и предузимају активности које чувају животну средину и промовишу одржив развој. Умеју да примене основна знања о кретању и опишу принцип рада простих машина у ситуацијама из свакодневног живота. Разумеју како струја делује у инсталацијама и уређајима у домаћинству и знају како да заштите себе и друге од струјног удара. Ученици поштују допринос физике развоју људског друштва кроз историју и њен значај у технолошким променама којима се побољшава квалитет живота, на пример у медицини, електротехници и саобраћају. Развијају своју еколошку свест и бирају понашања која доприносе мерама штедње енергије и коришћењу обновљивих извора енергије. Ученици конструктивно сарађују са другима, поштујући њихова мишљења и ставове и на тај начин постају толерантни и проактивни грађани.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ФИЗ.ОО.О.1.1. Разликују врсте кретања према облику путање и промени брзине – ФИЗ.ОО.О.1.2. На једноставним примерима анализирају узајамно деловање тела. – ФИЗ.ОО.О.1.3. Разликују кинетичку и потенцијалну енергију тела. – ФИЗ.ОО.О.1.4. Класификују материјале по електричној проводности – ФИЗ.ОО.О.1.5. Разликују елементе струјног кола. – ФИЗ.ОО.О.1.6. На примерима анализирају промене димензија тела услед промене температуре. – ФИЗ.ОО.О.1.7. Описују последице праволинијског простирања светлости – ФИЗ.ОО.О.1.8. Објашњавају честични састав супстанције.	– ФИЗ.ОО.О.2.1. Наводе начине на које се природне појаве могу истражити и објаснити. – ФИЗ.ОО.О.2.2. Интерпретирају табеларни и графички приказ података у физичким истраживањима и свакодневном животу. – ФИЗ.ОО.О.2.3. Очитавају мерну скалу и записују резултат мерења. – ФИЗ.ОО.О.2.4. На основу упутства реализују једноставне експерименте и описују њихов ток. – ФИЗ.ОО.О.2.5. Изражавају физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (SI).	– ФИЗ.ОО.О.3.1. Примењују основна знања о кретању у ситуацијама из свакодневног живота. – ФИЗ.ОО.О.3.2. Описују принцип рада простих машина у свакодневним ситуацијама. – ФИЗ.ОО.О.3.3. На примерима илуструју примену различитих деловања електричне струје у свакодневним ситуацијама. – ФИЗ.ОО.О.3.4. Знају принцип заштите од струјног удара. – ФИЗ.ОО.О.3.5. На примерима из свакодневног живота препознају улогу физике у технолошком развоју. – ФИЗ.ОО.О.3.6. Понашају се еколошки одговорно, поштују мере штедње енергије и употребу обновљивих извора енергије. – ФИЗ.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују са другима у истраживањима, пројектима и другим активностима. – ФИЗ.ОО.О.3.8. Позитивно вреднују допринос физике у развоју људске заједнице.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Ученици развијају способност и спремност да природне појаве објасне коришћењем корпуса знања карактеристичних за физику, што им даје широку базу за даље учење и школовање и истовремено их припрема за активно сналажење у свакодневном животу. Интерпретирањем узајамног

деловања тела и Њутнових закона механике ученици логички резонују и заснивају ставове на доказима. Активно примењују основне математичке принципе при решавању проблема повезаних са физичким појавама као што су равномерно променљиво кретање и кретање у правцу гравитационог убрзања. Овладавањем знањима о осцилаторном и таласном кретању, звуку, светлосним појавама и електричној струји, ученици ојачавају свест о повезаности физике са свакодневним животом и технолошким развојем друштва. Учењем о енергији, агрегатним стањима и радиоактивности, ученици изграђују основу за разумевање комплекснијих процеса који се тичу очувања животне средине и коришћења обновљивих извора енергије. Ученици развијају основе логичког и критичког мишљења кроз успостављање и извођење закључака о односима физичких величина у различитим областима, на пример, областима које се односе на густину, притисак и равнотежу. Истовремено, ученици уче да преиспитују своје идеје и претпоставке и развијају кључне компетенције попут сарадње, комуникације и решавања проблема.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици истражују појмове, концепте и законитости физике путем експеримената. Умеју да планирају и безбедно и правилно реализују једноставне истраживачке активности које захтевају примену знања и методологије физике. Постављају истраживачка питања и тако развијају интересовање за физику. Користећи различите врсте извора информација, ученици проналазе и прикупљају податке. Обрађују, систематизују и анализирају резултате и на основу њих изводе закључке. Увиђају узроке и последице физичких појава и успостављају логичке односе између физичких величина, чиме развијају аналитичке вештине, резоновање и закључивање. Ученици истражују и употребљавају различите рачунарске симулације, анимације и програме за обраду података и тако развијају вештине управљања подацима и представљања резултата. Реализовањем истраживачких, пројектних и лабораторијских задатака самостално, кроз рад у пару или групи, развијају саморегулацију учења и способност вредновања процеса и резултата рада.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици су способни да разматрају позитивне и негативне стране коришћења различитих извора енергије и да промовишу практичне употребе које доприносе развоју људске заједнице не угрожавајући животну средину. Граде дигиталну писменост тако што безбедно, етички и критички користе дигиталне технологије за проналажење информација и података који су им потребни у различитим пројектима и истраживањима. Ученици уочавају неусклађеност физичких концепата и законитости са садржајима приказаним у медијима који се баве употребом научних достигнућа за бољи квалитет живота и критички се односе према датим информацијама. Повезују знања из оптике са њиховом применом у медицини (дијагностика и лечење мана ока) и знања из акустике са њиховом применом у музици (функционисање различитих инструмената).

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ФИЗ.ОО.С.1.1. Примењују релације између физичких величина којима се описује механичко кретање. – ФИЗ.ОО.С.1.2. Објашњавају разлику између скаларних и векторских физичких величина. – ФИЗ.ОО.С.1.3. Примењују Њутнове законе механике. – ФИЗ.ОО.С.1.4. Разликују појмове маса и тежина – ФИЗ.ОО.С.1.5. Објашњавају услове равнотеже тела. – ФИЗ.ОО.С.1.6. Изводе закључке о утицају одговарајућих физичких величина на вредност притиска. – ФИЗ.ОО.С.1.7. Примењују концепт густине при објашњавању појава из свакодневног живота. – ФИЗ.ОО.С.1.8. Анализирају утицај одговарајућих физичких величина на вредности механичког рада, енергије и снаге. – ФИЗ.ОО.С.1.9. Идентификују под којим условима долази до промене агрегатних стања. – ФИЗ.ОО.С.1.10. Користећи одговарајуће физичке величине, објашњавају осцилаторно и таласно кретање и особине звука. – ФИЗ.ОО.С.1.11. Описују одбијање и преламање светлости и особине ликова код огледала и сочива. – ФИЗ.ОО.С.1.12. Примењују зависност	– ФИЗ.ОО.С.2.1. Формулишу једноставна истраживачка питања уз усмеравање наставника. – ФИЗ.ОО.С.2.2. Безбедно и правилно користе различите методе, технике и процедуре за прикупљање података. – ФИЗ.ОО.С.2.3. Табеларно и графички систематизују резултате истраживања и мерења. – ФИЗ.ОО.С.2.4. Представљају резултат мерења средњом вредношћу. – ФИЗ.ОО.С.2.5. Анализирају податке добијене експериментом и истраживањем и изводе закључке. – ФИЗ.ОО.С.2.6. Разликују и користи префиксе нано, микро, мили, кило, мега и гига.	– ФИЗ.ОО.С.3.1. Користе знање из геометријске оптике да би објаснили функционисање ока и отклањање мана ока. – ФИЗ.ОО.С.3.2. Примењујући стечена знања из физике, објашњавају функционисање музичких инструмената. – ФИЗ.ОО.С.3.3. Критички вреднују коришћење различитих извора енергије. – ФИЗ.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве употребом научних достигнућа за бољи квалитет живота. – ФИЗ.ОО.С.3.5. Критички и одговорно користе дигиталне технологије за истраживање и информисање у циљу учења физике.

физичких величина којима се описује протицање једносмерне електричне струје – ФИЗ.ОО.С.1.13. Анализирају начине повезивања елемената струјног кола. – ФИЗ.ОО.С.1.14. Објашњавају природну и вештачку радиоактивност, њихове ефекте и потребу за заштитом.		

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) На напредном нивоу ученици дубље развијају резоновање, аргументовање и закључивање анализирајући, на пример, утицај односа сила на стање мировања и кретања тела. Примењују закон одржања енергије, што им даје основу за разумевање разноврсних процеса у енергетици и изграђивање свести о утицају различитих технологија на животну средину. Ученици на базичном нивоу овладавају сложенијим концептима који се тичу електричног поља и магнетизма. Способни су да истовремено разматрају међусобне интеракције више различитих физичких величина и законитости у некој ситуацији и интегришу их на смислен и целовит начин. Ученици умеју да управљају подацима и критички се односе према њима.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици кроз примере разумеју да се научним истраживањима граде нова знања тако што се стара критички преиспитују и ригорозно проверавају. Самостално истражују природне појаве постављајући и изводећи експерименте. Истражујући, ученици проналазе информације и бирају и планирају најадекватније начине решавања проблемских ситуација. Критички се односе према подацима, умеју да процене примереност својих поступака у раду, исправност записа резултата и грешака у мерењу, тачност решења и смисленост резултата у погледу усклађености са теоријом. Ученици дискутују о изворима грешака и одступања од очекиваног и предлажу начине њиховог кориговања. У дискусијама умеју да аргументују ставове користећи физичке законитости. Способни су да вреднују научено и самостално планирају нове циљеве учења.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици у дискусији аргументовано заступају научни поглед на свет и промовишу одлучивање засновано на научним доказима. Иницирају, креирају и реализују активности којима развијају научну писменост и ангажују се на очувању здравља и заштити животне средине (спречавање глобалног загревања, загађења буком и светлошћу) на локалном и ширем нивоу. На овај начин развијају креативност, иницијативу и бригу за друге. Повезују знања из физике са другим научним дисциплинама како би могли да сагледају достигнућа из физике и њихов допринос развоју људског друштва из историјске, географске и друштвене перспективе. Уочавају примену физичких принципа у уметности (разноврсна уметничка дела и решења) и спорту (побољшање физичких перформанси).

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ФИЗ.ОО.Н.1.1. Анализирају утицај односа сила на кретање тела. – ФИЗ.ОО.Н.1.2. Успостављају везу између физичких величина којима се описује електрично и магнетно поље. – ФИЗ.ОО.Н.1.3. Примењују закон одржања енергије. – ФИЗ.ОО.Н.1.4. Разликују појмове температура и количина топлоте и анализирају различите начине преноса топлоте. – ФИЗ.ОО.Н.1.5. Анализирају одбијање и преламања светлости и формирање ликова код огледала и сочива.	– ФИЗ.ОО.Н.2.1. На основу разматрања различитих начина истраживања и мерења, бирају и планирају оне који су најпоузданији и најекономичнији. – ФИЗ.ОО.Н.2.2. Критички разматрају доступне податке у поставци задатка, начин решавања, тачност решења и физички смисао добијених решења. – ФИЗ.ОО.Н.2.3. Израчунавају апсолутну и релативну грешку директно мерених физичких величина и правилно записују резултат мерења. – ФИЗ.ОО.Н.2.4. Критички преиспитују усклађеност резултата и закључака истраживања са физичким законима и принципима, потврђују њихово важење и дискутују о разлозима одступања. – ФИЗ.ОО.Н.2.5. Примерима илуструју да се научна знања у датој дисциплини стално проверавају, критички преиспитују и потврђују или мењају на основу истраживања и аргумената.	– ФИЗ.ОО.Н.3.1. Објашњавају примену физике у спорту. – ФИЗ.ОО.Н.3.2. Уочавају физичке принципе у уметничким решењима. – ФИЗ.ОО.Н.3.3. Иницирају и учествују у реализацији активности за спречавање загађења буком и светлошћу. – ФИЗ.ОО.Н.3.4. Повезују достигнућа из физике са историјским, друштвеним и географским контекстом њиховог настанка. – ФИЗ.ОО.Н.3.5. У дискусији аргументовано заступају научни поглед на свет.

Сви искази са * имају додатак који подразумева писмено, усмено и дигитално приказивање, рад у групи и индивидуално, као и дебатовање, дискутовање у образовном или јавном контексту.

Наставни предмет: ХЕМИЈА

Циљ изучавања хемије је да ученик, посматрајући природне појаве и процесе који се дешавају у свету око нас стекне знања и компетенције неопходне за разумевање важности хемије као природне, експерименталне и егзактне науке чији развој и повезаност са другим природним наукама је значајно утицао на квалитет савременог начина живљења.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави хемије по разредима:
По завршетку 7. разреда ученик ће бити у стању да: -идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја - правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; - експериментално појединачно и у групи испита, опише и објасни физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци; - повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневно животу и различитим професијама. -налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; -објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу; -објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; - представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; - повезује распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента. -разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула; -разликује типове хемијских веза, препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима тих супстанци. - разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша; -објасни процес растварања супстанце и квантитативно значење растворљивости супстанце. - изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора. -напише једначине хемијских реакција и објасни њихово квалитативно и квантитативно значење; - квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце и моларна маса. -опише и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника; - разликује оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива, и опише основна својства ових класа једињења. - индикаторима испита и на pH скали процени киселост раствора; - тумачи ознаке са амбалаже супстанци / комерцијалних производа.
По завршетку 8. разреда ученик ће бити у стању да: -наведе заступљеност метала у живој и неживој природи; -испита и опише физичка својства метала и повеже их са практичном применом; -испита и опише хемијска својства метала и објасни их на основу структуре атома и положаја елемената у Периодном систему; -напише и тумачи једначине хемијских реакција метала; -напише формуле и именује оксиде, киселине, базе и соли; -правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; -изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке

-наведе заступљеност неметала у живој и неживој природи;
-испита и опише физичка својства неметала и повеже их са практичном применом;
-испита и опише хемијска својства неметала и објасни их на основу структуре атома и положаја елемената у Периодном систему;
-напише и тумачи једначине хемијских реакција неметала;
-напише формуле и именује оксиде, киселине, базе и соли
-напише формуле и именује соли.
-испита, опише и објасни својства соли, препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом.
-разуме шта су органска једињења;
-зна да су угљеникови атоми у молекулима органских једињења четворовалентни;
-разуме да се атоми угљеника могу међусобно повезивати једноструким, двоструким и троструким везама као и да могу градити отворене и затворене низове.
-разликује алкане, алкене и алкине;
-опише физичка својства угљоводоника;
-напише формуле и именује представнике алкана имајући у виду структурну изомерију;
-објасни и хемијским једначинама представи хемијске промене карактеристичне за поједине класе органских једињења.
-опише физичка својства: агрегатно стање и растворљивост масти и уља;
-опише основу структуре молекула који чине масти и уља;
-објасни сапонификацију триацилглицерола и хидрогенизацију незасићених триацилглицерола;
-наведе заступљеност масти и уља у природи и њихове улоге, и доведе их у везу са здрављем и правилном исхраном људи.
-опише основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине;
-објасни сапонификацију триацилглицерола и хидрогенизацију незасићених триацилглицерола, наведе производе хидролизе дисахарида и полисахарида и опише услове под којима долази до денатурације протеина;
-наведе заступљеност масти и уља у природи и њихове улоге и доведе их у везу са здрављем и правилном исхраном људи.
-рукује супстанцама и комерцијалним производима у складу са ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи, придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада;
-наведе загађујуће супстанце ваздуха, воде и земљишта и опише њихов утицај на животну средину;
-критички процени последице људских активности које доводе до загађивања воде, земљишта и ваздуха;
.објасни значај планирања и начине решавања проблема заштите животне средине.

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
ХЕМИЈА
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици развијају способност да објасне састав, структуру, својства и промене најважнијих чистих супстанци и смеша, познатих из свакодневног живота. Развијају способност да постављају питања и формулишу претпоставке, да планирају и изводе огледе, прикупљају податке, уочавају правилности, објашњавају их и изводе закључке. Формирају хемијску писменост која им омогућава да: (а) прате информације о доприносу хемије у медицини, фармацији, пољопривреди, индустријској производњи и, уопштено, квалитету живота; (б) дискутују о питањима/темама у вези са здрављем и заштитом животне средине; (в) показују иницијативу, предузимљивост, критичко мишљење, способност за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи и другима у складу с циљевима одрживог развоја; (г) користе информације о саставу, употреби и начинима одлагања супстанци, безбедно и одговорно рукују супстанцама и комерцијалним производима. Ученици развијају разумевање природе научноистраживачког рада у области хемије и логичко резоновање кроз експериментално испитивање састава, својстава и промена чистих супстанци (најважнијих представника метала, неметала и класа неорганских и органских једињења) и смеша. Кроз квантитативна израчунавања повезују субмикроскопски и макроскопски ниво. Унапређују способност комуникације и изражавања у усменом и писаном виду коришћењем хемијских термина и симболичког језика хемије (хемијски симболи, формуле и једначине), коришћењем различитих извора информација на матерњем и страним језицима, и применом дигиталне писмености.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1) Ученици развијају разумевање о својствима и променама супстанцама у саставу неживе и живе природе. Разликују према саставу примере елемената, једињења и смеша који су им познати из свакодневног живота. Уочавају и описују физичка и хемијска својства, и промене најважнијих неорганских и органских супстанци, познатих из свакодневног живота, њихову заступљеност у природи и практичну примену, укључујући и правилно руковање супстанцама. Уочена својства супстанци (макроскопски ниво), ученици повезују са изграђивачким честицама супстанци (атоми, јони, молекули) и хемијским везама (субмикроскопски ниво). Препознају примере смеша и раствора у свакодневном животу, повезују њихова својства са квалитативним и квантитативним саставом и практичном применом у различитим животним ситуацијама. Разликују електролите и неелектролите међу примерима из свакодневног живота, као и електролите међусобно. Примењују поступке за раздвајање састојака смеша у свакодневном животу. Разумеју значење хемијских симбола и формула, познају симболе најважнијих елемената, као и формуле елемената и најважнијих представника класа неорганских и органских једињења. Показују одговоран однос према здрављу и животној средини.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК2) Ученици кроз експериментални рад формирају основне идеје о природи хемије као науке и како се у хемији истраживачким радом долази до знања. Правилно и безбедно рукују лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама. Одговорно се понашају у циљу очувања здравља и заштите животне средине. О својствима и променама супстанци сазнају посматрањем и експерименталним испитивањем, уз писано упутство и у сарадњи са другим ученицима и наставником. Развијају мануелне вештине које могу да користе и у другим животним ситуацијама. Мере масу и запремину супстанци, и изводе поступке за раздвајање састојака смеша одливањем, цеђењем и помоћу магнета. Прикупљене податке бележе на одговарајући начин. Поред мануелних вештина, наведеним активностима развијају логичко и аналитичко мишљење, сарадничке способности, комуникацијске вештине, и позитиван и одговоран однос према учењу и додељеним задацима у групи.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК3) Ученици на основном нивоу развијају базичну хемијску пименост која им омогућава да повезују својства и промене неорганских и органских супстанци и смеша с практичном применом, и значајем за живот појединца и за друштво. Формирана хемијска писменост омогућава им да прате информације у прикладним текстовима из дигиталних и штампаних извора о супстанцама у саставу комерцијалних производа, и о материјалима који имају широку примену. Еколошки одговорно понашање, коришћење и одлагање производа и амбалаже базирају на познавању својстава састојака комерцијалних производа и значења пиктограма на амбалажи. Одговорно и рационално користе енергију и ресурсе природе, и подржавају употребу алтернативних и обновљивих видова енергије. У циљу одржања физичког и менталног здравља планирају правилну исхрану користећи се знањем о основним својствима биолошки важних органских једињења, њихове улоге у организму и заступљености у намирницама. На основу знања о својствима и променама неорганских и органских супстанци, као и способности и вештина формираних учењем хемије, могу да продукују идеје и планове, да их повежу с предузетничким активностима и спроведу у дело.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ХЕМ.ОО.О.1.1. Описују честичну структуру супстанци и врсте изграђивачких честица (атоми, молекули, јони). – ХЕМ.ОО.О.1.2. Препознају тип хемијске везе на основу хемијских формула и назива супстанци, и повезују са својствима тих супстанци. – ХЕМ.ОО.О.1.3. На основу хемијских симбола, формула, назива и својстава разликују метале од неметала и елементе од једињења. – ХЕМ.ОО.О.1.4. Разликују хемијске и физичке промене супстанци и илуструју их примерима из свакодневног живота. – ХЕМ.ОО.О.1.5. Описују квалитативни и квантитативни састав (масени удео изражен у процентима), својства и практичну примену смеша и раствора. – ХЕМ.ОО.О.1.6. На основу формула, назива и својстава разликују најважније представнике класа неорганских једињења: оксида, киселина, база и соли. – ХЕМ.ОО.О.1.7. Разликују растворе неелектролита и електролита у свакодневном животу, као и растворе електролита на основу pH вредности и боје киселинско-базних индикатора. – ХЕМ.ОО.О.1.8. На основу формула, функционалних група, назива и својстава разликују најважније представнике класа органских једињења: угљоводоника, алкохола и карбоксилних киселина.	– ХЕМ.ОО.О.2.1. Правилно рукују лабораторијским посуђем и прибором. – ХЕМ.ОО.О.2.2. Према упутству за оглед испитују својства супстанци, мере масу и запремину, испитују растворљивост, киселинско-базна својства раствора, и изводе поступке за раздвајање састојака смеша (декантовање, цеђење, испаравање и одвајање помоћу магнета).	– ХЕМ.ОО.О.3.1. Повезују физичка својства, заступљеност у намирницама и улоге масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина у организму са правилном исхраном. – ХЕМ.ОО.О.3.2. Према пиктограмима на амбалажи правилно, безбедно и рационално користе супстанце/комерцијалне производе, складиште их и одлажу отпад.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Ученици развијају разумевање о својствима чистих супстанци, елемената и једињења, познатих из свакодневног живота или по практичној примени. Повезују својства са структуром изграђивачких честица и типом хемијске везе у супстанцама. Својства метала и неметала која се могу

опазити и због којих елементи имају одређену практичну примену, повезују са распоредом електрона у атомима тих елемената и положајем у Периодном систему. У циљу систематизације знања о својствима и променама већег броја супстанци, и повезивања с њиховом практичном применом и значајем, ученици класификују неорганска и органска једињења према саставу, структури, својствима и променама. На основу познавања структуре, својстава, заступљености и улоге биолошки важних једињења, доносе одлуке о чувању здравља и опредељују се за здраве стилове живота. Ученици разликују основне типове хемијских реакција и повезују их с практичном применом. Повезују топлотне ефекте при променама супстанци с практичном применом. Примењују квалитативно и квантитативно значење симболичког језика хемије у описивању чистих супстанци, њиховог састава, структуре и промена, користећи се хемијским симболима најважнијих елемената и хемијским формулама елемената и најважнијих представника класа неорганских и органских једињења. Макроскопски и субмикорскопски ниво повезују кроз стехиометријска израчунавања базирана на разумевању квантитативног значења хемијских симбола, формула и хемијских једначина, као и израчунавања у вези са квантитативним саставом смеша и раствора.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици развијају разумевање природе и значаја научноистраживачке делатности у области хемије. Могу да идентификују питања на која се одговори добијају експерименталним радом и коришћењем релевантних извора. Посматрањем и експерименталним радом, на основу писаног упутства, прикупљају податке о физичким и хемијским својствима и променама супстанци, бирају и изводе поступке за раздвајање састојака смеша. Податке прикупљене у експерименталном раду организују и приказују на структуриран начин, уз употребу ИКТ алата. Примењују стечено теоријско знање за објашњавање добијених резултата и извођење закључака. Припремају извештај о раду и презентују га другима уз одговарајућа теоријска објашњења и репрезентације. На тај начин ученици развијају аналитичке вештине, резоновање и способност аргументованог изражавања основних идеја у хемији. У контексту експерименталних задатака ученици изводе једноставна израчунавања којима развијају основе логичког и критичког мишљења потребног за повезивање макроскопског и субмикроскопског нивоа. Преиспитују и вреднују процес и резултате учења, и према томе доносе одлуке о даљем раду и активностима у циљу унапређивања постигнућа.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици на средњем нивоу формирају хемијску писменост као основ за разумевање својстава и промена неорганских и органских супстанци, и смеша у природи и свакодневном животу, као и за разумевање практичне примене и значаја хемије за живот појединца и за друштво. Формирана хемијска писменост омогућава ученицима да прегледају и критички вреднују информације из области хемије у различитим дигиталним или штампаним изворима, да праве изборе и доносе одлуке на основу процене релевантности и тачности информација. Могу да прате информације о загађујућим супстанцама у животној средини и о изворима загађења, да предузимају активности за заштиту здравља и животне средине, да преиспитују сопствено понашање и мењају га, као и да дају предлоге за унапређење квалитета живота. Повезују знања о саставу, својствима, променама и примени неорганских и органских супстанци, и вештине формиране учењем хемије, са знањима из других научних дисциплина ради сагледавања проблема из више перспектива. Развијају способност решавања проблема и критичког мишљења у тимском и групном раду, или раду у пару, на пројектима у школи, у сарадњи са локалном заједницом и шире. Развијају дигиталну писменост тако што користе ИКТ алате и апликације у планирању пројеката, за прикупљање и обраду података, за представљање резултата пројеката, као и за промоцију сопственог рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ХЕМ.ОО.С.1.1. Повезују распоред електрона у атомима елемената с положајем елемената у Периодном систему и својствима елемената. – ХЕМ.ОО.С.1.2. Повезују структуру атома с формирањем јона и молекула, типом хемијске везе и својствима супстанци. – ХЕМ.ОО.С.1.3. Разликују на основу растворљивости супстанци незасићен, засићен и презасићен раствор. – ХЕМ.ОО.С.1.4. Израчунавају масени удео (у процентима) супстанци у смеши, као и масу растворене супстанце и растварача у раствору на основу масеног удела или растворљивости. – ХЕМ.ОО.С.1.5. Одређују коефицијенте у једначинама хемијских реакција применом закона о одржању масе. – ХЕМ.ОО.С.1.6. Израчунавају масени удео елемената у једињењу на основу формуле једињења, а масу реактаната и производа хемијске реакције на основу познате хемијске једначине. – ХЕМ.ОО.С.1.7. На основу назива пишу формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и именују једињења на основу формуле. – ХЕМ.ОО.С.1.8. Описују својства, промене, руковање и практичну примену метала и неметала, и њихових најважнијих оксида, киселина, база и соли.	– ХЕМ.ОО.С.2.1. Испитују како температура, мешање и уситњеност супстанце утичу на брзину њеног растварања. – ХЕМ.ОО.С.2.2. Идентификују и описују показатеље хемијске реакције у изведеним огледима (настајање гаса, формирање талога, промена боје). – ХЕМ.ОО.С.2.3. Испитују топлотне ефекте промена супстанци познатих из свакодневног живота и класификују промене на егзотермне и ендотермне.	– ХЕМ.ОО.С.3.1. Повезују употребу материјала са њиховим физичким својствима (нпр. тврдоћа, температура топљења, температура кључања, растворљивост, топлотна проводљивост) и хемијским својствима (нпр. склоност ка рђању, запаљивост). – ХЕМ.ОО.С.3.2. Описују утицај супстанци које загађују ваздух, воду и земљиште на здравље и животну средину, као и мере заштите.

– ХЕМ.ОО.С.1.9. На основу датих једначина једноставних хемијских реакција разликују реакције: синтезе и анализе бинарних једињења, неутрализације, супституције, адиције и сагоревања. – ХЕМ.ОО.С.1.10. Описују својства, промене, руковање и практичну примену угљоводоника, алкохола, карбоксилних киселина и естара. – ХЕМ.ОО.С.1.11. Повезују називе и структурне формуле градивних јединица биомолекула са класом биолошки важних органских једињења (триацилглицероли, угљени хидрати и протеини).		

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици разумеју различите нивое структурне организације неорганских и органских супстанци у природи, полазећи од структуре атома, јона и молекула, типова хемијске везе, до агрегата великог броја честица, и повезују макроскопски ниво који се може опазити помоћу чула, са субмикроскопским нивоом. На томе граде објашњења физичких и хемијских својстава и промена супстанци, и повезују их с практичном применом и значајем супстанци за појединца и друштво. Развијају логичко мишљење кроз предвиђање реактивности метала и неметала на основу распореда електрона у атомима елемената, представљају распоред електрона у атомима и повезују с положајем елемената у Периодном систему. Примењују квалитативно и квантитативно значење симболичког језика хемије у описивању хемијских промена, писању једначина хемијских реакција неорганских и органских супстанци познатих из свакодневног живота и извођењу стехиометријских израчунавања маса и количина реактаната и производа хемијских реакција. Систематизовано знање о својствима и променама представника класа неорганских и органских једињења примењују у различитим школским и ваншколским контекстима.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици разумеју природу науке и основне активности у оквиру научног истраживања у области хемије. Покрећу питања о супстанцама на која одговоре могу да добију експерименталним истраживањем и коришћењем релевантних извора. Продукују идеје, формулишу хипотезе о саставу, својствима и променама неорганских и органских супстанци, њиховом добијању и изоловању из смеша, и планирају огледе за проверу хипотеза. Самостално или сарађујући у пару или групи планирају решавање теоријских и експерименталних проблема у вези са саставом, својствима, променама, добијањем и изоловањем супстанци. Планирају и реализују истраживачке активности у вези са супстанцама у реалним контекстима (храна, различити комерцијални и природни производи, материјали, земљиште, воде у природи). Процењују исправност сопственог начина решавања проблема и решења, као и рад других, дискутују о решењима, наводе аргументе за и против, поштујући и уважавајући идеје, резултате и мишљења других. Прихватају одговорност за преузете задатке и учење, и развијају истрајност у остваривању циљева. На тај начин ученици развијају аналитичко, критичко и креативно мишљење, као и способност аргументованог и ефективног изражавања идеја у хемији.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици на напредном нивоу могу да покрену и учествују у дискусијама у свом окружењу о физичким и хемијским својствима и променама неорганских и органских супстанци и смеша, о различитим питањима која се односе на практичну примену супстанци и утицајима на живот појединца и друштва. Формирана хемијска писменост омогућава ученицима праћење и критичку анализу информација у текстовима из дигиталних и штампаних извора о доприносу хемије у развоју и производњи нових материјала, енергије, хране, у медицини и фармацији. Према циљевима одрживог развоја и зелене хемије вреднују допринос хемије у тим областима. Критички процењују сопствене и активности других које доводе до загађења животне средине, преузимају одговорност, показују иницијативу и предузимају активности за заштиту здравља и животне средине. Показују способност креативног мишљења, истрајност и мотивисаност у остваривању постављених циљева.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ХЕМ.ОО.Н.1. 1. Представљају структуру атома и јона симболички и помоћу цртежа модела, и објашњавају разлику у наелектрисању атома и јона према врсти и броју елементарних честица (протона, неутрона и електрона). – ХЕМ.ОО.Н.1.2. Према положају елемената у Периодном систему пишу распоред електрона у атомима метала и неметала атомског броја до 20 и предвиђају својства елемената. – ХЕМ.ОО.Н.1.3. Помоћу Луисових симбола и формула представљају формирање ковалентне везе у молекулима елемената и једињења. – ХЕМ.ОО.Н.1.4. Објашњавају како тип хемијске везе у неорганским и органским супстанцама утиче на физичка и хемијска својства супстанци. – ХЕМ.ОО.Н.1.5. Изводе стехиометријска израчунавања масе, количине и броја честица реактаната и производа хемијских реакција. – ХЕМ.ОО.Н.1.6. Објашњавају примену поступка дестилације за раздвајање састојака смеша. – ХЕМ.ОО.Н.1.7. Пишу и објашњавају једначине хемијских реакција метала, неметала, оксида, киселина, база и соли, повезују их с добијањем појединих једињења и практичном применом. – ХЕМ.ОО.Н.1.8. Пишу и објашњавају једначине хемијских реакција угљоводоника,	– ХЕМ.ОО.Н.2.1. Испитују огледима и објашњавају хемијске реакције биолошки важних органских једињења: сапонификација триацилглицерола, хидролиза дисахарида и полисахарида, и денатурација протеина.	– ХЕМ.ОО.Н.3.1. Критички разматрају значај и примену реакција хидрогенизације триацилглицерола, сапонификације и хидролизе биолошки важних органских једињења у индустријској производњи и предузетничким делатностима. – ХЕМ.ОО.Н.3.2. Објашњавају повезаност структуре и реакција биолошки важних органских једињења са њиховим улогама у организмима.

алкохола, карбоксилних киселина, и повезују их с практичном применом појединих представника наведених класа једињења. – ХЕМ.ОО.Н.1.9. Именују и хемијским формулама приказују основне градивне јединице молекула триациглицерола, угљених хидрата и протеина.		

Сви искази са * имају додатак који подразумева писмено, усмено и дигитално приказивање, рад у групи и индивидуално, као и дебатовање, дискутовање у образовном или јавном контексту.

Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА

Циљ учења географије је: да ученик изучавањем географских објеката, појава и процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави географије по разредима:
По завршетку 5. разреда ученик ће бити у стању да: - повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком - повеже географска знања о свету са развојем људског друштва и научно технолошким прогресом - на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека - разликује појмове: Васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља - објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положаја Земље у њему - разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике - одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује Месечеве мене - помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику - помоћу карте уме да опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана - примерима уме да објасни деловање Земљине теже на географски омотач - разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице - повеже смер ротације са сменом обданице и ноћи

- повеже нагнутост Земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље
- повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева
- разликује деловање унутрашњих сила Земље: Земљине теже и унутрашње Земљине топлоте
- разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље
- наведе спољашње силе Земље: Сунчеву енергију, воду, ветар и лед
- разликује хипоцентар и епицентар и наведе трусне зоне у свету и у Србији
- наведе поступке које ће предузети за време земљотреса
- опише процесе вулканске ерупције и њене последице
- разликује основне врсте стена
- објашњава настанак рељефа: планина, котлина и низија
- разликује надморску и релативну висину
- разликује ерозивне и акумулативне процесе
- наведе примере деловања човека на промене у рељефу
- опише структуру атмосфере
- наведе временске појаве које се дешавају у тропосфери
- разликује време и климу
- наведе климатске елементе
- наведе климатске чиниоце
- наведе основне типове климе
- наведе климатске области на Земљи
- наведе примере утицаја човека на загађивање атмосфере и предвиђа последице таквог понашања
- уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе
- наведе и опише својства морске воде
- помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива
- наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току)
- разликује типове језерских басена према начину постанка
- наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства
- наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње
- наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања
- помоћу карте уме да повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи
- помоћу карте уме да наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима
- описује утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста
- наведе примере за заштиту живог света на Земљи

По завршетку 6. разреда ученик ће бити у стању да:

- успоставља везе између физичко – географских и друштвено – географских објеката, појава и процеса
- одређује математичко-географски положај на Земљиној површини
- анализира, чита и тумачи опште-географске и тематско-географске карте
- анализира чита и тумачи ситно-размерне, средње-размерне и крупно-размерне географске карте
- оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе

- доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора
- анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света
- анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних средина
- анализира географски положај насеља
- објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету
- доводи у везу типове насеља, урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима
- уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности
- доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине
- вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету
- објасни политичко – географску структуру државе
- објасни облике владавина друштвеног уређења у свету
- објасни улогу државних граница
- објасни улогу главног града
- представи процесе који су довели до формирања савремене политичко – географске карте света
- објасни како се издвајају географске регије
- објасни физичко – географске одлике Европе
- објасни друштвено - економске одлике Европе
- објасни регионалне целине Европе
- илуструје уз помоћ карте најважније објекте, појаве и процесе на простору Европе

По завршетку 7. разреда ученик ће бити у стању да:

- описује физичко – географске и друштвено – економске регије света по континентима: Европа; Азија; Северна Америка; Јужна Америка; Аустралија и Поларне области
- дефинише и усваја знања из физичко – географских и друштвено – економских одлика регионалних области Европе по следећем реду: Јужна Европа – државе: бивше СФРЈ (Србија, Црна Гора, БИХ, Хрватска, Словенија, Македонија); Италија, Шпанија и Грчка; Средња Европа – Савезна република Немачка; Западна Европа – Република Француска, Уједињено краљевство Велике Британије и Северне Ирске; Северна Европа – Краљевина Норвешка; Источна Европа – Руска федерација; Европска унија – пример интеграционих процеса
- дефинише географски положај, границе и величину континента
- описује разуђеност обале континента (острва, полуострва, мореузе, заливе и мора)
- класификује облике рељефа, климу и климатске типове, водне објекте (реке и језера), биљни и животињски свет Азије
- проналази податке о основним одликама становништва (број становника, природни прираштај, густина насељености и миграције) и структурама становништва (полно – старосна, расна, етничка и верска)
- дефинише насеља Азије
- проналази податке о привредним одликама Азије
- описује политичку и регионалну поделу Азије; - дефинише и усваја знања из физичко – географских и друштвено – економских одлика регионалних области Азије по следећем реду: Југозападна Азија; Јужна Азија; Југоисточна Азија; Источна Азија и Централна Азија

- дефинише географски положај, границе и величину континента
- описује разуђеност обале континента (острва, полуострва, мореузе, заливе и мора)
- класификује облике рељефа, климу и климатске типове, водне објекте (реке и језера), биљни и животињски свет Африке
- проналази податке о основним одликама становништва (број становника, природни прираштај, густина насељености и миграције) и структурама становништва (полно – старосна, расна, етничка и верска)
- дефинише насеља Африке
- проналази податке о привредним одликама Африке
- описује политичку и регионалну поделу Африке
- дефинише и усваја знања из физичко – географских и друштвено – економских одлика регионалних области Африке по следећем реду: Сахарска Африка и Подсахарска Африка
- дефинише географски положај, границе и величину континента
- описује разуђеност обале континента (острва, полуострва, мореузе, заливе и мора)
- класификује облике рељефа, климу и климатске типове, водне објекте (реке и језера), биљни и животињски свет Северне Америке
- проналази податке о основним одликама становништва (број становника, природни прираштај, густина насељености и миграције) и структурама становништва (полно – старосна, расна, етничка и верска)
- дефинише насеља Северне Америке
- проналази податке о привредним одликама Северне Америке
- описује политичку и регионалну поделу Северне Америке
- дефинише географски положај, границе и величину континента
- описује разуђеност обале континента (острва, полуострва, мореузе, заливе и мора)
- класификује облике рељефа, климу и климатске типове, водне објекте (реке и језера), биљни и животињски свет Јужне Америке
- проналази податке о основним одликама становништва (број становника, природни прираштај, густина насељености и миграције) и структурама становништва (полно – старосна, расна, етничка и верска)
- дефинише насеља Јужне Америке
- проналази податке о привредним одликама Јужне Америке
- описује политичку и регионалну поделу Јужне Америке
- дефинише географски положај, границе и величину континента
- описује разуђеност обале континента (острва, полуострва, мореузе, заливе и мора)
- класификује облике рељефа, климу и климатске типове, водне објекте (реке и језера), биљни и животињски свет Аустралије и Океаније
- проналази податке о основним одликама становништва (број становника, природни прираштај, густина насељености и миграције) и структурама становништва (полно – старосна, расна, етничка и верска)
- дефинише насеља Аустралије и Океаније проналази податке о привредни одликама Аустралије и Океаније
- описује политичку и регионалну поделу Аустралије и Океаније
- дефинише географски положај, границе и величину континента
- описује разуђеност обале континента (острва, полуострва, мореузе, заливе и мора)
- класификује облике рељефа, климу и климатске типове, водне објекте (реке и језера), биљни и животињски свет Поларних области
- проналази податке о основним одликама становништва (број становника, природни прираштај, густина насељености и миграције) и структурама становништва (полно – старосна, расна, етничка и верска)
- дефинише насеља Поларних области
- проналази податке о привредни одликама Поларних области

- описује политичку и регионалну поделу Поларних области
По завршетку 8. разреда ученик ће бити у стању да: – одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем – анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије – опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије – класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне – анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије – класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије – наводи начине коришћења вода Србије – препознаје ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода – доведи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора – објашњава популациону динамику становништва Србије: кретање броја становника, природни прираштај и миграције – изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи – изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике – израђује и анализира графичке приказе структура становништва – објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи – уз помоћ карте Србије и других извора информација анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи – доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи – препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине – описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти – процењује важност очувања природне и културне баштине Србије – учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини – анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује – објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
ГЕОГРАФИЈА
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учење географије има за циљ да оспособи ученике да препознају, именују, дефинишу, лоцирају, описују и објашњавају основне астрономске феномене, као и физичко-географске и друштвено-географске објекте, појаве и процесе у својој локалној средини и на Земљи, чиме овај наставни предмет доприноси развоју логичког мишљења и научног погледа на свет. Ученици се на настави географије обучавају да прикупљају податке о елементима географске средине применом различитих метода, користе научну литературу и изворе, као и једноставне технике за обраду и приказивање резултата у виду табела,

графикона и карата, анализирају их и аргументовано дискутују о њима. Уз помоћ дигиталних и других алата, ученици стичу географске вештине које ће примењивати у реалним животним околностима и даљем школовању. На примерима економских, политичких, културних и еколошких појава и процеса у свету, географија доприноси да се ученици вредносно оријентишу и имају позитиван став према различитостима. Захваљујући настави географије моћи ће да уоче проблеме, предлажу решења и активно учествују у унапређивању и заштити животне средине и културног наслеђа. Стечена искуства ученици ће интегрисати и користити за решавање сложенијих географских задатака на основу чега ће моћи да сагледају сопствена професионална интересовања. Кроз различите облике вршњачке сарадње у настави географије ученици развијају знатижељу, креативност и предузимљивост. На крају основног образовања ученици ће имати системски повезана географска знања, вештине и ставове потребне за даље школовање.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) На основном нивоу ученици описују облик и кретања планете Земље и овладавају појмовном структуром о географском омотачу (рељеф, тектонски покрети и ерозије, време и клима, океани и воде на копну, земљиште и биоми). У домену картографске писмености категоризују географске карте по различитим критеријумима. У области друштвене географије исправно користе појмове везане за природно и механичко кретање становништва, насеља, привреду и државу. Географске објекте, појаве и процесе упоређују и одређују њихову припадност географским регијама у Србији и свету.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) На основном нивоу ученици изводе закључке који су очигледни и засновани на експлицитно датим информацијама. Тумаче елементе географске карте и оријентишу се у простору. Очитавају вредности са аналогних и дигиталних мерних инструмената и податке са графичких приказа. У циљу географског закључивања, ученици илуструју географске објекте, појаве и процесе цртежом, скицом или једноставнијим географским моделом.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) На основном нивоу ученици развијају научну писменост и апстрактно мишљење кроз усвајање појмовне структуре географије и сродних наука (астрономија, геологија, педологија, екологија, социологија, економија), што подразумева извођење дословних интерпретација односа и веза између објеката, појава и процеса у познатом просторном контексту. Одговорно се опходе према очувању животне средине и дају лични допринос у еколошким активностима групе и тима. Поседују географска знања која им омогућавају извођење закључака и доношење одлука релевантних за приватни или живот заједнице.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ГЕО.ОО.О.1.1. Објашњавају својим речима предмет проучавања географије. – ГЕО.ОО.О.1.2. Упоређују небеска тела на основу положаја, физичких и хемијских особина. – ГЕО.ОО.О.1.3. Категоризују географске карте према размери, садржини, намени и просторном обухвату. – ГЕО.ОО.О.1.4. Класификују Земљине сфере и њихове елементе на основу главних физичко-географских одлика. – ГЕО.ОО.О.1.5. Дефинишу појам природних непогода. – ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности). – ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). – ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.1.9. Упоређују географске одлике изабраних регија у Србији и свету. – ГЕО.ОО.О.1.10. Повезују објекте геонаслеђа и геодиверзитета са географским процесима којима они настају у Србији и свету. – ГЕО.ОО.О.1.11. Разликују категорије	– ГЕО.ОО.О.2.1. Илуструју цртежом, скицом или моделом положај небеских тела у Сунчевом систему. – ГЕО.ОО.О.2.2. Очитавају вредности температуре ваздуха, ваздушног притиска и количине падавина помоћу аналогних и дигиталних мерних инструмената. – ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. – ГЕО.ОО.О.2.4. Одређују стране света помоћу компаса и природних и антропогених објеката у простору и на географској карти. – ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. – ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај. – ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.	– ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине). – ГЕО.ОО.О.3.2. Конструктивно учествују у раду групе за потребе проучавања географских карактеристика локалне заједнице. – ГЕО.ОО.О.3.3. Презентују породичне артефакте у циљу објашњавања географско-историјског контекста у коме су они настали (порекло породице и њихове миграције). – ГЕО.ОО.О.3.4. Анализирају занимања у којима географска знања имају важну улогу у циљу професионалне оријентације. – ГЕО.ОО.О.3.5. Адекватно поступају у ситуацијама када су изложени дејству природних непогода.

заштићених природних и културних добара и наводе примере у Србији и свету.		

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) На средњем нивоу ученици објашњавају узроке и последице облика и кретања Земље, Сунца и Месеца. Ученици доводе у везу различи те појаве и процесе у географском омотачу и процењују стање животне средине. Анализирају факторе и динамику развоја друштвено-географских елемената простора. Идентификују, описују и објашњавају конститутивне елементе географских регија у Србији и свету. У домену картографске писмености упоређују садржаје географских карата по различитим критеријумима.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) На средњем нивоу ученици су оспособљени да посматрају географске појаве и врше мерења у познатом просторном контексту. У процесу усвајања географских знања конструишу једноставније географске моделе, који репрезентују просторне и односе величина релевантних географских објеката. Као изворе информација користе готове статистичке податке и приказе (графиконе, дијаграме), географске карте и релевантне научно-популарне и илустративне материјале. Израђују тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта. На основу расположивих статистичких података, врше једноставнија израчунавања (средње вредности, стопе промене географских величина, пропорције и размере). Ученици користе средства информационо-комуникационих технологија (ИКТ) као изворе информација и средства саопштавања резултата кроз мултимедијалне презентације.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) На средњем нивоу ученици анализирају информације о географском простору ради активног учешћа у доношењу одлука о уређењу свог насеља. Развијају друштвено прихватљиве ставове, користе научне концепте и примењују их у различитим животним ситуацијама. Проучавање географских одлика свог краја, Републике Србије и света у целини доприноси да ученици лакше доносе одлуке у вези са наставком школовања и избором будућег занимања. Заступају широку друштвену партиципацију и неговање различитости у заштити непосредне животне средине и обезбеђивању одрживог развоја.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ГЕО.ОО.С.1.1. Процењују повезаност географије са осталим природним и друштвеним наукама у истраживању просторних феномена. – ГЕО.ОО.С.1.2. Објашњавају облик, димензије	– ГЕО.ОО.С.2.1. Утврђују односе величина и положаје планета на основу израђеног сопственог модела Сунчевог система. – ГЕО.ОО.С.2.2. Демонстрирају Земљина	– ГЕО.ОО.С.3.1. Прикупљају и анализирају информације о стању животне средине и активно се укључују у уређење простора свог насеља. – ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено

и кретања Земље и њихове последице. – ГЕО.ОО.С.1.3. Упоређују, проналазе сличности и разлике у садржају, размери, намени и просторном обухвату географских карата. – ГЕО.ОО.С.1.4. Доводе у везу географске објекте са географским појавама у Земљиним сферама. – ГЕО.ОО.С.1.5. Анализирају просторну и временску дистрибуцију природних непогода у Србији и свету. – ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора на развој и размештај становништва, насеља и привреде. – ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости. – ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету. – ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта у својој локалној средини, Србији и свету. – ГЕО.ОО.С.1.10. Аргументују своје мишљење о примењеним мерама заштите природе у Србији и свету.	кретања и њихове најважније последице помоћу глобуса и других модела. – ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта. – ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената у географској средини. – ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције, миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података. – ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. – ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). – ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине. – ГЕО.ОО.С.2.9. Конструишу једноставније моделе управљања отпадом у својој локалној средини у циљу смањења употребе ресурса, а повећања рециклаже већ коришћених.	прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена. – ГЕО.ОО.С.3.3. Анализирају географске специфичности свога краја у циљу идентификовања потенцијалних занимања. – ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) На напредном нивоу ученици изводе закључке о утицајима појава у Сунчевом систему на географски омотач Земље (плима и осека, Месечеве мене, метеоритски кратери...). Разумевањем физичко-географских и друштвено-географских структурних елемената географског простора, ученици идентификују и тумаче узрочно-последичне, просторне, временске, хоризонталне и вертикалне везе и односе међу њима. Процењују утицаје природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине. Повезивањем географије са релевантним садржајима из домена сродних наука (астрономија, геологија, биологија, педологија, екологија, социологија, економија), ученици развијају комплексна, системски условљена знања која су у функцији анализирања географског простора на локалном, националном, регионалном и глобалном нивоу.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) На напредном нивоу ученици планирају и спроводе географско истраживање уз одређену помоћ и подршку. Податке добијене анализом географских карата, посматрањем, мерењем и анкетирањем пореде са подацима из литературе. Утврђују узроке и последице проучаваних географских појава и резултате истраживања илуструју, демонстрирају и презентују у виду тематских карата, макета и/или модела. У процесу географског закључивања користе и средства ИКТ-а и то као: изворе информација, алате за прикупљање и обраду података, мерне инструменте и средства за саопштавање резултата.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) На напредном нивоу ученици су оспособљени да аргументовано, уз уважавање ставова других, дискутују о сложенијим географским проблемима и да формулишу предлоге који на специфичан начин уважавају различите интересе и вредности. Критички анализирају стање географске средине и предлажу мере њене заштите. Вредновањем материјалног и нематеријалног културног наслеђа и учешћем у пројектима и организацији различитих манифестација, ученици негују осећање припадности свом народу и развијају однос поштовања према тековинама других народа.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ГЕО.ОО.Н.1.1. Изводе закључке о утицајима појава у Сунчевом систему на географски омотач Земље. – ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	– ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. – ГЕО.ОО.Н.2.2. Осмишљавају климатолошки пројекат у локалној средини који укључује постављање истраживачких питања, избор метода, техника и ресурса (мерни инструменти и извори података), периода мерења, обраду података и извођење и презентацију закључака. – ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено- географских показатеља. – ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. – ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. – ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. – ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.	– ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других. – ГЕО.ОО.Н.3.2. Критички преиспитују мере заштите објеката културног наслеђа краја у коме живе. – ГЕО.ОО.Н.3.3. Предлажу мере заштите географског омотача на основу анализе промена у Земљиним сферама. – ГЕО.ОО.Н.3.4. Анализирају вредност незаштићених природних и културних објеката у месту у коме живе, које по њиховом мишљењу треба ставити под заштиту.

Наставни предмет: ИСТОРИЈА

Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави историје по разредима:
По завршетку 5. разреда ученик ће бити у стању да: Разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум,еру); лоцира одређену временску одредницу на временскојленти; разликује начине рачунања времена у прошлости исадашњости; именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; разврста историјске изворе према њиховој основној подели; повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј,библиотека); наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; разликује основне одлике каменог и металногдоба; лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока; користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока; одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице; пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева Старом истоку; наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока; идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока; разликује врсте писама цивилизација Старог истока; илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет; користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век; изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом; прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему; визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом; опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке; лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античкеГрчке; приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој, идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата; истражи основна обележја и значај религије старих Грка; разликује легенде и митове од историјских чињеница; наведе значај и последице освајања Александра Великог; илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет;

користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију;
израчуна временску удаљеност између појединих догађаја;
користи основне историјске појмове;
лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе;
наведе основне разлике између античке римске републике и царства;
разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја уисторији античког Рима;
истражи основна обележја и значај религије античког Рима;
илуструје примерима важност утицаја привредних, научних икултурних достигнућа античког Рима на савремени свет;
пореди начин живота припадника различитих друштвених слојевау античком Риму;
наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства;
лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије;
користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију.

По завршетку 6. разреда ученик ће бити у стању да:
образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима;
пореди историјскепојаве;
наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем и раном новом веку;
на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава);
сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту;
приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена;
на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем и раном новом веку;
идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века;
изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице;
пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњеми раном новом веку;
разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем и раном новом веку;
на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности;
образлаже најважније последице научно-техничких открића у периоду средњег и раног новог века;
идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку;
илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација;
разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом наоне у локалној средини;
илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву;
користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;
повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни);
-учествује у организовању испровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.

По завршетку 7. разреда ученик ће бити у стању да:
- доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима;
- изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера;
- уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе;
- сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту;
- наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку;
- препознаје основне карактеристике различитих идеологија;

- анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике;
- уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости;
- уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву;
- препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност);
- анализирајући дате примере, уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу;
- пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба;
- приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку;
- уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха;
- пореди информације приказане на историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима;
- повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни);
- пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности;
- анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја;
- уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла;
- уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора;
- употреби податке из графикона и табела у елементарном истраживању;
- презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ;
- упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других;
- раздваја битно од небитног у историјској нарацији;
- препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва;
- идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.

По завршетку 8. разреда ученик ће бити у стању да:
- смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти;
- уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти;
- пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности;
- анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја;
- поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају, анализира позицију аутора;
- доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима;
- наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба;
- образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту;
- уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности;
- изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера;
- образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво;
- идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту;
- препозна,на примерима из савремене историје, важност поштовањаљудских права;
- наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва;
- пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба;
- илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу;
- образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере;
- препозна како су културне интеракције, и сарадња различитих етничких и социјалних група утицали на политички, друштвени и привредни живот;
- наведе примере утицаја спортских и уметничких достигнућа на обликовање савременог друштва;
- идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликата;
- објасни значење појмова геноцид и Холокауст;
- изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различитог порекла и сазнајне вредности;

- изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника;
- препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији;
- критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама;
- анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала;
- осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ;
- образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба;
- истражи меморијалне споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењузаједничких школских активности везаних за развој културе сећања;
- покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа;
- уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима;
- препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и Републици Србији

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
ИСТОРИЈА
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје: стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове; оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења; развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова. Настава историје омогућава ученицима: овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама, као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски). Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу. Учење историје: омогућава упознавање са историјским и савременим променама и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке; подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, исказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње, одговорног односа према разноврсној културно-историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици: користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном и свакодневном контексту; издвајају и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из прошлости и садашњости и повезују их са временским и просторним оквирима; именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; показују историјски простор на историјској карти; разликују узроке од последица кључних догађаја; објашњавају значај научних открића, технолошких изума и уметничких дела за развој цивилизације.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; користе различите историјске и друге изворе информација у елементарном истраживању; издвајају, у изворима информација, податке који су кључни за тему на којој раде; читају податке са карте, из графикона и табела; препознају стереотипе, пропаганду и манипулацију у изворима; откривају различите погледе, вишеструке перспективе на исти догађај, појаву или личност; идентификују историјске теме у уметничким и књижевним делима.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици разумеју различита значења појма историја и објашњавају повезаност историје са другим наукама и резултатима њиховог изучавања; препознају историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама; познају историјски развој људских права и објашњавају кључне појаве, догађаје и процесе као и улогу личности у њиховом развоју; објашњавају значај културно-историјског наслеђа и савремене историјске културе за формирање личног и групних идентитета; издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог и других народа; учествују у активностима чији је циљ неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје, као и очување културне баштине у непосредном окружењу.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно-технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају значај за развој цивилизације.	– ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. – ИСТ.ОО.О.2.2. Прикупљају информације из различитих извора и издвајају кључне податке у вези са одређеном темом. – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикона. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.О.2.5. Пореде различите изворе о истој историјској појави, догађају и/ или личности и идентификују сличности и разлике у њиховом представљању и/ или интерпретацији. – ИСТ.ОО.О.2.6. Препознају историјске теме у књижевним и уметничким делима и идентификују сличности и разлике у њиховој научној и уметничкој интерпретацији.	– ИСТ.ОО.О.3.1. Разликују историју као науку, наставни предмет и раздобље прошлости и објашњавају повезаност историје са другим наставним предметима. – ИСТ.ОО.О.3.2. Препознају на карактеристичним примерима историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама. – ИСТ.ОО.О.3.3. Наводе и објашњавају значај кључних појава, догађаја, процеса и личности за развој људских права и друштва заснованог на њиховом поштовању. – ИСТ.ОО.О.3.4. Препознају и описују утицај различитих врста манипулација на појединце, групе и друштво у прошлости и садашњости. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог и других народа. – ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета. – ИСТ.ОО.О.3.7. Објашњавају на карактеристичним примерима значај неговања сећања на кључне личности, догађаје и појаве из прошлости народа, државе и институција. – ИСТ.ОО.О.3.8. Учествују у активностима посвећеним очувању културно-историјске баштине у свом окружењу.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације и повезују их са појмовима из других наставних предмета; објашњавају утицај кључних појава, догађаја, процеса и личности на развој друштва, државе, привреде и културе у прошлости и садашњости; повезују и објашњавају узроке и последице појава, догађаја и процеса у различитим историјским периодима; доводе у везу и објашњавају међусобни утицај географских

карактеристика, друштвених и културних појава, уметничких и научно-технолошких достигнућа у националној и општој историји у различитим временским и просторним оквирима.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици: селектују и процењују историјске изворе и друге изворе информација према релевантности и сазнајној вредности за одређену тему; идентификују вишеструке перспективе на одређене историјске појаве, догађаје и процесе; уочавају сложеност појединих историјских појава и процеса; анализирају сличности и разлике у изворима који се односе на исту појаву, догађај или личност; доводе у везу стереотипе и пропаганду са историјским околностима у којима су настали; разликују митове, легенде и уметничке представе од историјских чињеница; планирају и спроводе истраживање на одређену тему; представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима уз коришћење дигиталних технологија.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици: објашњавају значај историје, као наставног предмета и као науке, за разумевање савремених друштвених токова, за изградњу историјске свести утемељене на резултатима историјске науке и за формирање ставова, личног и колективних идентитета; разумеју утицај стереотипа , пропаганде и различитих врста манипулације на појаве и догађаје током прошлости и садашњости; аргументовано дискутују о различитим темама и у различитим окружењима, уз уважавање мишљења и ставова саговорника; повезују културно-историјску баштину са историјским и савременим контекстом и учествују у организовању и спровођењу активности усмерених на развој културе сећања, уз поштовање традиције и културног идентитета различитих заједница.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације. – ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.1.5. Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе. – ИСТ.ОО.С.1.6. Објашњавају узроке и последице кључних појава, догађаја и процеса из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји.	– ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. – ИСТ.ОО.С.2.2. Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и сазнајне вредности за одређену тему. – ИСТ.ОО.С.2.3. Разврставају историјске информације у различитим симболичким модалитетима према релевантности за тему истраживања. – ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. – ИСТ.ОО.С.2.5. Издвајају и анализирају сличности и разлике у изворима информација који се односе на исту историјску појаву, догађај или личност. – ИСТ.ОО.С.2.6. Разликују митове и легенде од историјских чињеница. – ИСТ.ОО.С.2.7. Разликују историјски наратив од уметничке представе о историјској личности, догађају, појави и процесу. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија.	– ИСТ.ОО.С.3.1. Објашњавају значај историје (наука и наставни предмет) за формирање ставова и за лични развој; разумевање савремених друштвених токова. – ИСТ.ОО.С.3.2. Дискутују или дебатују у различитим окружењима* о историјским и савременим темама уз уважавање разлика у становиштима и мишљењима других. – ИСТ.ОО.С.3.3. Илуструју, на примерима из прошлости и садашњости, последице различитих врста манипулације на појединца, групе и друштво. – ИСТ.ОО.С.3.4. Идентификују улогу митова и легенди у изградњи идентитета. – ИСТ.ОО.С.3.5. Препознају значај локалне културне баштине у ширим цивилизацијским оквирима и учествују у њеном очувању и афирмацији. – ИСТ.ОО.С.3.6. Повезују културно-историјску и природну баштину са историјским и савременим контекстом и активно учествују у њиховом очувању. – ИСТ.ОО.С.3.7. Учествују у организовању и спровођењу заједничких активности у вези са културом сећања и залажу се за равноправност различитих заједница, њихових традиција и културног идентитета.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици: имају развијен речник појмова и користе га за објашњавање специфичности појмова из историје цивилизације као и у комуникацији у школском и ваншколском окружењу; процењују значај историјских појава, догађаја, процеса и личности и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; анализирају повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје и процењују значај те повезаности за развој друштва и државе у националним оквирима; формулишу аргументе и објашњавају узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, културе, привреда и народи; процењују утицај научно-технолошких и уметничких достигнућа на живот појединца и група у прошлости и садашњости.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици: претражују изворе информација за одређену тему на матерњем и страном језику; критички просуђују историјске, али и савремене изворе информација, њихову садржину, веродостојност и поузданост; селектују и анализирају податке о догађају, појави, процесу, личности и постављају хипотезу; формулишу истраживачко питање и, у складу са његовом природом, бирају одговарајуће методолошке принципе историјске науке; доносе закључке и резултате представљају на различите начине – усмено, писано, табеларно, графички уз коришћење дигиталних технологија; реконструишу и приказују промене на историјско-географском простору поређењем историјских карата са савременим политичким картама; разликују научну од уметничке интерпретације историјског догађаја, појаве и/или личности.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици: образлажу улогу и значај историјске науке за разумевање развоја друштва и његових савремених токова; разумеју значај цивилизацијских тековина за развој хуманистичког, демократског, инклузивног друштва заснованог на поштовању различитости и интеркултуралности; анализирају друштвене појаве и институције и идентификују промене које су током историјског развоја доживеле; изражавају критички став према различитим врстама манипулације и супротстављају им се користећи аргументе засноване на науци; покрећу и спроводе активности усмерене на неговање културно-историјске баштине и развој културе сећања.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима ист. науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специф. детаља. – ИСТ.ОО.Н.1.4. Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру. – ИСТ.ОО.Н.1.5. Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. – ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима, узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, привреде, културе и народи. – ИСТ.ОО.Н.1.7. Повезују знања из историје са знањима из других наставних предмета при описивању и објашњавању научно-технолошких и уметничких достигнућа.	– ИСТ.ОО.Н.2.1. Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена одигравања, а не на основу савременог контекста. – ИСТ.ОО.Н.2.2. Одређују из ког историјског периода и са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене информације о особинама периода или географског простора. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.2.4. Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација. – ИСТ.ОО.Н.2.5. Издвајају и наводе разлике у научној и уметничкој интерпретацији књижевног или уметничког дела.	– ИСТ.ОО.Н.3.1. Образлажу у различитим ситуацијама (околностима, контекстима) улогу и значај историјске науке за разумевање развоја друштва и његових савремених токова. – ИСТ.ОО.Н.3.2. Образлажу значај цивилизацијских тековина за развој хуманистичког, демократског, инклузивног друштва заснованог на поштовању различитости и интеркултуралности. – ИСТ.ОО.Н.3.3. Анализирају и приказују развој савремених друштвених појава и/или институција током прошлости и садашњости и наводе промене које су уочили. – ИСТ.ОО.Н.3.4. Изражавају и представљају ставове, засноване на научним аргументима, који се супротстављају различитим видовима манипулације.* – ИСТ.ОО.Н.3.5. Објашњавају и представљају значај научних достигнућа и уметничких дела у грађењу идентитета. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе.

Сви искази са * имају додатак који подразумева писмено, усмено и дигитално приказивање, рад у групи и индивидуално, као и дебатовање, дискутовање у образовном или јавном контексту.

Наставни предмет: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Предмет Физичко и здравствено васпитање омогућава ученицима да учествују у разноврсном, безбедном и развојно-прикладном физичком вежбању и физичким активностима, које доприносе њиховом физичком и менталном здрављу, школском постигнућу, стицању социјалних вештина и здравих животних навика.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави физичког и здравственог васпитања по разредима:
5. разред - ученик познаје значај развијања физичких способности - зна утицај вежби обликовања на организам - ученик правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе - ученик правилно скаче увис техником маказица - ученик правилно скаче удаљ згрченом варијантом - ученик зна атлетска правила - ученик правилно изводи колут напред и колут назад - ученик правилно изводи прескок разножно уз помоћ - ученик правилно изводи став на шакама уз помоћ - ученик игра спортску игру рукомет примењујући основну технику - ученик зна функцију спортске игре - рукомета, основне појмове и неопходна правила
6. разред - ученик познаје значај развијања физичких способности - зна утицај вежби обликовања на организам - ученик правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе - ученик правилно скаче увис опкорачном техником - ученик правилно скаче удаљ згрченом варијантом - ученик зна атлетска правила - ученик правилно изводи колут напред и колут назад - ученик правилно изводи прескок разножно уз помоћ - ученик правилно изводи став на шакама уз помоћ - ученик игра спортску игру - кошарку примењујући основну технику - ученик зна функцију спортске игре - кошарке, основне појмове и неопходна правила

7. разред - ученик познаје значај развијања физичких способности - зна утицај вежби обликовања на организам - ученик правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе - ученик правилно скаче увис техником маказица - ученик правилно скаче удаљ згрченом варијантом - ученик зна атлетска правила - ученик правилно изводи колут напред и колут назад - ученик правилно изводи прескок разножно уз помоћ - ученик правилно изводи став на шакама уз помоћ - ученик игра спортску игру – одбојку примењујући основну технику - ученик игра спортску игру – кошарку примењујући основну технику - ученик зна функцију спортске игре, основне појмове и неопходна правила
8. разред - ученик познаје значај развијања физичких способности - зна утицај вежби обликовања на организам - ученик правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе - ученик правилно скаче увис техником маказица - ученик правилно скаче удаљ згрченом варијантом - ученик зна атлетска правила - ученик правилно изводи колут напред и колут назад - ученик правилно изводи прескок разножно уз помоћ - ученик правилно изводи став на шакама уз помоћ - ученик игра спортску игру – одбојку, примењујући основну технику - ученик игра спортску игру – кошарку, примењујући основну технику - ученик игра спортску игру – фудбал, примењујући основну технику - ученик зна функцију спортске игре, основне појмове и неопходна правила

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Предмет Физичко и здравствено васпитање омогућава ученицима да учествују у разноврсном, безбедном и развојно-прикладном физичком вежбању и физичким активностима, које доприносе њиховом физичком и менталном здрављу, школском постигнућу, стицању социјалних вештина и здравих животних навика. Учењем предмета физичко и здравствено васпитање ученици унапређују физичке способности, стичу разноврсне моторичке вештине и оспособљавају се да их користе у различитим условима и животним ситуацијама. Уче основне кретне концепте и стратегије и принципе вежбања. Оснажују се да постављају личне циљеве у домену физичке форме, физичке активности, исхране и других здравих животних навика, које су неопходне за безбедно и компетентно бављење физичким активностима и за формирање основа здравог животног стила. Учествовањем у разноврсним индивидуалним и групним кретним активностима, ученици изграђују самопоуздање, формирају ставове и систем вредности, развијају сарадничке вештине, емпатију и толеранцију, преузимају иницијативу и одговорност, конструктивно комуницирају и схватају значај фер-плеја. Упознају термине везане за физичку активност и здравље. Охрабрују се да изражавају креативност покретом, да разумеју и вреднују своје културно наслеђе у области спорта, рекреације и плеса и да буду отворени за различите културе и традиције. Решавају проблемске ситуације у контексту физичке активности. Упознају се са научним и технолошким аспектима физичке активности и здравља и критички преиспитују утицај личних и срединских фактора на физичку активност, безбедност, здравље појединаца, група и друштва. Одговорно користе различите изворе информација и дигиталне технологије ради унапређивања личног и јавног здравља, као и заштите животне средине.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици успешно тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената и могу да илуструју различите типове физичке активности адекватним примерима. Разумеју тренутне промене у организму настале као последица различитих физичких активности и адекватно реагују на знаке прекомерног физичког оптерећења. Познају правила безбедног извођења једноставних физичких вежбања, од загревања до смиривања функција организма. Демонстрирају добру контролу покрета приликом извођења основних и специфичних моторичких вештина. Придржавају се правила игре/активности и кроз ефективну комуникацију и сарадњу доприносе безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. Баве се и физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. Избором адекватне стратегије решавају различите кретне проблеме. Конструктивно комуницирају са вршњацима и исказују осећања одговарајућим вербалним и невербалним средствима (плес, покрет). Унапређују сопствене моторичке способности редовним учествовањем у различитим вежбањима.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици достижу и одржавају оптималан ниво физичке форме повезане са здрављем. Испуњавају минималне здравствене препоруке за физичку активност и вреднују њен значај за здравље. Вешто изводе и комбинују основне моторичке вештине у различитим ситуацијама. Користе типичне вежбе за развој моторичких способности. Примењују основне хигијенске и безбедносне мере током физичке активности и воде рачуна о заштити животне средине. Познају карактеристике правилног обрасца исхране. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ФЗВ.ОО.О.1.1. Дају типичне примере за различите типове физичке активности. – ФЗВ.ОО.О.1.2. Тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената. – ФЗВ.ОО.О.1.3. Препознају и описују промене које настају у организму током физичке активности. – ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. – ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. – ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. – ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. – ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. – ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној	ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. – ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. – ФЗВ.ОО.О.2.3. Редовно учествују у различитим вежбањима ради унапређивања моторичких способности. – ФЗВ.ОО.О.2.4. Бирају одговарајуће стратегије при решавању различитих кретних проблема. – ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима.	– ФЗВ.ОО.О.3.1. Редовно се баве физичком активношћу у складу са препорукама јавног здравља, примењујући основне хигијенске и безбедносне мере. – ФЗВ.ОО.О.3.2. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. – ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореде карактеристике правилне и неправилне исхране. – ФЗВ.ОО.О.3.4. Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. – ФЗВ.ОО.О.3.5. Примењују адекватне вежбе за унапређивање моторичких способности. – ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. – ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације). – ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.). – ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.

атмосфери за вежбање.		

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Ученици успешно анализирају користи од редовне физичке активности и значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. Могу да објасне како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. Анализирају утицај срединских фактора на физичку активност и здравље људи и адекватно користе неопходну опрему за боравак у природи. Успешно демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. Познају стручну терминологију у области физичке активности, вежбања и спорта. Користећи основне математичке концепте и научне принципе, ученици изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења и анализирају значај моторичких способности за здравље и учествовање у спорту. Успешно објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина које демонстрирају у различитим условима у складу са постављеним задацима. Имају добру контролу и координацију покрета приликом извођења и сложенијих специфичних моторичких вештина. Објашњавају основне принципе правилне исхране и препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића на здравље. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом и елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)
Приликом учења моторичких вештина могу да идентификују добре и слабе стране извођења, као и да користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)
Ученици превазилазе минималне здравствене препоруке за физичку активност. Идентификују сопствене потребе и интересовања у домену физичке форме и физичке активности и уз одговарајућу помоћ праве план побољшања. Вешто изводе специфичне моторичке вештине у разноврсним спортским и рекреативним активностима. Примењују поступке прве помоћи приликом спортских повреда. Примењују основне принципе правилне исхране. Показују толеранцију и фер-плеј у контексту физичке активности. Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. Укључују се у промоцију физичке активности и здравља у школи. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. – ФЗВ.ОО.С.1.2. Анализирају значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. – ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. – ФЗВ.ОО.С.1.4. Објашњавају како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. – ФЗВ.ОО.С.1.5. Анализирају утицај срединских фактора (температура, влажност ваздуха, загађеност ваздуха/воде, УВ зрачење, ветар и др.) на физичку активност и здравље људи. – ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.1.7. Демонстрирају моторичке вештине у различитим условима у складу са постављеним задацима. – ФЗВ.ОО.С.1.8. Објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.1.9. Изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења, користећи основне математичке концепте.	– ФЗВ.ОО.С.2.1. Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења. – ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења. – ФЗВ.ОО.С.2.3. Користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела приликом извођења моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.2.4. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. – ФЗВ.ОО.С.2.5. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. – ФЗВ.ОО.С.2.6. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената.	– ФЗВ.ОО.С.3.1. Редовно се баве физичком активношћу на нивоу који превазилази основне препоруке јавног здравља. – ФЗВ.ОО.С.3.2. Правилно реагују у случају повреде приликом физичке активности. – ФЗВ.ОО.С.3.3. Користе и комбинују специјализоване моторичке вештине у разноврсним ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности). – ФЗВ.ОО.С.3.4. Критички се односе према употреби психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. – ФЗВ.ОО.С.3.5. Примењују основне принципе правилне исхране у свакодневном животу. – ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. – ФЗВ.ОО.С.3.7. Препознају ризик седентарних активности и коригују свој образац дневних активности у складу са тим. – ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини. – ФЗВ.ОО.С.3.9. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу, као и наслеђе других.

– ФЗВ.ОО.С.1.10. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. – ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт. – ФЗВ.ОО.С.1.12. Објашњавају основне принципе правилне исхране. – ФЗВ.ОО.С.1.13. Користе одећу, опрему и једноставна средства и алате на безбедан начин приликом боравка у природи. – ФЗВ.ОО.С.1.14. Препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. – ФЗВ.ОО.С.1.15. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом. – ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу.		– ФЗВ.ОО.С. 3.10. Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у усменој и писаној комуникацији у различитим ситуацијама.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља и критички анализирају сопствени образац исхране. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Безбедно и ефективно користе дигитална, научна и технолошка знања, као и принципе раличитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу, из различитих извора на матерњем и другим језицима. Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и здравље.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Редовно се баве физичком активношћу ради оптимизације здравља. Бирају активности у складу са сопственим потребама и интересовањима и подстичу друге на физичку активност. Полазећи од разноврсних специфичних моторичких вештина, креирају решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. Самостално праве лични план побољшања физичке активности и моторичких способности. Користе одговарајуће термине из матерњег и других језика ради претраге дигиталних и других извора информација из области физичке активности и здравља. Укључују се у догађаје и активности промоције физичке активности и здравља у локалној заједници. Доносе одлуке у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем, засноване на релевантним информацијама. Негују толеранцију и фер-плеј и промовишу заштиту животне средине у свом окружењу.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. – ФЗВ.ОО.Н.1.2. Критички анализирају сопствени образац исхране. – ФЗВ ОО.Н.1.3. Објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља.	– ФЗВ.ОО.Н.2.1. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и здравље. – ФЗВ.ОО.Н.2.2. Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. – ФЗВ.ОО.Н.2.3. Адекватно користе различите изворе информација о физичкој активности, исхрани и здрављу на страном језику. – ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. – ФЗВ.ОО.Н.2.5. Адекватно користе дигитална и технолошка знања, као и принципе различитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу.	– ФЗВ.ОО.Н.3.1. Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и интересовањима. – ФЗВ.ОО.Н.3.2. Решавају проблемске ситуације, креирајући различита решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. – ФЗВ.ОО.Н.3.3. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност, здравље и заштиту животне средине у локалној заједници. – ФЗВ.ОО.Н.3.4. Уз одговарајућу помоћ креирају и спроводе план за побољшање или очување сопственог нивоа физичке активности и моторичких способности и прате његове ефекте. – ФЗВ.ОО.Н.3.5. Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем. – ФЗВ.ОО.Н.3.6. Подстичу друге да се баве физичком активношћу ради очувања здравља. – ФЗВ.ОО.Н.3.7. Идентификују понуду спортских и рекреативних активности и ресурса у локалној средини. – ФЗВ.ОО.С.3.8. Користе одговарајуће термине из различитих језика ради претраге дигиталних и других извора информација из области физичке активности и здравља. – ФЗВ.ОО.С.3.9. Уз одговарајућу помоћ креирају и спроводе план правилне исхране.

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ учења музике културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави музичке културе по разредима:
По завршетку 5. разреда ученик ће бити у стању да: - наведе средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; - објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека; - реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма; - идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и слично) - класификује инструменте по начину настанка звука; - опише основне карактеристике удараљки; - препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи; - користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација); - изражава се покретима за време слушања музике; - вербализује свој доживљај музике; - идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања; - анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; - илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...); - критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; - понаша се у складу са правилима музичког бонтона; - користи могућности ИКТ-а за слушање музике; - пева и свира самостално и у групи; - примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација); - кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику; - користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; - искаже своја осећања у току извођења музике; - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; - користи могућности ИКТ-а у извођењу музике (коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака...);

- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет;
- изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина;
- комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом;
- учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката;
- користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво.

По завршетку 6. разреда ученик ће бити у стању да:

повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали;
наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе;
уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у средњем веку и ренесанси;
опише улогу музике у средњовековној Србији;
уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе;
издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима;
објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената).
одреди врсту музичког инструмента са диркама по изгледу и звуку;
опише разлику у начину добијања звука код иснтрумената са диркама;
препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила;
разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике средњег века и ренесансе;
коментарише слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте ;
идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе;
уочи сличности и разлике између православне и (римо)католичке духовне музике;
идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију у музици савременог доба;
изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи;
примењује правилну технику певања;
примењује различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције;
развије координацију и моторику кроз свирање и покрет;
примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању.
користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет;
комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом;
учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката;
изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност);
учествује у школским приредбама и манифестацијама;
понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама;
критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље;
користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.

По завршетку 7. разреда ученик ће бити у стању да:

- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали;
- наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма;
- уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму;
- објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;

- разликује музичке форме барока и класицизма; - идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма; - идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у музици савременог доба; - препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку; - опише начин добијања тона код жичаних инструмената; - препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; - користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво; - препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку; - препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; - изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; - користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; - изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; - понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; - критички просуђује утицај музике на здравље; - користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката.
По завршетку 8. разреда ученик ће бити у стању да: - повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; - уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у романтизму, импресионизму и савременом добу; - препознаје националне игре у делима уметничке музике; - наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период романтизма, импресионизма и савременог доба; - разликује музичке форме романтизма, импресионизма и савременог доба; - идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника романтизма, импресионизма и савременог доба; - идентификује елементе музике ранијих епоха као инспирацију у музици савременог доба; - препозна врсту дувачких инструмента по изгледу и звуку; - опише начин добијања тона код дувачких инструмената; - препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; - објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената; - наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период романтизма, импресионизма и савременог доба; - понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; - изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; - користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; - изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;

- критички просуђује утицај музике на здравље; - користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
МУЗИЧКА КУЛТУРА
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученик развија интересовања за музичку уметност кроз непосредно учешће у музичком догађају певањем, свирањем, активним слушањем и стварањем, као и стицањем основних знања из основа музичке писмености и развоја и улоге музике у човековом животу од праисторије до 20. века. Испољава одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа. Развијањем осетљивости за перцепцију музичког доживљаја негује потребу за истраживањем у оквиру стечених музичких знања кроз оригинално музичко изражавање у свакодневном животу кроз песму, игру, покрет и вршњачку комуникацију. Ученик ужива у музици, формира музички укус и њиме утиче на околину. Разуме како музика позитивно утиче на човеково здравље. Користи текст композиције на матерњем језику и језицима других народа, и кроз извођење музичког дела изражава емоције, имајући у виду одговоран однос према здрављу, природи и социјалном окружењу, негујући дух толеранције. Ученик у свакодневном животу примењује стечена музичка искуства и знања, прати и учествује у музичком животу заједнице у улози публике или извођача, истражује могућности ИКТ-а за слушање, стварање и извођење музике. Учешћем у припреми и реализацији музичких догађаја на матерњем и језицима других народа, индивидуално или у ансамблу, ученик развија индивидуалност, одговорност, показује самопоуздање и изражава критичко мишљење о себи и другима. Повезује основне елементе музичке писмености (нотне вредности, метрику, ритам) са математичким операцијама. Учешћем у музичким активностима ученик поштује одређена правила понашања, развија осећање припадности колективу, самопоуздање, одговорност за своје поступке, суочава се са несигурношћу и сложеношћу стицања музичких вештина (певање, свирање, компоновање) и учења како учити.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученик повезује основна знања из музичке писмености интегришући је са математиком (пропорција, размер, разломак) кроз певање, свирање, слушање музике и музичко стваралаштво. Изучава појаву и развој музичких инструмената (ударачке, жичане, дувачке и инструменте са диркама) кроз кључне карактеристике музичких стилова, као и њихове изражајне могућности.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученик партиципира у музичком догађају у улози публике, уме да опише и објасни сопствени доживљај уважавајући другачије мишљење. Слушајући традиционалну музику, разуме значај очувања културне баштине. У улози извођача изражава се једноставним, кратким музичким нумерама и покретом, те примењује изражајна музичка средства која су детерминисана карактером музичког дела и тиме развија сопствене стваралачке способности и креативност. Вокално се правилно изражава контролишући ниво буке и поштујући културу певања. Разуме текст песме и обогаћује речник матерњег и језика других народа препознајући ритмичку и метричку везу између музике и речи.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) У свакодневном животу ученик примењује стечена музичка искуства и знања. Прати и учествује у музичком животу заједнице у улози публике. Учешћем у припреми музичког живота заједнице превенира вршњачко насиље и насилничко понашање, социјализује се, развија критичко мишљење и оспособљава се за повезивање наученог. Кроз песму, игру, покрет, развија сопствену координацију и моторику и остварује вршњачку комуникацију; схвата важност очувања културног наслеђа свога и других народа, развија осећање за тимски рад, индивидуалност, одговорност, показује самопоуздање.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– МУЗ.ОО.О.1.1. Примењују ноте, нотне вредности, ознаке за метар, динамику, темпо и остала изражајна средства музичке уметности. – МУЗ.ОО.О.1.2. Наводе кључне карактеристике одређеног музичког стила/правца (музичке форме, представнике и репрезентативна дела). – МУЗ.ОО.О.1.3. Дефинишу поделу инструмената према начину добијања звука и идентификују врсту инструмента према изгледу.	– МУЗ.ОО.О.2.1. Певају по слуху на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената. – МУЗ.ОО.О.2.2. Изводе једноставну ритмичку пратњу коју су осмислили на ритмичким инструментима. – МУЗ.ОО.О.2.3. Реагују покретима и изражавају се ликовним илустрацијама за време слушања музике. – МУЗ.ОО.О.2.4. Препознају контрасте и поновљени музички материјал у примерима за слушање музике.	– МУЗ.ОО.О.3.1. Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама. – МУЗ.ОО.О.3.2. Контролишу координацију и моторику кроз свирање и покрет. – МУЗ.ОО.О.3.3. Усмено или писмено описују осећања и утисак о музичком делу. – МУЗ.ОО.О.3.4. Учествују у припремању културних манифестација, испољавајући способност комуникације и сарадње са члановима тима. – МУЗ.ОО.О.3.5. Објашњавају важност очувања музичког наслеђа.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Користи музичку терминологију приликом праћења историјског развоја музике у оквиру одређених друштвено-историјских прилика, изучавајући стилске карактеристике музичких праваца у традиционалном, духовном и световном стваралаштву, током извођења, слушања музике и стваралаштва. Повезује присуство, улогу и значај музике са догађајима, како из свакодневног живота појединца, тако и друштва од праисторије, преко старих цивилизација до 21. века. Разматра феномен звука као акустичне појаве и у том контексту повезује знања из физике са акустиком простора, инструмената и фреквенцијом. Разуме утицај музике на осећања и с тим у вези уочава њен утицај и на ментално здравље.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Активно партиципира у музичком догађају извођењем, слушањем музике и музичким стваралаштвом. Повезује феномен културне баштине са местом традиционалне музике у прошлости и садашњости, изучавајући обреде, народне обичаје, ношње, традиционалне певачке групе и инструменте, народне игре свога и других народа. Осмишљава једноставне ритмичке и мелодијске аранжмане користећи народне музичке инструменте. Идентификује различиту естетику у делима за слушање музике у односу на одређени стил, жанр и музичке облике повезујући их са

друштвено-историјским контекстом, природном и културном баштином. Препознаје и повезује естетске елементе у различитим уметностима (плес, глума, ликовна уметност) и у неуметничком домену као што су комуникација, медији, дизајн.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Користи стечена музичка искуства и знања приликом одабира музике за одређене животне догађаје. Бавећи се активно музицирањем, здравствено профитира кроз развој говорног апарата, органа за дисање, централног нервног система, као и мишићног система. Развија естетску перцепцију, ствара критеријуме за вредновање музике и способност изражавања сопствених погледа на музику, формира музички укус и тиме утиче на себе и околину.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– МУЗ.ОО.С.1.1. Користе музичку терминологију у тумачењу музичких појмова. – МУЗ.ОО.С.1.2. Представљају кључне карактеристике одређеног музичког стила/ правца у контексту друштвено- историјских прилика. – МУЗ.ОО.С.1.3. Повезују средства изражајног извођења са врстом, наменом и карактером композиције. – МУЗ.ОО.С.1.4. Тумаче коришћење инструмената, инструменталних група у музичком делу у односу на звучне специфичности и техничке могућности. – МУЗ.ОО.С.1.5. Идентификују међусобни утицај, сличности и разлике у начину изражавања између књижевности (опера, соло песма), сценског покрета (покрет и ритам…), ликовне уметности (боја, ритам, контраст, динамика, колористика, потез и изражајност) и музичке уметности.	– МУЗ.ОО.С.2.1. Разумеју улогу и место музике у народним обредима и обичајима свог и других народа. – МУЗ.ОО.С.2.2. Певају на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената са нотног текста. – МУЗ.ОО.С.2.3. Препознају инструмент или групу у музичкој композицији. – МУЗ.ОО.С.2.4. Именују композиције различитих стилова и жанрова. – МУЗ.ОО.С.2.5. Изражавају доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност). – МУЗ.ОО.С.2.6. Импровизују једноставну мелодију и ритмичку пратњу користећи тело као инструмент. – МУЗ.ОО.С.2.7. Користе музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет.	– МУЗ.ОО.С.3.1. Примењују и контролишу технику певања (држање тела, дисање, говорни апарат, дикција, артикулација). – МУЗ.ОО.С.3.2. Учешћем у групном музицирању испољавају и развијају толеранцију, самопоуздање, мултикултуралност, осећај припадности, поштовање различитости. – МУЗ.ОО.С.3.3. Критички просуђују о утицају музике и звукова из окружења на здравље. – МУЗ.ОО.С.3.4. Образлажу мишљење о музичком делу, усмено или писано.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Анализом и синтезом музичке терминологије, кроз певање, свирање, слушање музике и музичко стваралаштво уочава међусобни утицај других уметности (књижевност, балет, ликовна и сценска уметност) и музике кроз различите стилове и њихову повезаност. Комбинујући звучне елементе музичких инструмената, реконструише изражајна средства музике, музичке форме и жанрове и смешта их у одговарајући стилски (историјски) контекст. Упознаје се са музичким школама и студијима, установама културе, као и са значајем учествовања у културном животу локалне заједнице. Користи ИКТ за самостално истраживање у области музике.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) У области стваралаштва, као активан учесник креира нове музичке аранжмане (на већ познате мелодије, песме из различитих музичких епоха) примењујући принцип импровизације у домену мелодије и ритма, користећи понуђени музички материјал или осмишљавајући сопствени у задатим оквирима.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Партиципира у припреми и реализацији музичких догађаја на матерњем и језицима других народа индивидуално или у ансамблу. Испољава одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа. Вршњачком едукацијом, кроз моторичку и естетску перцепцију музичког догађаја, осмишљава и организује различите обуке, негујући правила тимског рада. Примењује ИКТ у певању, слушању музике и музичком стваралаштву. Прави избор ИКТ-а и користи их на одговоран и креативан начин у стварању музике.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– МУЗ.ОО.Н.1.1. Анализирају нотни текст (музички метар, тоналитет, темпо, динамику, ритмичке фигуре, ознаке за изражајно извођење) у циљу тумачења музичког дела. – МУЗ.ОО.Н.1.2. Анализирају извођачке и техничке могућности инструмената у музичком делу, колористику и боју тона, висину и покретљивост/ виртуозност. – МУЗ.ОО.Н.1.3. Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...). – МУЗ.ОО.Н.1.4. Користе могућности ИКТ-а за самостално истраживање аудио и видео записа музичких емисија из живота композитора и израду презентација.	– МУЗ.ОО.Н.2.1. Идентификују утицај музике других епоха у делима савремене музике. – МУЗ.ОО.Н.2.2. Класификују избор музичких дела према тематском, литерарном или ликовном садржају. – МУЗ.ОО.Н.2.3. Комуницирају у групи импровизујући мање музичке целине гласом, мелодијским инструментом или покретом.	– МУЗ.ОО.Н.3.1. Учествују у креирању и реализацији културних манифестација, негујући тимску сарадњу и дајући критички осврт на изабране и/или изведене композиције. – МУЗ.ОО.Н.3.2. Користе могућности ИКТ-а за записивање нотног текста, уметање ритмичког модела као пратње, за коришћење предложене хармонизације и одабир инструмената према усклађености звука.

Сви искази са * имају додатак који подразумева писмено, усмено и дигитално приказивање, рад у групи и индивидуално, као и дебатовање, дискутовање у образовном или јавном контексту.

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија стваралачко мишљење код ученика кроз практични рад, оспособљавање за комуникацију и изградњу позитивног односа према култури и уметничком наслеђу. Такође, циљ је развијање визуелне перцепције, проширивање компетенција визуелног мишљења, као и формирање позитивног односа према уметничком и културном наслеђу.
Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави ликовне културе по разредима:

По завршетку 5. разреда ученик ће бити у стању да:

- Опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима;
-Пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија;
- Гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала;
-Користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа;
-Разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују;
-Црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог;
- Искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности;
- пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима;
- гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад;
- наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон;
- обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком;
- преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност;
– комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену;
– објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе;
– разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује;
– искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;
-опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима;
- пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма;
-разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити;
-гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером;
- користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма;
-направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала;
- искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност;
- пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас;
- обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу;
- изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом;
- тумачи једноставне визуелне информације;
- објасни зашто је наслеђе културе важно.

По завршетку 6. разреда ученик ће бити у стању да:

- користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад;
- користи изражајна својства боја у ликовном раду и свакодневномживоту;
- изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовномтехником;
- повезује карактеристичан експонат и одговарајући музеј;
- разматра са другима шта и како је учио и где та знања може применити.
-изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовномтехником;
- идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука;
- повезује карактеристичан експонат и одговарајући музеј;
- разматра са другима шта и како је учио и где та знања може применити
- прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму;
- изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовномтехником;
- опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничкихдела;
- опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничкихдела;

- идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука;
- разматра са другима шта и како је учио и где та знања може применити.
- обликује, самостално, или у сарадњи са другима, употребне предмете од материјала за рециклажу;
- изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником;
- опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела.

По завршетку 7. разреда ученик ће бити у стању да:

-Разуме појам простора и препознаје га у свакодневном животу, као и у различитим видовима уметничког изражавања
- користи традиционалн етехнике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања;
- изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију;
- обликује композиције примењујући основназнања о пропорцијама и перспективи;
- користи, самили у сарадњисадругима, одабранеизворе, податке и информацијекаоподстицајза стваралачкирад;
- представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно;
- користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад
- опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела
- идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука
- изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником
- разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха;
- препозна различите врсте фотографија;
- самостално креира своје фотографије успешно користећи начине кадрирања и технику фотографисања;
- уважавасебе и другекадаснима, обрађује и делидигиталнефотографије;
- прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке.
- учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/илиуметност и технологију;
– предлаже идеје за уметничку рециклажу, хуманитарн еакције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе;

По завршетку 8. разреда ученик ће бити у стању да:

- бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука;
- користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад;
- примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу;
- користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад;
- представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно;
- користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела
- разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих епоха свога краја
- прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације
- разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих епоха свога краја
- прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације.
- идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука
- изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником
- разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха
- учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију.

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
ЛИКОВНА КУЛТУРА
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учењем Ликовне културе ученици овладавају основама визуелне писмености, опажања и представљања појава из свакодневног живота користећи се следећим појмовима из ликовне културе: карактеристике техника ликовног изражавања, ликовни елементи и принципи, уметничко наслеђе и савремена визуелна култура. Кроз индивидуални и групни стваралачки рад, ученици изграђују моторичке, аналитичке и комуникацијске вештине неопходне за разумевање савременог света. Ликовна култура подстиче развој критичког мишљења, истраживање, конципирање и реализацију креативних идеја уз коришћење различитих медија и техника изражавања, традиционалних и дигиталних алата, као и њихову одговорну примену у комуникацији и у свакодневном животу. Повезивањем са знањима из различитих области подстиче се способност употребе научних принципа, као и изражавања и тумачења концепата на матерњем или страном језику. Познавање универзалног језика уметности као и одговоран однос према културно-уметничкој баштини сопственог и других народа омогућавају развој интеркултуралности. Подстицањем сарадње и активним учествовањем у културном животу заједнице развија се иницијатива и предузимљивост.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици повезују и користе у раду материјале и прибор са традиционалним техникама, бирају и описују медиј и одговарајућу технику/апликацију којом најефикасније могу да изразе своја запажања, идеје и имагинацију. Разматрају значај занимања у визуелним уметностима и утицај визуелне уметности на развој локалне и шире заједнице.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици истражују и примењују у стваралачком раду изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. Обликују ликовне радове од рециклираних материјала, употребљених предмета и амбалаже. Повезују уметничка занимања са продуктом/делом визуелних уметности који уочавају у различитим ситуацијама.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици изражавају своје идеје, доживљаје, осећања и машту, мотиве и поруке користећи различита средства и технике визуелних уметности. Указују на улогу визуелне уметности у очувању животне средине у различитим животним и радним ситуацијама. Идентификују избор средње школе и/или будућег занимања у односу на своја интересовања, могућности и способности изражавања техникама визуелних уметности.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ЛИК.ОО.О.1.1. Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. – ЛИК.ОО.О.1.2. Описују функцију основних алатки у одабраним дигиталним уређајима и апликацијама за цртање, обраду фотографија и анимацију. – ЛИК.ОО.О.1.3 Објашњавају на који начин визуелна уметност доприноси очувању животне средине. – ЛИК.ОО.О.1.4. Описују основне карактеристике занимања у визуелним уметностима.	– ЛИК.ОО.О.2.1 Истражују, у стваралачком раду, изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. – ЛИК.ОО.О.2.2. Обликују ликовне радове и импровизовани прибор од материјала за рециклажу и употребљених предмета и амбалаже. – ЛИК.ОО.О.2.3. Идентификују уметничка занимања и продукте/дела визуелних уметности које уочавају у различитим ситуацијама.	– ЛИК.ОО.О.3.1. Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја. – ЛИК.ОО.О.3.2. Указују на улогу визуелне уметности у очувању животне средине у различитим животним и радним ситуацијама. – ЛИК.ОО.О.3.3. Разматрају избор средње школе и/или будућег занимања у односу на своја интересовања и способности изражавања техникама визуелних уметности.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици објашњавају примену елемената и принципа у компоновању визуелних уметности. Испољавају одговоран однос када објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и утицај на друштво и појединце. Објашњавају која искуства, садржаје и естетске доживљаје имају као подстицај за развијање креативних идеја. Објашњавају значај визуелних уметности, археолошког локалитета, музеја и експоната за културни идентитет, лични развој, као и развој локалне и шире заједнице.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици плански примењују основна знања о материјалима, медијима, техникама, ликовним елементима, принципима, пропорцијама и плановима приликом обликовања ликовних радова. Препознају улогу и вредности визуелне уметности као саставни део свакодневног живота, нарочито као средство комуникације и као изражавање позитивне поруке која мотивише друге. Препознају и представљају појаве са којима се свакодневно срећу користећи начела компоновања док стварају ликовне радове. Самостално истражују различите изворе информација или наслеђе културе и користе одабрани појам, текст, визуелне, аудитивне и аудио-визуелне информације као подстицај за стварање оригиналног ликовног рада. Истражују самостално или у сарадњи са другима културне ресурсе у локалној и широј заједници
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици тумаче садржај ликовних дела, визуелних информација у свом раду и радовима других, уочавајући различита значења и идеје. Описују усмено свој рад, естетски доживљај уметничких дела, својства материјала, техника и принципа компоновања (дизајна), природу и урбану средину користећи јасне и примерене појмове и изразе. Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући

разумевање и емпатију. Активно и аргументовано, предлажу посете установама културе или уметничким манифестацијама, прате и посећују догађаје културе у заједници. Реализују, самостално или у сарадњи са другима, једноставне ликовне пројекте који промовишу културу и уметност локалне или шире заједнице.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ЛИК.ОО.С.1.1. Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. – ЛИК.ОО.С.1.2. Објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и њен потенцијал да утиче на друштво и појединце. – ЛИК.ОО.С.1.3. Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. – ЛИК.ОО.С.1.4. Објашњавају значај визуелних уметности за културни идентитет, лични развој и развој локалне и шире заједнице. – ЛИК.ОО.С.1.5. Повезују карактеристичан археолошки налаз са локалитетом и експонат са врстом музеја.	– ЛИК.ОО.С.2.1. Примењују плански основна знања о ликовним елементима, принципима компоновања, пропорцијама, плановима и перспективи приликом обликовања ликовних композиција. – ЛИК.ОО.С.2.2. Обликују визуелне садржаје који изражавају позитивне поруке и мотивишу друге. – ЛИК.ОО.С.2.3. Користе природу, уметничка дела и разноврсне текстуалне, аудио и аудио-визуелне садржаје као подстицај за стварање оригиналних ликовних радова. – ЛИК.ОО.С.2.4. Самостални или у сарадњу са другима истражују културне ресурсе у локалној и широј заједници.	– ЛИК.ОО.С.3.1.Тумаче садржај ликовних дела и визуелних информација са којима се срећу у различитим ситуацијама. – ЛИК.ОО.С.3.2. Описују усмено свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна, природе и урбане средине користећи примерене и јасне реченице и изразе. – ЛИК.ОО.С.3.3. Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију. – ЛИК.ОО.С.3.4. Активно и аргументовано предлажу посете установама културе или уметничким манифестацијама. – ЛИК.ОО.С.3.5. Самостално или у сарадњи са другима реализују једноставне ликовне пројекте који промовишу културу и уметност локалне или шире заједнице.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици тумаче значај кључних карактеристика епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. Повезују водеће уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у епоху или друштвени контекст. Процењују и наводе повезаност визуелне уметности, науке и других врста уметности.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима, користе релевантне изворе за истраживање и селектовање података и информација на матерњем и страном језику. Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици разумеју специфичности као и сличности различитих уметничких дисциплина. Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати своје вештине. Прате и посећују догађаје културе у заједници, подстичу друге да се укључе у културни и уметнички живот заједнице или као публика или као учесници. Обликују презентације водећи рачуна о изражавању и оригиналности, ауторским правима и безбедности током рада на интернету и приликом преузимања садржаја са интернета.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. – ЛИК.ОО.Н.1.2. Повезују водеће визуелне уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у одговарајућу епоху и друштвени контекст. – ЛИК.ОО.Н.1.3. Наводе примере повезаности визуелних уметности, других врста уметности и наука.	– ЛИК.ОО.Н.2.1. Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима. – ЛИК.ОО.Н.2.2. Користе релевантне изворе за истраживање и селектовање података и информација на матерњем и страном језику. – ЛИК.ОО.Н.2.3. Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку.	– ЛИК.ОО.Н.3.1. Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати одабране вештине. – ЛИК.ОО.Н.3.2. Подстичу друге да се активно укључе у културни и уметнички живот заједнице. – ЛИК.ОО.Н.3.3. Обликују презентације водећи рачуна о ауторским правима и безбедности током рада на интернету и приликом преузимања садржаја са интернета.

Наставни предмет: Информатика и рачунарство

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања.
Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави информатике у рачунарства по разредима:
По завршетку 5. разреда ученик ће бити у стању да: – наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу; – правилно користи ИКТ уређаје; – именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја; – прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса; – прилагоди радно окружење кроз основна подешавања; – креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички); – креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички); – примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа; – креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички); – сачува и организује податке; – разликује основне типове датотека; – реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја;

– доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине;
– разликује безбедно понашање од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на интернету;
– реагује исправно када дође у контакт с непримереним садржајем или непознатим особама посредством интернета;
– приступа интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај;
– информацијама на интернету приступа критички;
– спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на интернету;
– разуме значај ауторских права;
– препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем;
– рационално управља временом које проводи у раду с технологијом и на интернету;
– сарађује с осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези с темом, формулацији и представљању резултата и закључака;
– одабира и примењује технике и алате у складу с фазама реализације пројекта;
– наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка;
– одабира и примењује технике и алате у складу с фазама реализације пројекта;
– наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка;
– вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен;
– поставља резултат свог рада на интернет, ради дељења с другима, уз помоћ наставника.
– изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке;
– схвати математичко-логички смисао речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, израза „ако... онда“;
– зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски;
– наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема;
– креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу;
– сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби;
– користи математичке операторе за израчунавања;
– објасни сценарио и алгоритам пројекта;
– анализира програм и дискутује о њему;
– проналази и отклања грешке у програму.

По завршетку 6. разреда ученик ће бити у стању да:
– правилно користи ИКТ уређаје;
– креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који садрже табеле у програму за рад са текстом и програму за рад са мултимедијалним презентацијама;
– креира и обрађује дигиталну слику;
– самостално снима и врши основну обраду аудио и видео записа;
– уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје;
– чува и организује податке локално и у облаку;
– одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу;
– разликује основне интернет сервисе;
– примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи;
– приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права;
– објасни поступак заштите дигиталног производа/садржаја одговарајућом ЦЦ лиценцом;

– објасни поступак прикупљања података путем онлајн упитника; – изразе за израчунавања у креира једноставан програм у текстуалном програмском језику; – користи математичке једноставним програмима; – објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, гранања, петље); – користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низовске вредности; – разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме) – проналази и отклања грешке у програму; – сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака; – користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње; – креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате; – вреднује процес и резултате пројектних активности
По завршетку 7. разреда ученик ће бити у стању да: – разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; – користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; – објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; – креира растерску слику у изабраном програму; – креира векторску слику у изабраном програму; – користи алате за уређивање и трансформацију слике; – креира гиф анимацију; – креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана; – разликује појмове URL, DNS, IP адреса; – објасни појмове хипервеза и хипертекст; – креира, форматира и шаље електронску пошту; – обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватности; – препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити; – сарадднички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа; – подешава хипервезе према делу садржаја, другом документу или веб локацији; – уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике; – употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање сложенијих облика; – планира, опише и имплементира решење једноставног проблема; – проналази и отклања грешке у програму; – проналази и отклања грешке у програму; – сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка: – креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који комбинују текст, слике, линкове, табеле и анимације; – креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; – поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.
По завршетку 8. разреда ученик ће бити у стању да: – унесе и мења податке у табели; – разликује типове података у ћелијама табеле;

– сортира и филтрира податке по задатом критеријуму;
– користи формуле за израчунавање статистике;
– представи визуелно податке на одговарајући начин;
– примени основне функције форматирања табеле, сачува је у PDF формату и одштампа.
– приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа;
– разуме на које све начине делимо личне податке приликом коришћења интернета;
– разуме потенцијалне ризике дељења личних података преко интернета, поготову личних података деце;
– разуме везу између ризика на интернету и кршења права;
– објасни појам „отворени подаци“.
– успостави везу између отварања података и стварања услова за развој иновација и привредних грана за које су доступни отворени подаци;
– унесе серију (низ) података;
– изврши једноставне анализе низа података (израчуна збир, просек, проценте...);
– графички представи низове података (у облику линијског, стубичастог или секторског дијаграма);
– унесе табеларне податке или их учита из локалних датотека и сними;
– изврши основне анализе и обраду табеларних података (по врстама и по колонама, сортирање, филтрирање...).
– изврши анализе које укључују статистике по групама;
– сарађује с осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка;
– сарадднички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка;
– самовредњује своју улогу у оквиру пројектног задатка/тима;
– креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка;
– поставља резултат свог рада на интернет ради дељења с другима уз помоћ наставника;
– вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
Информатика и рачунарство
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици су изградили позитиван став према коришћењу дигиталне технологије и примењују знања и вештине из ове области у циљу ефикасног обављања различитих послова и задатака из школског и свакодневног живота. Технологију користе на безбедан начин, свесни последица њене непримерене и прекомерне употребе, водећи рачуна о свом физичком и психичком здрављу, о другим корисницима, као и о животној средини. Поседују знања и вештине које им омогућавају да из различитих домаћих и иностраних извора проналазе информације уз свест да неке од њих нису поуздане. Формално и неформално комуницирају коришћењем различитих видова дигиталне комуникације, поштујући правила језичког и дигиталног правописа, пристојне и етичне комуникације. Дигитални садржај и програме користе на етичан начин поштујући ауторска права и интелектуалну својину. Познају поступке за пријављивање непримереног садржаја и понашања на интернету. Уређују и креирају дигиталне садржаје коришћењем одговарајућих уређаја и програма. Прикупљају податке, врше њихову основну обраду, графички их приказују, анализирају и доносе одговарајуће закључке. Применом алгоритамског начина размишљања и програмирања развијају апстрактно мишљење и решавају једноставније проблеме из области математике, физике, хемије и других наука, као и из свакодневног живота. Креирају једноставне програме којима аутоматизују познате поступке, у складу са узрастом. Познају принципе и предности технологијом потпомогнутог сарадничког рада (нпр. у „облаку”) на решавању одређених проблема из школског и друштвеног окружења, чиме се стварају услови за квалитетно функционисање у савременом, информационом друштву, као и за даље школовање и целоживотно учење.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици имају свест да се дигитални уређаји састоје од хардвера (физичких делова) и софтвера (програма) и да функционишу као јединство ова два елемента. У стању су да самостално или уз помоћ наставника аутоматизују процес извођења основних аритметичких операција над табеларно записаним подацима како би ефикасно вршили потребна израчунавања. Применом алгоритамског начина размишљања, ученици могу да представе решење једноставног проблема издвајајући улазне податке, дефинишући начин њихове обраде и приказујући очекивани резулат.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Користећи одговарајућу дигиталну технологију, ученици самостално креирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке ради ефикаснијег обављања различитих задатака из школског живота. Формално и неформално комуницирају коришћењем различитих видова дигиталне комуникације, поштујући правила језичког и дигиталног правописа, пристојне и етичне комуникације. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај ради даље обраде и анализе. У стању су да, логичким мишљењем и анализом, одаберу одговарајући понуђени рачунарски програм који представља аутоматизацију датог алгоритамског решења.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) За потребе решавања задатака ученици проналазе и критички приступају информацијама које се налазе на интернету. Они користе дигиталне технологије како би ефикасно учествовали у групном раду. Обезбеђују дуготрајно функционисање дигиталних уређаја примењујући правила физичке и софтверске заштите. Имајући у виду неопходност заштите животне средине, ученици одлажу неисправне дигиталне уређаје на еколошки начин.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ИНФ.ОО.О.1.1. Разликују хардвер од софтвера и именују основне компоненте дигиталних уређаја. – ИНФ.ОО.О.1.2. Самостално или уз помоћ наставника, аутоматизују процес извођења основних рачунских операција над табеларно записаним подацима. – ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема помоћу алгоритма који садржи излистане улазне податке, дефинисан начин њихове обраде и приказан очекивани резултат (излаз).	– ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке. – ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. – ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима. – ИНФ.ОО.О.2.4. Препознају који од понуђених програма (визуелних и текстуалних) је креиран на основу датог алгоритма.	– ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Имајући у виду предности одабраног окружења, ученици су у стању да одаберу одговарајући сервис или софтвер како би задатак решили на ефикасан начин. У стању су да организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима како би обезбедили њихову адекватну доступност. Како би били у стању да донесу одлуке утемељене на подацима, оспособљени су да у програмима за табеларне прорачуне правилно користе операције и функције. Познајући концепт умрежавања дигиталних уређаја и појам и карактеристике интернета, ученици поседују информатичка знања и дигиталну писменост која им омогућава да из различитих извора проналазе информације уз свест да све оне нису нужно поуздане. Кроз препознавање и навођење ситуација из свакодневног живота, објашњавају појам и улогу вештачке интелигенције у савременом свету. Примењујући и развијајући апстрактно мишљење, аутоматизују алгоритамски осмишљено решење једноставног проблема креирајући програм применом основних елемената синтаксе и семантике одабраног програмског језика.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици креирају или спроводе адаптацију текстуалних, графичких и мултимедијалних датотека у одговарајућем софтверу или сервису примењујући акције форматирања, уређивања и уметања различитих додатних елемената у циљу стварања дигиталних продуката за сопствене или потребе познате публике. Користећи одговарајуће опције одабраног програма, графички представљају табеларно записане податке чинећи их читљивијим широј публици. Критички се односе према подацима и информацијама које су пронашли на интернету, у оквиру различитих домаћих и иностраних извора. Дигиталне продукте и програме других аутора користе на етичан начин уз навођење извора и атрибуција, поштујући ауторска права и интелектуалну својину. Путем интернета остварују комуникацију са другим корисницима на безбедан начин, штитећи свој и туђи идентитет, уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције, показујући емпатију и доприносећи решавању конфликата у инклузивном, мултикултуралном и подржавајућем окружењу. Креирају и тестирају рачунарске програме у визуелном и текстуалном програмском језику, аутоматизујући решавања узрасту примерених проблема из школског и свакодневног живота, потенцијално доприносећи порасту квалитета живота у локалној заједници.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Проналажењем поузданих података и информација на интернету, ученици продубљују своја знања из свих наставних предмета. Поседују способност да своје закључке презентују у дигиталном формату. Доприносе богатству интернет ресурса јавно делећи резултате свог или групног рада и промовишући националну културу, језик и писмо. У стању су да успоставе везу између отварања података и стварања услова за развој иновација.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ИНФ.ОО.С.1.1. Описују разлику између софтвера и сервиса. – ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима. – ИНФ.ОО.С.1.3. Правилно примењују аритметичке операторе и уграђене функције над табеларно записаним подацима. – ИНФ.ОО.С.1.4. Објашњавају концепт умрежавања рачунара и интернета. – ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету. – ИНФ.ОО.С.1.6. Кроз навођење примера примене својим речима објашњавају појам вештачке интелигенције. – ИНФ.ОО.С.1.7. Примењују основне елементе синтаксе и семантике одабраног визуалног или текстуалног програмског језика.	– ИНФ.ОО.С.2.1. Креирају или адаптирају датотеке у одговарајућем софтверу примењујући акције уметања елемената – слике, табеле, графиконе и друге садржаје. – ИНФ.ОО.С.2.2. Табеларно записане податке представљају графиконом користећи одговарајућу опцију програма за табеларне прорачуне. – ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступају критички. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција. – ИНФ.ОО.С.2.5. На безбедан начин, штитећи лични идентитет, комуницирају путем интернета уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције. – ИНФ.ОО.С.2.6. Креирају и тестирају рачунарски програм, којим аутоматизују решавање проблема примереног узрасту.	– ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултате свог или групног рада на интернет ради дељења са другима. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој. – ИНФ. ОО.С. 3.3. Препознају позитиван утицај вештачке интелигенције на савремен живот људи и умеју да наведу неколико примера.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Имајући свест о потенцијалу вештачке интелигенције да промени устројство света у коме живимо, ученици критички промишљају о утицају вештачке интелигенције на живот људи. У одабраном визуелном или текстуалном програмском језику смислено користе библиотеке, функције и сложеније типове података за стварање програма који на ефикаснији начин аутоматизују проблеме из школског и свакодневног живота.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Самостално или у сарадњи са другима ученици креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку свесни предности приступа информацијама са било ког места и у било ком тренутку. На основу анализе прикупљених података, ученици су у стању да самостално доносе одговарајуће закључке. Пре него што своје дигиталне продукте поделе јавно путем интернета, лиценцирају их применом Си-си (енгл. Creative Commons) лиценце и на тај начин доприносе етичком коришћењу отворених дигиталних ресурса.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици поседују искуство рада у дигиталном окружењу, у хетерогеним тимовима у оквиру којих су развили вештине комуникације на јасан и ефикасан начин. У стању су да сараднички осмисле фазе групног рада, организују га и управљају његовим спровођењем, преиспитујући своје одлуке и постигнућа. Кроз групни рад, смисленим и одговорним коришћењем потенцијала дигиталне технологије у узрасту примереној мери, доприносе квалитету живота у локалној заједници.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ИНФ.ОО.Н.1.1. Критички размишљају о утицају вештачке интелигенције на живот људи. – ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских програма.	– ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другим ученицима креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку. – ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењем одговарајућих програма анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.2.3. Штите дигиталне продукте свог или тимског рада одговарајућом Си- си лиценцом.	– ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

Наставни предмет: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави технике и технологије по разредима:
По завршетку 5. разреда ученик ће бити у стању да: – описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање; – разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју; – наводи занимања у области технике и технологије; – процењује сопствена интересовања у области технике и технологије; – организује радно окружење у кабинету; – правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу; – процени како би изгледао живот људи без саобраћаја; – класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени; – наводи професије у подручју рада саобраћај; – направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија;

– разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила;
– правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају;
– користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима;
– аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник;
– повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика;
– одговорно се понаша као путник у возилу;
– показује поштовање према другим учесницима у саобраћају;
– анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла;
– самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет;
– правилно чита технички цртеж;
– преноси податке између ИКТ уређаја;
– примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару;
– користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима;
– користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима;
– преузима одговорност за рад;
– представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер;
– повезује својства природних материјала са применом;
– објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже;
– сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета;
– правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега);
– направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом;
– самостално израђује једноставан модел;
– самостално проналази информације потребне за израду предмета/ модела користећи ИКТ и Интернет сервисе;
– одабира материјале и алате за израду предмета/модела;
– мери и обележава предмет/модел;
– ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате;
– користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења;
– самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/ производ;
– показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха;
– планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова;
– активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима;
– пружи помоћ у раду другим ученицима;
– процењује остварен резултат и развија предлог унапређења.

По завршетку 6. разреда ученик ће бити у стању да:
− повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења;
− анализира карактеристике савремене културе становања;
− класификује кућне инсталације на основу њихове намене;
− класификује врсте саобраћајних објеката према намени;
− повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају;
− повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе;
− демонстрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунарске симулације;
− скицира просторни изглед грађевинског објекта;
− чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола;
− користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања;

− самостално креира дигиталну презентацију и представља је; − класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене; − повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину; − повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних радова; − реализује активност која указује на важност рециклаже; − образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије; − правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора; − повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије; − повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране; − описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране; − изради модел грађевинске машине или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду; − самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта и образложи избор; − самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ; − креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста; − припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује; − израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду; − учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела; − одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова;
По завршетку 7. разреда ученик ће бити у стању да: – повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; – повеже ергономију са здрављем и конфором људи при употреби техничких средстава; – анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; – истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству; – повеже занимања у области производних техника и технологија са сопственим интересовањем; – разликује врсте транспортних машина; – повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом; – провери техничку исправност бицикла; – демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда; – самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање; – користи CAD технологију за креирање техничке документације; – образложи предности употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета; – управља моделима користећи рачунар; – објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја; – објасни улогу и значај вештачке интелигенције и примену у свакодневном животу; – аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; – идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене; – користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења; – врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; – објасни улогу одређених елемената машина и механизама на једноставном примеру; – образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса; – објасни основе конструкције робота; – класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом;

– самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта; – изради производ у складу са принципима безбедности на раду; – тимски представи идеју, поступак израде и производ; – креира рекламу за израђен производ; – врши е-коресподенцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; – процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).
По завршетку 8. разреда ученик ће бити у стању да: **–** процени значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу; **–** анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи; **–** образложи важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству; **–** повеже професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима; **–** упореди карактеристике електричних и хибридних саобраћајних средстава са конвенционалним; **–** разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима; **–** користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе; **–** класификује компоненте ИКТ уређаја према намени; **–** процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ; **–** црта електричне шеме правилно користећи симболе; **–** користи софтвере за симулацију рада електричних кола; **–** састави електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса; **–** објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије; **–** анализира значај коришћења обновљивих извора електричне енергије; **–** разликује елементе кућне електричне инсталације; **–** повеже електрично и/или електронско коло према задатој шеми; **–** користи мултиметар; **–** анализира карактеристике електричних машина и повезује их са њиховом употребом; **–** класификује електронске компоненте на основу намене; **–** аргументује значај рециклаже електронских компоненти; **–** самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат; **–** креира документацију, развије и представи бизнис план производа; **–** састави производ према осмишљеном решењу; **–** састави и управља једноставним школским роботом или мехатроничким моделом; **–** представи решење готовог производа/модела; **–** процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта.

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Циљ учења технике и технологије јесте да ученици развију техничко-технолошку писменост и стваралачко и логичко мишљење кроз стицање теоретског и практичног знања израдом практичних радова и пројеката реализованих самостално или тимски, уважавајући личне способности и вештине сваког ученика. Реализацијом практичних вежби ученици развијају фине моторичке вештине, стичу знања о различитим техничким материјалима и принципима рада основних алата и уређаја. Израдом предмета/модела коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата, ученици развијају креативност, иновативност, као и способност за тимски рад, сарадњу, толеранцију, способност слушања мишљења других и конструктивно решавање конфликата. Кроз развој техничког стваралаштва стичу реалне искуствене техничке основе за будуће школовање и живот. Одговорно и флексибилно се односе према одрживом коришћењу постојећих ресурса и разматрају начине за проналажење нових – чистих извора енергије. Воде рачуна о смањењу отпада и емисије штетних гасова, о неопходној рециклажи материјала, заштити и очувању животне средине и о екологији. Ученици, као учесници у саобраћају, стичу вештине препознавања, процене и избегавања ризичног понашања и опасности. Развијају интересовања за технолошке процесе у грађевинарству, пољопривреди, машинству, електротехници, електроници, роботици, мехатроници. Имају јасан став о потреби поштовања саобраћајних прописа. Ученици проширују стечена информатичка знања и схватају потребу њихове примене у различитим свакодневним животним ситуацијама. Развијају истраживачки дух и способност претраживања, критичког анализирања и систематизације информација у електронском облику уз употребу одговарајућих средстава ИКТ-а. Кроз реализацију различитих пројеката и задатака стичу увид у сопствена професионална интересовања, стичу искуства и самопоштовање и поступају предузимљиво, иницијативно и одговорно.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Познавањем најважнијих достигнућа и личности у техници и технологији, ученици уочавају повезаност техничко-технолошког напретка са развојем друштва и унапређивањем квалитета живота људи. На основу познавања врсте, особина и начина обраде повезују материјале са могућностима њихове употребе у свакодневном животу. На основу врсте машина наводе појам и функцију коју обављају. Наводе конструктивне елементе који чине један грађевински објекат и објашњавају њихову улогу. Ученици разумеју важност заштите животне средине и штетност утицаја загађивача ваздуха, воде и земљишта.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Мере и контролишу основне физичке величине правилном применом прибора и инструмената за мерење и контролу. Праве разлику између правилног и неправилног коришћења електричних уређаја и машина. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања. Примењују основна знања из области технике и технологије коришћењем апликација из Office пакета и других доступних апликација. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Праћењем техничко-технолошког развоја, развијају радозналост, интересовање за наставак школовања за различита занимања. Стечена знања у руковању алатима и уређајима вешто користе за једноставне поправке примењујући мере заштите на раду. Учествују у активностима које доприносе развоју свести о потреби заштите животне средине и рециклаже, чиме развијају сопствену личност (самопоштовање, иницијативност, очување здравља) и одговорно понашање у друштву. Графичка решења саопштавају путем техничких цртежа. Применом правила рационалног коришћења енергије у домаћинству дају допринос уштеди кућног буџета. Развијају предузетничке вештине, стичу одговоран однос према свом и раду других уважавањем различитости и међусобном толеранцијом.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ТЕХ ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала. – ТЕХ ОО.О.1.2. Познају основне врсте машина у зависности од функција које обављају. – ТЕХ ОО.О.1.3. Препознају основне карактеристике и конструктивне елементе грађевинских објеката. – ТЕХ ОО.О.1.4. Наводе главне загађиваче ваздуха, воде и земљишта и описују њихов утицај на животну средину.	– ТЕХ.ОО.О.2.1. Мере и контролишу основне физичке величине правилном применом прибора и инструмената за мерење и контролу. – ТЕХ.ОО.О.2.2. Праве разлику између правилног и неправилног коришћења електричних уређаја и машина. – ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања. – ТЕХ.ОО.О.2.4. Примењују основна знања из области технике и технологије коришћењем апликација из Office пакета. – ТЕХ.ОО.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу.	– ТЕХ.ОО.О.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада. – ТЕХ.ОО.О.3.2. Израђују једноставне моделе и макете самостално или у тиму, у циљу развоја и усавршавања мануелних вештина и радних навика. – ТЕХ.ОО.О.3.3. Примењују правила безбедности као активни учесници у саобраћају. – ТЕХ.ОО.О.3.4. Применом правила рационалног коришћења енергије у домаћинству штеде кућни буџет. – ТЕХ.ОО.О.3.5. Препознају своје способности и афинитете према различитим занимањима у области технике.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици објашњавају начине обраде техничких материјала издвајајући битне карактеристике традиционалне и савремене технологије обраде материјала. На основу стечених знања из електротехнике, рачунарства и мехатронике, анализирају и врше избор дигиталних и техничких уређаја. Користе стечена теоријска и практична знања о деловима и принципима рада малих кућних апарата за њихово одржавање и поправку једноставних кварова. Уважавајући правила унутрашњег и спољашњег уређења грађевинског објекта, ученици објашњавају начин опремања ентеријера и екстеријера. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине и природних ресурса на Земљи. Ученици познају примере примене ИКТ-а у области управљања саобраћајним системима и безбедности путника и робе. На основу знања из електротехнике објашњавају начине производње, трансформацију и пренос електричне енергије од места производње до својих крајњих корисника.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) На основу анализе симулиране саобраћајне ситуације увиђају потенцијалне сигурносне ризике за учеснике у саобраћају. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације. На основу техничких цртежа израђују 3Д моделе користећи одговарајуће софтвере. Састављају и симулирају рад једноставних електричних шема ради провере стечених знања о електричним инсталацијама и повезивању саставних електричних елемената. Анализирају примере примене вештачке интелигенције претрагом интернета и других расположивих ресурса.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Конструкторским моделовањем предмета које су сами креирали или по понуђеном конструктивном решењу, презентују моторичке, организацијске вештине, алгоритамски приступ. Применом мера штедње енергије и употребом енергетски ефикасних уређаја стичу корисне навике мотивишући друге да их следе. Анализом техничко-технолошког развоја развијају радозналост и интересовање за наставак школовања за различита занимања. Ученици креирани производ маркетиншки представљају у школи и локалној заједници ради промоције својих предузетничких вештина. Смисао учења садржаја наставног предмета Техника и технологија је, између осталог, повезивање и практична примена стечених знања из различитих предмета. Иницирају и учествују у активностима које доприносе развоју свести о потреби заштите животне средине и рециклаже, чиме развијају сопствену личност (самопоштовање, иницијативност, очување здравља) и одговорно понашање у друштву. Графичка решења саопштавају путем техничких цртежа испољавајући креативност и оригиналност.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ТЕХ.ОО.С.1.1. Пореде традиционалне и савремене технологије обраде материјала. – ТЕХ.ОО.С.1.2. Користе стечена знања из електротехнике, рачунарства и мехатронике за анализу и одабир дигиталних и техничких уређаја. – ТЕХ.ОО.С.1.3. Познају основне делове, принцип рада и начин одржавања апарата и уређаја у домаћинству. – ТЕХ.ОО.С.1.4. Познају и поштују правила унутрашњег и спољашњег уређења грађевинског објекта. – ТЕХ.ОО.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине. – ТЕХ.ОО.С.1.6. Повезују примере примене ИКТ-а у управљању саобраћајним системима са безбедношћу у саобраћају. – ТЕХ.ОО.С.1.7. Објашњавају начине производње, трансформацију и пренос електричне енергије.	– ТЕХ.ОО.С.2.1. На основу анализе симулиране саобраћајне ситуације, увиђају потенцијалне сигурносне ризике за учеснике у саобраћају. – ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације. – ТЕХ.ОО.С.2.3. На основу техничких цртежа израђују 3Д моделе користећи одговарајуће софтвере. – ТЕХ.ОО.С.2.4. Састављају и симулирају рад једноставних електричних шема ради провере стечених знања о електричним инсталацијама и повезивању саставних електричних елемената. – ТЕХ.ОО.С.2.5. Анализирају примере примене вештачке интелигенције претрагом интернета и других расположивих ресурса.	– ТЕХ.ОО.С.3.1. Користе стечена знања за идентификовање квара на једноставним кућним уређајима и инсталацијама. – ТЕХ.ОО.С.3.2. Примењују знање о енергетски ефикасним уређајима при куповини уређаја. – ТЕХ.ОО.С.3.3. Креирају рекламни материјал ради промоције самостално или тимски израђеног пројекта. – ТЕХ.ОО.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета. – ТЕХ.ОО.С.3.5. Иницирају и учествују у активностима рециклаже и заштите животне средине у локалној заједници.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) На основу критичке анализе карактеристика електричних машина и уређаја, ученици креирају иновативне моделе машина и уређаја. Кроз развој техничког стваралаштва повезују конструкцију различитих врста робота са њиховом наменом. Ученици на основу знања о дигиталним и техничким уређајима прате развој основних компоненти рачунара, таблет уређаја и паметних телефона.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) На основу анализе конструкторског модела, предлажу мере за његово унапређење уз уважавање естетских компоненти. Анализирају конструкцију и управљање робота користећи доступан школски рачунарски интерфејс. Састављају и управљају роботом помоћу интерфејса, користећи основе вештачке интелигенције. Уочавају међусобну повезаност најважнијих подсистема (погонски, преносни, управљачки и кочиони) код возила друмског саобраћаја и саобраћајних средстава.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Конструкторским моделовањем предмета које су сами креирали презентују моторичке, организацијске вештине, алгоритамски приступ и др. Креираним моделима могу управљати вештачком интелигенцијом, чиме усвојена знања добијају функционални значај. Анализом техничко-технолошког развоја развијају радозналост и интересовање за наставак школовања за различита занимања.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ТЕХ.ОО.Н.1.1. На основу критичке анализе карактеристика електричних машина и уређаја, креирају, самостално или тимски, иновативни електромеханички модел машине или уређаја. – ТЕХ.ОО.Н.1.2. Повезују основе конструкција различитих врста робота са њиховом наменом. – ТЕХ.ОО.Н.1.3. Познају развој основних компоненти рачунара, таблет уређаја и паметних телефона.	– ТЕХ.ОО.Н.2.1. На основу анализе конструкторског модела, предлажу мере његовог унапређења уз уважавање естетских компоненти. – ТЕХ.ОО.Н.2.2. Анализирају конструкцију и управљање робота користећи доступан школски рачунарски интерфејс. – ТЕХ.ОО.Н.2.3. Састављају и управљају роботом помоћу интерфејса, користећи основе вештачке интелигенције. – ТЕХ.ОО.Н.2.4. Уочавају међусобну повезаност најважнијих подсистема (погонски, преносни, управљачки и кочиони) код возила друмског саобраћаја и других саобраћајних средстава.	– ТЕХ.ОО.Н.3.1. Анализирају расположиве информације при куповини техничког уређаја. – ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије. – ТЕХ.ОО.Н.3.3. Креирају програме за управљање процесима и уређајима на даљину помоћу ИКТ-а. – ТЕХ.ОО.Н.3.4. Прате достигнућа у области вештачке интелигенције ради личног усавршавања (стицање информација о примени у свакодневном животу).

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења енглеског језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави енглеског језика по разредима:
По завршетку 5. разреда ученик ће бити у стању да: поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства; разуме и поштује правила учтиве комуникације; разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; познаје основне чињенице о земљама циљне културе;

разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања и хобије, допадање и недопадање;
разуме, тражи и даје једноставна обавештења о хронолошком времену у ширем контексту;
разуме једноставнија питања која се односе на просторне односе и одговори на њих;
опише просторне односе једноставним, везаним исказима;
разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места;
описује карактеристике живих бића, предмета, појава и места користећи једноставнија језичка средства;
разуме и формулише једноставне изразе који се односе на поседовање и припадност;
разуме и описује сличности и разлике у културама наше земље и земљама циљне културе;
разуме једноставне исказе који се односе на интересовања, размењује једноставне исказе у вези са туђим интересовањима;
разуме једноставне текстове којима се описују сталне, уобичајене радње у садашњости;
размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;
опише сталне и уобичајене активности у неколико везаних исказа;
размени једноставне исказе у вези са туђим интересовањима, мишљењима и ставовима;
саопшти шта њега или неког другог занима односно шта он или неко други мисле и осећају;
разуме и описује разлике у карактеристикама живих бића, предмета, појава и места;
разуме и реагује на најједноставније забране, своје и туђе обавезе;
размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту;
представља правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;
разуме једноставне савете и реагују на њих;
разуме једноставнији опис догађаја у садашњости;
размењује и формулише једноставне исказе који се односе на догађаје у садашњости;
разуме једноставне описе предмета ,појава ,места;
тражи и да једноставна обавештења о предметима, појавама и местима у датој комуникативној ситуацији;
разуме једноставне исказе који се односе на планове, намере и предвиђања будућности;
размени и формулише једноставне исказе који се односе на планове, намере и предвиђање будућности у датој комуникативној ситуацији;
разуме, тражи и да једноставнија обавештења о хронолошком времену у ширем комуникативном контексту, као и о метеоролошким приликама;
разуме једноставнији опис карактеристика/способности особа из прошлости;
упореди и опише карактеристике/способности познатих особа користећи једноставнија језичка средства;
разуме једноставније текстове у којима се описују догађаји, појаве и места;
разуме и реагује на изражавање мишљења, интересовања, допадања/недопадања, слагања/неслагања
тражи и даје једноставније информације о догађајима из прошлости које се односе на лично искуство и опште чињенице;

По завршетку 6. разреда ученик ће бити у стању да:
разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;
поздрави и отпоздрави, представе себе и другог користећи једноставнија језичка средства;
размени једноставније информације личне природе;
у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;
опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;
разумеје једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност;
формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност;
разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости;
разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа;
размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости;
разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагују на њих;
изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;
разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагују на њих;

изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; разуме једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговоре на њих; затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета и бића у простору и правцу кретања; опише правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима; разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагују на њих; размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; саопшти шта они или неко други планира, намерава, предвиђа; честита, захвали се и извине се користећи једноставнија језичка средства; разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих; размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту, као и на своје и туђе обавезе; саопшти правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства; разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; пита и саопшти колико нечега има/нема, користећи једноставнија језичка средства; разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагују на њих; изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;
По завршетку 7. разреда ученик ће бити у стању да: разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; размени једноставније информације личне природе; у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих; затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања; опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима. разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;

опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;
разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих;
изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење;
разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих;
изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење.
разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих;
размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;
саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;
разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих;
размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту;
разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;
формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање.
разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;
упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;
затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;
разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих;
изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;
разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене;
размени информације у вези са количином, димензијама и ценама
разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;
честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства;
разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;
пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота
честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства;
разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;

По завршетку 8. разреда ученик ће бити у стању да:
разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;
поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства;
размени једноставније информације личне природе;
у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;
именује називе држава и повезане националности;
разуме текстове који се односе на догађаје из прошлости и садашњости;
опише догађаје из садашњости и прошлости користећи једноставне изразе;
разуме и упореди различите начине живота;
употреби садашња и прошла времена у контексту;
опише и неку личност биографски и да пише о себи и пријатељствима у свом животу;
разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;
опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;
разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих;
изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење;
разуме и може да одговори на предлог или сугестију, и да упути исту;
чита и разуме текстове о разноврсним темама.;
усмено и писмено опишу једноставним изразима своје мишљење на разноврсне теме;
напише једноставан чланак за школски магазин;
разуме једноставније исказе који се односе на догађаје и реагује на њих;

размењује једноставније информације које се односе на догађаје до сада;
писмено и усмено изрази и саопштти своје реакције;
разуме и користи једноставне изразе којима се шпекулише о последицама, да изрази шта је више или мање важно у некој вести или чланку;
изрази шта јесте или није радио до сада;
разуме и репродукује свакодневну комуникацију у ресторанима и при обављању куповине;
напише једноставно е-писмо обавештења и опише неко своје искуство користећи једноставна језичка средства;
разуме једноставније описе на тему онога што волимо/не волимо;
разуме једноставније текстове у којима се описују допадања и недопадања, јаке и слабе стране неке особе;
чита и разуме текстове који описују планове, намере, шпекулације о будућности;
изрази своја мишљења у вези са активностима, способностима и особеностима неке личности;
размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о саветима, мишљењима, шпекулацијама о будућности;
опише у неколико краћих, везаних исказа хипотетичку ситуацију;
напише позив на неку активност и одговори на позив;
разуме једноставније текстове који се односе на путовања и уме да опишу путовања;
уз једноставније изразе преговара и договори се око неког предлога;
искаже прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/ изговора;
образложи спремности за прихватање предлога, уз исказивање разлога прихватања или одбијања;
размени појединачне информације о људима или стварима;
користи изразе за описивање да је нешто урађено или мора да се уради;
опише у неколико краћих, везаних исказа искуства о путовањима;
разуме и опише од чега је нешто и сл.;
усмено и писано размени исказе у вези са тинејџерима у нашој држави;
чита и разуме једноставне текстове у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих;
изрази жеље, интересовања, потребе и осећања једноставнијим језичким средствима;
усмено и писано искаже своја осећања и реаговање на туђа;
препозна начине исказивања молби и захтева;
једноставним изразима разговара о међуљудским односима и везама;
опише догађаје из прошлости који су завршени пре других догађаја и да разговара о замишљеним ситуацијама у прошлости;
чита и разуме различите приче са интернета и одломке текстова из енциклопедија;
опише шта су други људи рекли и да напише кратку причу и одговор некоме;

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за реализацију основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културâ језика који уче.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селектују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– СЈ1.ОО.О.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају већину гласова и најчешће гласовне групе уз интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. – СЈ1.ОО.О.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију – СЈ1.ОО.О.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – СЈ1.ОО.О.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче,	– СЈ1.ОО.О.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. – СЈ1.ОО.О.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији прибегавајући, по потреби, основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – СЈ1.ОО.О.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.О.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – СЈ1.ОО.О.2.5. Учествују у интеркултурној комуникацији, размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. – СЈ1.ОО.О.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту	– СЈ1.ОО.О.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. – СЈ1.ОО.О.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – СЈ1.ОО.О.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – СЈ1.ОО.О.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. – СЈ1.ОО.О.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно / скривено / метафорично значење. – СЈ1.ОО.О.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. – СЈ1.ОО.О.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – СЈ1.ОО.О.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске

разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	(властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ1.OO.O.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). – CJ1.OO.O.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – CJ1.OO.O.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). – CJ1.OO.O.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ1.OO.O.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. – CJ1.OO.O.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања. – CJ1.OO.O.3.14. Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ1.OO.O.3.15. Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете, користећи једноставна

		језичка средства. – СЈ1.ОО.О.3.16. Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење, користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе. – СЈ1.ОО.О.3.17. Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљују, извињавају или нешто честитају. – СЈ1.ОО.О.3.18. На страном језику преносе саговорнику општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова и усмених исказа информативне природе. – СЈ1.ОО.О.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику општи смисао и најважније појединости јавних натписа и кратких текстова информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...), саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културâ језика

који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селектују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички одабирају различите врсте извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језикâ које уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– СЈ1.ОО.С.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање. – СЈ1.ОО.С.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине	– СЈ1.ОО.С.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – СЈ1.ОО.С.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. – СЈ1.ОО.С.2.3. Претражују, идентификују по	– СЈ1.ОО.С.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – СЈ1.ОО.С.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. – СЈ1.ОО.С.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и

именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. – CJ1.OO.C.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да повремено ремете комуникацију. – CJ1.OO.C.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ1.OO.C.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – CJ1.OO.C.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ1.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – CJ1.OO.C.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. – CJ1.OO.C.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ1.OO.C.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	понављања. – CJ1.OO.C.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – CJ1.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја (радио и телевизијских емисија, подкаста или других аудио-визуелних записа, као и краћих рекламних порука које не садрже игру речи или неко конотативно/ скривено / метафорично значење) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. – CJ1.OO.C.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. – CJ1.OO.C.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, мејловима о познатим и узрасно адекватним темама. – CJ1.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. – CJ1.OO.C.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. – CJ1.OO.C.3.10. Разумеју и селектују потребне информације из инфографикона и других визуелно-текстуалних приказа (табела,

		дијаграма, мапа, формулара, формула...). – СЈ1.ОО.С.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. – СЈ1.ОО.С.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. – СЈ1.ОО.С.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и приватан живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан), ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. – СЈ1.ОО.С.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу, у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, и одговарају на слична питања саговорника. – СЈ1.ОО.С.3.15. Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране, образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. – СЈ1.ОО.С.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота, пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације,

		обавештења или податке о себи и другима. – СЈ1.ОО.С.3.17. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима, састављају једноставна лична и електронска писма, поруке, имејлове у којима се са пријатељима и познаницима договарају о активностима, постављају или одговарају на питања на узрасно релевантне теме. Једноставним језичким средствима описују теме и догађаје из приватног, јавног и образовног домена и препричавају кратке (прочитане и одслушане) текстове, ослањајући се на језичка средства која се у њима појављују. – СЈ1.ОО.С.3.18. На страном језику саопштавају основне информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. – СЈ1.ОО.С.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику: тему, општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних) и кратких усмених исказа опште информативне природе, примерене узрасту и интересовањима.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско- интонацијске природе, или уз евентуалне мање неправилности које не угрожавају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које углавном не ремете комуникацију. Познају различите стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентних лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Разумеју, прихватају и знају да објасне разлике које постоје између властите и културâ језика који уче и знају да прилагоде понашање основним конвенцијама. Ученици поседују темељна знања о свакодневном животу, друштву и развоју стране културе, разумеју утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и култури страног језика, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом и другим најближим културама.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици препознају, схватају и интерпретирају вербалне и невербалне садржаје порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују различите стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, повезујући га са знањима и вештинама из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селектују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички приступају различитим врстама извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном, јавном и образовном домену.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици учествују у разноврсним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју тематски и узрасно адекватне писане и усмене исказе, као и текстове о блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (садржајна размена информација о личностима, догађајима, појавама, исказивање ставова, идеја и мишљења, допадања и недопадања) уз релативно спонтано успостављање ефикасног социјалног контакта. Прихватају и поштују разлике које постоје између властите културе и културе/културâ језика који/које уче и умеју да прилагоде вербално и невербално понашање основним конвенцијама. Негују став отворености и радозналости према култури језика који уче и поседују узрасно адекватне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан и делотворан начин приступају обради информација, развијају и унапређују функционалну и дигиталну писменост и комплексније стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– СЈ1.ОО.Н.1.1. Исправно изговарају већину гласова и гласовних група, уз евентуалне утицаје других језика које користе, првенствено матерњег и повремена одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације). – СЈ1.ОО.Н.1.2. Познају правописна правила и примењују их у писаној продукцији. – СЈ1.ОО.Н.1.3. Познају и користе ограничен репертоар правила и образаца за грађење граматичких облика који укључују и најфреквентија одступања од морфолошких правила и правила творбе речи. – СЈ1.ОО.Н.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и фреквентних правилно формираних синтаксичких структура у циљу кохерентне комуникације. – СЈ1.ОО.Н.1.5. Разумеју и користе релативно адекватан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена. – СЈ1.ОО.Н.1.6. Познају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, важније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – СЈ1.ОО.Н.1.7. Поседују темељна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју, тумаче и пореде појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	– СЈ1.ОО.Н.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања различитих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са текстуалном врстом и комуникативном намером, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – СЈ1.ОО.Н.2.2. Користе страни језик у усменој и писаној комуникацији користећи креативно стратегије компензације и примењујући различите стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. – СЈ1.ОО.Н.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и селективно користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост, за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.Н.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери у складу са њеним друштвеним, културним, временским и просторним контекстом. – СЈ1.ОО.Н.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију, размењују релевантне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање правила учтивости. – СЈ1.ОО.Н.2.6. Идентификују, анализирају и тумаче појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у	– СЈ1.ОО.Н.3.1. Разумеју смисао и важне информације у краћим усменим саопштењима на блиске и узрасно релевантне теме. – СЈ1.ОО.Н.3.2. Разумеју усмена упутства, препоруке, савете који се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.Н.3.3. Разумеју основни смисао и релевантне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме (из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), уз одговарајућу визуелну подршку. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења и ставова. – СЈ1.ОО.Н.3.4. Разумеју општи смисао, кључне информације, позиције, идеје и ставове из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.Н.3.5. Разумеју основни смисао и могу да издвоје главне информације из аутентичних медијских садржаја (подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, друштвено и узрасно адекватним темама – нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, едукативних садржаја и спотова) које слушају/гледају у смисленим целинама. Разумеју општи смисао и упадљиве детаље рекламних порука и препознају ставове и тачке гледишта изречене у њима, предрасуде, стереотипе, као и различите облике медијске

	оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације. – СЈ1.ОО.Н.2.7. Промишљају улогу језикâ у разноврсним друштвеним активностима и користе страни језик у циљу решавања проблема и повезивање знања у приватном, јавном и образовном домену.	манипулације и убеђивања. – СЈ1.ОО.Н.3.6. Разумеју општи смисао, фреквентне фразе и изразе сложенијих, разговетних текстова популарне музике. – СЈ1.ОО.Н.3.7. Разумеју општи смисао и могу да издвоје релевантне информације у порукама, писмима и имејловима о блиским темама које се односе на различите узрасно адекватне теме и на актуелне друштвено релевантне теме од значаја за њихово непосредно школско окружење, ужу или ширу заједницу. – СЈ1.ОО.Н.3.8. Разумеју општи смисао, идеје, детаље, информације и поруке различитих врста текстова (прилагођени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, репортаже, прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима, откривајући значења непознатих речи и конструкција на основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења, препознају предрасуде, стереотипе, као и најупадљивије начине медијске манипулације и убеђивања. – СЈ1.ОО.Н.3.9. Разумеју општи смисао, детаље, идеје, експлицитно изражена осећања, жеље, расположења и поруке, идентификују и анализирају идеје и ставове аутора, интерпретације, различите перспективе, предрасуде, стереотипе, у узрасно примереним књижевним текстовима и прилагођеним и адаптираним верзијама белетристике за младе. – СЈ1.ОО.Н.3.10. Разумеју, проналазе, селектују, интерпретирају и евалуирају информације из различитих визуелно-текстуалних приказа (инфографикона, табела, дијаграма, графикона, мапа, формулара, формула...). – СЈ1.ОО.Н.3.11. Идентификују и на основу

		релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из различитих извора информација критички процењујући релевантност, поузданост и кредибилност извора. – СЈ1.ОО.Н.3.12. Спонтано учествују у једноставнијој интеракцији са двоје или више саговорника у оквиру дијалога, дискусија и дебата, разматрају различите перспективе, исказују своје мишљење пружајући објашњења и поткрепљујући га аргументима, излажу ставове и идеје у вези са блиским, релевантним (личним и друштвеним) темама прилагођеним узрасту и интересовањима, поштујући друштвено прихваћене норме комуникације. – СЈ1.ОО.Н.3.13. Релативно течно и с одређеном лакоћом описују себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. Спонтано и детаљно излажу на задату тему (из узрасно и интересно примерених и блиских области људског деловања) и одговарају на питања која се односе на смисао и значај теме, кључне информације и податке, основне поруке и једноставне интерпретације, користећи разноврсна језичка средства. – СЈ1.ОО.Н.3.14. Учествују у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), постављају по неколико питања у низу (у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама) и одговарају на њих, уз евентуалну помоћ и понављање. – СЈ1.ОО.Н.3.15. Комплекснијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе, извињења, упутства, савете, захтеве, забране, упутства; износе образложења, ставове, мишљење, аргументацију, по потреби тражећи помоћ саговорника (вербалним и невербалним

		средствима). – СЈ1.ОО.Н.3.16. Пишу краће текстове/приче од неколико логички повезаних реченица на реалан или фикционалан начин о узрасно релевантним темама од локалног, националног и глобалног значаја (о себи, аспектима приватног и школског живота као и о друштвеном и природном окружењу). Резимирају и/или парафразирају одслушан или прочитан адаптиран или прилагођен текст (на једноставне и узрасно примерене теме из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), ослањајући се и на језичка средства која се у њему појављују. Описују и тумаче податке из табела, графикона, инфографика, брошура и сл. – СЈ1.ОО.Н.3.17. Прецизно описују искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику. Пишу обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договарају активности и обрађују узрасно релевантне теме поштујући друштвено прихваћене норме комуникације, различите културолошке особености и мултикултуралност. Описују себе, околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности, искуства и догађаје, резимирају или препричавају краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. – СЈ1.ОО.Н.3.18. На страном језику у сажетом виду саопштавају информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с релативно блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. – СЈ1.ОО.Н.3.19. На матерњем језику

		саопштавају смисао, тему и детаљније информације усменог исказа или писаног текста (новинског, књижевног, интернет прилога), примереног узрасту и интересовањима, као и информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.

Наставни предмет: НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Циљ учења немачког језика је стицање комуникативне компетенције која у себи обухвата читав низ општих компетенција као што су: социјална (тимски рад, сарадња, уважавање различитости, позиционирање у групи), естетичка (показује позитиван однос према култури заједница чији се матерњи језик учи, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара), комуникацијска (познаје различите облике комуникације и њихове одлике; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет) и остале које се различитим методама рада могу интегрисати у настави. Све наведено указује да учење страног језика има значајан утицај на развој идентитета ученика у смеру емоционално, културно и образовно целовите личности спремне за потребе 21. века.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања. Они су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Исходи у настави немачког језика по разредима:
По завршетку 5. разреда ученик ће бити у стању да: - поздрави и отпоздрави користећи најједноставија језичка средства - разуме и даје једноставне исказе у вези са осећањима - броји од 1 до 12 - пита за број телефона и саопшти свој - препозна и именује предмете - разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе - поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства - размени једноставније информације личне природе - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима - постави питање за године старости и одговори на њега - броји од 13 до 20 - правилно изговара гласове немачког алфабета и спелује имена - Препозна градове немачког говорног подручја уз помоћ визуелних материјала и каже у којој се држави налазе - постави питање о месту пребивалишта и одговори на њега - постави питање у вези са државом одакле неко потиче и одговори на њега - наведе чланове породице - да формулише краће исказе о својој породици - да опише чланове породице једноставним језичким средствима

- формулише и разуме једноставне изразе који се односе на поседовање и припадност
- препозна и представи кућне љубимце
- броји до 100
- пита за цену и пружи одговор користећи се једноставним језичким средствима
- препознаја и именују школски прибор
- води кратке дијалоге изажавајући молбу и захтеве
- разуме кратка и једноставна упутства и налоге и реагује на њих
- представи своју школу користећи се једноставним језичким средствима
- учтиво постави питања
- разуме и формулише једноставне исказе о слободним активностима
- поставља и одговара на једноставна питања о хобијима и слободном времену
- изрази вештине и способности
- наведе годишња доба
- разуме и изражава допадање и недопадање
- препознаје и именује намирнице
- упућује и одговара на једноставна питања у вези са исхраном
- уочи сличности и разлике у начину исхране у земљама циљне културе
- разуме краће текстове о исхрани и празничним обичајима земаља циљне културе
- на једноставан начин наручује храну и пиће у ресторану
- препозна и наведе боје
- препозна и наведе школске предмете
- наведе дане у недељи
- размењује једноставне исказе који се односе на изражавање мишљења/интересовања/допадања/ недопадања
- разуме једноставне текстове у којима се описују сталне/уобичајене и тренутне радње
- постави питање и каже колико је сати
- разуме и формулише кратке исказе о прошлости користећи се најједноставнијим језичким средствима

По завршетку 6. разреда ученик ће бити у стању да:

- наведе чланове породице
- да формулише краће исказе о својој породици
- да опише чланове породице једноставним језичким средствима
- формулише и разуме једноставне изразе који се односе на поседовање и припадност
- да једноставним изразима искаже допадање и недопадање
- да наведе занимања чланова породице
- да наведе и опише кућне љубимце
- опише своје место становања
- опише просторије и намештај
- саопштава кратке информације о кућним пословима
- разуме и исказује молбе и упутства
- разуме и упућује једноставне молбе и захтеве и реагује на њих
- разуме, даје и следи једноставна упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота
- да искаже где се шта налази
- да опише своју дневну рутину
- разуме и упућује једноставне молбе и предлоге и реагује на њих
- захвали се и извини користећи једноставна језичка средства
- опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје/ активности користећи неколико везаних исказа

- разуме једноставне текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње.
- да пита и каже колико је сати
- да једноставним изразима искаже допадање и недопадање
- да искаже своје планове путовања (где, када и чиме)
- опише специфичне просторне односе и величине једноставним, везаним исказима
- разуме једноставна питања и обавештења која се односе на положај предмета и бића у простору, правац њиховог кретања и да одговори на њих
- размени и саопшти једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама
- упути и разуме једноставне предлоге и да одговори на њих
- разуме и упути пригодну честитку/ позивницу и одговори на њу
- пружи одговарајући изговор или оправдање
- захвали се и извини користећи једноставна језичка средства
- затражи и пружи кратко обавештење
- разуме једноставне исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања у вези са одећом
- разуме и упути савет и одговори на њега
- разуме, тражи и даје обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама користећи једноставна језичка средства
- опише дневни и недељни распоред слободних активности
- саопшти шта планира и намерава
- разуме, размењује и описује у неколико краћих везаних исказа догађаје из прошлости

По завршетку 7. разреда ученик ће бити у стању да:

- размени једноставне информације личне природе
- саопшти информације о себи и другима користећи се једноставним језичким средствима
- разуме једноставно упутство
- упути и реагује на наредбу
- разуме и објасни правила игре
- опише слободне активности
- разуме програм слободних активности
- разуме и именује активности приликом камповања
- искаже којим активностима жели да се бави
- замоли и пружи помоћ
- разуме разгледницу
- напише разгледницу користећи се једноставним језичким средствима
- разуме једноставан текст о догађајима из прошлости
- прича о прошлим догађајима користећи се једноставним језичким средствима
- разуме једноставан текст о догађајима из прошлости
- прича о прошлим догађајима користећи се једноставним језичким средствима
- разуме кратке поруке и коментаре
- напише једноставан коментар на интернету
- успостави договор
- упореди градове
- разуме нечију животну причу
- преприча нечију причу
- разговара о догађајима у прошлости
- постави и одговори на питање о хобијима
- упути и одговори на питања личне природе

- разговара о интересовањима
- разуме и интерпретира статистику
- формулише поређења
- именује и разговара о спортовима
- опише спортове
- разликује и именује различите врсте спортова
- разуме једноставан текст о спортском такмичењу
- упореди резултате такмичења
- изрази допадање и недопадање
- разуме и напише чек-листу
- разуме упис из дневника
- напише једноставан унос у дневник
- опише фотографију
- опише позицију нечега
- препозна и именује одевне предмете
- опише одевне предмете
- препозна и именује институције у граду
- разуме опис града
- опише свој град
- препозна и именује предмете на пијаци
- направи и објасни распоред предмета
- разуме и води кратак разговор на пијаци
- пита и одговори на питање које се тиче цене
- опише и упореди предмете
- разуме и напише списак за куповину
- именује намирнице
- наведе где се шта купује
- препозна и именује различите врсте паковања и јединица за количину
- разуме једноставан текст о продаји намирница у Немачкој
- искаже допадање и недопадање
- пронађе информације на интернет страници
- издвоји важне информације
- разговара о јутарњој рутини
- именује активности јутарње рутине
- препозна и именује предмете који се користе за свакодневну хигијену
- искаже узрок нечега
- разуме чланак из школских новина
- формулише поређења
- наведе састојке нечега
- именује количине
- опише расположење
- искаже мишљење о другима

По завршетку 8. разреда ученик ће бити у стању да:

- наведе делове тела
- да обави хитан телефонски позив користећи се најједноставнијим језичким средствима

- користећи се једноставним језичким средствима и увежбаним секвенцама уме да води једноставан разговор са лекаром
- извештава о несрећи и да преприча догађај из непосредне прошлости који се тиче његовог личног искуства
- искаже узрок неког догађаја тумачи и упоређује информације из проспекта
- напише и искаже извињење
- говори о болести и симптомима користећи се једноставним језичким средствима
- постави питање о здравственом стању саговорника и одговори на њега говори о грешкама и казнама
- именује намирнице
- води разговор о здравом начину живота и исхрани користећи се једноставним језичким средствима и типским фразама
- разуме и дискутује о плану исхране
- састави кратке исказе о сопственој срећи користећи сложене реченице и увежбане граматичке елементе
- састави и напише једноставне и кратке коментаре на интернету на познате теме
- упореди информације које се тичу смештаја и акомодације
- опише временске прилике и природу користећи се основном лексиком
- опише физички изглед особе
- препознаје основне изразе аустријског дијалекта и у стању је да препозна разлике између стандардног немачкој језика и дијалекта
- разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих
- води једноставан разговор о школском систему у Немачкој користећи се једноставним језичким средствима
- упоређује и схвата разлике у школским системима Немачке и Србије
- искаже жеље и дискутује о могућностима за будуће занимање користећи се основним језичким изразима и тимским фразама
- именује животиње на сеоском имању
- уочи разлике и упореди живот на селу и у граду
- наведе основне празнике који се славе у Немачкој
- уочава сличности и разлике у обичајима везаним за велике празнике у Немачкој и Србији
- опише празнике и традицију користећи се једноставним језичким средствима
- разуме кључне информације у у интервју на познате теме
- саставља краће исказе у будућем времену
- напише кратак рецепт користећи се фреквентном лексиком

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
НЕМАЧКИ ЈЕЗИК
(скуп норми на основу којих се врши процена квалитета)

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

ОСНОВНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици познају изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Ученици исправно записују најчешће увежбане речи и језичке конструкције. Познају ограничени репертоар најфреквентнијих основних правила морфолошких облика и једноставних синтаксичких структура. Користе елементарне и најфреквентније речи и изразе за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе најједноставнијих порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Познају основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније личности и дела из историје и савременог доба културе језика који уче. Ученици познају и разумеју основне природне и друштвене специфичности културе страног језика који уче, основне сличности и разлике између своје и стране културе.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици препознају и разумеју вербалне и невербалне садржаје најједноставнијих порука на страном језику и примењују најосновније стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју основне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, прибегавајући матерњем и другим језицима које користе. Уз помоћ и подршку проналазе, селектују, прикупљају и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих школских садржаја.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици учествују у елементарним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговетног говора, као и најједноставније писане текстове у линеарној и хипертекстуалној форми, реализују најосновније видове писане и усмене продукције и интеракције који се тичу њихових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања (поздрављање, представљање, добродошлица, опраштање, захваљивање, пружање и размена основних података и информација). Ученици примењују базичне стандарде и правила интеркултурне комуникације. На најједноставнији начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и базичне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– CJ2.OO.O.1.1. Препознају основне интонацијске схеме и изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.O.1.2. Препознају одређена основна правописна правила и записују фреквентне и увежбане краће речи уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију. – CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама. – CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију. – CJ2.OO.O.1.6. Препознају положај циљног језика у глобалном контексту и уочавају суштинске разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.O.1.7. Препознају основне сличности и разлике властите и културе језика који уче, уочавају појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се повремено обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	– CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе најједноставније текстуалне, визуелно- текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.O.2.4. Интерпретирају значења најједноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.). – CJ2.OO.O.2.5. Реагују на једноставна питања у интеркултурној комуникацији и учествују у размени информација у вези са културом свакодневице, ослањајући се у већој мери на стратегије компензације. – CJ2.OO.O.2.6. Идентификују и пореде најзначајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета уз примену традиционалних и	– CJ2.OO.O.3.1. Разумеју најфреквентније речи и фразе, лична и друга имена, бројеве, најуобичајеније интернационализме и друге основне лексичке елементе у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа уколико се саопштавају споро и разговетно. – CJ2.OO.O.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе. – CJ2.OO.O.3.3. Разумеју најопштији смисао кратких монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.O.3.4. Разумеју основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прате, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. – CJ2.OO.O.3.5. Разумеју појединачне речи и општи смисао у визуелно подржаним рекламним порукама. – CJ2.OO.O.3.6. Разумеју појединачне речи и општи смисао најједноставнијих текстова у популарној музици. – CJ2.OO.O.3.7. Разумеју кратке и једноставне поруке у белешкама и електронским порукама које се односе на свакодневне ситуације (имејл, СМС). – CJ2.OO.O.3.8. Разумеју општи смисао и понеки суштински детаљ у најједноставнијим врстама нефикционалних текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре,

	савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ2.OO.O.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима из домена властитог интересовања и користе страни језик при решавању задатака у вези са садржајима школских предмета.	проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања. – CJ2.OO.O.3.9. Разумеју најопштији смисао и најважније информације у познатим и једноставним врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче, дечје песме). – CJ2.OO.O.3.10. Разумеју најважније информације из инфографикона и других једноставних визуелно-текстуалних приказа. – CJ2.OO.O.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.O.3.12. Учествују у интеракцији уз помоћ и подршку, користећи најједноставнија језичка средства (приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних личних података, тражења и добијања информација, предмета, услуга). – CJ2.OO.O.3.13. Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника. – CJ2.OO.O.3.14. Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.O.3.15. Најједноставнијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање молбе и извињења. – CJ2.OO.O.3.16. Пишу најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама. Повезују неколико кратких исказа у

		везани текст о блиским темама. – CJ2.OO.O.3.17. Писаним путем формулишу најједноставније информације о себи или траже информације о другима, састављају кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или друштвених мрежа), као и сажете белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину). – CJ2.OO.O.3.18. На страном језику преносе саговорнику понеку кључну информацију из јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...). – CJ2.OO.O.3.19. На матерњем језику саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа и писаног текста на страном језику.

СРЕДЊИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културе језика који уче.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селектују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– CJ2.OO.C.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.C.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче,	– CJ2.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета) уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.C.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – CJ2.OO.C.2.5. Учествују у интеркултурној комуникацији размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. – CJ2.OO.C.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији	– CJ2.OO.C.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.C.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – CJ2.OO.C.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.C.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, о непосредном друштвеном окружењу и природној средини. – CJ2.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење. – CJ2.OO.C.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. – CJ2.OO.C.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – CJ2.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне

разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.C.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). – CJ2.OO.C.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – CJ2.OO.C.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно- текстуалних приказа. – CJ2.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.C.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. – CJ2.OO.C.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање. – CJ2.OO.C.3.14. Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.C.3.15. Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете користећи једноставна језичка средства. – CJ2.OO.C.3.16. Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у

		обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе. – CJ2.OO.C.3.17. Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљују, извињавају или нешто честитају. – CJ2.OO.C.3.18. На страном језику преносе саговорнику општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова и усмених исказа информативне природе. – CJ2.OO.C.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику општи смисао и најважније појединости јавних натписа и кратких текстова информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...), саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.

НАПРЕДНИ НИВО

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културе језика који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селектују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички бирају различите врсте извора укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језика који уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– CJ2.OO.H.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног). – CJ2.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.H.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језикâ које уче,	– CJ2.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата. – CJ2.OO.H.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.H.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.). – CJ2.OO.H.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. – CJ2.OO.H.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту	– CJ2.OO.C.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.C.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – CJ2.OO.C.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.C.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, о непосредном друштвеном окружењу и природној средини. – CJ2.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење. – CJ2.OO.C.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. – CJ2.OO.C.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – CJ2.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне

разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	(властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ2.OO.H.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). – CJ2.OO.C.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – CJ2.OO.C.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно- текстуалних приказа. – CJ2.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.C.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. – CJ2.OO.C.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање. – CJ2.OO.C.3.14. Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.C.3.15. Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете користећи једноставна језичка средства. – CJ2.OO.C.3.16. Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у

		обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе. – CJ2.OO.C.3.17. Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљују, извињавају или нешто честитају. – CJ2.OO.C.3.18. На страном језику преносе саговорнику општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова и усмених исказа информативне природе. – CJ2.OO.C.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику општи смисао и најважније појединости јавних натписа и кратких текстова информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...), саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.

Сви искази са * имају додатак који подразумева писмено, усмено и дигитално приказивање, рад у групи и индивидуално, као и дебатовање, дискутовање у образовном или јавном контексту.

Критеријуми оцењивања

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА – ПРВИ РАЗРЕД

НАПОМЕНА:

Критеријум оцењивања донет у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Исти прецизније дефинише критеријуме оцењивања у настави.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа ученика, а за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом прилагођених циљева, садржаја и исхода у савладавању индивидуалног образовног плана. Оно је континуирана педагошка активност која позитивно утврђује однос према учењу и знању и подстиче мотивацију за учење.

Оцењивањем се ученик оспособљава за објективну процену сопствених постигнућа и постигнућа других ученика, за постављање личних циљева током процеса учења, развија се систем вредности и обезбеђује се поштовање општих принципа система образовања и васпитања утврђених законом којим се уређују основе система образовања и васпитања.

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним (праћење и процена напредовања – описно оцењивање, може да се евидентира у есДневнику у активностима ученика) и описним оцењивањем.

СРПСКИ ЈЕЗИК

Први ниво (веома успешан)	Други ниво (успешан)	Трећи ниво (потребна додатна помоћ)	Четврти ниво (испољава тешкоће у савладавању)
Правилно изговара све гласове, везује их за слова, а слова у речи. Успешно је савладао сва штампана и писана слова. Пише по диктату без грешке. Самостално препричава краће садржаје и прича о догађајима. Разликује песму, причу, драмски текст, басну. Уочава главне ликове и њихове особине као и просторне и временске односе. Чита краће текстове са разумевањем. Правилно и самостално пише једноставним и пуним реченицама, читко и уредно. Уме да састави и напише поруку. Савладао је читање и писање, разликује знаке интерпункције као и обавештајну, упитну и узвичну реченицу. Правилно употребљава велико слово. Учествује у разговору. Самостално исказује своје мишљење.	Зна и штампана и писана слова и међусобно их разликује. Правилно пише слова и повезује их у речи. Одваја речи приликом писања. Чита повезујући речи у реченицу. Пише по диктату са по неком грешком. Одговара на питања пуном реченицом и дословно понавља краће садржаје. Саставља усмену поруку. Самосталан је у исказивању свог мишљења. Разликује знаке интерпункције као и обавештајну, упитну и узвичну реченицу. Употребљава велико слово. Разликује песму, причу, драмски текст, басну. Уочава главне ликове, просторне и временске односе.	Изговара гласове и везује их за слова. Правилно пише слова и повезује их у речи. Шчитава и делимично разуме прочитано. Разликује писана од штампаних слова. Пише по диктату са извесним грешкама. Уз подстицај препричава краће садржаје и прича о догађајима из окружења. Још увек греши при употреби тачке и великог слова. Разликује тачку, упитник и узвичник. Уочава главне ликове у тексту.	Изговара гласове и не везује их за слова. Делимично савладао слова. Пише по диктату са грешкама. При читању словка. Пише слова са грешкама не везујући их у реч. Преписује текст штампаним словима. Уз подстицај уочава ликове и догађаје у тексту. Уз подстицај исказује своје мишљење

Елементи оцене	Поступак праћења и оцењивања	Инструменти за праћење напредовања	Праћење и оцењивање (време)
Оствареност исхода Самосталност ученика Степен ангажовања Активност на часу Мотивација Редовност у изради	иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе,	Табеларна евиденција о писменим проверама *Чек-листе са скалом процене *Протоколи посматрања *Упитници (за групни и рад у пару) * Учесталост јављања (јављање +; више	Свакодневно неформално (у пед.свеску) и формално формативно (у есдневник) бележење током године Пресек стања на месечном

домаћих задатака Уредност	казивање напамет научених текстова, сценско приказивање) - писане провере (контролни задаци, тестови, ортографске вежбе, диктати, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе домаћи задаци) -вођење прописане педагошке документације / белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима -кооперативно оцењивање (заједничко вредновање ученика и наставника) - самооцењивање (самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика) -групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) -рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика -оцењивање на основу портфолија	пута ++; комплетан, потпун одговор +++; не зна одговор – запис датума и области) * Свеобухватност одговора (област; скала по нивоима) * Самосталност у извршавању задатака (област; скала по нивоима) * Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свесци) *Квалитативно иквантитативно процењивање резултата радагрупа (пано, табела...) *Панои: добровољно учешће у наставним и ваннаставним активностима *Збирка пажљиво одабраних ученичких радова	нивоу Пресек стања након обрађене области Пресек стања по клас. периодима (полугодишња и годишња провера)

МАТЕМАТИКА

Први ниво (веома успешан)	Други ниво (успешан)	Трећи ниво (потребна додатна помоћ)	Четврти ниво (испољава тешкоће у савладавању)
Разликује и именује геометријска тела и фигуре. Одређује положај предмета према себи, другој особи и другом предмету. Црта отворену и затворену линију и дуж уз правилно коришћење лењира. Правилно користи одреднице у, на, ван. Правилно групише предмете према више особина. Уме да састави и растави фигуру. Броји, чита и пише бројеве до 100, међусобно их упоређује са употребом знакова веће, мање, једнако. Разликује парне, непарне, редне бројеве. Сабира и одузима у оквиру прве стотине без	Одређује положаје предмета према себи. Разликује геометријска тела и фигуре. Црта отворену и затворену линију, дуж и правилно користи одреднице у, на, ван. Групише предмете према више особина. Броји, чита, пише и упоређује бројеве до 100 и упоређује их уз коришћење знакова веће, мање, једнако. Разликује парне, непарне, редне бројеве уз мање грешке. Сабира и одузима у оквиру прве стотине без прелаза преко десетице. Користи термине и знаке сабирања и	Разликује предмете према величини, облику и боји. Разликује и уз помоћ именује и црта отворену и затворену линију. Правилно користи одреднице у, на, ван. Групише предмете према двема особинама. Броји, чита и пише бројеве до 100, решава једноставне задатке са сабирањем и одузимањем уз мање грешке. Разликује новчанице. Мери дужину датом мером	Уз помоћ и подстицај разликује предмете према величини, облику и боји. Распознаје различите врсте линија. Разуме одреднице у, на, ван. Групише предмете према једној особини. Пише бројеве до 20 и броји помоћу дидактичког материјала, али не разуме количину. Уз подстицај учитеља, а уз помоћ дидактичког материјала сабира и одузима до 20. Разликује метални и папирни новац.

прелаза преко десетице. Користи термине и знаке сабирања и одузимања. Са лакоћом решава текстуалне задатке. Раставља број на сабирке и примењује замену места и здруживање сабирака ради лакшег рачунања. Разликује новчанице и користи их. Наставља низ бројева. Мери дужину датом мером.	одузимања. Решава текстуалне задатке. Примењује замену места и здруживање сабирака ради лакшег рачунања. Разликује новчанице и користи их. Мери датом мером.		

Елементи оцене	Поступак праћења и оцењивања	Инструменти за праћење напредовања	Праћење и оцењивање (време)
Оствареност исхода Самосталност ученика Степен ангажовања Активност на часу Мотивација Редовност у изради домаћих задатака Уредност	иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (опис поступка рада, самостално решавање задатака током часа) - писане провере (контролни задаци,тестови, домаћи задаци) -вођење прописане педагошке документације / белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима -кооперативно оцењивање (заједничко вредновањеученика и наставника) - самооцењивање (самопроцена оцене иангажовања од стране ученика) -групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) -рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика -оцењивање на основу портфолија	Табеларна евиденција о писменим проверама *Чек-листе са скалом процене *Протоколи посматрања *Упитници (за групни и рад у пару) * Учесталост јављања (јављање +; више пута ++; комплетан, потпун одговор +++; не зна одговор – запис датума и области) * Свеобухватност одговора (област; скала по нивоима) * Самосталност у извршавању задатака (област; скала по нивоима) * Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свесци) *Квалитативно иквантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...) *Збирка пажљиво одабраних ученичких радова	Свакодневно неформално (у пед.свеску) и формално формативно (у есдневник) бележење током године Пресек стања на месечном нивоу Пресек стања након обрађене области Пресек стања по клас. периодима (полугодишња и годишња провера)

СВЕТ ОКО НАС

Први ниво (веома успешан)	Други ниво (успешан)	Трећи ниво (потребна додатна помоћ)	Четврти ниво (испољава тешкоће у савладавању)
Познаје и примењује елементе културе живљења. Описује дом школу, породицу. Наводи примере опасних ситуација и начине чувања здравља. Познаје и примењује правила понашања у саобраћају. Правилно се оријентише у простору и времену (зна просторне и временске одреднице), именује кретање у околини. Одређује и описује својства материјала. Разликује облике појављивања воде у природи. Разликује равницу, брдо, планину. Изводи једноставније огледе и изводи закључке. Разликује живу и неживу природу. Уочава делове тела биљака и животиња и разликује улогу делова тела у свакодневном животу. Самостално износи своје мишљење, поставља питања, уочава и објашњава узрочно- последичне везе у природи и примењује стечена знањ	Уочава елементе културе живљења. Уз подстицај описује дом, школу, породицу.Познаје правила понашања у саобраћају. Оријентише се у простору и времену и препознајеразличите врсте кретања. Описује својства материјала. Разликује облике појављивања воде у природи. Разликује равницу, брдо, планину. Уз подстрек именује живу и неживу природу, али још не уочава узрочно-последичне везе. Зна делове тела биљака и животиња. Формулише питања и одговоре уз помоћ учитеља. Уз подстицај износи своје мишљење о природним појавама. Несамосталан је у излагању	Уочава елементе културе живљења. Уз подстицај описује дом, школу, породицу. Познаје правила понашања у саобраћају. Оријентише се у простору и времену уз помоћ и препознаје различите врсте кретања. Уз помоћ описује једноставнија својства материјала. Разликује облике појављивања воде у природи. Разликује равницу, брдо, планину. Уз помоћ именује живу и неживу природу. Зна делове тела биљака и животиња	Познаје и поштује неке елементе културеживљења. Уз помоћ описује дом, школу, породицу. Зна понека правила понашања у саобраћају. Оријентише се у простору и времену уз помоћ и препознаје различите врсте кретања. Препознаје материјале. Уз помоћ именује живу и неживу природу. Зна делове тела биљака и животиња.

Елементи оцене	Поступак праћења и оцењивања	Инструменти за праћење напредовања	Праћење и оцењивање (време)
Оствареност исхода Самосталност ученика Степен ангажовања Активност на часу Мотивација Редовност у изради домаћих задатака Уредност	иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (опис поступка рада, самостално решавање задатака током часа) - писане провере (контролни задаци,тестови, домаћи задаци) -вођење прописане педагошке документације / белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима -кооперативно оцењивање (заједничко вредновањеученика и	Табеларна евиденција о писменим проверама *Чек-листе са скалом процене *Протоколи посматрања *Упитници (за групни и рад у пару) * Учесталост јављања (јављање +; више пута ++; комплетан, потпун одговор +++; не зна одговор – запис датума и области) * Свеобухватност одговора (област; скала по нивоима) * Самосталност у извршавању задатака (област; скала по нивоима) * Листе: сарадња у групи (сви чланови	Свакодневно неформално (у пед.свеску) и формално формативно (у есдневник) бележење током године Пресек стања на месечном нивоу Пресек стања након обрађене области Пресек стања по клас. периодима (полугодишња и годишња провера)

	наставника) - самооцењивање (самопроцена оцене иангажовања од стране ученика) -групни рад (посматрање наставника,излагање група, процена осталих ученика) -рад у пару (посматрање наставника,излагање парова, процена осталих ученика) -оцењивање на основу портфолија	су укључени, сви имају задато забележено у свесци) *Квалитативно иквантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...) *Збирка пажљиво одабраних ученичких радова	

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Први ниво (веома успешан)	Други ниво (успешан)	Трећи ниво (потребна додатна помоћ)	Четврти ниво (испољава тешкоће у савладавању)
Описује својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор. Пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета и облицима из природе и окружења. Одређује, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни. Црта на различитим подлогама и форматима папира. Користи материјал и прибор у складу са инструкцијама.Обликује једноставне фигуре од меког материјала. Уме самостално да одабере начин спајања најмање два материјала. Преводи једноставне појмове и информације у ликовни рад. Уме да изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања. Уме да преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену. Изражава познате	Описује својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор. Пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета и облицима из природе и окружења. Одређује, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни. Црта на различитим подлогама и форматима папира. Користи материјал и прибор у складу са инструкцијама.Обликује једноставне фигуре од меког материјала. Уме самостално да одабере начин спајања најмање два материјала. Преводи једноставне појмове и информације у ликовни рад. Уме да изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања. Уме да преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену. Изражава познате	Служи се неким техникама ликовно-визуелног изражавања. Уз подстицај исказује утиске о свом раду и раду друге деце.Разликује боје, али их у раду не примењује реално. Препознаје неке ликовне садржаје и материјале	Служи се неким техникама и средствима ликовно-визуелног изражавања. Препознаје неке ликовне садржаје и материјале. Уз помоћ и подстицај износиутисак о свом раду и раду друге деце.

појмове мимиком и покретом тела, без звука.Повезује одабрану установу културе са њеном наменом. Поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе.	појмове мимиком и покретом тела, без звука.Повезује одабрану установу културе са њеном наменом. Поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе.		

Елементи оцене	Поступак праћења и оцењивања	Инструменти за праћење напредовања	Праћење и оцењивање (време)
Степен ангажовања Активност на часу Мотивација Редовност у изради домаћих задатака Уредност	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (опис поступка рада, самостално решавање задатака током часа) -вођење прописане педагошке документације/ белешке у којима су видниелементи за процењивање и оцењивање: самосталност у току рада, практичним радовима, однос према раду, однос према себи, однос према другима, разумевање повезивање, оригиналност, вербално изражавање, примена техника -кооперативно оцењивање (заједничко вредновањеученика и наставника) - самооцењивање (самопроцена оцене иангажовања од стране ученика) -групни рад (посматрање наставника,излагање група, процена осталих ученика) -рад у пару (посматрање наставника,излагање парова, процена осталих ученика) -оцењивање на основу портфолија	Евиденција:белешке о елементима за процењивање и оцењивање *Чек-листе са скалом процене *Протоколи посматрања *Упитници (за групни и рад у пару) *Самосталност уизвршавању задатака (област; скала по нивоима) *Свеобухватност одговора на пстављени захтев (област; скала по нивоима) * Самосталност у извршавању задатака (област; скала по нивоима) * Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени) *Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...) *Панои: добровољно учешће у наставним и ваннаставним активностима *Збирка пажљиво одабраних ученичких радова	Свакодневно неформално (у пед.свеску) и формално формативно (у есдневник) бележење током године Пресек стања на месечном нивоу Пресек стања након обрађене области Пресек стања по клас. периодима

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Први ниво (веома успешан)	Други ниво (успешан)	Трећи ниво (потребна додатна помоћ)	Четврти ниво (испољава тешкоће у савладавању)
Објашњава својим речима утиске о слушаном делу, особине тона,	Објашњава својим речима утиске о слушаном делу, особине тона,	Објашњава својим речима утиске о слушаном делу, доживљај прегласне	Објашњава својим речима утиске о слушаном делу, доживљај прегласне

доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна, као и доживљај свог и туђег извођења. Разликује звукове и тонове. Препознаје музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу. Повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела. Поштује договорена правила понашања при слушању музике. Користи самостално доступне носиоце звука. Самостално изговара у ритму уз покрет бројалице. Пева по слуху песме различитог садржаја и расположења и по слуху уз покрет народне песме, музичке игре. Примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању. Свира по слуху звучне ономатопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма. Повезује почетне тонове песама-модела и једноставних аменских песама са бојама, ритам са графичким приказом. Учествује у школским приредбама и манифестацијама. Самостално прави дечје ритмичке инструменте. Ствара звучне ефекте, покрете уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију на крађи задати текст. Уме да изабере према литерарном садржају наменски садржај.	доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна, као и доживљај свог и туђег извођења. Разликује звукове и тонове. Препознаје музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу. Повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела. Поштује договорена правила понашања при слушању музике. Користи самостално доступне носиоце звука. Самостално изговара у ритму уз покрет бројалице. Пева по слуху песме различитог садржаја и расположења и по слуху уз покрет народне песме, музичке игре. Примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању. Свира по слуху звучне ономатопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма. Повезује почетне тонове песама-модела и једноставних аменских песама са бојама, ритам са графичким приказом. Учествује у школским приредбама и манифестацијама. Самостално прави дечје ритмичке инструменте. Ствара звучне ефекте, покрете уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију на крађи задати текст. Уме да изабере према литерарном садржају наменски садржај.	музике и доживљај свог и туђег извођења. Разликује звукове и тонове. Препознаје музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу. Повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела. Поштује договорена правила понашања при слушању музике. Користи уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука. Уз помоћ изговара у ритму уз покрет бројалице. Пева по слуху песме различитог садржаја и расположења и по слуху уз покрет народне песме, музичке игре. Примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању. Повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом. Уз помоћ прави дечје ритмичке инструменте. Ствара звучне ефекте, покрете уз музику	музике и доживљај свог и туђег извођења. Разликује звукове и тонове. Препознаје музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу. Повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела. Поштује договорена правила понашања при слушању музике. Користи уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука. Уз помоћ изговара у ритму уз покрет бројалице. Пева по слуху песме различитог садржаја и расположења и по слуху уз покрет народне песме, музичке игре. Примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању. Повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом. Уз помоћ прави дечје ритмичке инструменте. Ствара звучне ефекте, покрете уз музику

Елементи оцене	Поступак праћења и оцењивања	Инструменти за праћење напредовања	Праћење и оцењивање (време)
Степен ангажовања Активност на часу Мотивација Редовност у изради домаћих задатака Уредност	иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (опис поступка рада) -вођење прописане педагошке документације/ белешке у којима су видниелементи за процењивање и оцењивање: о степену ангажовања, уложеномтруду и личном напредовању у складу самузичким могућностима однос према раду, однос према себи, однос према другима, разумевање повезивање, оригиналност, вербално изражавање -кооперативно оцењивање (заједничко вредновањеученика и наставника) - самооцењивање (самопроцена оцене иангажовања од стране ученика) -групни рад (посматрање наставника,излагање група, процена осталих ученика) -рад у пару (посматрање наставника,излагање парова, процена осталих ученика)	евиденција:белешке о елементима за процењивање и оцењивање *Чек-листе са скалом процене *Протоколи посматрања *Упитници (за групни и рад у пару) *Самосталност уизвршавању задатака (област; скала по нивоима) *Свеобухватност одговора на пстављени захтев (област; скала по нивоима) * Самосталност у извршавању задатака (област; скала по нивоима) * Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени) *Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (табела...) *Збирка пажљиво одабраних ученичких радова	Свакодневно неформално (у пед.свеску) и формално формативно (у есдневник) бележење током године Пресек стања на месечном нивоу Пресек стања након обрађене области Пресек стања по клас. периодима

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Први ниво (веома успешан)	Други ниво (успешан)	Трећи ниво (потребна додатна помоћ)	Четврти ниво (испољава тешкоће у савладавању)
Примењује једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања). Правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања. Комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу. Одржава равнотежу у различитим кретањима. Разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело. Примењује	Примењује једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања). Правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања. Комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу. Одржава равнотежу у различитим кретањима. Разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело. Примењује	Уз помоћ примењује једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања) и изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања. Користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу. Одржава равнотежу у различитим кретањима. Разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело. Примењује	Уз помоћ примењује једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања) и изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања. Користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу. Одржава равнотежу у различитим кретањима. Разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело. Примењује

правилну технику дисања приликом вежбања. Изводи кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу. Игра дечји и народни плес. Користи основну терминологију вежбања. Поштује: правила понашања на просторима за вежбање, мере безбедности током вежбања. правила игре. Навија фер и бодри учеснике у игри. Уме да прихвати сопствену победу и пораз. Поседује теоријска знања о значају здравља и физичке активност	правилну технику дисања приликом вежбања. Изводи кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу. Игра дечји и народни плес. Користи основну терминологију вежбања. Поштује: правила понашања на просторима за вежбање, мере безбедности током вежбања. правила игре. Навија фер и бодри учеснике у игри. Уме да прихвати сопствену победу и пораз. Поседује теоријска знања о значају здравља и физичке активност	правилну технику дисања приликом вежбања. Игра дечји и народни плес. Поштује: правила понашања на просторима за вежбање, правила игре. Навија фер и бодри учеснике у игри. Поседује теоријска знања о значају здравља и физичке активности. Уз подстицај учествује у игри	правилну технику дисања приликом вежбања. Игра дечји и народни плес. Поштује: правила понашања на просторима за вежбање, правила игре. Навија фер и бодри учеснике у игри. Поседује теоријска знања о значају здравља и физичке активности. Уз подстицај учествује у игри

Елементи оцене	Поступак праћења и оцењивања	Инструменти за праћење напредовања	Праћење и оцењивање (време)
Степен ангажовања Активност на часу Мотивација Редовност у изради домаћих задатака Уредност	ницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (опис поступка извођења покрета, теоријско знање) -вођење прописане педагошке документације/ белешке у којима су видни елементи за процењивање и оцењивање: о нивоуангажованости, вежбању у адекватној опреми,постигнућима у моторичким вештинама и индивидуалномнапретку свакогученика, уложеном труду и личном напредовању у складу са могућностима однос према раду, однос према себи, однос према другима -кооперативно оцењивање (заједничко вредновањеученика и наставника) - самооцењивање (самопроцена оцене иангажовања од стране ученика) -групни рад (посматрање наставника,излагање група, процена осталих ученика) -рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Евиденција:белешке о елементима за процењивање и оцењивање *Чек-листе са скалом процене *Протоколи посматрања *Упитници (за групни и рад у пару) *Самосталност уизвршавању задатака (област; скала по нивоима) *Свеобухватност одговора на пстављени захтев (област; скала по нивоима) * Самосталност у извршавању задатака (област; скала по нивоима) * Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени) *Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група.	Свакодневно неформално (у пед.свеску) и формално формативно (у есдневник) бележење током године Пресек стања на месечном нивоу Пресек стања након обрађене области Пресек стања по клас. периодима

ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Први ниво (веома успешан)	Други ниво (успешан)	Трећи ниво (потребна додатна помоћ)	Четврти ниво (испољава тешкоће у савладавању)
Препознаје дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих. Уме да наведе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова. Упоређује начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја и начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих.Самостално користи дигиталне уџбенике за учење. Упоређује дигитални и папирни уџбеник. Упоређује традиционалне видове комуникације са комуникацијом посредством дигиталних уређаја.Наводи неке од карактеристика „паметног“ дигиталног уређаја. Наводи на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине. Зна основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље и неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја. Разуме везу начина одлагања електронског отпада са загађењем животне средине. Уме да наброји основне податке о личности и објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја. Именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са	Препознаје дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих. Уме да наведе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова. Упоређује начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја и начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих.Самостално користи дигиталне уџбенике за учење. Упоређује дигитални и папирни уџбеник. Упоређује традиционалне видове комуникације са комуникацијом посредством дигиталних уређаја.Наводи неке од карактеристика „паметног“ дигиталног уређаја. Наводи на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине. Зна основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље и неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја. Разуме везу начина одлагања електронског отпада са загађењем животне средине. Уме да наброји основне податке о личности и објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја. Именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са	Препознаје дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих. Уме да наведе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова. Уз помоћ користи дигиталне уџбенике за учење. Упоређује дигитални и папирни уџбеник. Наводи неке од карактеристика „паметног“ дигиталног уређаја. Зна основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље и неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја. Уз помоћ уме да наброји основне податке о личности и објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање. Именује особе којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем. Зна основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите). Уз помоћ користи једноставан познати поступак/активност.Уме да уочи и исправи грешку у симболима израженом упутству (алгоритму), провери ваљаност свог решења и по потреби га поправи (самостално или сараднички).	Препознаје дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих. Уме да наведе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова. Уз помоћ користи дигиталне уџбенике за учење. Упоређује дигитални и папирни уџбеник. Наводи неке од карактеристика „паметног“ дигиталног уређаја. Зна основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље и неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја. Уз помоћ уме да наброји основне податке о личности и објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање. Именује особе којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем. Зна основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите). Уз помоћ користи једноставан познати поступак/активност.Уме да уочи и исправи грешку у симболима израженом упутству (алгоритму), провери ваљаност свог решења и по потреби га поправи (самостално или сараднички).

непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин. Зна основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их. Анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење. Тумачи симболе познатог/договореног значења и спроведе поступак описан њима. Уме да уочи и исправи грешку у симболима израженом упутству (алгоритму), провери ваљаност свог решења и по потреби га поправи (самостално или сарадници). Доводи у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја	непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин. Зна основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их. Анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење. Тумачи симболе познатог/договореног значења и спроведе поступак описан њима. Уме да уочи и исправи грешку у симболима израженом упутству (алгоритму), провери ваљаност свог решења и по потреби га поправи (самостално или сарадници). Доводи у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја		

Елементи оцене	Поступак праћења и оцењивања	Инструменти за праћење напредовања	Праћење и оцењивање (време)
Процењују се: -вештине разумевања, примена и вредновање научених поступака и процедура; -рад са подацима и рад на различитим задацима; -вештине, руковање алатима и технологијама -извођење радних задатака Степен ангажовања Активност на часу Мотивација Редовност у изради домаћих задатака Уредност	иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (опис поступка извођења покрета, теоријско знање) -вођење прописане педагошке документације/ белешке у којима су видни елементи за процењивање и оцењивање: о нивоуангажованости, вежбању у адекватној опреми,постигнућима у моторичким вештинама и индивидуалном напретку сваког ученика, уложеном труду и личном напредовању у складу са могућностима однос према раду, однос према себи, однос према другима -кооперативно оцењивање (заједничко вредновањеученика и наставника) - самооцењивање (самопроцена оцене и	Евиденција:белешке о елементима за процењивање и оцењивање *Чек-листе са скалом процене *Протоколи посматрања *Упитници (за групни и рад у пару) *Самосталност уизвршавању задатака (област; скала по нивоима) *Свеобухватност одговора на пстављени захтев (област; скала по нивоима) * Самосталност у извршавању задатака (област; скала по нивоима) * Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени) *Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (табела...) *Збирка пажљиво одабраних ученичких	Свакодневно неформално (у пед.свеску) и формално формативно (у есдневник) бележење током године Пресек стања на месечном нивоу Пресек стања након обрађене области Пресек стања по клас. периодима

	ангажовања од стране ученика) -групни рад (посматрање наставника,излагање група, процена осталих ученика) -рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	радова	

КРИТЕРИЈУМ ОЦЕЊИВАЊА ДРУГИ РАЗРЕД

Критеријум оцењивања утврђен је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о оцењивању у основном образовању, он јасно дефинише начине оцењивања.

Оцењивање је стални део наставног процеса који прати остваривање исхода и стандарда знања. За ученике са сметњама у развоју прилагођавају се циљеви и садржаји појединачним потребама.

Оцењивање подстиче позитиван однос према учењу, мотивише ученике и развија њихову способност самопроцене, постављања циљева и поштовања вредности и правила образовног система.

Формативно и сумативно оцењивање

Током школске године развој и напредак ученика прате се формативним оцењивањем, које укључује описну процену и може се евидентирати у есДневнику као активности ученика, као и сумативним оцењивањем које се врши бројчаном оценом.

Оцена ученика

Оцена показује колико је ученик напредовао и колико је активно и самостално радио. Ученик се оцењује најмање четири пута у полугодишту, а ако је недељни фонд часова предмета један час најмање два пута у полугодишту.

Иницијално процењивање

На почетку школске године, најкасније до краја треће недеље од почетка наставе, наставник процењује претходна постигнућа ученика из одређене области или теме која је важна за предмет, иницијално процењивање.

Иницијално процењивање најављује се три радна дана пре планираног термина.

Резултат иницијалног процењивања уноси се у педагошку документацију, не оцењује се, и користи се за планирање рада наставника и даље праћење напретка ученика. Наставник ученику и родитељима благовремено даје повратну информацију о резултатима процене.

Начини оцењивања

Ученици се оцењују на основу усмене провере постигнућа, писмене провере постигнућа и практичног рада, у складу са програмом наставног предмета. Током полугодишта, најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика.

Оцењивање се врши и на основу активности и резултата рада ученика, а нарочито: излагања и представљања, учешћа у разговору и дискусији, писања домаћих задатака, учешћа у групном раду, рада на пројектима...

Према Правилнику о оцењивању бројчана оцена из обавезних предмета, у току школске године утврђује се на основу следећих критеријума: оствареност исхода, самосталност и ангажовање ученика.

Критеријум оцењивања из Правилника о оцењивању
Оцену одличан (5) добија ученик који: - у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; - са лакоћом логички повезује чињенице и појмове; - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; - решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; - показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.
Оцену врло добар (4) добија ученик који: - у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; - решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; - показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.
Оцену добар (3) добија ученик који: - у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; - у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; - већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;

- у довољној мери критички расуђује; - показује делимични степен активности и ангажовања.
Оцену довољан (2) добија ученик који: - знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; - у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; - понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; - показује мањи степен активности и ангажовања.
Оцену недовољан (1) добија ученик који: - знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; - не изводи закључке који се заснивају на подацима; - критички не расуђује; - не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

<u>У складу са датим критеријума, стандардима и исходима урађени су следећи критеријму оцењивања за ученике другог разреда.</u>

СРПСКИ ЈЕЗИК

Оцена	Критеријум оцењивања - Српски језик
Оцена 5 – Одличан	Ученика одликује потпуно и доследно разумевање и примена свих основних знања и вештина из српског језика. Влада техником читања и писања, разликује књижевне врсте, правилно примењује граматичке и правописне норме, активно и самостално учествује у говорним и писаним задацима. Изражава се јасно и прецизно, користи богат речник и правилну структуру реченица. Показује високу мотивацију и ангажовање.
Оцена 4 – Врло добар	Ученика карактерише добро разумевање већине садржаја и успешна примена већине граматичких и правописних правила. Влада техником читања и писања са повременим мањим грешкама. Разликује књижевне врсте и способан је да

	одабере главне делове текста. У говорним задацима се изражава са мањим недореченостима, али разумљиво. Ангажован је и редован у раду.
Оцена 3 – Добар	Ученика је способан да примени основна правила из српског језика у већини једноставних ситуација. Технике читања и писања су делимично усвојене, уз чешће грешке у граматици и правопису. Разликује основне књижевне врсте, али са потешкоћама. У говору и писању користи ограничен речник и једноставне реченице. Потребна је додатна подршка и мотивација.
Оцена 2 – Довољан	Ученика карактерише делимично разумевање садржаја и повремена примена основних правила. Технике читања и писања су недовољно усвојене, са честим грешкама. Не препознаје све књижевне врсте и често не разуме главне елементе текста. У говору и писању је ограничен, а ангажман је повремен. Потребна је честа подршка наставника.
Оцена 1 – Недовољан	Ученика карактерише недостатак разумевања и неспособност примене основних знања и вештина српског језика. Техника читања и писања је неусвојена или веома лоша. Не препознаје књижевне врсте, не разуме основне елементе текста. У говору и писању није способан да се адекватно изрази. Активност на часу је недовољна или изостаје.

Критеријуми оцењивање осталих облика активности језичке културе ученика- диктат, говорне вежбе и рецитовање			
Оцена	Диктат	Говорне вежбе	Рецитовање
Одличан 5	Ученик познаје сва слова ћирилице и/или латинице и доследно примењује правописну норму у свим случајевима, без правописних грешака. Правописне грешке 0-3	Ученик се правилно изражава и тачно казује текст, поштујући правила композиције. Износи своје ставове, описе и емоције у складу са задатом темом, јасно и	Ученик изражајно, тачно и јасно рецитује текст, уз одговарајућу дикцију и правилан изговор свих гласова.

		лепо формулише мишљење и показује изграђену културу комуникације.	
Врло добар 4	Ученик познаје сва слова ћирилице и/или латинице и примењује правописну норму у свим случајевима, уз понеку правописну грешку Правописне грешке 4-6	Ученик успешно одговара на све постављене захтеве, уз мања одступања у изражавању или садржају.	Ученик изражајно, тачно и јасно рецитује текст, али са делимично одговарајућом дикцијом; правилно изговара све гласове.
Добар 3	Ученик познаје сва слова ћирилице и/или латинице и примењује правописну норму у већини основних правописних правила. Правописне грешке 7-9	Ученик делимично испуњава постављене захтеве и показује ограничену прецизност у изражавању	Ученик тачно рецитује текст, али без одговарајуће дикције и изражајности.
Довољан 2	Ученик пише већину слова ћирилице и/или латинице и делимично примењује правописну норму у најосновнијим и једноставнијим примерима. Правописне грешке 10	Ученик одговара на постављене захтеве само уз помоћ наставника и у врло једноставним примерима.	Ученик рецитује текст без дикције и изражајности, често прави грешке.
Недовољан 1	Ученик не познаје сва слова ћирилице и/или латинице и не примењује правописну норму ни у најосновнијим примерима. Правописне грешке преко 10	Ученик се није припремио за усмено изражавање.	Ученик није научио задати текст.

Начин оцењивања	Динамика

<table>
<tr><td>Усмена провера постигнућа</td><td>Прати се усменим путем током целе школске године, на сваком часу обраде, утврђивања, као и на часовима допунске наставе.
Провера знања обухвата обнављање претходног градива и праћење примене нових знања.
Оцењивање је превасходно формативно, а бројчано се спроводи у случајевима изузетно добро урађених задатака или посебно значајне активности.
Вреднују се:
Активност на часу
Говорне вежбе
Рецитовање
Редовна и квалитетна израда домаћих задатака
Лични напредак ученика у односу на полазни ниво</td></tr>
<tr><td>Писмена провера постигнућа</td><td>Што се тиче контролних задатака и тестова из граматике и књижевности, скала за оцењивање је следећа:
<table><tr><th>Проценат тачних одговора</th><th>Оцена</th></tr><tr><td>од 85%-до 100%</td><td>одличан (5)</td></tr><tr><td>од 70%-до 84%</td><td>врло добар (4)</td></tr><tr><td>од 50%-69%</td><td>добар (3)</td></tr><tr><td>Од 35%-49%</td><td>довољан (2)</td></tr><tr><td>испод 35%</td><td>недовољан (1)</td></tr></table>
Напомена: проценти се могу кориговати у складу са тежином задатака</td></tr>
</table>

МАТЕМАТИКА

Оцена	Критеријум оцењивања - Математика
Оцена 5 – Одличан	Самостално и без грешке чита, пише и упоређује бројеве до 100; Прецизно израчунава задатке сабирања, одузимања, множења и дељења; Објашњава поступак решавања и повезује математичке

	операције; Решава проблемске задатке и објашњава стратегију решавања; Показује висок ниво самосталности и мотивације.
Оцена 4 – Врло добар	Са мањим грешкама чита и упоређује бројеве до 100; Тачно решава већину рачунских задатака; Понекад користи помоћ наставника при објашњавању поступка; Показује добар степен самосталности и активности.
Оцена 3 – Добар	Уз подршку чита, пише и упоређује бројеве до 100; Тачно решава основне рачунске задатке без прелаза; Користи основне поступке решавања, али их не објашњава увек јасно; Делимично самосталан у раду.
Оцена 2 – Довољан	Уз сталну помоћ чита и пише бројеве, решава најједноставније задатке; Слабо се сналази у текстуалним и проблемским задацима; Често греши у поступцима; Показује низак ниво активности.
Оцена 1 – Недовољан	Не препознаје основне бројеве, операције и не може самостално решити ни најједноставније задатке; Не показује интересовање, нити активност у настави.

Начин оцењивања	Динамика
Усмена провера постигнућа	Процена новоа постигнућа ученика врши се усменим путем, током целе школске године, на сваком часу обраде, кроз обнављење претходног градива и часовима утврђивања, као и на часовима допунске наставе. Оцењивање је формативно, а може бити и бројчано за урађене теже задатке на табли или у свесци. Вреднује се активност на часу, израда домаћих задатака, као и лични напредак ученика.

<table>
<tr>
<td>Писмена провера постигнућа</td>
<td>Што се тиче контролних задатака и тестова скала за оцењивање је следећа:

<table>
<tr><th>Преценат тачних одговора</th><th>Оцена</th></tr>
<tr><td>од 85%-до 100%</td><td>одличан (5)</td></tr>
<tr><td>од 70%-до 84%</td><td>врло добар (4)</td></tr>
<tr><td>од 50%-69%</td><td>добар (3)</td></tr>
<tr><td>Од 35%-49%</td><td>довољан (2)</td></tr>
<tr><td>испод 35%</td><td>недовољан (1)</td></tr>
</table>

Напомена: проценти се могу кориговати у складу са тежином задатака</td>
</tr>
</table>

СВЕТ ОКО НАС

Оцена	Критеријуми за оцењивање- Свет око нас
Оцена 5 – Одличан	Самостално препознаје и објашњава основне појаве у природи и окружењу; Прецизно разликује годишња доба, временске услове, биљке и животиње; Активно учествује у разговору и описује живот у породици, школи и заједници; Показује висок ниво самосталности и мотивације за учење.
Оцена 4 – Врло добар	Са мањим грешкама препознаје појаве у природи и окружењу; Уме да опише основне карактеристике годишњих доба и живог света; Учествује у дискусији уз повремену помоћ наставника; Показује добар степен активности и разумевања.
Оцена 3 – Добар	Уз подршку препознаје основне појаве у природи; Делимично објашњава и описује животну средину; Показује одређени ниво активности, али му је потребна помоћ; Уме да препозна неке празнике, обичаје и симболе.

Оцена 2 – Довољан	Уз сталну помоћ препознаје само најједноставније појаве и појмове; Слабо учествује у дискусији и нема увек разумевања; Често греши и тешко се сналази у описима и објашњењима; Показује низак ниво интересовања.
Оцена 1 – Недовољан	Не препознаје основне појмове и појаве у природи и окружењу; Не показује интересовање нити активност у настави; Не учествује у разговору и не разуме задатке.

Начин оцењивања	Динамика
Усмена провера постигнућа	Процена нивоа постигнућа ученика врши се усменим путем, током целе школске године, на сваком часу обраде, кроз обнављење претходног градива и часовима утврђивања и систематизације. Оцењивање је формативно и бројчано. Вреднује се активност на часу, израда домаћих задатака, учешће у пројектним и истраживачким задацима, као и лични напредак ученика.
Писмена провера постигнућа	Што се тиче контролних задатака и тестова скала за оцењивање је следећа: Преценат тачних одговора – Оцена од 85%-до 100% – одличан (5) од 70%-до 84% – врло добар (4) од 50%-69% – добар (3) Од 35%-49% – довољан (2) испод 35% – недовољан (1) Напомена: оценти се могу кориговати у складу са тежином задатака

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Оцена	Бројчана оцена на основу практичног рада

Одличан 5	Самостално, маштовито и уредно реализује задатке, користи различите технике и примењује ликовне елементе.
Врло добар 4	Углавном самостално и уредно реализује задатке уз повремене грешке или нејасноће.
Добар 3	Са подршком наставника извршава задатке, рад је делимично уредан и завршен.
Довољан 2	Уз сталну помоћ завршава једноставне радове, слабо користи технике и материјале.
Недовољан 1	Не реализује задатке, радови су неуредни, непотпуни или одсуствују.
Оцена	Бројчана оцена на естетском процењивању радова
Одличан 5	Самостално и јасно објашњава разлике у бојама, облицима, правцима, техникама Показује разумевање ликовних елемената Воли да разговара о уметничким делима и ликовним темама
Врло добар 4	Углавном тачно описује ликовне елементе Са мањим подстицајем говори о темама из уметности Примењује научено уз повремену подршку
Добар 3	Уз помоћ наставника препознаје основне ликовне појмове Укључује се у разговор али несигурно Повремено примењује научено
Довољан 2	Тешко препознаје и описује ликовне елементе Слабо се укључује у разговор Потребна стална помоћ наставника
Недовољан 1	Не показује разумевање ни основних појмова Не учествује у разговору Не прати наставу и не ангажује се

Критеријуми оцењивања за предмете Ликовна култура, Музичка култура, Физичко и здравствено васпитање обухватају лично напредовање у складу са индивидуалним могућностима, процена напретка појединачно, имајући у виду почетни ниво ученика и његове способности.	
Начин оцењивања	Динамика
Практична провера постигнућа и естетско процењивање радова	Најмање осам пута годишње тако да обухвата све области, а естетско процењивање након сваког часа.

Учествовање на ликовним такмичењима, тематски дани, школски пројекти	Када се у току школске године организују такмичења, изложбе, ученицима се бележи активност и ангажовање, као и за украшавање простора школе и паноа што, свакако, утиче на закључну оцену ученика. Ученици се охрабрују да учествују, а труд и сарадња се вреднују

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Оцена	Критеријум оцењивања - Музичка култура
Одличан 5	Ученика карактерише потпуно разумевање и примена основних музичких елемената. Препознаје и описује музичке инструменте и елементе, самостално изводи музичке игре и песме са правилним певањем и ритмом. Активно учествује у музичким активностима, креативно ствара и изражава се музиком, поштује правила понашања током извођења и слушања.
Врло добар 4	Ученика одликује добро разумевање музичких елемената и углавном правилна примена у извођењу. Препознаје већину музичких инструмената и карактеристика, учествује у певању и музичким играма са мањим недореченостима. Показује интересовање и редовност у раду, углавном поштује правила.
Добар 3	Ученика карактерише основно разумевање музичких елемената са повременим потешкоћама у препознавању и примени. Извођење песама и игара је делимично тачно, али често без правилног ритма и изражаја. Активност и ангажовање су повремени, са потребом додатне подршке и мотивације.
Довољан 2	Ученика одликује површно разумевање музичке културе и слаба примена у извођењу. Тешко препознаје музичке елементе и инструменте. Певање и играње је нерегуларно и често непотпуно. Потребна је стална помоћ наставника и већи труд.
Недовољан 1	Ученика карактерише неспособност разумевања и примене основних музичких садржаја. Не препознаје музичке инструменте, не учествује или неправилно изводи музичке активности. Ангажовање и интересовање су изостали.

Критеријуми оцењивања за предмете Ликовна култура, Музичка култура, Физичко и здравствено васпитање обухватају лично напредовање у складу са индивидуалним могућностима, процена напретка појединачно, имајући у виду почетни ниво ученика и његове способности.
Начин оцењивања
Степен ангажовања • Колико ученик активно учествује у свим облицима музичких активности (певање, слушање, свирање, извођење). • Воља за учешћем у музичким играма, традиционалним играма и другим музичким задацима. Уложени труд • Колико систематично и са посвећеношћу ученик ради на развоју својих музичких вештина. • Спремност да се изађе из зоне удобности и савладају нови музички изазови. Квалитет сарадње и понашања у групи • Како ученик сарађује са вршњацима у групним музичким активностима. • Поштовање договорених правила и уважавање других током заједничког музичког извођења. Креативност и иницијатива • Способност осмишљавања музичких игара, ритмичких пратњи, покрета уз музику и једноставних мелодија. • Учешће у музичким приредбама и манифестацијама.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Оцена	Критеријуми за оцењивање - физичке активности и моторичке вештине:
Одличан 5	Самостално и прецизно изводи све задатке, показује напредак и мотивисаност.
Врло добар 4	Углавном тачно изводи вежбе, повремено потребна корекција, труди се.
Добар 3	Са подршком наставника успешно извршава већину активности.
Довољан 2	Уз сталну помоћ извршава основне задатке, мотивација слаба
Недовољан 1	Не учествује или одбија активности, без напора и сарадње.
	Критеријуми за оцењивање - знање и разумевање здравствених

Оцена	садржаја
Одличан 5	Разуме важност здравих навика, учествује у дискусијама и зна објаснити основне појмове.
Врло добар 4	Углавном разуме и примењује савете о здрављу, понекад му је потребна помоћ.
Добар 3	Уз подстицај показује разумевање, зна основне појмове
Довољан 2	Има слабо знање, ретко примењује савете о здрављу.
Недовољан 1	Не показује интересовање нити разумевање здравствених тема.

Критеријуми оцењивања за предмете Ликовна култура, Музичка култура, Физичко и здравствено васпитање обухватају лично напредовање у складу са индивидуалним могућностима, процена напретка појединачно, имајући у виду почетни ниво ученика и његове способности.
Начин оцењивања
• Бројчана оцена – физичке активности и моторичке вештине • Бројчана оцена – знање и разумевање здравствених садржаја • Активност и ангажовање- формативно, а може и сумативно: ✓ Ученик је активан, поштује правила, учествује у раду тима. ✓ Ученици који редовно учествују и охрабрују друге добијају додатну ✓ позитивну оцену. ✓ Ученици који ремете рад или одбијају сарадњу могу добити негативну ✓ оцену. • Понашање и спортски дух- формативно, а може и сумативно:: ✓ Поштовање правила, другара и наставника. ✓ Понашање у складу са фер-плејем. ✓ Толеранција и сарадња у тиму се додатно вреднују.

ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Оцена	Критеријуми оцењивања- Дигитални свет
5	- Самостално и без грешке користи школску платформу и дигиталне уџбенике. - Креира, чува и уређује дигиталну слику и једноставан графички материјал уз висок степен креативности. - Јасно објашњава појмове (покретна слика, алгоритам, умрежавање, интернет безбедност) и примењује их у раду. - Поштује правила безбедности, комуникације и заштите животне средине увек

	и без подсећања.
4	- Користи школску платформу и дигиталне уџбенике уз минималну помоћ. - Креира и уређује дигиталну слику и једноставан програм са ситним грешкама које сам исправи. - Објашњава основне појмове и примењује их у познатим ситуацијама. - Поштује правила безбедности и комуникације у већини ситуација, повремено уз подсећање.
3	- Користи школску платформу и дигиталне уџбенике уз помоћ наставника. - Креира дигиталну слику или једноставан програм са више грешака које исправља уз вођење. - Делимично објашњава појмове и примењује их само у једноставним, познатим ситуацијама. - Често захтева подсећање на правила безбедности и комуникације.
2	- Тешко се служи школском платформом и дигиталним уџбеницима чак и уз помоћ. - Креирање дигиталне слике или програма је непотпуно и са бројним грешкама. - Слабо разуме појмове и не примењује их у пракси. - Не поштује правила безбедности и комуникације без сталног подсећања.
1	- Не користи школску платформу ни дигиталне уџбенике ни уз помоћ. - Не успева да креира дигиталну слику или програм. - Не разуме основне појмове. - Не поштује правила безбедности и комуникације чак ни уз стално подсећање.

Начин оцењивања
1. Усмена провера постигнућа • Разговор са учеником о обрађеним појмовима (покретна слика, алгоритам, умрежавање, интернет безбедност). • Објашњавање поступка рада на рачунару или таблету. • Опис корака креирања дигиталне слике, једноставног програма или графичког материјала. • Навођење правила безбедног понашања и заштите на интернету, као и мера за очување животне средине (електронски отпад). 2. Писмена провера постигнућа • Радни листови са задацима који прате наставну тему. • Писмени задаци у којима ученик алгоритамски представља поступак или описује појам својим речима.

3. Практични рад
- Самостално или уз помоћ наставника коришћење школске платформе и дигиталних уџбеника.
- Креирање, чување и уређивање дигиталне слике или једноставног графичког материјала.
- Израда једноставног програма у визуелном програмском језику.
- Исправљање грешака у постојећем програму или слици.
- Примена правила безбедности, комуникације и заштите животне средине током рада.

4. Активност и учешће на часу
- Редовно извршавање задатака током часа и код куће.
- Учествовање у дискусијама и групном раду.
- Излагање или представљање сопственог дигиталног рада (слика, програм, постер, анимација).
- Иницијатива за предлагање нових решења или креативних идеја у оквиру наставне теме.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Оцена	Критеријум оцењивања - Грађанско васпитање
Истиче	Ученика одликује одлично разумевање и примена основних грађанских појмова и вредности. Активно и самостално учествује у групним активностима, поштовано се односи према правима и потребама других, успешно решава конфликте ненасилним путем и доследно примењује договорена правила понашања. Показује иницијативу у сарадњи и успешно реализује једноставне акције у оквиру грађанског активизма, доприносећи заједници.
Добар	Ученика карактерише добро разумевање грађанских вредности и понашања уз повремене пропусте у примени. Учествује у групним активностима уз подршку, показује поштовање према другима, али још увек учи да решава конфликте и уважава различитости. Прилагођава се правилима, али понекад треба подсећање. У оквиру грађанског активизма учествује у изради и реализацији једноставних акција уз вођење наставника.

Задовољава	Ученика одликује основно разумевање грађанских појмова, али са честим потешкоћама у примени. Понекад се јављају проблеми у комуникацији и поштовању права других. За успешно напредовање потребна је стална помоћ и усмеравање од стране наставника, укључујући и подршку у активном учествовању у грађанским акцијама.

Начин оцењивања
• Праћење ангажованости и учешћа у активностима • Вештине прикупљања и коришћења информација • Критичко мишљење и рефлексија • Сарадња и међусобна подршка • Креативност и иницијатива

Критеријуми за оцењивање пројектних и групних задатака

Критеријум	Висок ниво постигнућа Оцене 5 и 4	Средњи ниво постигнућа Оцена 4 и 3	Почетни ниво постигнућа Оцена 2
Ангажовање и учешће у раду	Активно учествује у свим фазама рада, преузима одговорности и испуњава их у потпуности.	Углавном учествује у раду, понекад треба подсећање на обавезе.	Ретко учествује, потребна стална подршка и подсећање.
Сарадња у групи	Поштује мишљење других, помаже члановима групе и доприноси решавању проблема.	Понекад сарађује и размењује идеје, али не увек равномерно.	Тешко прихвата мишљење других и ретко сарађује.

Квалитет израде задатка	Рад је уредан, потпун, креативан и у складу са договореним захтевима.	Рад је углавном уредан и потпун, али са мање креативних елемената.	Рад је непотпун, неуредан или одступа од задатих захтева.
Презентација рада	Јасно и самостално представља свој део рада, користи примерен речник.	Уз повремено подсећање представља свој рад, речник је углавном примерен.	Тешко се изражава и потребна му је велика подршка при презентацији.
Поштовање рокова	Задатак завршен увек на време.	Задатак понекад касни.	Задатак често касни или није завршен.

Оцењивање домаћих задатака и активности на часу

Оцена	Редовност и квалитет домаћих задатака	Активност и ангажовање на часу
Формативно-веома висок ниво	Сви домаћи задаци уредно и квалитетно урађени, без грешака.	Показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања,
Формативно-висок ниво	Већина домаћих задатака урађена, углавном квалитетно	Показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања
Формативно-средњи ниво	Домаћи задаци урађени делимично или са мањим пропустима.	Показује делимични степен активности и ангажовања Повремено учествује, али без већег доприноса.
Формативно-низак ниво	Ретко предаје домаће, са бројним пропустима.	Показује мањи степен активности и ангажовања Врло ретко учествује у раду на часу.

Формативно-незадовољавајући	Не предаје домаће задатке или су потпуно неквалитетни.	Не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање Не учествује у раду, одсуство ангажовања.
Током школске године наставник ученицима задаје одређен број домаћих задатака. Њихово вредновање се претежно спроводи кроз формативно оцењивање, при чему се резултати уносе у есДневник као активности. Изузетно, наставник може уписати бројчану оцену када је домаћи задатак нарочито квалитетно урађен или у случају учесталог недоношења домаћих задатака.		

Бројчане оцене из владања у току полугодишта

Оцена	Критеријум
примерно 5	- истиче се у извршавању школских обавеза које се односе на наставу и друге облике рада и испуњава их у потпуности и правовремено; - поштује правила понашања и мере безбедности; - представља позитиван пример за угледање, истиче се у развоју и неговању атмосфере другарства и конструктивног решавања конфликата у вршњачкој популацији; - своје ставове брани аргументовано водећи рачуна о осећањима других и усвојеним правилима понашања; - својим понашањем и иницијативама које покреће, промовише позитивне вредности, толеранцију, хуманост, солидарност и одговорност према себи, другима и окружењу; - с поштовањем и уважавањем се односи према запосленима у школи и у другим организацијама; - поштује школску имовину и имовину других; - има активан однос према очувању и заштити животне средине.
врло добар 4	- углавном извршава и испуњава школске обавезе које се односе на наставу и друге облике рада; - углавном поштује правила понашања и мере безбедности; - има коректан однос према другим ученицима; - прихвата и примењује правила у неговању атмосфере другарства и конструктивног решавања конфликата у вршњачкој

	популацији; - бранећи своје ставове мање води рачуна о усвојеним правилима понашања и осећањима других; - својим понашањем и иницијативама подржава и промовише позитивне вредности, толеранцију, хуманост, солидарност и одговорност према себи, другима и окружењу; - има коректан однос према запосленима у школи и у другим организацијама; - преузима одговорност за своје поступке и коригује своје понашање након опомене или изречене васпитне мере; - има коректан однос према школској имовини и имовини других; - чува животну средину.
добар 3	- повремено постоје ситуације када га је потребно опомињати на извршавање школских обавеза које се односе на наставу и друге облике рада; - делимично поштује правила понашања и мере безбедности; - повремено постоје ситуације када га је потребно опомињати на обавезност коректног понашања према ученицима; - повремено постоје ситуације када га је потребно опомињати на правила у неговању атмосфере другарства и конструктивног решавања конфликата у вршњачкој популацији; - бранећи своје ставове не води довољно рачуна о усвојеним правилима понашања и осећањима других; - својим понашањем и иницијативама повремено подржава и промовише позитивне вредности, толеранцију, хуманост, солидарност и одговорност према себи, другима и окружењу; - нема увек коректан однос према запосленима у школи и у другим организацијама; - прихвата одговорност за своје понашање и коригује га у појачаном васпитном раду, али понавља поступке за које је већ упозорен; - повремено показује немар према школској имовини и имовини других; - повремено показује немар према животној средини.
задовољавајуће 2	- учестало га је потребно опомињати на извршавање школских обавеза које се односе на наставу и друге облике рада; - минимално поштује правила понашања и мере безбедности; - учестало га је потребно опомињати на обавезност коректног понашања према ученицима, при чему углавном изостаје

	корекција понашања; - учестало га је потребно опомињати на правила у неговању атмосфере другарства и конструктивног решавања конфликата у вршњачкој популацији, при чему углавном изостаје корекција понашања; - бранећи своје ставове не води рачуна о усвојеним правилима понашања и осећањима других; - својим понашањем и иницијативама ретко подржава и промовише позитивне вредности, толеранцију, хуманост, солидарност и одговорност према себи, другима и окружењу; - не поштује и не уважава запослене у школи и у другим организацијама; - тешко прихвата одговорност за своје понашање и понавља понашања за која му је изречена васпитна и/или васпитно-дисциплинска мера; - не чува школску имовину и имовину других; - показује немар према очувању животне средине.
незадовољавајуће 1	- и поред опомена и појачаног васпитног рада не извршава школске обавезе које се односе на наставу и друге облике рада; - не поштује правила понашања и не придржава се мера безбедности; - и поред опомена учестало крши правила коректног понашања према ученицима, при чему изостаје корекција понашања; - и поред опомена учестало крши правила у неговању атмосфере другарства и конструктивног решавања конфликата у вршњачкој популацији, при чему изостаје корекција понашања; - не поштује личност других ученика и према њима се понаша нетолерантно, угрожавајући и повређујући права и осећања других; - својим понашањем и иницијативама не подржава и не промовише позитивне вредности, толеранцију, хуманост, солидарност и одговорност према себи, другима и окружењу; - угрожава и повређује права запослених у школи и у другим организацијама; - не прихвата одговорност за своје понашање и не поправља своје понашање након појачаног васпитног рада; - показује деструктивно понашање према школској имовини и имовини других;

	- показује деструктивно понашање према животној средини.

Закључна оцена

На крају првог и другог полугодишта закључна оцена се утврђује на основу свих описних и бројчаних оцена у току једне школске године. Оцена се закључује у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

Критеријуми оцењивања за 3. разред

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Ученик се оцењује бројчано из обавезних предмета, у складу са законом и правилником. Бројчана оцена из обавезних предмета, у току школске године, утврђује се на основу следећих критеријума: **оствареност исхода, самосталност и ангажовање ученика**.

Оцену одличан (5) добија ученик који:

- у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;
- лако логички повезује чињенице и појмове;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; - показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Оцену врло добар (4) добија ученик који:

- у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; - показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.

Оцену добар (3) добија ученик који:

- у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;
- у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;
- већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;
- у довољној мери критички расуђује;
- показује делимични степен активности и ангажовања.

Оцену довољан (2) добија ученик који:

- знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену;

- у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;
- понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; - показује мањи степен активности и ангажовања.
Недовољан (1) добија ученик који:
- знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене;
- не изводи закључке који се заснивају на подацима;
- критички не расуђује;
- не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

По Правилнику о оцењивању, ученици се **континуирано** оцењују, што значи да је **оцењивање ученика активност која се спроводи на сваком часу.**

<table>
<tr><td colspan="4">Критеријуми оцењивања у настави предмета Српски језик- 3. разред</td></tr>
<tr><td colspan="4">Тема: ЈЕЗИК</td></tr>
<tr><td colspan="4">Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да:

 одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола;
 разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима;
 подели речи на крају реда
 одреди управни и неуправни говор
 зна где се пише велико слово
 правилно пише присвојне придеве изведене од властитих именица
 правилно пише речцу не
 правилно пише наводнике
 правилно пише сугласник ј
 правилно пише скраћенице за мерне јединице</td></tr>
<tr><td>Довољан (2)</td><td>Добар (3)</td><td>Врло добар (4)</td><td>Одличан (5)</td></tr>
</table>

- Ученик уз помоћ препознаје основне граматичке категорије: именице, придеве и глаголе; - Уз помоћ разликује управни од неуправног говора, дели речи на крају реда, пише велико слово, речцу не, наводнике, сугласник ј, скраћенице за мерне јединице.	- Ученик препознаје основне граматичке категорије: именице, придеве и глаголе. -Уз мањи подстицај уме да подели речи на крају реда, правилно да напише велико слово, присвојне придеве изведене од властитих именица, речцу не, наводнике, сугласник ј, скраћенице за мерне јединице. Углавном уме да одреди управни и неуправни говор.	- Ученик уз мању помоћ одређује основне граматичке категорије: именице, придеве и глаголе. - Одређује управни и неуправни говор и даје једноставне примере. - - Даје једноставне примере и правилно пише велико слово, присвојне придеве изведене од властитих именица, речцу не, наводнике, сугласник ј, скраћенице за мерне јединице.	- Ученик одређује и даје сопствене примере за основне граматичке категорије: именице, придеве и глаголе. - Разликује врсте и подврсте речи у типичним случајевима. - Самостално дели речи на крају реда, одређује управни и неуправни говор. - Правилно пише велико слово, присвојне придеве изведене од властитих именица, речцу не, наводнике, сугласник ј, скраћенице за мерне јединице.
Тема: КЊИЖЕВНОСТ			
Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да: чита са разумевањем различите текстове; опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; изнесе своје мишљење о тексту; – разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; – одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; – уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); – разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; – разуме идеје књижевног дела;			

– уочи основне одлике народне бајке; – разликује народну од ауторске бајке; – јунака; – уочи основне одлике народне епске песме; – уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; – разликује опис од приповедања у књижевном делу; – покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту; – уочи хумор у књижевном делу; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитује песму и чита прозни текст; – изводи драмске текстове;			
Довољан (2)	Добар (3)	Врло добар (4)	Одличан (5)

- Препознаје делове песме: строфа и стих, уз помоћ; -Повезује догађаје у причи уз помоћ; - Препознаје главне и споредне ликове; наводи ликове у причи; примећујући основне особине ликова уз помоћ; -Уз помоћ разликује бајку, драмски текст, басну, причу и роман; - Углавном научи песму и уз помоћ је рецитује; - Уз помоћ и подстицај може да изведе једноставану улогу у драмском тексту; -Уз помоћ може да издвоји очигледну и јасну поуку басне; уме да препозна пословицу.	- Препознаје делове песме: строфа и стих, уз помоћ, препознаје песничке слике уз подстицај; - Препознаје догађаје у причи и повезује их уз подстицај; - Разврстава ликове на главне и споредне и препознаје основне особине ликова уз подстицај; - Разликује бајку, драмски текст, басну, причу и роман; - Рецитује песму уз мањи подстицај; - Уз мањи подстицај може да изведе једноставнију улогу у драмском тексту; -Уз подстицај издваја очигледну и јасну поуку басне; може да препозна пословицу.	- Чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; - Разликује делове песме: строфа и стих , Изражава доживљај песме те издваја песничке слике; - Уочава временску повезаност догађаја у причи и наводи правилан редослед радње; - Издваја главне и споредне ликове; објашњава основне особине; - Уме да опише главне карактеристике књижевне врсте; - Изражајно рецитује песму; - Самостално изводи улоге у драмском тексту; - Самостално издваја поуку у басни, уме да објасни неке пословице.	- Чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије; -Самостално разликује делове песме: - Изражава доживљај песме и песничке слике уз давање примера; - Објашњава узрочнопоследичну временску повезаност догађаја у причи и износи правилан редослед радње; - Разликује главне и споредне ликове и упоређује их; објашњава особине ликова и наводи примере; -Самостално описује главне карактеристике књижевне врсте дајући примере; - Самостално и изражајно рецитује доносећи доживљај песме слушаоцу; - Самостално и

			изражајно изводи улоге у драмском тексту;

			- Самостално издваја поуке у басни, самостално објашња пословице.
Тема: ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА			
Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да: • јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо; • споји више реченица у краћу и дужу целину; • препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; • извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; одређује речи истог, сличног,супротног, умањеног и увећаног значења. • саставља приче на основу задатог почетка, мења крај приче, наставља причу пише правилно диктат и аутодиктат			
Довољан (2)	Добар (3)	Врло добар (4)	Одличан (5)

- Уз помоћ саставља и изговара једноставну обавештајну, упитну и заповедну реченицу, спаја више реченица у кратку целину. - Уз помоћ препричава, прича и описује на сажет начин и извештава о догађајима. - Делимично одређује речи истог, сличног, супротног, умањеног и увећаног значења. - Ретко саставља приче на основу задатог почетка, мења крај приче, наставља причу. - Често неправилно пише диктат и аутодиктат.	- Уз мању помоћ саставља и изговара обавештајну, упитну и заповедну реченицу, спаја више реченица у кратку целину. - Уз мању помоћ препричава, прича и описује на сажет начин и извештава о догађајима. - Углавном самостално одређује речи истог, сличног, супротног, умањеног и увећаног значења. - Углавном саставља приче на основу задатог почетка, мења крај приче, наставља причу. - Пише диктат и аутодиктат са грешкама.	- Самостално саставља и изговара обавештајну, упитну и заповедну реченицу, спаја више реченица у кратку целину. - Препричава, прича и описује на сажет начин и извештава о догађајима. - Одређује речи истог, сличног, супротног, умањеног и увећаног значења. - Самостално саставља приче на основу задатог почетка, мења крај приче, наставља причу. - Пише диктат и аутодиктат са мањим грешкама.	- Самостално саставља и изговара сложену обавештајну, упитну и заповедну реченицу, спаја више реченица у дужу целину. - Самостално препричава, прича и описује на опширан начин и извештава о догађајима. - Одређује речи истог, сличног, супротног, умањеног и увећаног значења. - Самостално саставља приче на основу задатог почетка, мења крај приче, наставља причу. - Правилно пише диктат и аутодиктат.

Писмене провере знања, **контролни задаци** и **писмени вежбе** се раније најављују и одржавају према унапред утврђеном распореду. Задаци на овим проверама су према нивоима тежине.

Бодовна скала је јединствена за све ученике:

Оцена	1	2	3	4	5
Постотак	до 40%	од 41% - 55%	од 56% – 70%	од 71% - 85%	од 86% - 100%

Постоји могућност и ненајављених, кратких провера знања, тзв. **БЛИЦ** провере.

Критеријуми оцењивања у настави предмета Математика – 3. разред
Тема: ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 1000

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да:

- прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој;
- прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1000);
- изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1000);
- подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат;
- процени вредност израза са једном рачунском операцијом;
- израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције;
- одреди десетице и стотине најближе датом броју;
- реши једначину са једном рачунском операцијом;
- одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем;
- реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину;
- уочи делове целине и запише
- разломке облика $\frac{m}{n}\,(m \le n \le 10)$;

- упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са једнаким имениоцима; n
- резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом;
- уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа;
- чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);

Довољан (2)	Добар (3)	врло добар (4)	Одличан (5)
-Уз помоћ чита, пише и упоређује бројеве прве хиљаде. -Уз помоћ чита број записан римским цифрама и пише дати број римским цифрама (до 1000).	- Самостално са грешкама пише и упоређује бројеве прве хиљаде. - У довољној мери чита број записан римским цифрама и пише дати број римским цифрама	- Често самостално пише и упоређује бројеве прве хиљаде. - Углавном чита број записан римским цифрама и пише дати број римским цифрама (до 1000).	- Самостално и тачно пише и упоређује бројеве прве хиљаде. -У потпуности чита број записан римским цифрама и пише дати број римским цифрама

- Ретко самостално врши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1000); - Често са грешкама дели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; -Ретко самостално процени вредност израза са једном рачунском операцијом; -Ретко тачно израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; -Уз помоћ одреди десетице и стотине најближе датом броју; -Уз помоћ решава једначину са једном рачунском операцијом. -Понекад делимично одређује и записује скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; -Ретко решава проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину; -Понекад делимично — $(m \leq n \leq 10)$ у	(до 1000). - Самостално уз грешке врши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1000); - Уз мање грешке дели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; - Често самостално уз мање грешке процени вредност израза са једном рачунском операцијом; - У великој мери тачно израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; - Самостално, уз мање грешке одређује десетице и стотине најближе датом броју; -Делимично решава једначину са једном рачунском операцијом; -Делимично одређује и записује скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; - У великој мери решава проблемски	- Често самостално врши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1000); - Често дели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; -Често самостално процени вредност израза са једном рачунском операцијом; - У знатној мери тачно израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; - Често самостално одређује десетице и стотине најближе датом броју; - Углавном решава једначину са једном рачунском операцијом; - У знатној мери одређује и записује скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; - У знатној мери решава проблемски задатак користећи	(до 1000). - Самостално и тачно врши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1000); - У потпуности тачно дели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; - Самостално и тачно уме да процени вредност израза са једном рачунском операцијом; - У потпуности тачно израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; - Самостално и тачно одређује десетице и стотине најближе датом броју; - Тачно решава једначину са једном рачунском операцијом; - У потпуности одређује и записује скуп решења неједначине са

очи делове целине и запише разломке облика m ; n -Ретко пореди m разломке облика $\frac{\ }{\ }$ са n једнаким имениоцима. - Ретко самостално резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; -Понекад делимично	задатак користећи бројевни израз или једначину; - Делимично уочи делове целине и запише разломке облика m $\frac{\ }{n}\ (m \le n \le 10)$; - Самостално пореди m разломке облика $\frac{\ }{\ }$ са n једнаким имениоцима. - Често самостално резултат мерења дужине запише	бројевни израз или једначину; - Углавном уочива делове целине и запише разломке облика m $\frac{\ }{n}\ (m \le n \le 10)$; - Често самостално пореди разломке m облика $\frac{\ }{\ }$ са једнаким n имениоцима. - Често самостално резултат мерења дужине запише	сабирањем и одузимањем; - Тачно решава проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину; -Уочава делове целине и записује разломке облика $\frac{m}{n}\ (m \le n \le 10)$; - Самостално пореди

уочава и речима описује правило за настајање бројевног низа; -Уз помоћ чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);	децималним бројем са једном децималом; - Углавном уочава и речима описује правило за настајање бројевног низа; - Каткад чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);	децималним бројем са једном децималом; -Делимично уочава и речима описује правило за настајање бројевног низа; - Често самостално чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);	$\frac{m}{n}$ разломке облика са n једнаким имениоцима. - Самостално и тачно резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; - У потпуности уочава и речима описује правило за настајање бројевног низа; - Самостално чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);
Тема: ГЕОМЕТРИЈА			

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да:

- црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат;
- конструише троугао и круг;
- именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга;
- разликује врсте углова и троуглова;
- одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца;
- опише особине правоугаоника и квадрата;
- преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства;
- користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање.

Довољан (2)	Добар (3)	Врло добар (4)	Одличан (5)
- Разликује паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат и уз помоћ их црта. - Уз помоћ конструише троугао и круг; - Именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; - Именује и разликује врсте углова и	- Разликује паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат и понекад прецизно их црта; - Самостално конструише троугао и круг, понекад греши; - Именује и црта геометријске облике у равни, угао, правоугаоник, квадрат, троугао и круг;	- Црта и обележава паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; - Самостално конструише троугао и круг; - Именује и самостално црта геометријске облике у равни, угао, правоугаоник, квадрат, троугао и круг; - Самостално	- Самостално црта и обележава паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; - Самостално и тачно конструише троугао и круг; - Самостално и тачно црта геометријске фигуре у равни, угао, правоугаоник, квадрат, троугао и круг;

троуглова; Уз велику помоћ одређује обим правоугаоника, квадрата и троугла; - Уз помоћ пресликава геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; - Уз помоћ користи геометријски прибор и алате за цртање.	- Зна да одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, али повремено греши; - Самостално, али непрецизно пресликава геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; - Самостално, али непрецизно користи геометриски прибор и алате за цртање.	израчунава обим правоугаоника, квадрата и троугла; - Самостално пресликава геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; - Самостално користи геометриски прибор и алате за цртање.	- Самостално и тачно израчунава обим правоугаоника, квадрата и троугла; - Самостално и тачно пресликава геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства;
Тема: МЕРЕЊЕ И МЕРЕ			
*Исходи:*На крају разреда ученик ће бити у стању да: • чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; • упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); • измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.			
Довољан (2)	Добар (3)	Врло добар (4)	Одличан (5)

- Зна јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена и претвара их уз већу помоћ. - Уз помоћ упоређује величине (дужина, маса, запремина течности и време); - Уз већу помоћ мери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); - Уз велику помоћ примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.	- Зна јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена и претвара их уз повремену помоћ. - Самостално уз грешке упоређује величине (дужина, маса, запремина течности и време); - Самостално уз грешке мери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); - Уз мању помоћ примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.	- Зна јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена и самостално их претвара; - Самостално упоређује величине (дужина, маса, запремина течности и време); - Зна самостално да измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); - Самостално примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.	- Самостално мери, упоређује и претвара једнице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; Самостално и тачно упоређује величине (дужина, маса, запремина течности и време); - Зна самостално и тачно да измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); - Самостално и тачно примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.

Писмене провере знања, **контролни и писмени задаци** се раније најављују и одржавају према унапред утврђеном распореду. Задаци на овим проверама су према нивоима тежине.

Бодовна скала је јединствена за све ученике:

Оцена	1	2	3	4	5
Постотак	до 40%	од 41% - 55%	од 56% – 70%	од 71% - 85%	од 86% - 100%

Постоји могућност и ненајављених, кратких провера знања, тзв. **БЛИЦ** провере.

Критеријуми оцењивања у настави предмета Природа и друштво – 3. разред

Тема: ПРИРОДА – ЧОВЕК - ДРУШТВО
Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да: • идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; • одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; • илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; • примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима; • повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи; • примени правила безбедног понашања у саобраћају; • разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; • повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; • очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра; • прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране; • илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини • сарађује са другима у групи на заједничким активностима;

Довољан (2)	Добар (3)	Врло добар (4)	Одличан (5)

- Препознаје уз помоћ облике рељефа и површинских вода у свом крају; - Уз велику помоћ одређује положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају. - Уз велику помоћ илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; - Уз већу помоћ повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи и примењује правила безбедног понашања у саобраћају; - Ретко самостално разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; - Понекад делимично повезује температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; - Уз већу помоћ очитава вредност температуре	- Самостално уз грешке именује облике рељефа и површинских вода у свом крају; - Уз мању помоћ одређује положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају. - Уз мању помоћ илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; - Уз мању помоћ повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи и примењује правила безбедног понашања у саобраћају; - У довољној мери самостално разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; - Делимично повезује температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; - Уз мању помоћ очитава вредност температуре воде, ваздуха и тела	- Самостално именује облике рељефа и површинских вода у свом крају; - Самостално одређује положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају. - Самостално илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; - Самостално повезује врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи и примењује правила безбедног понашања у саобраћају; - Углавном самостално разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; - У знатној мери повезује температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; - Самостално очитава вредност	-Самостално и тачно именује облике рељефа и површинских вода у свом крају; - Самостално и тачнон одређује положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају. – Самостално и тачно илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; - Самостално и тачно повезује врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи и примењује правила безбедног понашања у саобраћају; - У потпуности самостално разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; - У потпуности повезује температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; - Самостално и тачно очитава вредност температуре

воде, ваздуха и тела помоћу термометра; - У недовољној мери приказује везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланца исхране; - Уз већу помоћ илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној	помоћу термометра; - У довољној мери приказује везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланца исхране; - Уз мању помоћ илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној	температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра; - У знатној мери приказује везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланца исхране; - Самостално илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној заједници; - У знатној мери сарађује са другима у групи на заједничким	воде, ваздуха и тела помоћу термометра; - У потпуности приказује везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланца исхране; - Самостално и тачно илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној

заједници; - У недовољној мери сарађује са другима у групи на заједничким активностима;	заједници; - У довољној мери сарађује са другима у групи на заједничким активностима;	активностима;	заједници; - У потпуности сарађује са другима у групи на заједничким активностима;
Тема: КРЕТАЊЕ У ВРЕМЕНУ И ПРОСТОРУ			
Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да: – се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења; – опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; – идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије; – повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем; – доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; – разликује природне и вештачке изворе светлости; – повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; – -повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора – сарађује са другима у групи на заједничким активностима.			
Довољан (2)	Добар (3)	Врло добар (4)	Одличан (5)

- Оријентише се у простору уз помоћ компаса и оријентира из природе/окружења уз помоћ; - Описује пут од једне до друге тачне помоћу плана насеља уз помоћ; - Идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије уз помоћ; - У недовољној мери повезује јачину деловања на тело са његовим пређеним ратојањем; - Понекад делимично доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; - Разликује природне и вештачке изворе светлости уз помоћ; - Повезује промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора уз помоћ.	- Оријентише се у простору уз помоћ компаса и оријентира из природе/окружења уз подстицај; - Описује пут од једне до друге тачне помоћу плана насеља уз подстицај; - Идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије уз подстицај; - У довољној мери повезује јачину деловања на тело са његовим пређеним ратојањем; - Делимично доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; - Разликује природне и вештачке изворе светлости уз подстицај; - Повезује промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора уз подстицај.	- Оријентише се у простору уз помоћ компаса и оријентира из природе/окружења; - Самостално описује пут од једне до друге тачне помоћу плана насеља; - Идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије уз мања одступања; - У знатној мери повезује јачину деловања на тело са његовим пређеним ратојањем; - Често доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; - Разликује природне и вештачке изворе светлости; - Самостално повезује промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;	- Оријентише се у простору уз помоћ компаса и оријентира из природе/окружења; - Самостално и тачно описује пут од једне до друге тачне помоћу плана насеља; - Идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије ; - У потпуности повезује јачину деловања на тело са његовим пређеним ратојањем; - Самостално доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; - Наводи примере из окружења природне и вештачке изворе светлости; - Самостално и тачно повезује промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;

Тема: НАШЕ НАСЛЕЂЕ			
Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да: • користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; • прикупи и представи податке о прошлости породице и краја; • сарађује са другима у групи на заједничким активностима;			
Довољан (2)	Добар (3)	Врло добар (4)	Одличан (5)
- У недовољној мери користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; - Уз помоћ прикупља и представља податке о прошлости породице и краја; - У недовољној мери сарађује са другима на заједничким активностима;	- У довољној мери користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; - Уз подстицај прикупља и представља податке о прошлости породице и краја; - У довољној мери сарађује са другима на заједничким активностима;	- У знатној мери користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; - Прикупља и представља податке о прошлости породице и краја уз мања одступања; - У знатној мери сарађује са другима на заједничким активностима;	- У потпуности користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; -Самостално прикупља и представља податке о прошлости породице и краја; - У потпуности сарађује са другима на заједничким активностима;
Тема: ЉУДСТА ДЕЛАТНОСТ			

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да:

– повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи;

– сарађује са другима у групи на заједничким активностима;

Довољан (2)	Добар (3)	Врло добар (4)	Одличан (5)
- Повезује различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живе уз помоћ; - У недовољној мери сарађује са другима у групи на заједничким активностима;	- Повезује различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живе уз подстицај; - У довољној мери сарађује са другима у групи на заједничким активностима;	- Повезује различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живе уз мања одступања; - У знатној мери сарађује са другима у групи на заједничким активностима;	- Самостално повезује различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живе; - У потпуности сарађује са другима у групи на заједничким активностима;

Тема: МАТЕРИЈАЛИ И ЊИХОВА УПОТРЕБА

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да:

- разликује повратне и неповратне промене материјала;
- уочи сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика; провидност, боја, густина;
- одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у

<table>
<tr><td colspan="4">свакодневном животу;
• објасни како рециклажа помаже очувању природе;
• изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком;
• сарађује са другима у групи на заједничким активностима;
• представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др);
• повеже резултате рада са уложеним трудом</td></tr>
<tr><td>Довољан (2)</td><td>Добар (3)</td><td>Врло добар (4)</td><td>Одличан (5)</td></tr>
</table>

- Разликује повратне и неповратне промене материјала уз помоћ; - У недовољној мери уочава сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика, провидност, боја, густина; - Понекад делимично одабира материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; - У недовољној мери објашњава како рециклажа помаже очувању природе; - У недовољној мери сарађује са другима у групи на заједничким активностима;	- Разликује повратне и неповратне промене материјала уз подстицај; - У довољној мери уочава сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика, провидност, боја, густина; - Делимично одабира материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; - У довољној мери објашњава како рециклажа помаже очувању природе; - У довољној мери сарађује са другима у групи на заједничким активностима;	- Разликује повратне и неповратне промене материјала уз мања одступања; - У знатној мери уочава сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика, провидност, боја, густина; - Углавном самостално одабира материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; - У знатној мери објашњава како рециклажа помаже очувању природе; - У знатној мери сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - Самостално повезује резултате рада са уложеним трудом; - Самостално представи резултате истраживања (писано, усмено); - Самостално изведе	- Разликује повратне и неповратне промене материјала у потпуности самостално; - У потпуности уочава сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика, провидност, боја, густина; - Самостално одабира материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; - У потпуности објашњава како рециклажа помаже очувању природе; - У потпуности сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - Самостално и тачно повезује резултате рада са уложеним трудом; - Самостално представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point

		огледе/експерименте;	презентацијом, и/или цртежом); - Самостално изведе огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком);

Критеријуми оцењивања у настави предмета Ликовна култура- 3. разред
Тема: ЛИКОВНЕ ПОРУКЕ КАО МОГУЋНОСТ СПОРАЗУМЕВАЊА
Исходи : На крају разреда ученик ће бити у стању да: – користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; – поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора;
Тема : КОМПОЗИЦИЈА И ПОКРЕТ У КОМПОЗИЦИЈИ *Исходи*: На крају разреда ученик ће бити у стању да: – распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; – користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; - поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора;
-изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;

Тема : ОРНАМЕНТИКА

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да:

– укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа;

– распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције;

– поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора;

Тема: ПРОСТОР – ПОВЕЗИВАЊЕ РАЗНИХ ОБЛИКА У ЦЕЛИНУ

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да:

– преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију;

– учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу;

– разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.

– разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости;

Тема: ПЛАКАТ, БИЛБОРД, РЕКЛАМА

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да: – протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; – поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; – користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад;			
Довољан (2)	Добар (3)	Врло добар (4)	Одличан (5)
Тема: Ликовне поруке као могућност споразумевања -Редовно доноси прибор и заинтересован је за рад.	- Тумачи уз подстицај једноставне визуелне информације.	- Самостално користи једноставне визуелне информације као подстицај за стваралачки рад.	- Самостално користи једноставне визуелне информације као постицај за стваралачки рад, приказујући свој доживљај креативно и јединствено.

Тема: Композиција и покрет у композицији -Редовно доноси прибор и заинтересован је за рад.	– Уз подстицај распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; – Уз подстицај изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;	– Самостално распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; – Самостално изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;	– Креативно распоређује облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; – Самостално и јединствено изражава одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;
Тема: Орнаментика -Редовно доноси прибор и заинтересован је за рад.	– Уз подстицај распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције;	– Самостално распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције;	– Креативно распоређује облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; – Указује на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа;

Тема: Простор – повезивање разних облика у целину -Редовно доноси прибор и заинтересован је за рад.	-Ученик уз подстицај уочава и представља облике у простору.	- Самостално уочава и представља облике у простору; - Спретно повезује облике у простору.	-Самостално уочава и представља облике у простору; -Креативно и јединствено ликовно повезује облике у простору.
Тема: Плакат, билборд, реклама - Редовно доноси прибор и заинтересован је за рад.	– Уз подстицај тумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота;	– Самостално тумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота;	– Самостално и јединствено тумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота;

Критеријуми оцењивања у настави предмета Физичко и здравствено васпитањае- 3. разред
Тема: ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ
Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да:

- примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; - комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; - одржава равнотежу у различитим кретањима; - коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; - правилно држи тело; - правилно подиже, носи и спушта терет;			
Довољан (2) - Правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања уз помоћ; - Користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу уз помоћ;	Добар (3) - Правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања уз подстицај; - Користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу уз подстицај;	Врло добар (4) - Правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања уз мања одступања; -Користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу уз мања одступања; - Одржава равнотежу у различитим кретањима;	Одличан (5) -Поседује позитивно искуство успешности кроз овладавање правила елементарних и штафетних игара - Вешто изводи сложеније форме природних облика кретања. -
Тема: МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ			

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да:

- изведе дечји и народни плес;
- користи терминологију вежбања;
- поштује правила понашања на вежбалиштима;
- поштује мере безбедности током вежбања;
- одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима;
- примени правила игре;
- навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа;
- прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења;
- уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама;
- правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима;
- изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу;

Довољан (2)	Добар (3)	Врло добар (4)	Одличан (5)

- Правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања уз помоћ; -Користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу уз помоћ; - Одржава равнотежу у различитим кретањима; - Изводи кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу уз помоћ; - Изводи дечји и народни плес уз помоћ.	- Правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања уз подстицај; - Користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу уз подстицај; - Одржава равнотежу у различитим кретањима; - Изводи кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу уз подстицај; - Изводи дечји и народни плес уз подстицај.	- Правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања уз мања одступања; - Користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу уз мања одступања; - Одржава равнотежу у различитим кретањима; - Изводи кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу уз мања одступања; - Изводе дечји и народни плес уз мања одступања.	-Поседује позитивно искуство успешности кроз овладавање правила елементарних и штафетних игара - Спретно учествује у елементарним и штафетним играма - Покретом изражава своје емоције и искуства, покрет усклађује са музиком - Вешто изводи сложеније форме природних облика кретања.
Тема: ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА			

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да: - прати промене у тежини и висини код себе и других; - препозна здравствено стање када не треба да вежба; - примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама; - уредно одржава простор у коме живи и борави; - користи здраве намирнице у исхрани; - повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; - препозна лепоту покрета у вежбању; - се придржава правила вежбања; - вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.			
Довољан (2)	Добар (3)	врло добар (4)	Одличан (5)
- Користи основну терминологију вежбања уз помоћ; – Поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; – Поштује мере безбедности током вежбања;	- Користи основну терминологију вежбања уз подстицај; - Уочава улогу делова тела у вежбању; - Уочи промене у расту код себе и других.	- Користи основну терминологију вежбања уз мања одступања; - Препознаје везу вежбања и уноса воде; - Наведе врсте намирница у исхрани.	- Користи основну терминологију вежбања - Повезује ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље; – Препознаје лепоту покрета у вежбању; – Придржава се правила вежбања; – Вреднује успех у

- Одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - Поштује правила игре; - Навија и бодри учеснике у игри на начин који никога не вређа; - Уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања;			вежбању.

Критеријуми оцењивања у настави предмета Музичка култура- 3. разред

Тема: ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да:

– опише своја осећања у вези са слушањем музике;

– примењује правилан начин држања тела и дисања при певању;

– изговара бројалице у ритму, уз покрет;

– пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења;

– наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе;

– разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима;

– повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима;

– повезује почетне тонове песама–модела и једноставних наменских песама са тонском висином;

– комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет;

– свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу;

Тема: СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да:

– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;

– коментарише своје и туђе извођење музике;

– самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације; – учествује у школским приредбама и манифестацијама.

– препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;

Тема: СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да:

– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;

– коментарише своје и туђе извођење музике;

– самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације;

– учествује у школским приредбама и манифестацијама.

– препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;

	Довољан (2)	Добар (3)	Врло добар (4)	Одличан (5)
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Пева песме по слуху, по сопственомизбору и изводи бројалице.	Пева једноставне песме у складу са текстом.	Пева дечије, уметничке и народне песме различитог садржаја и расположења у складу са текстом. Иизводи различите покрете на песме које пева и музику коју слуша. Свира пратњу за бројалице и песме на дечијим ритмичким инструментима.	Самостално пева дечије, уметничке и народне песме различитог садржаја и расположења у складу са текстом. Креира различите покрете на песме које пева и музику коју слуша. Свира и креира пратњу за бројалице и песме на дечијим ритмичким инструментима.

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Препознаје различите тонске боје, гласове и инструменте у одређеним композицијама Препознаје различита темпа (брзо,споро) и динамичке разлике (гласно, тихо)	Препознаје различита темпа и динамику.	Разликује тонскебоје (гласове и инструменте). Препознаје слушане композиције.	Самостално изражава свој доживљај музике коју изводи или слуша. Препознаје слушане композиције на основу одломака.

Критеријуми оцењивања у настави предмета Дигитални свет- 3. разред Ученици 3. разреда се из предмета Дигитални свет оцењују на два начина: 1) практично 2) ангажовањем и односом према раду на настави (активност на часу, израда домаћих задатака, ангажовање у пројектима,рад у пару,тимски рад, сарадња у групи, припремљеност за час,...)
Тема: ДИГИТАЛНО ДРУШТВО

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да:

– несе текст (речи и реченице) помоћу физичке и/или виртуелне тастатуре у програму за обраду текста;

– селектује и измени (обрише, дода) текст;

– именује, сачува и поново отвори текстуалну датотеку;

– допише текст на слику коришћењем едитора за текст у програму за обраду слике;

– именује, сачува и поново отвори графичку датотеку;

– објасни својим речима сврху коришћења прегледача и претраживача за приступ садржајима светске мреже;

– осмисли кључне речи на основу којих ће на интернету тражити потребне дигиталне садржаје;

– објасни својим речима на који начин се формирају резултати претраге интернета;

– објасни својим речима због чега треба критички прићи садржајима који се налазе на интернету;

– објасни својим речима због чега је неопходно да дигиталне садржаје пронађене на интернету користимо на етички начин; наведе примере дигитализације у свакодневном животу током којих се стиче утисак да се дигитални уређај понаша интелигентно

Тема: БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА

Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да: – објасни шта је дигитални углед и како се он изграђује; – одабира дигиталне садржаје на основу PEGI ознаке у складу са својим узрастом; – препозна дигитално насиље и реагује на одговарајући начин; – направи лични план коришћења дигиталних уређаја уз помоћ наставника; – означи начин комуникације путем интернета који највише одговара контексту у коме се комуникација дешава;
Тема: АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА
Исходи: На крају разреда ученик ће бити у стању да: – решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева понављање (програмски циклус); – утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма/програма који садржи

понављање;

– уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму/програму који садржи понављање;

– решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева гранање;

– наведе неке од оператора поређења (мање, веће и једнако) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања (тачно, нетачно);

– наведе аритметичке операторе (+, -, * и /) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања;

– примени блокове оператора поређења при креирању програма у визуелном програмском језику, који садрже гранање;

– објасни потребу употребе гранања и понављања у програмима својим речима.

Критеијуми оцењивања се односе на сваки исход.

Довољан (2)	Добар (3)	Врло добар (4)	Одличан (5)
Уз већу помоћ покушава: - знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; - у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; - понекад је	Уз мању помоћ: - у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; - у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; - већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава	У већој мери самостално: - у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; - решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери	Самостално: - у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; - лако логички повезује чињенице и појмове; - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; - решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; - корити дигиталне уређаје, алате и

самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; - да користи дигиталне уређаје, алате и материјале;	појединe проблеме; - у довољној мери критички расуђује; - показује делимични степен активности и ангажовања; - користи дигиталне уређаје, алате и материјале;	критички расуђује; - користи дигиталне уређаје, алате и материјале;	материјале;

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ			
Људска права–сви различити, а сви равноправни	Оцена задовољава	Оцена добар	Оцена истиче се
	* учествује у групном облику рада *укључује се у процес одлучивања од заједничког интереса	* овладава социјалним сазнањима о себи и другима	*активно учествује у групном облику рада *прилагођава своје мишљење групи ради изналажења заједничког решења
Демократско друштво-Ја и други у локаној заједници	*наводи поједина дечја права *познаје своја права	* познаје своја права и придржава их се и у решавању тешких ситуација	* самостално одабира вредности у оквирима дечјих и људских права међусобно их упоређује и придржава их се
Процеси у савременом свету-Снага узајамне помоћи	* познаје обележја тимског рада и његове предности	* уочава разлике у функционисању тима и групе *саосећа са другима и	* негује сарадничке односе у оквиру тима *спремност на

		спремност на пружање помоћи онима који су у невољи	заступање и заштиту својих и туђих права *познаје основне поступке мирног решавања сукоба
Грађански активизамАкција солидарности у локалној заједници	* уважава различитости поштујући демократичност заједничког решења проблема	* разуме друштвену одговорност себе као члана друштва	* ненасилно решава све проблеме *спремност на преузимање јавне одговорности за своје поступке
ЉУДСКО БИЋЕ ЈЕ ДЕО ЦЕЛОГ СВЕТА, РАЗВИЈАЊЕ ЕКОЛОШКЕ СВЕСТИ	*заинтересованост за заштиту света око себе	*спремност на заступање еколошких ставова	* преузима одговорност за очување животне средине у свом непосредном окружењу и подстиче друге да то исто раде

КРИТЕРИЈУМ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Критеријум оцењивања утврђен је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о оцењивању у основном образовању, он јасно дефинише начине оцењивања.

Оцењивање је стални део наставног процеса који прати остваривање исхода и стандарда знања. За ученике са сметњама у развоју прилагођавају се циљеви и садржаји појединачним потребама.

Оцењивање подстиче позитиван однос према учењу, мотивише ученике и развија њихову способност самопроцене, постављања циљева и поштовања вредности и правила образовног система.

Формативно и сумативно оцењивање

Током школске године развој и напредак ученика прате се формативним оцењивањем, које укључује описну процену и може се евидентирати у есДневнику као активности ученика, као и сумативним оцењивањем које се врши бројчаном оценом.

Оцена ученика

Оцена показује колико је ученик напредовао и колико је активно и самостално радио. Ученик се оцењује најмање четири пута у полугодишту, а ако је недељни фонд часова предмета један час најмање два пута у полугодишту.

Иницијално процењивање

На почетку школске године, најкасније до краја треће недеље од почетка наставе, наставник процењује претходна постигнућа ученика из одређене области или теме која је важна за предмет, иницијално процењивање.
Иницијално процењивање најављује се три радна дана пре планираног термина.
Резултат иницијалног процењивања уноси се у педагошку документацију, не оцењује се, и користи се за планирање рада наставника и даље праћење напретка ученика. Наставник ученику и родитељима благовремено даје повратну информацију о резултатима процене.

Начини оцењивања

Ученици се оцењују на основу усмене провере постигнућа, писмене провере постигнућа и практичног рада, у складу са програмом наставног предмета. Током полугодишта, најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика.

Оцењивање се врши и на основу активности и резултата рада ученика, а нарочито: излагања и представљања, учешћа у разговору и дискусији, писања домаћих задатака, учешћа у групном раду, рада на пројектима...
Према Правилнику о оцењивању бројчана оцена из обавезних предмета, у току школске године утврђује се на основу следећих критеријума: оствареност исхода, самосталност и ангажовање ученика.

Критеријум оцењивања из Правилника о оцењивању
Оцену одличан (5) добија ученик који: - у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; - са лакоћом логички повезује чињенице и појмове; - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; - решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; - показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.
Оцену врло добар (4) добија ученик који: - у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; - решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; - показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.
Оцену добар (3) добија ученик који: - у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; - у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; - већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; - у довољној мери критички расуђује; - показује делимични степен активности и ангажовања.
Оцену довољан (2) добија ученик који: - знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; - у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;

- понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; - показује мањи степен активности и ангажовања.
Оцену недовољан (1) добија ученик који: - знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; - не изводи закључке који се заснивају на подацима; - критички не расуђује; - не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

<u>У складу са датим критеријума, стандардима и исходима урађени су следећи критеријми оцењивања за ученике четвртог разреда.</u>

СРПСКИ ЈЕЗИК

Критеријуми за оцењивање по областима и садржајима			
	ОБЛАСТ : КЊИЖЕВНОСТ САДРЖАЈИ: Књижевне врсте; Анализа књижевног дела; Усвајање књижевних појмова;	ОБЛАСТ : ЈЕЗИК САДРЖАЈИ: Граматика; Правопис; Ортоепија	ОБЛАСТ : ЈЕЗИЧКО ИЗРАЖАВАЊЕ
Одличан 5	- Самостално разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; - Самостално уочава и издваја основне елементе лирске песме (стих, строфа, рима и ритам); - Увек чита са разумевањем различите врсте текстова и образлаже свој утисак и мишљење о прочитаном; - Објашњава узрочно-	Ученик именује врсте и подврсте речи: властите и заједничке именице, описне, присвојне и градивне придеве, личне заменице, основне и редне бројеве, глаголе; - Зна граматичке категорије глагола (лице, број и род) и самостално уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго; - Одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/ одричности	- Ученик чита ћирилични и латинични текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије. - Зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу); - Самостално саставља и изговара сложену обавештајну, упитну и заповедну реченицу, спаја више реченица у

	последичну временску повезаност догађаја у причи и износи правилан редослед радње; - Разликује главне и споредне ликове и упоређује их; објашњава особине ликова и наводи примере; - Изражава доживљај песме и песничке слике уз давање примера; - Зна кратке народне умотворине – пословице, загонетке, брзалице; тумачи пословице; - Самостално издваја поуку у басни; - Самостално и изражајно рецитује доносећи доживљај песме слушаоцу; - Самостално и изражајно изводи улоге у драмском тексту;	(потврдне и одричне) и самостално наводи примере; - Самостално претвара управни у неуправни говор и обрнуто, пише сва три модела упрвног говора; - Разликује врсту од службе речи у реченици; - Самостално одређује субјекат и глаголски предикат. - Зна прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин и самостално их одређује; - Правилно пише велико слово у свим ситуацијама, као и речце ЛИ и НЕ;	дужу целину; - Самостално препричава, прича и описује на опширан начин и извештава о догађајима. - Одређује речи истог, сличног, супротног, умањеног и увећаног значења. - Самостално саставља приче на основу задатог почетка, мења крај приче, наставља причу. - Фонд речи је веома богат и прилагођен узрасту. - Правилно пише диктат и аутодиктат
Врло добар 4	- Разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; - Уз мањи подстицај уочава и издваја основне елементе лирске песме (стих, рима и ритам); - Најчешће чита са разумевањем различите врсте текстова и образлаже свој утисак и мишљење о прочитаном; - Уочава временску	- Ученик одређује врсте речи: именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе; - Углавном зна граматичке категорије глагола (лице, број и род) и најчешће уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго; - Одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне,	- Ученик чита ћирилични и латинични текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; - Углавном зна и користи оба писма; - Самостално саставља и изговара обавештајну, упитну и заповедну реченицу, спаја више реченица у кратку целину; - Препричава, прича и описује на сажет начин и извештава о догађајима.

	повезаност догађаја у причи и наводи правилан редослед радње; - Издваја главне и споредне ликове, објашњава основне особине; - Изражава доживљај песме и издваја песничке слике; - Разликује кратке народне умотворине – пословице, загонетке, брзалице и делимично тумачи пословице; - Углавном самостално издваја поуку у басни; - Изражајно рецитује песму; - Самостално изводи улоге у драмском тексту;	заповедне) и попотврдности/ одричности (потврдне и одричне); - Уз мањи подстицај претвара управни у неуправни говор и обрнуто, пише сва три модела упрвног говора; - Препознаје врсту од службе речи у реченици; - У великој мери самостално одређује субјекат и глаголски предикат; - Зна прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин и углавном их самостално одређује; - Најчешће правилно пише велико почетно слово, као и речцу ЛИ и НЕ;	- Одређује речи истог, сличног, супротног, умањеног и увећаног значења. - Самостално саставља приче на основу задатог почетка, мења крај приче, наставља причу. - Фонд речи је у великој мери прилагођен узрасту;
Добар 3	Препознаје књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; - Делимично зна да уочи и издвоји основне елементе лирске песме (стих, рима и ритам); - Углавном чита са разумевањем различите врсте текстова и делимично образлаже свој утисак и мишљење о	- Ученик препознаје врсте речи: именице, придеве, глаголе, заменице и бројеве; - Препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур); - Препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по	- Ученик чита ћирилични и латинични текст уз мање погрешке и делимично поштује интерпункцију. - Понекад прави грешке при писању латиничног писма; - Уз мању помоћ саставља и изговара обавештајну, упитну и заповедну реченицу, спаја више реченица у кратку целину; - Уз мању помоћ

	прочитаном; - Препознаје догађаје у причи и повезује их уз подстицај и одређује главни догађај и главне и споредне ликове и препознаје основне особине ликова; - Изражава доживљај песме; - Препознаје кратке народне умотворине – пословице, загонетке, брзалице и делимично зна да тумачи; - Уз подстицај издваја очигледну и јасну поуку басне; - Рецитује песму уз мањи подстицај; - Уз мањи подстицај може да изведе једноставнију улогу у драмском тексту;	потврдности/ одричности (потврдне и одричне); - Разликује управни од неуправног говора, уз мањи подстицај пише сва три модела управног говора; - Углавном препознаје врсту од службе речи у реченици; - Зна основне реченичне чланове и уз мањи подстицај их одређује; - Препознаје прави објекат и прилошке одредбе за место, време и начин и уз мањи подстицај их одређује; - Углавном употребљава велико слово, правилно пише речцу ли, не.	употребљава основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање; - Углавном самостално одређује речи истог, сличног, супротног, умањеног, увећаног значења. - Углавном саставља приче на основу задатог почетка, мења крај приче, наставља причу. - Фонд речи је делимично прилагођен узрасту; - Пише диктат и аутодиктат са грешкама.
Довољан 2	- Уз помоћ препознаје књижевне врсте: народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; - Уз помоћ уочава основне елементе лирске песме (стих, строфа, рима и ритам); - Делимично чита са разумевањем различите врсте текстова и уз помоћ образлаже утисак о прочитаном; - Уз помоћ повезује	Ученик уз помоћ препознаје врсте речи: именице, придеве, глаголе, заменице и бројеве; - Уз помоћ препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур); -Уз помоћ препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне,	- Ученик чита ћирилични и латинични текст уз погрешке и без поштовања интерпункције. - Делимично је савладао писање оба писма; - Уз помоћ саставља и изговара једноставну обавештајну, упитну и заповедну реченицу, спаја више реченица у кратку целину; - Веома ретко или уз помоћ употребљава

	догађаје у причи и одређује главне и споредне ликове; - Уз помоћ препознаје кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице; - Уз подстицај изражава доживљај песме; - Уз помоћ може да издвоји очигледну и јасну поуку басне; - Углавном научи песму и уз помоћ је рецитује; - Уз помоћ и подстицај може да изведе једноставну улогу у драмском тексту;	узвичне, заповедне) и по потврдности/ одричности (потврдне и одричне); - Уз помоћ разликује управни од неуправног говора, препознаје моделе; - Уз помоћ препознаје врсту од службе речи у реченици; - Уз помоћ препознаје основне реченичне чланове; - Уз помоћ препознаје прави објекат и прилошке одредбе за место време и начин;	основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање; - Делимично одређује речи истог, сличног, супротног, умањеног и увећаног значења. - Ретко саставља приче на основу задатог почетка,мења крај приче,наставља причу. - Фонд речи често је веома оскудан у односу на узраст ученика. - Често неправилно пише диктат и аутодиктат.
Недовољан 1	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2); - Не показује жељу за напредовањем; - Домаће задатке не израђује на време; - Није активан на часу.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2); - Не показује жељу за напредовањем; - Домаће задатке не израђује на време; - Није активан на часу.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем. - Домаће задатке не израђује на време. - Није активан на часу.

Оцењивање писмених задатака из српског језика

Све писане провере знања треба писати писаним словима читко и уредно.

Одличан 5	Врло добар 4	Добар 3	Довољан 2	Недовољан 1
- Издвојени су битних елемената; - Елементи су сложени у логичну, јасну и прегледну композицију, видљиве су релације међу	- Издвојена је већина битних елемената; - Елементи су сложени у композицију, али нису видљиве релације међу елементима;	- Издвојени су неки битни елементи; - Композиција није јасна и потпуна, изостају релације међу елементима; - Изнети су	- Издвојени су само основни елементи; - Композиција је нејасна и непотпуна, изостају релације међу елементима;	- Не постоји садржај састава или постоји у најмањој мери

елементима; - Изнети су јасни и аргументовани закључци; - Поткрепљивање примерима је јасно и довољно; - Коришћена су различита, адекватна средства представљања.	- Изнети су углавном јасни и аргументовани закључци; - Поткрепљивање примерима је углавном јасно и довољно; - Коришћена су адекватна средства представљања.	углавном јасни и аргументовани закључци; - Поткрепљивање примерима је недовољно или нејасно; - Средства представљања нису јасно и тачно коришћена.	- Нису изнети закључци; - Није поткрепљено примерима; - Средства представљања нису коришћена.	

Начин оцењивања	Динамика
Усмена провера постигнућа	Прати се усменим путем током целе школске године, на сваком часу обраде, утврђивања, као и на часовима допунске наставе. Провера знања обухвата обнављање претходног градива и праћење примене нових знања. Оцењивање је превасходно формативно, а бројчано се спроводи у случајевима изузетно добро урађених задатака или посебно значајне активности. Вреднују се: Активност на часу Говорне вежбе Рецитовање Редовна и квалитетна израда домаћих задатака Лични напредак ученика у односу на полазни ниво
Писмена провера постигнућа	Што се тиче контролних задатака и тестова из граматике и књижевности, скала за оцењивање је следећа: Напомена: проценти се могу кориговати у складу са тежином задатака

Преценат тачних одговора	Оцена
од 85%-до 100%	одличан (5)
од 70%-до 84%	врло добар (4)
од 50%-69%	добар (3)
Од 35%-49%	довољан (2)
испод 35%	недовољан (1)

Ангажовање и однос према раду	Активност на часу, израда домаћих задатака, ангажовање у пројектима, рад у пару, тимски рад, сарадња у групи, припремљеност за час, уредност...

МАТЕМАТИКА

Критеријуми за оцењивање по областима и садржајима			
	ОБЛАСТ: БРОЈЕВИ САДРЖАЈИ: Блок бројева преко 1000; Скуп природних бројева; Рачунске операције: сабирање, одузимање, множење и дељење; Разломци	ОБЛАСТ: ГЕОМЕТРИЈА САДРЖАЈИ: - Правоугаоник, квадрат, квадар и коцка	ОБЛАСТ: МЕРЕЊЕ И МЕРЕ САДРЖАЈИ: - Јединице за мерење површине и запремине, површину квадрата и правоугаоника; Површина квадрата и правоугаоника; Површина и запремина квадра и коцке;
Одличан 5	- У потпуности усвојени садржаји из свих предвиђених тема. - Тачно, брзо и самостално решава све задатке из предвиђених тема. - Зна, примењује и успоставља односе између математичких појмова. - Бира математичке поступке који највише одговарају задатку и примењује их без грешке и примереном брзином. - Захтевније проблемске ситуације (задатке који у себи обједињују комбинацију две или више рачунских	- Самостално именује елементе и описује особине коцке и квадра и примењује на очигледним примерима; - Самостално и тачно црта мреже и прави моделе квадра и коцке на основу задатог упутства; - Самостално и тачно препознаје сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна;	- Самостално упоређује и тачно претвара јединице за мерење површине и запремине; - Самостално и тачно израчунава површину квадрата и правоугаоника; - Самостално и тачно израчунава површину и запремину квадра и коцке; - Самостално и тачно решава проблемске задатке у контексту мерења;

	операција или примену знања из две или више наставних тема) решава примењујући стечена знања. - Показује веома велико интересовање за садржаје предмета. - На часу увек активан, учествује у дискусији и предлаже сопствене активности. - Редовно, истрајно и самостално извршава све постављене захтеве.		
Врло добар 4	- У већој мери усвојени садржаји из свих предвиђених тема. - Умерено брзо решава математичке задатке ali због брзоплетости греши делимично у решавању задатака. - Зна математичке појмове и успоставља односе међу њима. - Бира математичке поступке који одговарају задатку и примењује их. - Успешно примењује стечена знања у решавању задатака. - Показује велико интересовање за садржаје предмета. - Редовно извршава све постављене захтеве уз делимично вођење или подстицај наставника. - Често се јавља	- Самостално именује елементе и описује особине коцке и квадра; - Самостално црта мреже и прави моделе квадра и коцке; - Препознаје сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна;	- Зна јединице за мерење површине и запремине, самостално их упоређује и претвара; - Самостално израчунава површину квадрата и правоугаоника; - Самостално израчунава површину и запремину квадра и коцке; - Углавном решава проблемске задатке у контексту мерења;

	показујући заинтересованост за постављена питања или задатке.		
Добар 3	- Делимично усвојени садржаји из свих предвиђених тема. - Репродукује основне математичке појмове, али их делимично образлаже и примењује на једноставним примерима. - Решава једноставне задатке, а сложеније задатке решава спорије, уз помоћ наставника. - Нове садржаје усваја уз тешкоће, али их усвоји додатним вежбањем. - Показује интересовање за лакше садржаје. - У раду му је потребна помоћ. - Активан на часу, углавном, код лакших и једноставнијих задатака.	- Углавном именује елементе и описује особине коцке и квадра; - Самостално, али непрецизно црта мреже и прави моделе квадра и коцке; - Углавном препознаје сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна са по неком грешком;	- Зна јединице за мерење површине и запремине упоређује их и претвара уз повремену помоћ. - Израчунава површину квадрата и правоугаоника, али повремено греши; - Уз мање грешке израчунава површину и запремину квадра и коцке; - Уз помоћ решава проблемске задатке у контексту мерења;
Довољан 2	- Непотпуно и површно усвојени садржаји из свих предвиђених тема. - Препознаје основне математичке појмове, али поступке образлаже уз помоћ наставника. - Задатке решава споро, несигурно, прави грешке, али уз већу помоћ наставника успева да их реши. - Није заинтересован за	- Именује елементе и уз помоћ описује особине квадра и коцке; - Уз помоћ црта мреже и прави моделе квадра и коцке; - Уз помоћ препознаје сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна;	- Препознаје јединице за мерење површине и запремине и претвара их уз помоћ. - Упоређује јединице за мерење површине и запремине уз помоћ; - Уз помоћ израчунава површину квадрата и правоугаоника ; - Уз већу помоћ израчунава површину и запремину коцке и

	нове садржаје и потребно је стално подстицање на рад. - Редовно тражи помоћ и ретко активан на часу.		квадра;
Недовољан 1	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем - Домаће задатке не израђује на време; - Није активан на часу.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем - Домаће задатке не израђује на време; - Није активан на часу.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем. - Домаће задатке не израђује на време. - Није активан на часу.

Начин оцењивања	Динамика
- евидентираним писменим проверама	- контролни задаци - контролне вежбе - писмени задаци (4 писмена задатка, у сваком класификационом периоду по један); Писмене провере знања оцењују се бројчано и улазе у евиденцију. Реализују се по утврђеном плану који је истакнут на огласној табли школе и на сајту школе. Петнаестоминутне вежбе могу се дати ученицима без најаве, оцена се не уписује у есДневник, већ се евидентира у педагошкој документацији наставника ради праћења постигнућа ученика. Резултати писмене провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се узети у обзир приликом утврђивања закључне оцене ученика, а у најбољем интересу ученика. Што се тиче контролних задатака и тестова скала за оцењивање је следећа:

Преценат тачних одговора	Оцена
од 85%-до 100%	одличан (5)
од 70%-до 84%	врло добар (4)
од 50%-69%	добар (3)
Од 35%-49%	довољан (2)
испод 35%	недовољан (1)

	Напомена: проценти се могу кориговати у складу са тежином задатака
- усменом провером	Усмена провера постигнућа ученика обавља се у току оба полугодишта. Наставник у поступку оцењивања прикупља и бележи податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године.
- ангажовање и однос према раду	Активност на часу, израда домаћих задатака, ангажовање у пројектима, рад у пару, тимски рад, сарадња у групи, припремљеност за час, уредност...

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Критеријуми за оцењивање по областима и садржајима				
	ОБЛАСТ: ПРИРОДНЕ И ДРУШТВЕНЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	ОБЛАСТ: ЧОВЕК – ПРИРОДНО И ДРУШТВЕНО БИЋЕ	ОБЛАСТ: ПРОШЛОСТ СРБИЈЕ	ОБЛАСТ: МАТЕРИЈАЛИ
Одличан 5	- Самостално одређује географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболе становништво; - У потпуности именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини,примењуј	- У потпуности објашњава како рециклажа помаже очувању природе даје предност производима направљеним од рециклажног материјала, као и коришч; - У потпуности повезује промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем;	- У потпуности зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава; - У потпуности препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч;	- Самостално идентификује и раздваја састојке смеша; - Самостално испитује електричну проводљивост различитих материјала; - Самостално наводи примере штедљиве употребе електричне енергије и

	ући знања о странама света и картографским знацима; - У потпуности разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима; - У потпуности разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују	- Самостално планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје; - Самостално наводи мере безбедног понашања приликом употребе дигиталних средстава комуникације;	- Повезује резултате рада са уложеним трудом; - У потпуности сарађује са другима у групи на заједничким активностима;	правилне употребе електричних апарата; - Наводи примере употребе магнета у свакодневном животу; - Наводи примере превенције и заштите од пожара;
Врло добар 4	- Углавном одређује географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболе, становништво; - Препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у Србији; - Самостално наводи права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама; - У великој мери зна које су улоге различитих друштвних група и	- Објашњава како рециклажа помаже очувању природе даје предност коришћењу локалних производа направљених од рециклажног материјала; - Повезује промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем; - Углавном зна да планирпланира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје; - Углавном зна опасности и мере безбедног	- Зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности; - Уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад; - У већој мери зна која су основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода; - Препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском	- У великој мери идентификује и раздваја састојке смеша; - Испитује електричну проводљивост различитих материјала; - Направи једноставно струјно коло; - Наводи примере штедљиве употребе електричне енергије и правилне употребе електричних апарата; - Испитује својство различитих материјала да се

	њихових чланова; - Зна коју су заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима;	понашања приликом употребе дигиталних средстава комуникације	периоду или личности је реч; - У знатној мери сарађује са другима на заједничким активностима;	намагнетишу и углавном наводи примере употребе магнета у свакодневном животу; - Разликује одговарајуће/ неодговарајуће поступање у случају пожара;
Добар 3	- Уз мању помоћ одређује географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболе, становништво; - Самостално уз грешке именује основне облике рељефа и површинских вода; - Зна основне типове насеља и њихове карактеристике; - Делимично зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови; - Зна основна правила понашања у породици, школи и насељу;	- Објашњава како рециклажа помаже очувању природе и препознаје обновљиве природне ресурсе; - Делимично повезује промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем; - Делимично знада планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје; - Препознаје опасности и неке мере безбедног понашања приликом употребе дигиталних средстава комуникације;	- Уз подстицај наводи најважније догађаје, појаве и личности из прошлости; - У довољној мери зна основне информације о начину живота људи у прошлости; - Зна шта су историјски извори и именује их уз подсицај; - Уз мању помоћ зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности; - У довољној мери сарађује са другима на заједничким активностима;	- Разликује смеше и растворе уз подстицај. - Разуме појам струјног кола; - Наводи примере штедљиве употребе електричне енергије; - Испитује својство различитих материјала да се намагнетишу; - Препознаје и разликује запаљиве материјале и мере заштите од пожара;
Довољан 2	- Уз већу помоћ одређује	- Делимично објашњава како	- Уз помоћ наводи најважније	- Разликује смеше и растворе уз

	географски положај и основне одреднице државе Србије: границе, главни град,симболе, становништво; - Препознаје основне облике рељефа и површинских вода; - Препознаје основне типове насеља и њихове карактеристике; - Уз већу помоћ наброји које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови; - Препознаје основна правила понашања у породици, школи и насељу;	рециклажа помаже очувању природе; - Препознаје промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем; - У недовољној мери планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје; - Препознаје мере безбедног понашања приликом употребе дигиталних средстава комуникације;	догађаје, појаве и личности из прошлости; - У недовољној мери зна основне информације о начину живота људи у прошлости; - Зна шта су историјски извори и именује их уз помоћ; - У недовољној мери сарађује са другима на заједничким активностима;	помоћ; - Разликује проводнике и изолаторе; -Уз помоћ наводи примере штедљиве употребе електричне енергије; - Уочава магнетизам као појаву; - Препознаје запаљиве материјале и неке мере заштите од пожара;
Недовољан 1	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима заоцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем - Домаће задатке не израђује на време; - Није активан на часу.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима заоцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем - Домаће задатке не израђује на време; - Није активан на часу.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем - Домаће задатке не израђује на време; - Није активан на часу.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем. - Домаће задатке не израђује на време. - Није активан на часу.

Начин оцењивања	Динамика

<table>
<tr>
<td>- евидентираним писменим проверама</td>
<td>Писмене провере знања оцењују се бројчано и улазе у евиденцију. Реализују се по утврђеном плану који је истакнут на огласној табли школе и на сајту школе.

Што се тиче контролних задатака и тестова скала за оцењивање је следећа:

<table>
<tr><th>Преценат тачних одговора</th><th>Оцена</th></tr>
<tr><td>од 85%-до 100%</td><td>одличан (5)</td></tr>
<tr><td>од 70%-до 84%</td><td>врло добар (4)</td></tr>
<tr><td>од 50%-69%</td><td>добар (3)</td></tr>
<tr><td>Од 35%-49%</td><td>довољан (2)</td></tr>
<tr><td>испод 35%</td><td>недовољан (1)</td></tr>
</table>

Напомена: проценти се могу кориговати у складу са тежином задатака</td>
</tr>
<tr>
<td>- усменом провером</td>
<td>Усмена провера постигнућа ученика обавља се у току оба полугодишта.
Наставник у поступку оцењивања прикупља и бележи податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године.</td>
</tr>
<tr>
<td>- ангажовање и однос према раду</td>
<td>Активност на часу, израда домаћих задатака, ангажовање у пројектима, рад у пару, тимски рад, сарадња у групи, припремљеност за час, уредност...</td>
</tr>
</table>

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Критеријуми за оцењивање по областима и садржајима				
	ОБЛАСТ: КОМПОЗИЦИЈА	ОБЛАСТ: СПОРАЗУМЕВАЊЕ	ОБЛАСТ: СЦЕНА	ОБЛАСТ: НАСЛЕЂЕ
Одличан 5	- Веома успешно визуелно опажа, креативно и	- Самостално разуме и тумачи једноставне знаке	- Самостално разуме поступак израде	- Самостално процењује и разговара о

	маштовито распоређује облике, линије, боје и текстуре креирајући оригиналне композиције различитим техникама и материјалима;	и симболе из свакодневног живота; - Креативно и оригинално изражава поруке и информације сликом и текстом	сценографије; - Креативно и оригинално учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице (израда елемената сценографије); - Развија вештине сарадње;	значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја; - Користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад.
Врло добар 4	- Самостално распоређује облике, линије, боје и текстуре креирајући оригиналне композиције различитим техникама и материјалима;	- Самостално разуме и тумачи једноставнезнаке и симболе из свакодневног живота; - Самостално изражава поруке и информације сликом и текстом;	- Самостално разуме поступак израде сценографије; - Креативно учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице (израда елемената сценографије); - Развија вештине сарадње;	- Процењује и разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја; - Користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад.
Добар 3	- Уз подстицај распоређује облике, линије, боје и текстуре креирајући композиције различитим техникама и материјалима;	- Уз подстицај разуме и тумачи једноставне знаке и симболе из свакодневног живота; - Уз подстицај изражава поруке и информације сликом и текстом;	- Уз подстицај разуме поступак израде сценографије; - Уз подстицај учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице (израда елемената сценографије); - Уз подстицај развија вештине	- Уз подстицај разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја; - Уз помоћ користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад.

			сарадње;	
Довољан 2	- Редовно доноси прибор и заинтересован је за рад.	- Редовно доноси прибор и заинтересован је за рад.	- Редовно доноси прибор и заинтересован је за рад.	- Редовно доноси прибор и заинтересован је за рад.
Недовољан 1	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем - Домаће задатке не израђује на време; - Није активан на часу.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем - Домаће задатке не израђује на време; - Није активан на часу.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем - Домаће задатке не израђује на време; - Није активан на часу.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем. - Домаће задатке не израђује на време. - Није активан на часу.

Критеријуми оцењивања за предмете Ликовна култура, Музичка култура, Физичко и здравствено васпитање обухватају лично напредовање у складу са индивидуалним могућностима, процена напретка појединачно, имајући у виду почетни ниво ученика и његове способности.	
Начин оцењивања	Динамика
Практична провера постигнућа и естетско процењивање радова	Најмање осам пута годишње тако да обухвата све области, а естетско процењивање након сваког часа.
Учествовање на ликовним такмичењима, тематски дани, школски пројекти	Када се у току школске године организују такмичења, изложбе, ученицима се бележи активност и ангажовање, као и за украшавање простора школе и паноа што утиче на закључну оцену ученика. Ученици се охрабрују да учествују, а труд и сарадња се вреднују

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Критеријуми за оцењивање по областима и садржајима			
	ОБЛАСТ: ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ САДРЖАЈИ: Певање; Свирање; Тактирање; Основе музичке писмености	ОБЛАСТ: СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	ОБЛАСТ: МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО
Одличан 5	Пева самостално, у пару или групи тражене песме поштујући елементе музике; - Самостално, у пару или у групи свира на одређеним ритмичким и мелодијским инструментима; - Тачно примењује основе музичке писмености; - Уме да препозна звук и изглед инструмената; - Повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима; - Самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације;	- Самостално износи своје мишљење о слушаном делу; -Уочава и препознаје контраст, понављање и динамичке разлике у слушаним композицијама;	- Примењује изражајне музичке елементе; - Осмишљава и изводи једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; - Осмишљава музички одговор на музичко питање; - Осмишљава једноставну мелодију на крађи задати текст; - Самостално креира кореографију.
Врло добар 4	- Зна текстове тражених песама и самостално пева песме по слуху; - Уме да свира на одређеним ритмичким инструментима; - Зна основе музичке писмености. - Коментарише своје и туђе извођење музике; - - - Разликује инструменте по боји звука и	- Препознаје композицију коју је раније слушао; - Уочава контраст и понављање у музичком делу;	- Самостално ликовно изражава музички доживљај; - Самостално креира покрет.

	изражајним могућностима;		
Добар 3	- Пева песме по слуху и сопственом избору, уз мању помоћ; - Уз мању помоћ препознаје звук и изглед инструмената; - Препознаје различит темпо, динамику уз мању помоћ;	- Препознаје музичке инструменте у одређеним композицијама уз подстицај; - Разликује народну и уметничку музику;	- Ликовно изражава музички доживљај уз подстицај; - Понавља већ осмишљен покрет.
Довољан 2	- Пева песме по слуху и сопственом избору, уз већу помоћ наставника; - Поштује договорена правила понашања при извођењу музике;	- Уз помоћ уме да изнесе своје мишљење о слушаном делу; - Препознаје музичке инструменте и разликује народну и уметничку музику уз помоћ; - Поштује договорена правила понашања при слушању музике;	- Ликовно изражава музички доживљај уз помоћ.
Недовољан 1	- Нема основног знања градива; - Не уме да свира ни на ритмичким ни на мелодијским инструментима; - Не зна да отпева ниједну песму која је обрађена на часу; - Изостаје активност на часу; - Нема жељу за радом и напретком.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем - Није активан на часу.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем. - Није активан на часу.

Критеријуми оцењивања за предмете Ликовна култура, Музичка култура, Физичко и здравствено васпитање обухватају лично напредовање у складу са индивидуалним могућностима, процена напретка појединачно, имајући у виду почетни ниво ученика и његове

способности.
Начин оцењивања
Степен ангажовања Колико ученик активно учествује у свим облицима музичких активности (певање, слушање, свирање, извођење). Воља за учешћем у музичким играма, традиционалним играма и другим музичким задацима. Уложени труд Колико систематично и са посвећеношћу ученик ради на развоју својих музичких вештина. Спремност да се изађе из зоне удобности и савладају нови музички изазови. Квалитет сарадње и понашања у групи Како ученик сарађује са вршњацима у групним музичким активностима. Поштовање договорених правила и уважавање других током заједничког музичког извођења. Креативност и иницијатива Способност осмишљавања музичких игара, ритмичких пратњи, покрета уз музику и једноставних мелодија. Учешће у музичким приредбама и манифестацијама.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Критеријуми за оцењивање по областима и садржајима			
	ОБЛАСТ: ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	ОБЛАСТ: МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	ОБЛАСТ: ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА
Одличан 5	- Поседује позитивно искуство успешности кроз овладавање правила елементарних и штафетних игара; - Вешто изводи сложеније форме природних облика кретања;	- Поседује позитивно искуство успешности кроз овладавање правила елементарних и штафетних игара; - Спретно учествује у елементарним и штафетним играма; - Покретом изражава своје емоције и искуства, покрет усклађује са музиком - Вешто изводи сложеније форме природних облика кретања;	- Користи основну терминологију вежбања; - Повезује ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље; - Препознаје лепоту покрета у вежбању; - Придржава се правила вежбања; - Вреднује успех у вежбању; - Вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.
Врло добар	- Правилно изводи	- Правилно изводи вежбе,	- Користи основну

4	вежбе, разноврсна природна и изведена кретања уз мања одступања; - Користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу уз мања одступања; - Одржава равнотежу у различитим кретањима; - Правилно подиже, носи и спушта терет;	разноврсна природна и изведена кретања уз мања одступања; - Користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу уз мања одступања; - Одржава равнотежу у различитим кретањима; - Изводи кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу уз мања одступања; - Изводе дечји и народни плес уз мања одступања.	терминологију вежбања уз мања одступања; - Препознаје везу вежбања и уноса воде; - Наведе врсте намирница у исхрани; - Правилно држи тело.
Добар 3	- Правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања уз подстицај; - Користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу уз подстицај;	- Правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања уз подстицај; - Користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу уз подстицај; - Одржава равнотежу у различитим кретањима; - Изводи кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу уз подстицај; - Изводи дечји и народни плес уз подстицај;	- Користи основну терминологију вежбања уз подстицај; - Уочава улогу делова тела у вежбању; - Уочи промене у расту код себе и других; - Коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; - Прати промене у тежини и висини код себе и других.
Довољан 2	Правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања уз помоћ; - Користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу уз помоћ;	- Правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања уз помоћ; - Користи усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу уз помоћ; - Одржава равнотежу у различитим кретањима;	- Користи основну терминологију вежбања уз помоћ; - Поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; - Поштује мере безбедности током вежбања; - Одговорно се односи

		- Изводи кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу уз помоћ; - Изводи дечји и народни плес уз помоћ;	према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - Поштује правила игре; - Навија и бодри учеснике у игри на начин који никога не вређа; - Уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања.
Недовољан 1	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем; - Не доноси опрему за час; - Није активан на часу.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем; - Не доноси опрему за час; - Није активан на часу.	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем; - Не доноси опрему за час; - Није активан на часу.

Критеријуми оцењивања за предмете Ликовна култура, Музичка култура, Физичко и здравствено васпитање обухватају лично напредовање у складу са индивидуалним могућностима, процена напретка појединачно, имајући у виду почетни ниво ученика и његове способности.
Начин оцењивања
Бројчана оцена – физичка изведба и моторичке вештине Бројчана оцена – знање и разумевање здравствених садржаја Активност и ангажовање- формативно и/или сумативно: Ученик је активан, поштује правила, учествује у раду тима. Ученици који редовно учествују и охрабрују друге добијају додатну позитивну оцену. Ученици који ремете рад или одбијају сарадњу могу добити негативну оцену. Понашање и спортски дух- формативно, а може и сумативно:

Поштовање правила, другара и наставника. Понашање у складу са фер-плејем. Толеранција и сарадња у тиму се додатно вреднују.

ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Критеријуми за оцењивање по областима и садржајима			
	ОБЛАСТ: ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	ОБЛАСТ: БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	ОБЛАСТ: АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА
Одличан 5	- Селектовање и основно форматирање текста (величина и боја слова, подебљавање, искошавање и подвлачење текста). - Селектовање, копирање/ исецање и лепљење текста; - Уметање слике у текст, додавање оквира, позиционирање слике у односу на текст; - Пројектни задатак који подразумева: претраживање интернета (пробрани елементи напредне претраге), израду или прилагођавање графике у складу са темом, креирање текстуалног документа који садржи слике;	- Припрема, организација и реализација школског догађаја за ученике млађих разреда којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета;	- Креирање програма у којима се остварује интеракција са корисником коришћењем блокова Питај и чекај и Одговор. - Креирање програма који треба да захтева од корисника да нпр. унесе неки број или реч и да на основу тог уноса изврши одговарајућу акцију (испише поруку, нацрта облик, репродукује звук). По могућности, ти програми треба да садрже понављање и/или гранање.
Врло добар	- Селектовање и основно	- Припрема школског	- Користи програме који

4	форматирање текста (величина и боја слова, подебљавање, искошавање и подвлачење текста); - Селектовање, копирање/исецање и лепљење текста. - Уметање слике у текст, додавање оквира, позиционирање слике у односу на текст; - Уз помоћ радити пројектни задатак или неке његове делове: претраживање интернета (пробрани елементи напредне претраге);	догађаја за ученике млађих разреда којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета;	садрже гранање које зависи од интеракције са корисником (нпр. програм који захтева унос одговора на питање на основу кога ће вратити или поруку Твој одговор је тачан или поруку Твој одговор није тачан).
Добар 3	- Селектовање и основно форматирање текста (величина и боја слова, подебљавање, искошавање и подвлачење текста); - Селектовање, копирање/ исецање и лепљење текста; - Уметање слике у текст, додавање оквира, позиционирање слике у односу на текст;	- Прикупљање материјала за презентацију, креирање основних елемената слајда и пружање помоћи у реализацији ацији презентације;	- Користи програме који садрже променљиву и понављање (програмски циклус);
Довољан 2	- Селектовање и основно форматирање текста (величина и боја слова, подебљавање, искошавање и подвлачење текста);	- Прикупљање материјала за презентацију;	- Користи линијске програме који садрже променљиве – *блок Питај и чекај и блок Одговор.*
Недовољан 1	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену	- Не показује минимум знања у складу са критеријумима за оцену

	довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем; - Није активан на часу.	довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем; - Није активан на часу.	довољан (2). - Не показује жељу за напредовањем; - Није активан на часу.

Начин оцењивања	Динамика
Усмена провера постигнућа	- Разговор са учеником о обрађеним појмовима; - Објашњавање поступка рада на рачунару; - Опис корака креирања једноставног програма или графичког материјала. - Навођење правила безбедног понашања и заштите на интернету, као и мера за очување животне средине...
Писмена провера постигнућа	- Радни листови са задацима који прате наставну тему. - Писмени задаци у којима ученик алгоритамски представља поступак или описује појам својим речима.
Практични рад	- Самостално или уз помоћ наставника коришћење школске платформе и дигиталних уџбеника. - Креирање, чување и уређивање дигиталне слике или једноставног графичког материјала. - Израда једноставног програма у визуелном програмском језику. - Исправљање грешака у постојећем програму или слици. - Примена правила безбедности, комуникације и заштите животне средине током рада.
Активност и учешће на часу	- Редовно извршавање задатака током часа и код куће. - Учествовање у дискусијама и групном раду. - Излагање или представљање сопственог дигиталног рада (слика, програм, постер, анимација). - Иницијатива за предлагање нових решења или креативних идеја у оквиру наставне теме.

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТ ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Критеријуми за оцењивање по областима и садржајима	

	ЉУДСКА ПРАВА	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ
Истиче се	- образлаже важност информисања о стању животне средине и начинима њене заштите;	- аргументује добити од заједничког живота људи припадника различитих култура; - образлаже значај подршке избеглицама и мигрантима да у новој средини сачувају свој језик, традицију, културу; - дискутује о томе како непознавање других култура утиче на настанак стереотипа, дискриминације и предрасуда;	- критички разматра појаву бацања хране и расипања воде; - процењује важне чињенице о производима које купује, читајући декларацију и води рачуна о односу цене и квалитета;	- веома је заинтересован/на за сарадњу и учешће у групном раду; - показује иницијативу и размењује идеје; - активно учествује у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.
Добар	- понаша се у свакодневним ситуацијама на начин који уважава животну средину и рационалну потрошњу ресурса;	- наведе примере из свакодневног живота којима се илуструје сусретање различитих култура;	- препознаје у медијима поруке које подстичу прекомерну потрошњу, посебно деце и младих;	- испољава заинтересованост засарадњу и учешће у групном раду; - учествује у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.
Задовољава	- разликује примере одговорног и неодговорног	- наведе елементе традиције и културе свог народа и	- препознаје примере прекомерне потрошње;	- повремено испољава заинтересованост за

	понашања људи према животној средини;	покаже интересовање и поштовање за друге културе и традиције;		сарадњу и учешће у групном раду.

Начин оцењивања
Праћење ангажованости и учешћа у активностима Вештине прикупљања и коришћења информација Критичко мишљење и рефлексија Сарадња и међусобна подршка Креативност и иницијатива

Критеријуми за оцењивање пројектних и групних задатака

Критеријум	Висок ниво постигнућа Оцене 5 и 4	Средњи ниво постигнућа Оцена 4 и 3	Почетни ниво постигнућа Оцена 2
Ангажовање и учешће у раду	Активно учествује у свим фазама рада, преузима одговорности и испуњава их у потпуности.	Углавном учествује у раду, понекад треба подсећање на обавезе.	Ретко учествује, потребна стална подршка и подсећање.
Сарадња у групи	Поштује мишљење других, помаже члановима групе и доприноси решавању проблема.	Понекад сарађује и размењује идеје, али не увек равномерно.	Тешко прихвата мишљење других и ретко сарађује.
Квалитет израде задатка	Рад је уредан, потпун, креативан и у складу са договореним захтевима.	Рад је углавном уредан и потпун, али са мање креативних елемената.	Рад је непотпун, неуредан или одступа од задатих захтева.
Презентација рада	Јасно и самостално представља свој део рада, користи примерен речник.	Уз повремено подсећање представља свој рад, речник је	Тешко се изражава и потребна му је велика подршка при презентацији.

		углавном примерен.	
Поштовање рокова	Задатак завршен увек на време.	Задатак понекад касни.	Задатак често касни или није завршен.

Редовност израде домаћих задатака и активност на часу

Оцена	Редовност и квалитет домаћих задатака	Активност и ангажовање на часу
Формативно 5	Сви домаћи задаци уредно и квалитетно урађени, без грешака.	Показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања,
Формативно 4	Већина домаћих задатака урађена, углавном квалитетно	Показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања
Формативно 3	Домаћи задаци урађени делимично или са мањим пропустима.	Показује делимични степен активности и ангажовања Повремено учествује, али без већег доприноса.
Формативно 2	Ретко предаје домаће, са бројним пропустима.	Показује мањи степен активности и ангажовања Врло ретко учествује у раду на часу.
Формативно 1	Не предаје домаће задатке или су потпуно неквалитетни.	Не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање Не учествује у раду, одсуство ангажовања.
Током школске године наставник ученицима задаје одређен број домаћих задатака. Њихово вредновање се претежно спроводи кроз формативно оцењивање, при чему се резултати уносе у есДневник као активности. Изузетно, наставник може уписати и бројчану оцену.		

Бројчане оцене из владања у току полугодишта

Оцена	Критеријум
примерно 5	- истиче се у извршавању школских обавеза које се односе на наставу и друге облике рада и испуњава их у потпуности и правовремено; - поштује правила понашања и мере безбедности; - представља позитиван пример за угледање, истиче се у развоју и неговању атмосфере другарства и конструктивног решавања конфликата у вршњачкој популацији; - своје ставове брани аргументовано водећи рачуна о осећањима других и усвојеним правилима понашања; - својим понашањем и иницијативама које покреће, промовише позитивне вредности, толеранцију, хуманост, солидарност и одговорност према себи, другима и окружењу;

	- с поштовањем и уважавањем се односи према запосленима у школи и у другим организацијама; - поштује школску имовину и имовину других; - има активан однос према очувању и заштити животне средине.
врло добар 4	- углавном извршава и испуњава школске обавезе које се односе на наставу и друге облике рада; - углавном поштује правила понашања и мере безбедности; - има коректан однос према другим ученицима; - прихвата и примењује правила у неговању атмосфере другарства и конструктивног решавања конфликата у вршњачкој популацији; - бранећи своје ставове мање води рачуна о усвојеним правилима понашања и осећањима других; - својим понашањем и иницијативама подржава и промовише позитивне вредности, толеранцију, хуманост, солидарност и одговорност према себи, другима и окружењу; - има коректан однос према запосленима у школи и у другим организацијама; - преузима одговорност за своје поступке и коригује своје понашање након опомене или изречене васпитне мере; - има коректан однос према школској имовини и имовини других; - чува животну средину.
добар 3	- повремено постоје ситуације када га је потребно опомињати на извршавање школских обавеза које се односе на наставу и друге облике рада; - делимично поштује правила понашања и мере безбедности; - повремено постоје ситуације када га је потребно опомињати на обавезност коректног понашања према ученицима; - повремено постоје ситуације када га је потребно опомињати на правила у неговању атмосфере другарства и конструктивног решавања конфликата у вршњачкој популацији; - бранећи своје ставове не води довољно рачуна о усвојеним правилима понашања и осећањима других; - својим понашањем и иницијативама повремено подржава и промовише позитивне вредности, толеранцију, хуманост, солидарност и одговорност према себи, другима и окружењу; - нема увек коректан однос према запосленима у школи и у другим организацијама; - прихвата одговорност за своје понашање и коригује га у појачаном васпитном раду, али понавља поступке за које је већ упозорен; - повремено показује немар према школској имовини и имовини других; - повремено показује немар према животној средини.

задовољавајуће 2	- учестало га је потребно опомињати на извршавање школских обавеза које се односе на наставу и друге облике рада; - минимално поштује правила понашања и мере безбедности; - учестало га је потребно опомињати на обавезност коректног понашања према ученицима, при чему углавном изостаје корекција понашања; - учестало га је потребно опомињати на правила у неговању атмосфере другарства и конструктивног решавања конфликата у вршњачкој популацији, при чему углавном изостаје корекција понашања; - бранећи своје ставове не води рачуна о усвојеним правилима понашања и осећањима других; - својим понашањем и иницијативама ретко подржава и промовише позитивне вредности, толеранцију, хуманост, солидарност и одговорност према себи, другима и окружењу; - не поштује и не уважава запослене у школи и у другим организацијама; - тешко прихвата одговорност за своје понашање и понавља понашања за која му је изречена васпитна и/или васпитно-дисциплинска мера; - не чува школску имовину и имовину других; - показује немар према очувању животне средине.
незадовољавајуће 1	- и поред опомена и појачаног васпитног рада не извршава школске обавезе које се односе на наставу и друге облике рада; - не поштује правила понашања и не придржава се мера безбедности; - и поред опомена учестало крши правила коректног понашања према ученицима, при чему изостаје корекција понашања; - и поред опомена учестало крши правила у неговању атмосфере другарства и конструктивног решавања конфликата у вршњачкој популацији, при чему изостаје корекција понашања; - не поштује личност других ученика и према њима се понаша нетолерантно, угрожавајући и повређујући права и осећања других; - својим понашањем и иницијативама не подржава и не промовише позитивне вредности, толеранцију, хуманост, солидарност и одговорност према себи, другима и окружењу; - угрожава и повређује права запослених у школи и у другим организацијама; - не прихвата одговорност за своје понашање и не поправља своје понашање након појачаног васпитног рада; - показује деструктивно понашање према школској имовини и имовини других; - показује деструктивно понашање према животној средини.

Закључна оцена

На крају првог и другог полугодишта закључна оцена се утврђује на основу свих описних и бројчаних оцена у току једне школске године. Оцена се закључује у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

Критеријуми и елементи оцењивања у настави српског језика и књижевности

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа ученика, а за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом прилагођених циљева, садржаја и исхода у савладавању индивидуалног образовног плана. Оно је континуирана педагошка активност која позитивно утврђује однос према учењу и знању и подстиче мотивацију за учење.
Оцењивањем се ученик оспособљава за објективну процену сопствених постигнућа и постигнућа других ученика, за постављање личних циљева током процеса учења, развија се систем вредности и обезбеђује се поштовање општих принципа система образовања и васпитања утврђених законом којим се уређују основе система образовања и васпитања.

Напомена: Критеријум оцењивања донет у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

Формативно и сумативно оцењивање

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним (праћење и процена напредовања – описно оцењивање, може да се евидентира у есДневнику у активностима ученика) и сумативним оцењивањем (бројчано оцењивање).

Иницијално процењивање

На почетку школске године наставник процењује (путем теста) претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области или теме, а које су од значаја у тој школској години. Резултат иницијалног процењивања се не оцењује и служи за планирање рада наставника и даље праћење

напредовања ученика. Наставник може да, на основу слабијих постигнућа показаних на иницијалном процењивању, ученика упути на одређени број часова допунске наставе.

Начин и поступак оцењивања

- У току једног полугодишта ученик се оцењује најмање 4 пута, од чега најмање једном усмено. Усмено оцењивање се врши континуирано, на сваком часу. Ученик треба да буде спреман за усмено одговарање на сваком часу, тј. усмено испитивање се неће посебно најављивати.
- Писмене провере знања се структурирају на основу 3 нивоа знања (основни, средњи и напредни ниво). Распоред писмених провера знања се објављује на сајту школе.
- Оцењује се и рад на пројектима (начин излагања и презентовања, степен ангажовања и сарадње у групи), израда домаћих задатака, активност и ангажовање на часу, учешће на такмичењима из српског језика и језичке културе и књижевности, ваннаставне активности (представе, приредбе...).
- Ученици којима је потребна додатна подршка у учењу (индивидуализација и ИОП) оцењују се индивидуално у складу са својим могућностима и односом према раду.

Сумативно (бројчано) оцењивање:

- У току полугодишта ученик ће имати најмање две оцене на контролним задацима (укључујући и диктате, правописне вежбе), две оцене из писмених задатака, најмање једну оцену на усменом одговарању.

Елементи формативног оцењивања (по правилу у педагошкој евиденцији)**:** усмени одговори, писмене провере до петнаест минута, ангажовање (степен развијености ученичке компетенције, активност на часу, успешност у групном раду, израда плаката/паноа, пп презентација...), домаћи задаци, однос према раду, ваннаставне активности, такмичења.

Критеријуми вредновања контролних задатака:

Контролни задаци (најављени) могу садржати питања из читања и разумевања прочитаног, књижевности, граматике и правописа (у зависности од области која се проверава). Задаци су структуирани на основу три нивоа знања (основни, средњи и напредни).

Структура задатака:

0 – 29 % = недовољан (1)
30 – 49 % = довољан (2)

50 – 69 % = добар (3)
70 – 84 % = врло добар (4)
85 – 100 % = одличан (5)

Напомена: Наставник може да одступи од скале бодовања за 5 до 10% ако је то у циљу објективне процене степена савладаности градива на нивоу одељења.

Писмене провере до 15 минута

Писмена провера у трајању до 15 минута се не најављује и служи за процену напретка ученика. Резултат се бележи у педагошку документацију и саопштава ученику.

Домаћи задаци и посебни (индивидуални) задаци:

Наставник води евиденцију о домаћим задацима и индивидуалним задацима које је дао ученику. Вредновање домаћих задатака је углавном формативним оцењивањем (у есДневнику се ове оцене уписују кроз активности). Изузетно, наставник може да упише и бројчану оцену.
На основу три ненаписана домаћа задатка, наставник може ученику да упише недовољну оцену. Уколико ученик није понео домаћи задатак на час (није донео свеску, радну свеску, презентацију, плакат, пано...) сматра се да га није урадио. Уколико наставник утврди да је домаћи задатак писао неко други или је преписан са интернета, сматра се да га ученик није урадио. Уколико ученик на следећем часу покаже уредно написан домаћи задатак, наставник то бележи, али се не брише минус или други знак да је задатак неизвршен уколико ученик није заиста поправио свој однос према изради домаћих задатака. Наставник може на основу више добро урађених задатака да ученику упише формативну оцену у есДневник. Изузетно, ако је домаћи задатак (један или више) урађен изузетно, наставник исти може вредновати и сумативном (бројчаном) оценом.

Стална активност и ангажовање на часу:

У случајевима када ученик у континуитету показује висок степен ангажовања на часу, наставник исто може вредновати бројчаном оценом. Под високим степеном ангажовања на часу сматра се да је ученик у стању да допуни одговор другог ученика из одељења, који је усмено одговарао, исправи евентуалне грешке других ученика, пажљиво прати наставу и поставља питања наставнику (а која су у сврху додатне критике и анализе). Под ангажовањем ученика сматра се и креативност, предузимљивост ученика, давање предлога и иницијатива током часова, постављање креативних питања која подстичу даљи напредак у изучавању. У вредновању активности од посебног значаја је континуитет у таквом понашању ученика на часовима.

Рад у групи:

Оцена за рад у групи иста је за све ученике, чланове групе, осим уколико наставник није донео посебан начин вредновања групног рада, и бележи се у педагошкој свесци. Знање стечено групним радом проверава се индивидуално и важи за целу тему, а не само за посебне, радне задатке групе и може се уписати у дневник рада.

Табела процене успешности тимског рада

Групни рад	**Елементи процене са показатељима**		
НИВО/ОЦЕНА	**РАД У ГРУПИ**	**ПОЗНАВАЊЕ ТЕМАТИКЕ**	**РЕШАВАЊЕ ЗАДАТКА**
ВИСОК **одговара оценама** **4 или 5**	Ученик сарађује са свим члановима групе, уважава њихове потребе, пажљиво слуша друге, поштује договоре групе, не касни, своје обавезе извршава на време и тачно.	Ученик поседује знања, показује спремност да прикупља нове информације, активно подстиче размену идеја и знања са члановима групе и уважава њихове идеје, често поставља питања која се односе на тему.	Ученик је у потпуности посвећен решавању задатка групе. Даје предлоге како решавати задатак.
СРЕДЊИ **одговара оценама** **3 или 4**	Ученик сарађује са члановима групе уз мање тешкоће, повремено има проблема у комуникацији али их самостално решава, своје обавезе извршава уз подсећање и опомињање.	Ученик поседује извесна знања и повремено суделује у размени идеја, повремено поставља питања која се односе на тему.	Ученик уз помоћ наставника и/или осталих чланова групе учествује у решавању задатка. Ретко има предлоге како решавати задатак али кад га добије ради по њему. Повремено има активности које не доприносе решавању задатка.

НИЗАК **одговара оценама** **2 или 3**	Ученик повремено има сукобе у којима напада особе а не проблем, своје обавезе извршава ретко и делимично.	Ученик поседује мало знања и показује малу спремност да прикупља нове информације, ретко суделује у размени идеја, ретко поставља питања која се односе на тему.	Ученик минимално доприноси решавању задатака. Нема предлоге како решавати задатке и када добије предлоге слабо их реализује.
НЕЗАДОВОЉА-ВАЈУЋИ **одговара оцени 1**	Ученик омета рад групе, доприноси неконструктивним сукобима и не извршава своје обавезе.	Ученик ништа не зна о теми и нема интересовање да сазна. Не учествује у размени идеја. Никад не поставља питања која се односе на тему.	Ученик омета решавање задатка.

Вредновање учешћа и постигнутих резултата на такмичењима, ваннаставним активностима (јавни час, угледни/огледни час, школске представе...)

Ученици који учествују на такмичењима и јавним часовима и постижу изузетне резултате могу бити вредновани највишим бројчаним оценама из српског језика и књижевности.

Оцену одличан (5) добија ученик који из области КЊИЖЕВНОСТ:

- Чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и потпуно самостално уме да парафразира и опише свој доживљај као и да процени основни тон певања, приповедања или драмске радње и уме да повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима.
- Самостално уме да одреди књижевни род и врсту и да анализира елементе композиције (стих, строфа; фабула, поглавље, епизода; чин, сцена, појава; једночинка, радио-драма). Зна карактеристике народне и ауторске књижевности и да их пронађе и докаже у конкретном тексту. Зна да препозна стилске фигуре у тексту, као и да их користи у усменом и писменом изражавању. Прави разлику између песника и лирског субјекта, преповедача и писца. Аргументовано брани постављене тезе током интерпретације књижевног текста, може да повеже и примени стечена знања на новим текстовима (тема, порука, главни и споредни мотиви, особине ликова, вредновање поступака ликова, узрочно-

последично низање мотива). Критички се осврће на прочитани текст, има развијене способности да процењује, самосталан је и лако долази до решења.

- Редовно чита домаћу лектиру и учествује у интерпретацији. На часовима је увек активан и учествује у анализи нових текстова, чита више од оног што је задато и служи се осталим изворима знања.

ЈЕЗИК:

Ученик у потпуности са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да уме потпуно самостално да примени стечена знања и да повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим садржајима
Зна до сада обрађена правописна правила и доследно их самостално примењује у писаним радовима. Успешно пише по диктату и уме да самостално, тачним реченицама одговори на питања (отвореног типа). У потпуности правилно изговара гласове и наглашава речи, интонира реченицу и разговетно чита наглас.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА:

- Говорну поруку изговара потпуном и правилном реченицом и врло успешно користи различите облике усменог изражавања, препричава са сажимањеми без сажимања и описује.
- Показује логичну и емоционалну изражајност у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).
- Писмени радови су садржајно разрађени, тачно написани, композицијски утемељени, занимљиви, креативни и маштовити.
- Самостално проналази тражене информације у тексту. Потпуно успешно и самостално саставља обрађене облике изражавања. Уме да драматизује краћи текст.

ВРЛО ДОБАР (4)

Књижевност

-Ученик чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и готово (у потпуности) самостално уме да парафразира и опише свој доживљајтекста, одреди основни тон певања, приповедања или драмске радње и готово (у потпуности) уме да повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима.
- Самостално уме да одреди књижевни род и врсту и да анализира готово све елементе композиције.
- Зна карактеристике народне и ауторске књижевности, зна разлике између до сада обрађених књижевних родова и врстаи уме самостално да их пронађе у конкретном тексту.

- Потпуно усваја стилске фигуре, препознаје их у тексту и уме да их користи у усменом и писаном изражавању. Потпуно усваја књижевне термине и појмове и углавном их препознаје у тексту. Аргументовано брани постављене тезе током интерпретације књижевног текста, углавном самостално повезује и примењује стечена знања на новим текстовима. Критички се осврће на прочитани текст, има развијене способности да процењује, углавном је самосталан и долази до решења. Редовно чита домаћу лектиру и учествује у интерпретацији. На часовима је активан и учествује у анализи нових текстова, често чита више од оног што је задато и често се служи осталим изворима знања.

Језик

- Ученик готово у потпуности и са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике, на примерима показује да уме углавном без грешке да примени стечена знања и углавном без грешке повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим садржајима. Зна правописна правила и доследно их самостално примењује у писаним радовима. Успешно пише по диктату и уме да самостално, тачним реченицама одговори на питања (отвореног типа).
- У потпуности правилно изговара гласове и наглашава речи, интонира реченицу и разговетно чита наглас.

Језичка култура

- Говорну поруку изговара потпуном и правилном реченицом, успешно користи различите облике усменог изражавања, препричава са сажимањем и без сажимања и описује, показује логичну и емоционалну изражајност у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).
- Писмени радови су садржајно разрађени, углавном тачно написани, композицијски утемељени.
-Самостално проналази тражене информације у тексту. Успешно и углавном самостално саставља обрађене облике новинарског изражавања. Уме да драматизује краћи текст.

ДОБАР (3)

Књижевност

-Ученик чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и делимично уме да парафразира и опише свој доживљај као и да уз помоћ наставника одреди основни тон певања, приповедања или драмске радње.
-Уз помоћ наставника уме да повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима.
-Самостално уме да одреди књижевни род и тражи помоћ при одређивању врсте. Уз подстицај одређује неке елементе композиције.
- Зна карактеристике народне и ауторске књижевности и зна разлику између до сада обрађених књижевних врста.
- Зна дефиниције стилских фигура, уз помоћ наставника или вршњака препознаје их у тексту.
-Делимично усваја књижевне термине и појмове и понекад учествује у интерпретацији. У већини случајева чита домаћу лектиру и понекад учествује у интерпретацији.
На часовима је каткад активан и ретко користи додатне изворе знања.

Језик

Ученик уме да дефинише наставне садржаје из граматике, памти их и репродукује,али греши у примени стечених знања као и у повезивању граматичких појмова обрађених у претходним разредима са новим садржајима.
Делимично зна правописна правила и делимично их примењује у писаним радовима. Делимично успешно пише по диктату и уме да одговори на питања, али реченице нису граматички и правописно тачне (питања отвореног типа). Правилно изговара гласове и понекад греши у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

Говорну поруку изговара потпуном и правилном реченицом, користи различите облике усменог изражавања, препричава и описује уз помоћ наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су делимично садржајно разрађени, делимично тачно написани, композицијски утемељени. Уз помоћ наставника проналази тражене информације у тексту. Уз помоћ наставника саставља обрађене облике изражавања, драматизује краћи текст.

ДОВОЉАН (2)

Књижевност

-Ученик лоше чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова), понекад делимично уме да опише свој доживљај и да уз помоћ наставника понекад одреди основни тон певања, приповедања или драмске радње.
Понекад уз помоћ уме да одреди књижевни род и стално тражи помоћ при одређивању врсте.
Уз подстицај ретко одређује неке елементе композиције. Разликује народну од ауторске књижевности. Препознаје неке књижевнотеоријске појмове уз подстицај и помоћ. У већини случајева не чита домаћу лектиру и ретко учествује у интерпретацији. На часовима је ретко активан.

Језик

Ученик ретко уме да дефинише наставне садржаје из граматике, делимично их памти и репродукује,не уме да примени стечена знања. Прави веће правописне и граматичке грешке. Потребна је стална помоћ наставника. Углавном правилно изговара гласове и углавном греши у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

Ретко успева да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује и поред помоћи наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).
Писмени радови су логички неповезани и садржајно сиромашни али у вези са темом, имају доста већих павописних, граматичких и стилских грешака, али поштује форму. Уз помоћ проналази тражене информације у тексту. Уз помоћ наставника саставља једноставније облике

новинарског изражавања.

НЕДОВОЉАН (1)

Књижевност

Ученик нема развијено интересовање за читање и ни уз добру мотивацију и помоћ не учествује у интерпретацији.
Нема основна књижевнотеоријска знања а због лошег читања не разуме текст. Не чита домаћу лектиру и не учествује у интерпретацији. На часовима је неактиван.

Језик

Ученик није усвојио наставне садржаје из граматике, не препознаје граматичке категорије. Нема предзнања, па тешко прати наставу, пасиван је и незаинтересован.
Не прихвата помоћ ни савете наставника.

Језичка култура

Не успева да формулише говорну поруку, да интерпретира одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује и поред помоћи наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).
Писмени радови нису самостално урађени, логички неповезани и садржајно сиромашни и нису у вези са темом, не поштује павописну и граматичку норму. Тешко се изражава, а техника читања не задовољава.

Закључна оцена

Закључна оцена из српског језика и књижевности утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу аритметичког просека свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године, а у складу са законом.

Стручно веће наставника математике

Критеријум оцењивања ученика

Елементи оцењивања су:

- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писаних провера знања – контролних вежби и писмених задатака;
- усменог испитивања;
- активности на часу;
- домаћих задатака;
- семинарских радова и предавања, израде модела, учешћа на школским конкурсима из области математике
- учествовања у реализацији пројеката у делу пројекта који се односи на примену математичких знања

Писане провере знања, осим петнаестоминутних провера, се најављују ученицима недељу дана унапред и одржавају према унапред утврђеном распореду објављеном на сајту школе.

Писмени и контролни задаци се реализују као једночасовне писмене провере. На контролним задацима се проверава савладаност градива и примена знања из једне области, док се на писменим задацима проверава савладаност градива и примена стеченог знања из

две или више области. Ученици имају четири писмена задатка током једне школске године, по два у сваком полугодишту, распоређена тако да у сваком класификационом периоду буде по један писмени задатак.

Број контролних вежби у току школске године зависи од броја области које се у датом разреду изучавају као и усаглашавања распореда контролних вежби и писмених задатака из осталих предмета. Петнаестоминутне провере знања не морају бити унапред најављене,

мада се у већем броју случаја и оне најављују. Оне садржајем проверавају оствареност савладаности градива на основном, најдаље средњем нивоу постигнућа које ученик треба да савлада у току изучавања те области. Резултате петнаестоминутне провере наставник уписује у педагошку свеску, а узима их за извођење закључне оцене.

Критеријум оцењивања писаних провера знања је следећи:

Ученик који на писменој провери оствари бар 85% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 5.

Ученик који на писменој провери оствари бар 70% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 4.

Ученик који на писменој провери оствари бар 50% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 3.

Ученик који на писменој провери оствари бар 30% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 2.

У сумативну оцену на сваком од полугодишта, улази и однос ученика према раду кроз доношење потребног прибора за рад на часу(прибор за конструкцију, збирка), редовно вођење свеске и израде домаћих задатака, долажења и залагања на додатној, допунској и припремној настави. Праћење наведених активности и запажања о раду ученика наставник води у својој педагошкој свесци. Такође се у укључује и успех ученика на такмичењима из математике. Један од елемената сумативног оцењивања је и практична примена математичких знања и вештина кроз израду радова и модела у оквиру школских конкурса и пројеката, као и залагања током угледних и интердисциплинарних часова и ваннаставних активности у школи које се односе на област матемематике.

За ученике слабијих постигнућа ће бити обезбеђена допунска настава. Уколико је потребно, са тим ученицима ће се радити индивидуализација. За ученике за које је утврђено да и поред индивидуализације имају проблема у савладавању градива, биће израђен индивидуални план рада ИОП1, односно ИОП2 уколико је одобрен од стране ресорне комисије. Ученици који раде по ИОП1 или ИОП2 плану ће бити оцењивани сходно том плану. У сваком од наведених случајева, праћене напредовања ученика, као и подршку за њихово напредовање, наставници ће вршити уз сарадњу са психологом, педагогом и

дефектологом школе уз сарадњу са родитељима.

За надарене ученике ће бити организована додатна настава, уз могућност рада по индивидуалном плану ИОП3.

Критеријум оцењивања у настави биологије
од 5. до 8. разреда

Елементи оцењивања су:
- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:
- писаних провера знања – контролних вежби (тестова);
- усменог испитивања;
- активности на часу;
- домаћих задатака;
- семинарских радова и предавања(презентација)

Писане провере знања, осим петнаестоминутних провера, се најављују ученицима недељу дана унапред и одржавају према унапред утврђеном распореду објављеном на сајту школе.
Писане провере знања (тестови) се реализују као једночасовне (у току једног школског часа у трајању од 45 минута) писмене провере. На контролним задацима се проверава савладаност градива и примена знања најчешће из једне области, али се некада проверава градиво и примена стеченог знања из две или више области. Ученици имају највише четири теста током једне школске године, по два у сваком полугодишту,али могу имати и два или три теста током школске године ,у зависности како процени предметни наставник.
Петнаестоминутне провере знања не морају бити унапред најављене, мада се у већем броју случајева и оне најављују. Оне садржајем проверавају остварености савладаности градива на основном, највише средњем нивоу постигнућа које ученик треба да савлада у току изучавања те области. Резултате петнаестоминутне провере наставник уписује у педагошку свеску, а постигнућа ових провера узима у обзир приликом извођења закључне оцене.

Критеријум оцењивања писаних провера знања је следећи:
Ученик који на писменој провери оствари бар 85% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 5.

Ученик који на писменој провери оствари бар 70% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 4.
Ученик који на писменој провери оствари бар 50% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 3.
Ученик који на писменој провери оствари бар 30% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 2.

У сумативну оцену на сваком полугодишту, улази и однос ученика према раду кроз доношење потребног прибора за рад на часу (уџбеник,свеска, збирка), редовно вођење свеске и израде домаћих задатака, долажења и залагања на додатној, допунској и припремној настави. Праћење наведених активности и запажања о раду ученика наставник води у својој педагошкој свесци. Такође се у укључује и успех ученика на такмичењима из биологије. Један од елемената сумативног оцењивања је и практична примена знања и вештина кроз израду радова и модела у оквиру школских конкурса и пројеката, као и залагања током угледних и интердисциплинарних часова и ваннаставних активности у школи које се односе на област билогије.
За ученике слабијих постигнућа ће бити обезбеђена допунска настава. Уколико је потребно, са тим ученицима ће се радити индивидуализација. За ученике за које је утврђено да и поред индивидуализације имају проблема у савладавању градива, биће израђен индивидуални план рада ИОП1, односно ИОП2 уколико је одобрен од стране ресорне комисије. Ученици који раде по ИОП1 или ИОП2 плану ће бити оцењивани сходно том плану. У сваком од

наведених случајева, праћене напредовања ученика, као и подршку за њихово напредовање, наставници ће вршити уз сарадњу са психологом, педагогом и дефектологом школе и сарадњу са родитељима.
За надарене ученике ће бити организована додатна настава, уз могућност рада по индивидуалном плану ИОП3.

Критеријум оцењивања ученика у настави ФИЗИКЕ

Елементи оцењивања су:
- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:
- писаних провера знања – контролних вежби (тестова);
- усменог испитивања;
- активности на часу;
- домаћих задатака;
- семинарских радова и предавања(презентација)
- успеха на такмичењу (школском,општинском,окружном,републичком)

Писане провере знања, осим петнаестоминутних провера, се најављују ученицима недељу дана унапред и одржавају према унапред утврђеном распореду објављеном на сајту школе.
Писане провере знања (тестови) се реализују као једночасовне (у току једног школског часа у трајању од 45 минута) писмене провере. На контролним задацима се проверава савладаност градива и примена знања најчешће из једне области, али се некада проверава градиво и примена стеченог знања из две или више области. Ученици имају највише четири теста током једне школске године, по два у сваком полугодишту,али могу имати и два или три теста током школске године ,у зависности како процени предметни наставник.
Петнаестоминутне провере знања не морају бити унапред најављене, мада се у већем броју случајева и оне најављују. Оне садржајем проверавају оствареност савладаности градива на основном, највише средњем нивоу постигнућа које ученик треба да савлада у току изучавања те области. Резултате петнаестоминутне провере наставник уписује у педагошку свеску, а постигнућа ових провера узима у обзир приликом извођења закључне оцене.

Критеријум оцењивања писаних провера знања је следећи:
Ученик који на писменој провери оствари бар 85% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 5.

Ученик који на писменој провери оствари бар 70% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 4.
Ученик који на писменој провери оствари бар 50% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 3.
Ученик који на писменој провери оствари бар 30% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 2.

У сумативну оцену на сваком полугодишту, улази и однос ученика према раду кроз доношење потребног прибора за рад на часу (уџбеник,свеска, збирка), редовно вођење свеске и израде домаћих задатака, долажења и залагања на додатној, допунској и припремној настави. Праћење наведених активности и запажања о раду ученика наставник води у својој педагошкој свесци. Такође се у укључује и успех ученика на такмичењима из физике. Један од елемената сумативног оцењивања је и практична примена знања и вештина кроз израду радова и модела у оквиру школских конкурса и пројеката, као и залагања

током угледних и интердисциплинарних часова и ваннаставних активности у школи које се односе на област физике.
За ученике слабијих постигнућа ће бити обезбеђена допунска настава. Уколико је потребно, са тим ученицима ће се радити индивидуализација. За ученике за које је утврђено да и поред индивидуализације имају проблема у савладавању градива, биће израђен индивидуални план рада ИОП1, односно ИОП2 уколико је одобрен од стране ресорне комисије. Ученици који раде по ИОП1 или ИОП2 плану ће бити оцењивани сходно том плану. У сваком од наведених случајева, праћене напредовања ученика, као и подршку за њихово напредовање, наставници ће вршити уз сарадњу са психологом, педагогом и дефектологом школе и сарадњу са родитељима.
За надарене ученике ће бити организована додатна настава, уз могућност рада по индивидуалном плану ИОП3.

Критеријум оцењивања ученика у настави ХЕМИЈЕ

Елементи оцењивања су:
- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:
- писаних провера знања – контролних вежби (тестова);
- усменог испитивања;
- активности на часу;
- домаћих задатака;
- семинарских радова и предавања(презентација)
- успеха на такмичењу (школском,општинском,окружном,републичком)

Писане провере знања, осим петнаестоминутних провера, се најављују ученицима недељу дана унапред и одржавају према унапред утврђеном распореду објављеном на сајту школе.
Писане провере знања (тестови) се реализују као једночасовне (у току једног школског часа у трајању од 45 минута) писмене провере. На контролним задацима се проверава савладаност градива и примена знања најчешће из једне области, али се некада проверава градиво и примена стеченог знања из две или више области. Ученици имају највише четири теста током једне школске године, по два у сваком полугодишту,али могу имати и два или три теста током школске године ,у зависности како процени предметни наставник.
Петнаестоминутне провере знања не морају бити унапред најављене, мада се у већем броју случајева и оне најављују. Оне садржајем проверавају остварености савладаности градива на основном, највише средњем нивоу постигнућа које ученик треба да савлада у току изучавања те области. Резултате петнаестоминутне провере наставник уписује у педагошку свеску, а постигнућа ових провера узима у обзир приликом извођења закључне оцене.

Критеријум оцењивања писаних провера знања је следећи:
Ученик који на писменој провери оствари бар 85% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 5.

Ученик који на писменој провери оствари бар 70% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 4.
Ученик који на писменој провери оствари бар 50% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 3.
Ученик који на писменој провери оствари бар 30% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 2.

У сумативну оцену на сваком полугодишту, улази и однос ученика према раду кроз доношење потребног прибора за рад на часу (уџбеник,свеска, збирка), редовно вођење свеске и израде домаћих задатака, долажења и залагања на додатној, допунској и припремној настави. Праћење наведених активности и запажања о раду ученика наставник води у својој педагошкој свесци. Такође се у укључује и успех ученика на такмичењима из хемије/биологије. Један од елемената сумативног оцењивања је и практична примена знања и вештина кроз израду радова и модела у оквиру школских конкурса и пројеката, као и залагања током угледних и интердисциплинарних часова и ваннаставних активности у школи које се односе на област билогије/хемије.
За ученике слабијих постигнућа ће бити обезбеђена допунска настава. Уколико је потребно, са тим ученицима ће се радити индивидуализација. За ученике за које је утврђено да и поред индивидуализације имају проблема у савладавању градива, биће израђен индивидуални план рада ИОП1, односно ИОП2 уколико је одобрен од стране ресорне комисије. Ученици који раде по ИОП1 или ИОП2 плану ће бити оцењивани сходно том плану. У сваком од наведених случајева, праћене напредовања ученика, као и подршку за њихово напредовање, наставници ће вршити уз сарадњу са психологом, педагогом и дефектологом школе и сарадњу са родитељима.
За надарене ученике ће бити организована додатна настава, уз могућност рада по индивидуалном плану ИОП3.

Критеријум оцењивања у настави географије од 5. до 8. разреда

НАПОМЕНА:
Критеријум оцењивања донет у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Исти прецизније дефинише критеријуме оцењивања у настави географије.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа ученика, а за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом прилагођених циљева, садржаја и исхода у савладавању индивидуалног образовног плана. Оно је континуирана педагошка активност која позитивно утврђује однос према учењу и знању и подстиче мотивацију за учење.
Оцењивањем се ученик оспособљава за објективну процену сопствених постигнућа и постигнућа других ученика, за постављање личних циљева током процеса учења, развија се систем вредности и обезбеђује се поштовање општих принципа система образовања и васпитања утврђених законом којим се уређују основе система образовања и васпитања.

Формативно и сумативно оцењивање
Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним (праћење и процена напредовања – описно оцењивање, може да се евидентира у есДневнику у активностима ученика) и сумативним оцењивањем (бројчано оцењивање).

Оцена ученика
Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика, као и ангажовања ученика и његове самосталности у раду.
У настави географије ученик се оцењује најмање четири пута у полугодишту (6, 7. и 8. разред), а у 5. разреду најмање два пута у полугодишту.

Иницијално процењивање
На почетку школске године наставник процењује (усменим испитивањем или путем теста) претходна постигнућа ученика у оквиру одређене географске области или теме, а које су од значаја у тој школској години. Иницијално процењивање се обавља најкасније до средине септембра. Резултат иницијалног процењивања се не оцењује и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика. Наставник може да, на основу слабијих постигнућа показаних на иницијалном процењивању, ученика упути на одређени број часова допунске наставе.

Начин и поступак оцењивања

На часовима географије ученик се оцењује на основу:
1. усмене провере постигнућа (теорија, појмови на карти)
2. писмене провере постигнућа (тест, писмена вежба, нема карта);
3. практичног рада (израда и одбрана пројектног задатка);
4. израде домаћих задатака;
5. активности и ангажовања на часу;
6. учешћа на такмичењима из географије, ваннаставним активностима (јавни час, угледни/огледни час).

Бројчана оцена из географије, у току школске године, утврђују се на основу следећих критеријума: оствареност исхода, самосталност и ангажовање ученика.

1. Бројчана оцена ученика на основу усмене провере постигнућа:

Оцену одличан (5) добија ученик који:
− у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама
− лако логички повезује чињенице и појмове (пореди географске појаве и процесе, образлаже узроке и последице истих);
− самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
− решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;
− показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Оцену врло добар (4) добија ученик који:
− у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове;
− самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
− решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;
− показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.

Оцену добар (3) добија ученик који:
− у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;
− користи основне географске појмове и у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;
− већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;
− у довољној мери критички расуђује;
− показује делимични степен активности и ангажовања.

Оцену довољан (2) добија ученик који:
− знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену;
− у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;
− понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;
− показује мањи степен активности и ангажовања.

Оцену недовољан (1) добија ученик који:
− знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене;
− не изводи закључке који се заснивају на подацима;
− критички не расуђује;
− не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

НАПОМЕНА: Ученици чије знање, постигнућа и степен остварености исхода у настави географије наставник вреднује на часу усменим путем бирају се: методом случајног одабира, према жељама ученика да тог дана одговарају усменим путем, или у договору са наставником. Наставник није у обавези да унапред најављује време (датум, час) испитивања ученика.

2. Бројчана оцена ученика на основу писмене провере постигнућа:

Писмене провере постигнућа ученика могу бити: тестови (са питањима отвореног и затвореног типа, попуњавање табела, немих карата, анализом визуелних и писаних географских извора), писмене вежбе (са питањима отвореног – есејског типа) и израда есеја.

Критеријум оцењивања писмених провера:
Одличан (5) од 100 до 80-85% тачно урађене писмене провере;
Врло добар (4) од 80 -85% до 70-65% тачно урађене писмене провере;
Добар (3) од 65-60% до 45-40% тачно урађене писмене провере;
Довољан (2) од 45-40% до 35-30% тачно урађене писмене провере;
Недовољан (1) од 35-30% до 25-20% тачно урађене писмене провере.

Напомена: проценти нису прецизно дефинисани зато што поједине наставне области, али и врсте писаних провера захтевају флексибилност у одређивању процента за одговарајућу оцену.

Ученику је током писане провере знања забрањена употреба недопуштених средстава (употреба мобилног телефоне, бубице, свеске, тзв. „пушкице“, уџбеник) и преписивање. Уколико наставник примети на часу употребу оваквих средстава против ученика се може поднети захтев за покретање васпитно-дисциплинског поступка, а због учињене теже повреде обавеза ученика (ЗОСОВ члан 83).

У случају ако ученик током израде писмене провере не поштује постављена правила и користи недозвољене радње током израде (употреба мобилног телефона, преписивање из уџбеника, свеске, посебног папира, преписивање од другог ученика) наставник има право да ученику одузме писмену проверу, поништи је, и да нову. У насталој ситуацији, наставник вреднује само постигнућа која ученик покаже на новој писменој провери.

У изради есеја вреднује се садржај, оригиналност, писано изражавање, обим и квалитет наведених географских чињеница. Приликом прегледања и оцењивања есеја, а у случајевима ако наставник уочи да есеј није оригиналан и има елементе плагијата (преузет са интернета) ученик добија недовољну оцену.

3. Бројчана оцена ученика на основу практичног рада (израда и одбрана практичног рада/пројектног задатка)
У настави географије пројектни задаци могу бити: ППТ презентације или пано презентације.

3.1. ППТ презентација или пано презентација:
Вреднује се садржај презентације и начин презентовања (одбрана):
Вредновање садржаја презентације:

- презентација садржи највише осам до десет слајдова;
- слајдови нису оптерећени текстом већ служе само као основ за успешно презентовање садржаја;
- презентација не поседује граматичке и правописне грешке;
- презентација није преузета са интернета (са сајта Википедије или слично), већ указује на изворе одакле је ученик преузео материјале;
- оригиналност и креативност.

Вредновање презентовања (одбране пројектног задатка):

- ученик (или ученици, ако се ради у групи) одлично познаје тему о којој говори и излагање уз помоћ презентације (дигиталног алата) је течно и има свој логички след;
- самосталност у презентовању;
- сарадња чланова групе (ако задатак раде у групи);
- поштовање временског оквира задатог за презентовање.

Табела процене успешности тимског рада

Групни рад Елементи процене са показатељима

НИВО/ОЦЕНА	РАД У ГРУПИ	ПОЗНАВАЊЕ ТЕМАТИКЕ	РЕШАВАЊЕ ЗАДАТКА
ВИСОК одговара оценама 4 или 5	Ученик сарађује са свим члановима групе, уважава њихове потребе, пажљиво слуша друге, поштује договоре групе, не касни, своје обавезе извршава на време и тачно.	Ученик поседује знања, показује спремност да прикупља нове информације, активно подстиче размену идеја и знања са члановима групе и уважава њихове идеје, често поставља питања која се односе на тему.	Ученик је у потпуности посвећен решавању задатка групе. Даје предлоге како решавати задатак.
СРЕДЊИ одговара оценама 3 или 4	Ученик сарађује са члановима групе уз мање тешкоће, повремено има проблема у комуникацији али их самостално решава, своје обавезе извршава уз подсећање и опомињање.	Ученик поседује извесна знања и повремено суделује у размени идеја, повремено поставља питања која се односе на тему.	Ученик уз помоћ наставника и/или осталих чланова групе учествује у решавању задатка. Ретко има предлоге како решавати задатак али кад га добије ради по њему. Повремено има активности које не доприносе решавању задатка.
НИЗАК одговара оценама 2 или 3	Ученик повремено има сукобе у којима напада особе а не проблем, своје обавезе извршава ретко и делимично.	Ученик поседује мало знања и показује малу спремност да прикупља нове информације, ретко суделује у размени идеја, ретко поставља питања која се односе на тему.	Ученик минимално доприноси решавању задатака. Нема предлоге како решавати задатке и када добије предлоге слабо их реализује.
НЕЗАДОВОЉАВАЈУЋИ одговара оцени 1	Ученик омета рад групе, доприноси неконструктивним сукобима и не извршава своје обавезе.	Ученик ништа не зна о теми и нема интересовање да сазна. Не учествује у размени идеја. Никад не поставља питања која се односе на тему.	Ученик омета решавање задатка.

4. Вредновање израде домаћих задатака

Напомена: Наставник током школске године даје ученицима одређени број домаћих задатака. Вредновање домаћих задатака је углавном формативним оцењивањем (у есДневнику се ове оцене уписују кроз активности). Изутено, наставник може да упише и бројчану оцену.

У случају ако ученик не уради домаћи задатак три пута, наставник може ученику да упише недовољну оцену. Ако ученик не донесе школску свеску на час (и тако не може да покаже свој домаћи задатак), и у овом случају се наведена ситуација уписује као неурађен домаћи задатак. Евиденција у домаћим задацим се уноси у педагошку документацију наставника, али и у активностима у есДневнику.
Уколико наставник утврди да је домаћи задатак писао неко други, или је преписан са интернета, сматра се да га ученик није урадио. Уколико ученик покаже на следећем часу уредно написан домаћи задатак, наставник то бележи у своју педагошку свеску, али се не брише минус или други знак (евденција у есДневнику) да је задатак неизвршен.

Наставник може на основу више добро урађених задатака да ученику упише формативну оцену у есДневник. Изузетно, ако је домаћи задатак (један или више) урађен изузетно, наставник исти може вредновати и сумативном (бројчаном) оценом.

5. Вредновање активности и ангажовања на часу
У случајевима када ученик у континуитету показује висок степен ангажовања на часу, наставник исто може вредновати бројчаном оценом. Под високим степеном ангажовања на часу смара се да је ученик у стању да допуни одговор другог ученика из одељења, који је усмено одговарао, исправи евентуалне грешке других ученика, пажљиво прати наставу и поставља питања наставнику (а која су у сврху додатне критике и анализе географских појава и процеса). Под ангажовањем ученика сматра се и креативност, предузимљивост ученика, давање предлога и иницијатива током часова географије, постављање креативних питања која подстичу даљи напредак у изучавању географије на часу. У вредновању активности од посебног значаја је континуитет у таквом понашању ученика на часовима.

6. Вредновање учешћа и постигнутих резултата на такмичењима из географије, ваннаставним активностима (јавни час, угледни/огледни час, школске представе са историјским темама)

Ученици који учествују на такмичењима и јавним часовима и постижу изузетне резултате могу бити вредновани највишим бројчаним оценама из географије.

Закључна оцена

Закључна оцена из географије утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу аритметичког просека свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године, а у складу са законом.

Критеријум оцењивања у настави историје
од 5. до 8. разреда

НАПОМЕНА:
Критеријум оцењивања донет у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Исти прецизније дефинише критеријуме оцењивања у настави историје.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа ученика, а за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом прилагођених циљева, садржаја и исхода у савладавању индивидуалног образовног плана. Оно је континуирана педагошка активност која позитивно утврђује однос према учењу и знању и подстиче мотивацију за учење.
Оцењивањем се ученик оспособљава за објективну процену сопствених постигнућа и постигнућа других ученика, за постављање личних циљева током процеса учења, развија се систем вредности и обезбеђује се поштовање општих принципа система образовања и васпитања утврђених законом којим се уређују основе система образовања и васпитања.

Формативно и сумативно оцењивање
Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним (праћење и процена напредовања – описно оцењивање, може да се евидентира у есДневнику у активностима ученика) и сумативним оцењивањем (бројчано оцењивање).

Оцена ученика
Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика, као и ангажовања ученика и његове самосталности у раду.
У настави историје ученик се оцењује најмање четири пута у полугодишту (6, 7. и 8. разред), а у 5. разреду најмање два пута у полугодишту.

Иницијално процењивање
На почетку школске године наставник процењује (усменим испитивањем или путем теста) претходна постигнућа ученика у оквиру одређене историјске области или теме, а које су од значаја у тој школској години. Иницијално процењивање се обавља најкасније до средине септембра. Резултат иницијалног процењивања се не оцењује и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика. Наставник може да, на основу слабијих постигнућа показаних на иницијалном процењивању, ученика упути на одређени број часова допунске наставе.

Начин и поступак оцењивања

На часовима историје ученик се оцењује на основу:
1. усмене провере постигнућа,
2. писмене провере постигнућа (тест, писмена вежба, израда ленте времена);
3. практичног рада (израда и одбрана пројектног задатка);
4. израде домаћих задатака;
5. активности и ангажовања на часу;
6. учешћа на такмичењима из историје, ваннаставним активностима (јавни час, угледни/огледни час).

Бројчане оцена из историје, у току школске године, утврђују се на основу следећих критеријума: оствареност исхода, самосталност и ангажовање ученика.

1. Бројчана оцена ученика на основу усмене провере постигнућа:

Оцену одличан (5) добија ученик који:
− у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама
− лако логички повезује чињенице и појмове (пореди историјске појаве, образлаже узроке и последице догађаја);
− самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
− решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;
− показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Оцену врло добар (4) добија ученик који:
− у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове;
− самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
− решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;
− показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.

Оцену добар (3) добија ученик који:
− у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;
− користи основне историјске појмове и у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;
− већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;
− у довољној мери критички расуђује;
− показује делимични степен активности и ангажовања.

Оцену довољан (2) добија ученик који:
− знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену;
− у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;
− понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;
− показује мањи степен активности и ангажовања.

Оцену недовољан (1) добија ученик који:
− знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене;
− не изводи закључке који се заснивају на подацима;
− критички не расуђује;
− не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

НАПОМЕНА: Ученици чије знање, постигнућа и степен остварености исхода у настави историје наставник вреднује на часу усменим путем бирају се: методом случајног одабира, према жељама ученика да тог дана одговарају усменим путем, или у договору са наставником. Наставник није у обавези да унапред најављује време (датум, час) испитивања ученика.

2. Бројчана оцена ученика на основу писмене провере постигнућа:

Писмене провере постигнућа ученика могу бити: тестови (са питањима отвореног и затвореног типа, попуњавањем табела, историјских карти, анализом

визуелних и писаних историјских извора), писмене вежбе (са питањима отвореног – есејског типа) и израда есеја.

Критеријум оцењивања писмених провера:
Одличан (5) од 100 до 80-85% тачно урађене писмене провере;
Врло добар (4) од 80 -85% до 70-65% тачно урађене писмене провере;
Добар (3) од 65-60% до 45-40% тачно урађене писмене провере;
Довољан (2) од 45-40% до 35-30% тачно урађене писмене провере;
Недовољан (1) од 35-30% до 25-20% тачно урађене писмене провере.

Напомена: проценти нису прецизно дефинисани зато што поједине наставне области, али и врсте писаних провера захтевају флексибилност у одређивању процента за одговарајућу оцену.

Ученику је током писане провере знања забрањена употреба недопуштених средстава (употреба мобилног телефоне, бубице, свеске, тзв. „пушкице“, уџбеник) и преписивање. Уколико наставник примети на часу употребу оваквих средстава против ученика се може поднети захтев за покретање васпитно-дисциплинског поступка, а због учињене теже повреде обавеза ученика (ЗОСОВ члан 83).

У случају ако ученик током израде писмене провере не поштује постављена правила и користи недозвољене радње током израде (употреба мобилног телефона, преписивање из уџбеника, свеске, посебног папира, преписивање од другог ученика) наставник има право да ученику одузме писмену проверу, поништи је, и да нову. У насталој ситуацији, наставник вреднује само постигнућа која ученик покаже на новој писменој провери.

У изради есеја вреднује се садржај, оригиналност, писано изражавање, обим и квалитет наведених историјских чињеница. Приликом прегледања и оцењивања есеја, а у случајевима ако наставник уочи да есеј није оригиналан и има елементе плагијата (преузет са интернета) ученик добија недовољну оцену.

3. Бројчана оцена ученика на основу практичног рада (израда и одбрана практичног рада/пројектног задатка)
У настави историје пројектни задаци могу бити: ленте времена израђене на хамер папиру или листу блока за цртање, ППТ презентације или пано презентације.

3.1. ППТ презентација или пано презентација:
Вреднује се садржај презентације и начин презентовања (одбрана):
Вредновање садржаја презентације:
- презентација садржи највише осам до десет слајдова;
- слајдови нису оптерећени текстом већ служе само као основ за успешно презентовање садржаја;
- презентација не поседује граматичке и правописне грешке;
- презентација није преузета са интернета (са сајта Википедије или слично), већ указује на изворе одакле је ученик преузео материјале;
- оригиналност и креативност.

Вредновање презентовања (одбране пројектног задатка):
- ученик (или ученици, ако се ради у групи) одлично познаје тему о којој говори и излагање уз помоћ презентације (дигиталног алата) је течно и има свој логички след;
- самосталност у презентовању;

- сарадња чланова групе (ако задатак раде у групи);
- поштовање временског оквира задатог за презентовање.

Табела процене успешности тимског рада

Групни рад	Елементи процене са показатељима		
НИВО/ОЦЕНА	РАД У ГРУПИ	ПОЗНАВАЊЕ ТЕМАТИКЕ	РЕШАВАЊЕ ЗАДАТКА
ВИСОК одговара оценама 4 или 5	Ученик сарађује са свим члановима групе, уважава њихове потребе, пажљиво слуша друге, поштује договоре групе, не касни, своје обавезе извршава на време и тачно.	Ученик поседује знања, показује спремност да прикупља нове информације, активно подстиче размену идеја и знања са члановима групе и уважава њихове идеје, често поставља питања која се односе на тему.	Ученик је у потпуности посвећен решавању задатка групе. Даје предлоге како решавати задатак.
СРЕДЊИ одговара оценама 3 или 4	Ученик сарађује са члановима групе уз мање тешкоће, повремено има проблема у комуникацији али их самостално решава, своје обавезе извршава уз подсећање и опомињање.	Ученик поседује извесна знања и повремено суделује у размени идеја, повремено поставља питања која се односе на тему.	Ученик уз помоћ наставника и/или осталих чланова групе учествује у решавању задатка. Ретко има предлоге како решавати задатак али кад га добије ради по њему. Повремено има активности које не доприносе решавању задатка.
НИЗАК одговара оценама 2 или 3	Ученик повремено има сукобе у којима напада особе а не проблем, своје обавезе извршава ретко и делимично.	Ученик поседује мало знања и показује малу спремност да прикупља нове информације, ретко суделује у размени идеја, ретко поставља питања која се односе на тему.	Ученик минимално доприноси решавању задатака. Нема предлоге како решавати задатке и када добије предлоге слабо их реализује.
НЕЗАДОВОЉАВАЈУЋИ одговара оцени 1	Ученик омета рад групе, доприноси неконструктивним сукобима и не извршава своје обавезе.	Ученик ништа не зна о теми и нема интересовање да сазна. Не учествује у размени идеја. Никад не поставља питања која се односе на тему.	Ученик омета решавање задатка.

3.2. Лента времена

3.2.1.Вредновање израђене ленте времена: поштовање датих инструкција наставника, поштовање хронологије, тачно навођење историјских догађаја и број истих приказан на ленти, уредност, прегледност, самосталност у изради, креативност и оригиналност.

3.2.2.Вредновање одбране ленте времена: израда десетоминутне писмене вежбе у којој ученик самостално на часу попуњава историјске догађаје на новој ленти времена.

Напомена: лента времена може да се оцени само на основу визуелног изгледа, односно садржаја, али се у вредновање може укључити и процена показаних постигнућа ученика током десетоминутне вежбе на којој ученик има прилику да одбрани свој рад.

4. Вредновање израде домаћих задатака

Напомена: Наставник током школске године даје ученицима одређени број домаћих задатака. Вредновање домаћих задатака је углавном формативним оцењивањем (у есДневнику се ове оцене уписују кроз активности). Изутено, наставник може да упише и бројчану оцену.

У случају ако ученик не уради домаћи задатак три пута, наставник може ученику да упише недовољну оцену. Ако ученик не донесе школску свеску на час (и тако не може да покаже свој домаћи задатак), и у овом случају се наведена ситуација уписује као неурађен домаћи задатак. Евиденција у домаћим задацим се уноси у педагошку документацију наставника, али и у активностима у есДневнику.
Уколико наставник утврди да је домаћи задатак писао неко други, или је преписан са интернета, сматра се да га ученик није урадио. Уколико ученик покаже на следећем часу уредно написан домаћи задатак, наставник то бележи у своју педагошку свеску, али се не брише минус или други знак (евденција у есДневнику) да је задатак неизвршен.

Наставник може на основу више добро урађених задатака да ученику упише формативну оцену у есДневник. Изузетно, ако је домаћи задатак (један или више) урађен изузетно, наставник исти може вредновати и сумативном (бројчаном) оценом.

5. Вредновање активности и ангажовања на часу
У случајевима када ученик у континуитету показује висок степен ангажовања на часу, наставник исто може вредновати бројчаном оценом. Под високим степеном ангажовања на часу смара се да је ученик у стању да допуни одговор другог ученика из одељења, који је усмено одговарао, исправи евентуалне грешке других ученика, пажљиво прати наставу и поставља питања наставнику (а која су у сврху додатне критике и анализе историјских појава и чињеница). Под ангажовањем ученика сматра се и креативност, предузимљивост ученика, давање предлога и иницијатива током часова историје, постављање креативних питања која подстичу даљи напредак у изучавању историје на часу. У вредновању активности од посебног значаја је континуитет у таквом понашању ученика на часовима.

6. Вредновање учешћа и постигнутих резултата на такмичењима из историје, ваннаставним активностима (јавни час, угледни/огледни час, школске представе са историјским темама)

Ученици који учествују на такмичењима и јавним часовима и постижу изузетне резултате могу бити вредновани највишим бројчаним оценама из историје.

Закључна оцена

Закључна оцена из историје утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу аритметичког просека свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године, а у складу са законом.

Критеријуми оцењивања за Физичко и здравствено васпитање

Начин праћења остварености програма:
У настави физичког васпитања се прати и вреднује:

- Стање моторичких способности - спроводи се у простору координације, статичке, репетативне и експлозивне снаге, гипкости и издржљивости. Мерење се врши помоћу мерних инструмената (тестова) ваљаних и поузданих мерних карактеристика.

Мерење се спроводи уз увежбавање одређеног програмског задатка, како се не би губило расположиво време за вежбање, а динамика је утврђена упутством.

- Достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика - спроводи се према утврђеним минималним образовним захтевима.

- Однос ученика према раду - прати се током целе школске године и то: кроз контролу уредности ношења и хигијене опреме за вежбање, редовног присуствовања на часовима физичког васпитања, доследног извршавања радних задатака, ангажовања у спортском животу школе.

Формативно и сумативно оцењивање:

Редовно проверавање постигнућа и праћење напредовања које се обавља полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узимају се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Формативно се евидентира у педагошкој документацији наставника, а сумативно у дневник.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА (од 5. до 8. разреда)				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Уме да примени једноставне,двоставне општеприпремне вежбе.	Уме правилно да изводи вежбе,разноврсна природна и изведена кретања.	Правилно одржава равнотежу у различитим кретањима.	Ученик користи висок ниво техничко-тактичких знања, демонстрира сложеније комплексе вежби и кретања.
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ *Атлетика *Спортска гимнастика *Основе тимских, спортских и елементарних игара *Плес и ритмика *Полигони	Ученик показује мањи степен активности и ангажовања, уз велику помоћ наставника успева да примени одређене вежбе, односно захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и ангажовање ученика добија оцену довољан (2)	Ученик показује делимични степен активности и ангажовања, уз велику помоћ наставника успева да примени одређене вежбе, односно захтеве који су утврђени и на основном и већим делом на средњем нивоу стандарда постигнућа, одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа,уз ангажовање ученик добија оцену добар (3)	Ученик показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, уз мању помоћ наставника у потпуности, самосталноиспуњава захтеве који су утврђени и на основном и на средњем нивоу,као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања добија оцену врло добар (4)	Ученик показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања, где ученик у потпуности самостално, без помоћи наставника испуњава захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и у већини захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа,уз веома висок степен ангажовања, добија оцену одличан (5)

Самовредновање ученика је процес освешћивања и размишљања о властитоме процесу учења и постигнућа.
Сумативно вредновање (вредновање наученог) јесте вредновање које подразумева процену степена ученикових постигнућа на крајупроцеса учења (наставне целине, полугодишта те године учења и поучавања). У правилу резултира оценом .

Критеријуми оцењивања за предмет МУЗИЧКА КУЛТУРА

Настава музичке културе подразумева учешће свих ученика, а не само оних који имају музичке предиспозиције.
Начин провере и оцена треба да подстичу ученика да напредује и активно учествује у свим видовима музичких активности.
Ученик треба да има минимум четири оцене у полугодишту у петом разреду и минимум две оцене у шестом, седмом и осмом разреду.
Оцењивање мора да буде континуирано, а може бити сумативно и формативно.

Сумативно оцењивање: кроз савладавање музичких вештина (певање- примењујући правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација); свирање - тапшањем и слично (тзв. Body percussion), на дечијем ритмичком или мелодијском инструменту), креативна примена знања кроз различите активности (стваралаштво, презентације...) и кратке усмене провере наученог садржаја.
Формативно подразумева праћење активности/ангажовања ученика на сваком часу, однос ученика према раду, ангажовање ученика у групним радовима, учествовање на приредбама, такмичењима... Наставник своја запажања води у електронском дневнику рада и својој педагошкој свесци.

- оцену одличан (5) добија ученик који:

- остварује веома значајан напредак у остваривању програма предмета у потпуности, самостално, испуњава захтеве који су утврђени на основном исредњем нивоу, као и већину захтева са напредним нивоима посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања
- континуирано показује заинтересованост
- самостално и на креативан начин савладава музичке вештине
- анализира слушана дела и образлаже своја запажања
- примењује знања, укључујући и методолошка, у сложеним и непознатим ситуацијама.

- оцену врло добар (4) добија ученик који:

- остварује значајан напредак у савладавању програма предмета у потпуности, самостално, испуњава захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредним нивоима посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања

- континуирано показује заинтересованост и уважава препоруке за напредовање и примењује их
- успешно и самостално савлађује музичке вештине
- уме да анализира слушано дело и критички је просуђује
- повезује садржаје музичких задатака и концепте из различитих области са ситуацијама из живота.

 оцену добар (3) добија ученик који:

- остварује напредак у савладавању програма предмета у потпуности,

самостално, испуњава захтеве који су утврђени на основном и већем делу на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су
одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа

- показује средњи степен ангажовања и слабије примењује препоруке за напредовање
- музичке вештине савлађује уз помоћ наставника
- анализира слушано дело угледајући се на модел (уз демонстрацију)
- организује и тумачи задатке уз мању помоћ наставника.

 оцену довољан (2) добија ученик који:

- остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавање уз помоћ наставничких захтева који су утврђени у већ делу основног нивоа постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа
- показује минималан степен ангажовања
- музичке вештине савладава само делимично и увек уз помоћ наставника
- закључке о слушаном делу износи искључиво уз помоћ наставника
- примењује одговарајуће поступке и процедуре у решавању једноставних проблемских ситуација у познатом контексту.

 оцену недовољан (1) добија ученик који:

- не остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и ни уз помоћ наставника не испуњава захтеве који су утврђени на основном нивоу постигнућа
- није ангажован нимало у процесу наставе
- не познаје и не разуме кључне појмове и информације и не препознаје их чак ни уз помоћ наставника
- није усвојио одговарајућу терминологију
- не примењује одговарајуће поступке и процедуре у решавању једноставних проблемских ситуација у познатом контексту
- не жели да покуша да реализује минимално, чак ни уз подршку наставника.

КРИТЕРИЈУМИ И ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ЗА ПРЕДМЕТ ЛИКОВНА КУЛТУРА

Сврха и принципи оцењивања

Наставник се руководи следећим принципима при оцењивању:

1) поузданост: означава усаглашеност оцене са утврђеним, јавним и прецизним критеријумима оцењивања;

2) ваљаност: оцена исказује ефекте учења (остварености исхода, ангажовање и напредовање ученика);

3) разноврсност начина оцењивања: избор одговарајућих и примена различитих метода и техника оцењивања како би се осигурала ваљаност, поузданост и објективност оцена; 4) редовност и благовременост оцењивања, обезбеђује континуитет у информисању ученика о њиховој ефикасности у процесу учења и ефекат оцене на даљи процес учења; 5) оцењивање без дискриминације и издвајања по било ком основу;

6) уважавање индивидуалних разлика.

Предмет и врсте оцењивања

Оцена је описна и бројчана. Праћење развоја и напредовања ученика у достизању исхода и стандарда постигнућа, као и напредовање у развијању компетенција у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Формативно оцењивање, у смислу ових критеријума, јесте редовно и планско прикупљање релевантних података о напредовању ученика, постизању прописаних исхода и циљева и постигнутом степену развоја компетенција ученика.

Сумативно оцењивање, у смислу ових критеријума, јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине, модула или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у дневник рада, а могу бити унете и у педагошку документацију.

Оцена

Оценом се изражава:

1) остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, достизање исхода и степена развијености компетенција у току савладавања програма предмета;

2) ангажовање ученика у настави;

3) напредовање у односу на претходни период;

4) препорука за даље напредовање ученика.

Бројчане оцене су: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1).

Оцењивање се остварује применом различитих метода и техника, које наставник бира у складу с критеријумима оцењивања и прилагођава потребама и развојним специфичностима ученика. Закључна оцена је бројчана и утврђује се на основу свих оцена од почетка школске године и сагледавања развоја, напредовања и ангажовања ученика и прикупљених података у педагошкој документацији наставника. Закључну оцену из предмета утврђује одељењско веће на предлог предметног наставника.

Закључна оцена за успех из предмета може изузетно да буде и највећа појединачна оцена уписана у дневник, добијена било којом техником провере постигнућа.

Закључна оцена за успех из предмета не може да буде мања од:

1) одличан (5), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50; 2) врло добар (4), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 3,50 до 4,49; 3) добар (3), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 2,50 до 3,49; 4) довољан (2), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 1,50 до 2,49. Закључна оцена за успех из предмета је недовољан (1), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена мања од 1,50.

Обавештавање о оцењивању

На почетку школске године наставник је дужан да на примерен начин обавести ученика о прописаним циљевима, стандардима постигнућа и исходима учења.

На почетку школске године ученици, родитељи, односно старатељи се обавештавају о критеријумима, начину, поступку, динамици, распореду оцењивања и доприносу појединачних оцена закључној оцени.

Евиденција о успеху ученика

Наставник у поступку оцењивања прикупља и бележи податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године у дневнику рада и својој педагошкој документацији. Под педагошком документацијом, у смислу овог правилника, сматра се писана или електронска документација наставника која садржи: личне податке о ученику

и његовим индивидуалним својствима која су од значаја за постигнућа, податке о провери постигнућа, ангажовању ученика и напредовању, датим препорукама, понашању ученика и друге податке од значаја за рад са учеником и његово напредовање. Подаци унети у педагошку документацију могу бити коришћени за потребе информисања родитеља, приликом одлучивања по приговору или жалби на оцену и у процесу самовредновања и екстерног вредновања квалитета рада установе.

Владање ученика

- На часу се редовно прати понашање свих ученика;
- За мање ометање часа наставник опомиње ученика;
- Наставник уноси у еС дневник запажање о владању ученика само у случају непримереног понашања или нереаговања на опомене;
- Наставник редовно обавештава разредног старешину о владању ученика, а по потреби и стручну службу (педагог, психолог).

Информисање родитеља и ученика о учењу и понашању:
- Ученици на часовима усмено добијају повратну информацију о напредовању и учењу;
- Родитељи ће добити повратну информацију о активности ученика у виду коментара у еС дневнику.

Основне напомене

- Да би ученици успешно пратили час ликовне културе потребно је да свако од њих поседује уџбеник (по потреби), блок, свеску, прибор за цртање, сликање, вајање

КРИТЕРИЈУМИ И ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА СУ:

- Однос према раду(припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке;одржава прибор и радни простор, потписује радове, чува радове у мапи(блок)
- Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се, преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама, спреман је да испроба своје способности у новим активностима...)
- Однос према другима (довршава рад у договореном року, поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове,начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања..)
- Разумевање (разуме задатак; разуме процес, разуме концепт, разуме визуелне информације...)
- Повезивање (повезује и пореди познате и и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, дела, идеје...)

- Оригиналност (оргиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...)
- Организација композиције(у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, смеру, правцу...)
- Вербално изражавање(учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај,опажање, емоције...)
- Употрба техника и средстава(бираодговарајућу технику у односу на идеју; примењујеодговарајући процес, бира одговарајућу подлогу – материјал; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обчликује рад у одабраном апликативном програму)

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка

НАЧИН ПРАЋЕЊА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

ФОРМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

- припрема за час

- домаћи рад

- активност ученика

- напредовање

- ангажовање

- израда паноа,плаката,презентација

- групни рад, рад у пару

Време:

- у току школске године

СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

- усмена провера

- практичан рад (вајарски ,сликарски, графички и радови примењене уметности)

Време:

- на крају наставне области

- на крају класификационог периода

- у току школске године

Описно праћење, вредновање и оцењивање

Провере знања ученика, односно оствареност исхода, врше се континуирано, током целе наставне године, најчешће кроз естетске анализе радова, након завршене једне или више наставних тема. Естетске анализе радова врши наставник, ученици уз помоћ наставника као и сами ученици. Ученици се оцењују и још: на основу излагања и представљања (изложбе радова, резултати истраживања, модели, цртежи, постери, дизајнерска решења, израда презентација и др.), учешћа у дискусији, рад домаћих задатака, учешћа у различитим облицима групног рада, рада на пројектима. Што се тиче праћења напредовања ученика, треба имати у виду да су се до сада као најефикаснији вид подршке напредовању ученика показали савети које наставник даје у току практичног рада, као и питања која наводе ученике на промишљање и развијање идеја. Други вид ефикасне подршке је одељењска изложба (по завршетку задатка) на којој су заступљени сви радови ученика. Поређењем свих решења истог ликовног проблема ученици ефикасно уче на разликама и умеју да процене сопствени напредак. Такође, ученички портфолио (мапа радова) омогућава ученику да и ван наставе самостално процењује сопствени напредак.

Самопроцењивање радова се врши вербално и у писаној форми на листићима. Наставник осмишљава питања у зависности од задатка ученика (процена ликовних радова, разговор о уметнику, уметничком делу...)

Вредновање ученика са тешкоћама у развоју
Елементи вредновања:
а) Однос према раду
б) Праћење постављених задатака
в) Уважавање других ученика и наставника, праћење правила понашања на часу, доношење прибора за рад.

Оцењивање се врши према Правилнику о оцењивању.

Оцењивање практичног рада

Оцењивање се врши бројчано и дели се према ликовним подручјима рада: цртање, сликање,тродимензионално обликовање, графичко обликовање и разумевање основних ликовних односа унутар ликовно-уметничких дела и ликовног рада ученика. Оцењује се бројчано оценама: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2), недовољан (1).

Елементи вредновања ликовног рада:
а) Оригиналност
б) Праћење ликовног задатка
в) Техничка реализација задатка
Ученик/ученица ће за следећа постигнућа бити оцењен/а оценом:

ОДЛИЧАН (5):

а) Ученица/ученик је јединствено, непоновљиво и истражујући применила/о садржај рада.
б) Ученица/ученик је самостално пратила/о ликовни садржај рада и богатим се ликовним језиком изразила/о линијом, бојом, тоном, волуменом и испратила/о га је у целости.
в) Ученица/ученик је пратила/о и применила/о одређене технике рада (нпр. оловком, темпером, колаж-папиром, графичким техникама) високом спретношћу и доследношћу.

БРЛО ДОБАР (4):

а) Ученица/ученик је применила/о садржај рада с мање индивидуалног истраживања.

б) Ученица/ученик је уз делимичну самосталност пратила/о ликовни садржај рада и једноставним се ликовним језиком изразила/о линијом, бојом, тоном, волуменом или га није пратила у целости.
в) Ученица/ученик је пратила/о и применила/о одређене технике рада (нпр. оловком, темперо м, колаж-папиром, графичким техникама) спретно и доследно.

ДОБАР (3):

а) Ученица/ученик је применила/о садржај рада без индивидуалног истраживања.
б) Ученица/ученик је уз подстицај пратила/о ликовни садржај рада и штурим се ликовним језиком изразила/о линијом, бојом, тоном, волуменом те није пратила/о ликовни садржај рада.
в) Ученица/ученик ни је пратила/о и применила/о одређене технике рада (нпр. оловком, темперо м, колаж-папиром, графичким техникама) доследно него површно.

ДОВОЉАН (2):

а) Ученица/ученик уопште није истраживала унутар ликовног задатка и ликовне композиције.
б) Ученица/ученик ни уз подстицај није пратила/о ликовни садржај рада и веома штурим се ликовним језиком изразила/о линијом, бојом, тоном, волуменом.
в) Ученица/ученик ни је пратила/о нити применила/о одређене технике рада (нпр. оловком, темперо м, колаж-папиром, графичким техникама).

НЕДОВОЉАН (1):
а) Ученица/ученик није урадио рад, а био је присутан на настави.
б) Ученица/ученик одбија да изврши ликовни задатак упркос подстицају од стране наставника.
в) Ученица/ученик не жели радити ни са школским прибором

Стручно веће наставника предмета из области рада ликовне културе је у целости сагласно са критеријумом оцењивања који је дефинисан и усклађен са Правилником о оцењивању ученика

Сви родитељи који желе могу обавити разговор са предметним наставником, у времену отворених врата.

Критеријум оцењивања у настави информатике и рачунарства

(од 5. до 8. разреда)

Елементи оцењивања су:

- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- рада на часу;
- активности на часу;
- домаћих задатака
- пројектни задатак,
- вредновања успеха на различитим нивоима такмичења.

Ученик који потпуно самостално остварује циљеве и задатке, извршава већину сложених захтева и врло је мотивисан у свом раду, оцењује се оценом одличан (5)

Ученик који самостално остварује циљеве и задатке, као и део сложених захтева и мотивисан је у свом раду, оцењује се оценом врло добар (4).

Ученик који самостално савлађује једноставне захтеве, као и већи део циљева и задатака, просечно је ангажован у свом раду, оцењује се оценом добар (3).

Ученик који тек уз помоћ наставника савлађује једноставне захтеве, просечно је ангажован и мотивисан у свом раду, оцењује се оценом довољан (2).

Ученик који ни уз помоћ наставника не савлађује једноставне захтеве, није ангажован и мотивисан, неодговорно се односи према раду, оцењује се оценом недовољан (1).

Бодовна скала је урађена према следећим процентима:

- 90 - 100 % оцена одличан (5),
- 70 – 89 % оцена врло добар (4),
- 50 – 69 % оцена добар (3),
- 30 – 49 % оцена довољан (2),
- 0 – 29 % оцена недовољан (1).

Критеријуми оцењивања Предмет: Информатика и рачунарство Разред: 5

Наставна тема	ОЦЕНА			
	2	3	4	5
	2	3	4	5
ИКТ	- разликује хардвер и софтвер - набраја делове хардвера -прекуцава текст у Word-у	- креира, отвара, чува и премешта датотеке - креира и едитује текст	- убацује слику у текст - креира презентацију	- самостално и правилно креира документ уз минималне грешке
Дигитална писменост	- набраја опасности на интернету - описује како рачунар утиче на здравље човека	-наводи начине заштите животне средине од ЕЕ отпада -образлаже шта су ауторска права	-проналази жељени садржај на интернету	-преузима и користи садржај са интернета уз поштовање ауторских права
Рачунарство	- задатак у Scratch-у не завршава до краја - има грешке у програму	- потребна помоћ, подстицај, усмеравање при раду -креира једноставан програм	- сврсисходно примењује програмске стуктуре и блокове наредби - користи математичке операторе	- самостално израђује програм - проналази и отклања грешке
Истраживачки пројекат	- сарађује са осталим члановима у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака	- користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње	- креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате	-вреднује процес и резултате пројектних активности

Критеријуми оцењивања Предмет: Информатика и рачунарство Разред: 6

Наставна тема	ОЦЕНА			
	2	3	4	5
	2	3	4	5
ИКТ	- набраја компоненте дигиталних уређаја -креира, чува и копира датотеку	- креира и едитује текст - врши уметање слике и табеле у текст - уноси податке у табелу	- креира дигиталну слику - примењује филтере	-самостално и правилно креира мултимедијалну презентацију
Дигитална писменост	-познаје правила за безбедно понашање на интернету	-проналази податке на интернету -самостално процењује пронађене информације	- преузима и користи садржај уз поштовање ауторских права	- објашњава поступак заштите дигиталног садржаја одговарајућом CC лиценцом
Рачунарство	- креира једноставан програм уз примену математичких израза	- креира наредбу за унос вредности у програм - објашњава и примењује одговарајућу програмску структуру	- користи нумеричке, текстуалне и једнодимензионалне низове података	-проналази и отклања грешке у програму
Истраживачки пројекат	- сарађује са осталим члановима у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака	- користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње	- креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате	-вреднује процес и резултате пројектних активности

Критеријуми оцењивања Предмет: Информатика и рачунарство Разред: 7

Наставна тема	ОЦЕНА 2 3 4 5			
	2	3	4	5
ИКТ	- разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста - користи алате за стилско обликовање документа и креира преглед садржаја	- објашњава принципе растерске и векторске графике и система приказа боја - креира растерску и векторску слику у изабраном програму	- користи алате за уређивање и трансформацију слике	- креира gif анимацију - креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана
Дигитална писменост	-разликује појмове URL, DNS, IP адреса -објашњава појмове хипер- веза и хипер-текст - креира, форматира и шаље електронску пошту	-обавља електронску комуникацију на сигуран начин - штити се од непримереног садржаја и нежељене контаката	- сарадnички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа	- подешава хипер-везе према делу садржаја, другом документу или веб-локацији
Рачунарство	- уз помоћ програмске библиотеке исцртава елементе 2D графике уз помоћ наставника	- исцртава елементе 2D графике -употребљава петље и генератор насумичних бројева за цртање сложенијих облика	- планира, описује и примењује решавања једноставног проблема	- проналази и отклања грешке у програму
Истраживачки пројекат	- сарађује са осталим члановима тима	- користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње	- креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате	- вреднује процес и резултате пројектних активности

Критеријуми оцењивања Предмет: Информатика и рачунарство Разред: 8

Наставна тема	ОЦЕНА			
	2	3	4	5
	2	3	4	5
ИКТ	- отвара нови радни лист - правилно уноси податке у табелу	- разликује типове података - форматира податке према упутству (датум, децимале, време, валута)	-примењена тражена функција - форматира ћелије	- сортира и филтрира податке по задатом критеријуму - правилно креиран графикон
Дигитална писменост	- препознаје ризик на интернету - разуме ризик дељења личних података	- наводи правила понашања на интернету - наводи шта треба урадити да би се заштитили лични подаци	- објашњава појам отворени подаци - образлаже ауторска права	- објашњава појам вештачке интелигенције и његову примену - образлаже која су права детета у дигиталном добу
Рачунарство	- присећање и израда основних елемената задатка уз помоћ наставника	- креира низове и табеле - пише кôд за одређену функцију	- исправно пише кôд за одређену функцију - графички представља податке	- самостално креира низове, табеле и графиконе - примењује сортирање и филтрирање
Истраживачки пројекат	- сарађује са осталим члановима у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању резултата и закључака	- користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње	- креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате	- вреднује процес и резултате пројектних активности

Критеријум оцењивања у настави технике и технологије

(од 5. до 8. разреда)

Методе оцењивања	**Усмено испитивање**				
Усмено одговарање 1 – 3 оцене по полугодишту.	**Оцена 5** Примењује знања, укључујући и методолошка, у сложеним и непознатим ситуацијама. Самостално и на креативан начин објашњава и критички разматра сложене садржинске целине и информације. Решава проблеме који имају и више решења, вреднује и образлаже решења и примењене поступке. Континуирано показује заинтересованост и одговорност према сопственом процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их.	**Оцена 4** Познавање и разумевање свих наставних садржаја. Скоро у потпуности поседује развијену способност анализе и синтезе садржаја. Делимично повезује усвојено градиво са другим сличним садржајима.	**Оцена 3** Самостална репродукција научених садржја уз мању помоћ наставника поседовање способности анализе садржаја делимично повезивање усвојеног знања са сличним садржајем. Примена садржаја са мањим грешкама уз давање наставникових примера исправљање грешака уз наставникову помоћ слабија активност на часу.	**Оцена 2** Присећање делова садржаја или основних појмова уз помоћ наставника, делимично памћење и репродукција научених садржаја, али без примера. Слабија активност на часу и у усвајању садржаја изостаје повезивање садржаја унутар предмета, чини грешке и неуочава их.	**Оцена 1** Неусвојена већина садржаја, често и до нивоа препознавања неусвојеност кључних појмова непостојање потребних предзнања за усвајање нових садржаја, вештина и навика. Ретка спремност за исказивање знања, умења и вештина пасивност и незаинтересованост на часу недостатак интереса за стицањем нових знања, чак и уз велико залагање наставника.

Напомена:	**<u>Начин одабира ученика за усмено одговарање</u>**: методом случајног одабира, према жељама ученика да тог дана одоварају усменим путем (добровољно) или у договору са наставником. Наставник није у обавези да унапред најављује време (датум, час) испитивања ученика.				
Методе оцењивања	**Графички рад**				
Оцена зависи од броја грешака у графичком раду. 2-4 оцене у току школске године.	**Оцена 5** - Све мере на цртежу одговарају котним бројевима -сви делови цртежа нацртани су под одговорајућим углом -котни бројеви су исписани изнад котне линије -котне и помоћне котне линије су нацртане пуном танком линијом -котни број је исписан на средини главне котне линије - удаљеност котне линије од ивице предмета је у складу са правилима техничког цртања - правилно је примењена размера -правилно је примењено правило о уписиању котних бројева на цртежима нацртаним у размери -цртеж је уредан, прецизан и прегледан	**Оцена 4** -Важи све наведено за оцену 5 осим уредности цртежа (виде се трагови коришћења гумице и обрисаних линија)	**Оцена 3** - У графичком раду су видљиве до 4 грешке предвиђене за оцену 5	**Оцена 2** - Постоји рад на коме се не види ни једно правило техничког цртања или скица - рад је неуредан или непрегледан	**Оцена 1** -Не постоји урађен графички рад

<table>
<tr><td>Методе оцењивања</td><td colspan="3">Презентација</td></tr>
<tr><td rowspan="10">1-4 оцене у току школске године.</td><td>Презентација (електронска форма, плакат, паноа...)</td><td>Максималан број бодова</td><td></td></tr>
<tr><td>Презентација је добро видљива и јасна</td><td>5</td><td rowspan="9">Оцена 5 – 45 бодова
Оцена 4 – 35-40 бодова
Оцена 3 – 25 -30 бодова
Оцена 2 – 15 -20 бодова
Оцена 1 – 0 -10 бодова</td></tr>
<tr><td>Количина текста у презентацији се уклапа у стандарде добре презентације</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Одабир слика и графикона је у складу са презентацијом</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Дизајн</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Мултимедијалност</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Интерактивност</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Начин излагања (довољно јасно, гласно, правилно)</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Реакција слушалаца : са пажњом прате презентацију, укључују се питањима и коментарима</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Садржај : обухваћени су сви важни делови садржаја, след излагања је логичан</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Методе оцењивања</td><td colspan="3">Писмене провере - Тест</td></tr>
</table>

1 до 3 писмене провере по полугоди шту у зависности од узраста ученика и специфичности градива.	Тест се вреднује кроз проценте (бодове). Начини писмене провере: тестови, 15 минутне провере. Иницијално тестирање (друга недеља септембра). **Оцена** | **Опис оцене – проценат (бодови)** Одличан (5) | 85-100 % Врло добар (4) | 70-84 % Добар (3) | 50-69 % Довољан (2) | 30-49 % Недовољан (1) | 0-29 %
Напомена:	У посебним случајевима код писмених провера биће омогућена флексибилност у одређивању процента за одговарајућу оцену.
Методе оцењивања	**Практичан рад**

2-4 оцене по полугодишту.	**Оцена 5** -сви делови су прецизно направњени и састављени -димензије предмета одговарају димензијама на техничком цртежу -естетика предмета одлична -урађен тачан технички цртеж	**Оцена 4** -предмет је направљен по димензијама са техничког цртежа -на предмету се виде мали трагови лошег сечења/обраде - урађен тачан технички цртеж	**Оцена 3** -један део предмета се не поклапа са димензијама на техничком цртежу -видљиви трагови лоше обраде материјала - урађен тачан технички цртеж, мало неуредан	**Оцена 2** - димензије предмета не одговарају у димензијама на техничком цртежу, али је предмет лепо склопљен - неуредно спојени делови предмета - урађен технички цртеж са мањим бројем грешака	**Оцена 1** - не постоји цртеж - није направљен предмет - цртеж потпун одступа од правила
Методе оцењивања	**Домаћи рад**				
1 оцена по полугодишту (опционо)	-Редовна израда и доношење домаћих задатака. -Редовно решавање упитника и тестова у уџбенику, уредно пуњавање радних листова.				
Методе оцењивања	**Активност на часу**				
1-2 оцене по полугодишту. (опционо)	**Критеријуми који се оцењују у свеску су:** - Уредно носи свеску и прибор за цртање, - Активно ради на задацима, - Учествује у дискусијама на часу и обнављању градива, - Поставља питања - Понашање на часу - Школска свеска				
Методе оцењивања	**Остало**				

1-2 оцена по полугодишту	- Учешће на такмичењима.
Напомена	За ученике слабијих постигнућа ће бити обезбеђена допунска настава. Уколико је потребно, са тим ученицима ће се радити индивидуализација. За ученике за које је утврђено да и поред индивидуализације имају проблема у савладавању градива, биће израђен индивидуални план рада ИОП1, односно ИОП2 уколико је одобрен од стране ресорне комисије. Ученици који раде по ИОП1 или ИОП2 плану ће бити оцењивани сходно том плану. У сваком од наведених случајева, праћене напредовања ученика, као и подршку за њихово напредовање, наставници ће вршити уз сарадњу са психологом, педагогом и дефектологом школе уз сарадњу са родитељима.

Вредновање праткичних радова за ученике осмог разреда.

	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	**ОДЕЉЕЊЕ**	ОСВОЈЕНИ БОДОВИ					
			БОДОВАЊЕ ПРАКТИЧНОГ РАДА					УКУПНО
			А	Б	В	Г	Д	
			0 - 20	0 - 20	0 - 20	0 - 20	10 или 20	0 - 100
1								0
2								0
3								0
4								0
5								0
6								0
7								0
8								0
9								0
10								0

	БОДОВА
Електротехничка шема	0 - 20
Рад одговара приложеној шеми	0 - 20
Завршна конструкција – естетски изглед	0 - 20
Презентовање и демонстрација рада	0 - 20
Рад делимично завршен / Рад потпуно завршен	10 или 20

ВАЖНО:

Ученику је током писане провере знања (и/или графичког рада) забрањена употреба недопуштених средстава (употреба мобилног телефона, паметног сата, бубице, свеске, тзв. „пушкице“, уџбеника) и преписивање (дозивање других ученика, окретање, шапутање, давање разних знакова, позајмљивање прибора, устајање са места, ометање других ученика и слично). Уколико наставник примети на часу употребу оваквих средстава против ученика се може поднети захтев за покретање васпитно-дисциплинског поступка, а због учињене теже повреде обавеза ученика (ЗОСОВ члан 83).

У случају ако ученик током израде писмене провере не поштује постављена правила и користи недозвољене радње током израде (употреба мобилног телефона, паметног сата, преписивање из уџбеника, свеске, посебног папира, преписивање од другог ученика) наставник има право да ученику одузме писмену проверу, поништи је, премести ученика и да нову проверу. У насталој ситуацији, наставник вреднује само постигнућа која ученик покаже на новој писменој провери. Уколико ученик понови исти прекршај, наставник ученику одузима писмену проверу, додељује оцену недовољан (1), пише службену белешку о догађају, обавештава разредног старешину које ће предузети даље мере, а ученика упућује у ПП службу. Ученик је у обавези да се потпише пуним именом и презименом на писменој провери, без шифри, разних симбола и без шарања по тесту, да пише читко и разумно. Уколико одговори ученика нису читљиви или немају смисла наставник ће сматрати да задатак није урађен и доделити ученику нула бодова (процената).

Пре почетка писмене провере знања на клупи могу стајати само плава хемијска оловка (и прибор за цртање, када се ради графички рад, (графитне или техничке оловке, гумица, лењир, два троугла, шестар, мине за техничку оловку, зарезач за оловке)). Храна, пиће, одећа, обућа и остали предмети морају бити одложени ван клупе, испред учионице или смештени у ранац (торбу) који је окачен на столицу, а не на поду. Није дозвољена употреба хемијске оловке пиши-бриши или хемијске оловке неке друге боје. Уколико ученик има паметан сат на руци, потребно је да одложи сат у ранац пре провере (у сваком тренутку ће их наставник обавестити колико времена имају до краја провере). Ученици ће добијате унапред одштампане писмене провере знања од наставника (уколико школа има техничке могућности за то, исправан штампач, пројектор...) Ученици не могу ићи у тоалет за време провере осим у хитним случајевим. Закључна оцена утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу аритметичког просека свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године, а у складу са законом. У настави технике и технологије ученик се оцењује најмање четири пута у једном полугодишту.

Критеријум оцењивања у настави енглеског језика

(од 5. до 8. разреда)

Критеријум оцењивања донет је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

На почетку године врши се иницијално процењивање (изузев у случају немачког језика у петом разреду) у виду теста који се не оцењује бројчано, а служи за даље планирање рада наставника и праћење напредовања ученика. Резултати су видљиви у електронском дневнику

у делу “Активности”.
У току једног полугодишта ученик треба да има најмање 4 оцене, а једна мора бити дата на усменој провери. Оцењивање се врши на следећи начин:
1. усмене провере
2. писане провере (писмена вежба , писмени задатак)
3. активност на часу / израда домаћих задатака/пројектних активности

1. Усмено одговарање:
Оцена на усменом одговарању се формира на основу ученикових одговора или излагања према следећој бројчаној скали:
Одличан (5) – Ученик у потпуности разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе и показује изузетно велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Успешно користи све граматичке елементе и конструкције и уочава најчешће изузетке од правила. У стању је да самостално искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора (први страни језик) или наративног текста. Правилно и самостално изражајно чита. Ученик самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. На матерњем и страном језику саопштава информацију добијену од 3. лица у вези са познатим темама у конкретним комуникативним ситуацијама. У потпуности показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.
Врло добар (4) – Ученик у великој мери разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе и показује велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме једноставне фреквентне речи и изразе, а приликом изражавања користи једноставна језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. У стању је да уз мању помоћ наставника успешно искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора (први страни језик)или наративног текста. У великој мери правилно и самостално изражајно чита. Ученик у великој мери самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. У великој мери показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.
Добар (3) – Ученик у довољној мери разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе уз делимичан степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме углавном једноставније, фреквентније речи и изразе, а приликом изражавања користи једноставније језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Углавном правилно чита. Делимично је у стању да искаже једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча (први страни језик)садржај разговора или наративног текста. Ученик у довољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Показује делимичну способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама и логичког повезивања појмова.
Довољан (2) –Ученик препознаје и разуме планом и програмом предвиђене основне, најфреквентније појмове, речи и изразе уз мали степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме углавном најједноставније речи, кратке и једноставне поруке и упутства и користи најједноставнија језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Чита делимично правилно и уз помоћ наставника. Ученик је у стању да искључиво уз помоћ наставника искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста и то на нивоу репродукције. Ученик у малој мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним

функцијама.Језичке вештине и знања су на нивоу репродукције, уз повремену минималну примену.
Недовољан (1) – Ученик не препознаје нити разуме планом и програмом предвиђене основне појмове, речи и изразе, не уме да их репродукује нити примени у усменом изражавању. Ученик није самосталан у раду и није у стању ни уз помоћ наставника да искаже једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста. Ученик у недовољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Језичке вештине и знања нису ни на нивоу препознавања, без способности репродукције и минималне примене.
2. Писане провере :
Писмена вежба: проверава усвојеност предвиђених лексичких садржаја у писменом изражавању , усвојеност предвиђених граматичких структура у писменом изражавању, превођење појединачних реченица. Ученици имају једну или две писмене вежбе у току полугодишта.

Писмени задатак: један део обухвата задатке који проверавају усвојеност лексичких и граматичких садржаја, а други део писање краћег састава (дужина зависи од разреда и односи се само на први страни језик) на одређену тему. Ученици имају по један писмени задатак у сваком полугодишту.
Критеријум оцењивања писаних провера је следећи:
од 85 до 100 %(одличан 5)
од 70 до 85 % (врло добар 4)
од 50 до 70 % (добар 3)
од 30 до 50 % (довољан 2)
од 0 до 30 % (недовољан 1)
(У зависности од наставне области и врсте писане провере скала може да варира до 5%.)

3. Активност на часу: У активност улази однос ученика према раду, мотивисаност,степен ангажовања, самосталност у раду, израда домаћих задатака, кратки одговори ученика на часовима током обраде или утврђивања градива, евентуално исправљање грешака других ученика, израда ППТ презентација, писање есеја и краћих састава (зависи од разреда и односи се на први страни језик). Целокупна активност ученика евидентира се у педагошкој документацији наставника или у есдневнику у делу „Активности“ и може прећи у бројчану оцену.
Домаћи задаци:
Наставник прати да ли ученици раде домаће задатке и може бројчано оценити рад и труд приликом израде домаћих уколико су исти урађени изузетно. У случају ако ученик не уради домаћи задатак више од три пута, наставник може ученику да упише недовољну оцену.

Критеријум оцењивања у настави немачког језика
(од 5. до 8. разреда)

Критеријум оцењивања донет је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.
На почетку године врши се иницијално процењивање (изузев у случају немачког језика у петом разреду) у виду теста који се не оцењује бројчано, а служи за даље планирање рада наставника и праћење напредовања ученика. Резултати су видљиви у електронском дневнику у делу "Активности".
У току једног полугодишта ученик треба да има најмање 4 оцене, а једна мора бити дата на усменој провери. Оцењивање се врши на следећи начин:
1. усмене провере
2. писане провере (писмена вежба , писмени задатак)
3. активност на часу / израда домаћих задатака/пројектних активности

1. Усмено одговарање:
Оцена на усменом одговарању се формира на основу ученичког одговора или излагања према следећој бројчаној скали:
Одличан (5) – Ученик у потпуности разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе и показује изузетно велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Успешно користи све граматичке елементе и конструкције и уочава најчешће изузетке од правила. У стању је да самостално искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора (први страни језик) или наративног текста. Правилно и самостално изражајно чита. Ученик самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. На матерњем и страном језику саопштава информацију добијену од 3. лица у вези са познатим темама у конкретним комуникативним ситуацијама. У потпуности показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.
Врло добар (4) – Ученик у великој мери разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе и показује велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме једноставне фреквентне речи и изразе, а приликом изражавања користи једноставна језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. У стању је да уз мању помоћ наставника успешно искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора (први страни језик)или наративног текста. У великој мери правилно и самостално изражајно чита. Ученик у великој мери самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. У великој мери показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.
Добар (3) – Ученик у довољној мери разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе уз делимичан степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме углавном једноставније, фреквентније речи и изразе, а приликом изражавања користи једноставније језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Углавном правилно чита. Делимично је у стању да искаже једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча (први страни језик)садржај разговора или наративног текста. Ученик у довољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Показује делимичну способност примене језичких вештина и знања у

новим ситуацијама и логичког повезивања појмова.
Довољан (2) –Ученик препознаје и разуме планом и програмом предвиђене основне, најфреквентније појмове, речи и изразе уз мали степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме углавном најједноставније речи, кратке и једноставне поруке и упутства и користи најједноставнија језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Чита делимично правилно и уз помоћ наставника. Ученик је у стању да искључиво уз помоћ наставника искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста и то на нивоу репродукције. Ученик у малој мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама.Језичке вештине и знања су на нивоу репродукције, уз повремену минималну примену.
Недовољан (1) – Ученик не препознаје нити разуме планом и програмом предвиђене основне појмове, речи и изразе, не уме да их репродукује нити примени у усменом изражавању. Ученик није самосталан у раду и није у стању ни уз помоћ наставника да искаже једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста. Ученик у недовољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Језичке вештине и знања нису ни на нивоу препознавања, без способности репродукције и минималне примене.

2. Писане провере :
Писмена вежба: проверава усвојеност предвиђених лексичких садржаја у писменом изражавању , усвојеност предвиђених граматичких структура у писменом изражавању, превођење појединачних реченица. Ученици имају једну или две писмене вежбе у току полугодишта.

Писмени задатак: један део обухвата задатке који проверавају усвојеност лексичких и граматичких садржаја, а други део писање краћег састава (дужина зависи од разреда и односи се само на први страни језик) на одређену тему. Ученици имају по један писмени задатак у сваком полугодишту (изузев у случају немачког језика у петом разреду у првом полугодишту).
Критеријум оцењивања писаних провера је следећи:
од 85 до 100 %(одличан 5)
од 70 до 85 % (врло добар 4)
од 50 до 70 % (добар 3)
од 30 до 50 % (довољан 2)
од 0 до 30 % (недовољан 1)
(У зависности од наставне области и врсте писане провере скала може да варира до 5%.)

3. Активност на часу: У активност улази однос ученика према раду, мотивисаност,степен ангажовања, самосталност у раду, израда домаћих задатака, кратки одговори ученика на часовима током обраде или утврђивања градива, евентуално исправљање грешака других ученика, израда ППТ презентација, писање есеја (први страни језик). Целокупна активност ученика евидентира се у педагошкој документацији наставника или у есдневнику у делу „Активности“ и може прећи у бројчану оцену.
Домаћи задаци:
Наставник прати да ли ученици раде домаће задатке и може бројчано оценити рад и труд приликом израде домаћих уколико су исти урађени изузетно. У случају ако ученик не уради домаћи задатак више од три пута, наставник може ученику да упише недовољну оцену.

На Седници Школског одбора која је одржана 15.09.2025.године усвојен је анекс Школског програма за 2025/2026. годину и заведен под деловодним бројем 1169 од. 15.09.2025. године

Председник Школског одбора

.....

Ана Васић

Република Србија • Основна школа „Јеврем Обреновић“ • Шабац

Директор школе

.....

Снежана Мраовић